

בבלי
ירושלמי
תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
תולדות
כ"ח מרחשון – ה' כסליו תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע



לזכות
מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

חוֹמֶר בְּשׁוֹר מִבְּאֵשׁ חוֹמֶר בְּאֵשׁ מִבְּשׁוֹר חוֹמֶר בְּשׁוֹר מִבְּאֵשׁ שֶׁהַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם כּוֹפֶר וְחַיָּיב בִּשְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד נִגְמַר דִּינוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה מָסְרוֹ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַיָּיב מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאֵשׁ חוֹמֶר בְּאֵשׁ מִבְּשׁוֹר שֶׁהָאֵשׁ מוּעֶדֶת מִתְּחִלָּתָהּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹר חוֹמֶר בְּאֵשׁ מִבְּבוֹר וְחוֹמֶר בְּבוֹר מִבְּאֵשׁ חוֹמֶר בְּבוֹר מִבְּאֵשׁ שֶׁתְּחִילַּת עֲשִׂיָּיתוֹ לְנֶזֶק מָסְרוֹ לְחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַיָּיב משא"כ בְּאֵשׁ חוֹמֶר בְּאֵשׁ מִבְּבוֹר שֶׁהָאֵשׁ דַּרְכָּהּ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק וּמוּעֶדֶת לֶאֱכוֹל בֵּין דָּבָר הָרָאוּי לָהּ וּבֵין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר וְלִיתְנֵי חוֹמֶר בְּשׁוֹר מִבְּבוֹר שֶׁהַשּׁוֹר חַיָּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר הָא מַנִּי ר' יְהוּדָה הִיא דִּמְחַיֵּיב עַל נִזְקֵי כֵּלִים בְּבוֹר אִי רַבִּי יְהוּדָה אֵימָא סֵיפָא חוֹמֶר בְּאֵשׁ מִבְּבוֹר שֶׁהָאֵשׁ דַּרְכָּהּ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק וּמוּעָד לֶאֱכוֹל בֵּין דָּבָר הָרָאוּי לָהּ וּבֵין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָהּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר דָּבָר הָרָאוּי לָהּ מַאי נִינְהוּ עֵצִים דָּבָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ מַאי נִינְהוּ כֵּלִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר אִי ר' יְהוּדָה הָא אָמְרַת מְחַיֵּיב הָיָה ר' יְהוּדָה עַל נִזְקֵי כֵּלִים בְּבוֹר אֶלָּא לְעוֹלָם רַבָּנַן הִיא וְתָנָא וְשִׁיֵּיר מַאי שִׁיֵּיר דְּהַאי שִׁיֵּיר שִׁיֵּיר טָמוּן אִיבָּעִית אֵימָא לְעוֹלָם ר' יְהוּדָה וְדָבָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ לַאו לְאֲתוּיֵי כֵּלִים אֶלָּא לְאֲתוּיֵי לִיחֲכָה נִירוֹ וְסִכְסְכָה אֲבָנָיו מַתְקִיף לָהּ רַב אַשִׁי לִיתְנֵי חוֹמֶר בְּשׁוֹר מִבְּבוֹר שֶׁהַשּׁוֹר חַיָּיב בּוֹ שׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר אִי אָמְרַת בִּשְׁלָמָא רַבָּנַן הִיא אַיְּידֵי דְּשִׁיֵּיר הַךְ שִׁיֵּיר נַמִּי הַךְ אֶלָּא אִי אָמְרַת ר' יְהוּדָה מַאי שִׁיֵּיר דְּהַאי שִׁיֵּיר שִׁיֵּיר דָּשׁ בְּנִירוֹ אִי מִשּׁוּם דָּשׁ בְּנִירוֹ לַאו שִׁיּוּרָא הוּא דְּהָתָנָא שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק: הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצַת נִזְקוֹ: תָּנוּ רַבָּנַן הִכְשַׁרְתִּי מִקְצַת נִזְקוֹ חַבְתִּי בְּתַשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ כֵּיצַד הַחוֹפֵר בּוֹר תִּשְׁעָה וּבָא אַחֵר וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה הָאַחֲרוֹן חַיָּיב וּדְלָא כְּרַבִּי דְּתַנְיָא הַחוֹפֵר בּוֹר תִּשְׁעָה וּבָא אַחֵר וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה אַחֲרוֹן חַיָּיב רַבִּי אוֹמֵר אַחַר אַחֲרוֹן לְמִיתָה אַחַר שְׁנֵיהֶם לִנְזָקִין רַב פָּפָּא אָמַר לְמִיתָה וְדִבְרֵי הַכֹּל אִיכָּא דְּאָמְרִי לֵימָא דְּלָא כְּרַבִּי אָמַר רַב פָּפָּא לְמִיתָה וְדִבְרֵי הַכֹּל מַתְקִיף לָהּ רַבִּי זֵירָא וְתוּ לֵיכָּא וְהָא אִיכָּא מָסַר שׁוֹרוֹ לַחֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם וּפָשַׁע בּוֹ אֶחָד מֵהֶן וְהִזִּיק חַיָּיב הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא דִּבְלָאו אִיהוּ לָא הֲוָה מִינְטַר פְּשִׁיטָא דְּאִיהוּ קָעָבִיד אֶלָּא דִּבְלָאו אִיהוּ נַמִּי מִינְטַר מַאי קָעָבִיד מַתְקִיף לָהּ רַב שֵׁשֶׁת וְהָא אִיכָּא מְרַבֶּה בַּחֲבִילָה הֵיכִי דָּמֵי

אי

רש"י

מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאֵשׁ. אֵשׁ לֹא חַיֵּיב בָּהּ שְׂרֵיפַת אָדָם שֶׁהָיָה לוֹ לִבְרוֹחַ וְאִם כְּפוּת הוּא הַמַּבְעִיר חַיָּיב מִיתָה וְקָם לֵיהּ בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ כִּדְמְפָרֵשׁ לְקַמָּן בְּפֶרֶק הַכּוֹנֵס צֹאן לַדִּיר (דף סא:): **וּבֵין שֶׁאֵין רָאוּי.** לְקַמָּן מְפָרֵשׁ לָהּ כָּל שׁוֹר דְּקָתָנֵי הָכָא בְּקֶרֶן קָמַיְירֵי וְלֹא בְּשֵׁן וָרֶגֶל: **חַיֵּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים.** אִם שִׁיבְּרָן בִּנְגִיחָה אוֹ בִּבְעִיטָה שֶׁהִיא תּוֹלָדָה דְּקֶרֶן כֵּלִים אֵין רְאוּיִין לְאֵשׁ שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהַסִּיק בְּכֵלִים: פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (לקמן דף נג:): **אֶלָּא לְעוֹלָם רַבָּנָן הִיא.** וּדְקַשְׁיָא לָךְ לִיתְנֵי חוֹמֶר בְּשׁוֹר שֶׁחַיֵּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים כו' תָּנָא וְשִׁיֵּיר: **שִׁיֵּיר טָמוּן.** דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִתְנֵי חוֹמֶר בְּשׁוֹר וּבוֹר מִבְּאֵשׁ שֶׁאִם בָּעַט שׁוֹר בְּשַׂק מָלֵא כֵּלִים וְשִׁבְּרָן חַיָּיב אוֹ אִם נָפַל חֲמוֹר בַּבּוֹר וְעָלָיו שַׂק מָלֵא תְּבוּאָה חַיָּיב וְאע"ג דְּטָמוּן בַּשַּׂק מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאֵשׁ דְּנַפְקָא לָן (לקמן דף ס.) מֵאוֹ הַקָּמָה דְּאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא בְּגָלוּי: **שׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין.** שֶׁנִּפְדָּה וְנָפַל בְּבוֹר פָּטוּר בַּעַל הַבּוֹר דִּכְתִיב (שמות כא) בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ יָצָא זֶה שֶׁאֵין הַמֵּת שֶׁלּוֹ דְּאע"ג דְּנִפְדָּה אִם מֵת אָסוּר לְהַאֲכִילוֹ לִכְלָבִים כִּדְאַמְרִינָן בִּבְכוֹרוֹת (דף טו.) תִּזְבַּח וְלֹא גִּיזָּה בָּשָׂר וְלֹא חָלָב וְאָכַלְתָּ וְלֹא לִכְלָבִים וּבִפְסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין הַכָּתוּב מְדַבֵּר וְאִם נָגְחוֹ שׁוֹר חַיָּיב דְּהָא כְּתִיב שׁוֹר רֵעֵהוּ וְכֵיוָן דְּנִפְדָּה שׁוֹר רֵעֵהוּ קָרֵינָא בֵּיהּ וְאע"ג דִּבְשׁוֹר נַמִּי כְּתִיב וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ מוֹקְמִי' לֵיהּ לְקַמָּן לִבְעָלִים מְטַפְּלִים בִּנְבֵילָה: הַאי מַאי לֹא גָּרְסִינָן: **אִי אַמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא רַבָּנָן אַיְּידֵי דְּשִׁיֵּיר.** טָמוּן וְכֵלִים שִׁיֵּיר נַמִּי הַאי: **אֶלָּא אִי אַמְרַתְּ ר' יְהוּדָה.** וְאֵין כַּאן שִׁיּוּר דְּהָא כֵּלִים בְּבוֹר וְטָמוּן בְּאֵשׁ רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב מַאי שִׁיֵּיר דְּהַאי שִׁיֵּיר: **דָּשׁ בְּנִירוֹ.** שֶׁאִם דָּשׁ הַשּׁוֹר בְּנִירוֹ וְנִתְכַּוֵּון לְכָךְ שֶׁהֲרֵי הַשְּׁוָורִין מְלוּמָּדִין בִּדִישָׁה תּוֹלָדָה דְּקֶרֶן הִיא שֶׁכַּוָּונָתָהּ לְהַזִּיק וְחַיָּיב לְשַׁלֵּם דְּמֵי נִירוֹ שֶׁקִּילְקֵל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ הֶיזֵּק קַרְקַע: **דְּהָא קָתָנֵי.** לְעֵיל בְּשׁוֹר שֶׁדַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק וְכָל נְזָקִין בִּכְלָל: **הָאַחֲרוֹן חַיָּיב.** בֵּין מֵת בּוֹ הַשּׁוֹר בֵּין הוּזַּק וְטַעְמָא מְפָרֵשׁ לְקַמָּן מִקְּרָאֵי בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה: **אַחַר אַחֲרוֹן לְמִיתָה.** אִם מֵת הַשּׁוֹר לֹא יְשַׁלֵּם הָרִאשׁוֹן כְּלוּם דְּט' טְפָחִים אֵין בָּהֶם כְּדֵי לְהָמִית: **אַחַר שְׁנֵיהֶם לִנְזָקִין.** דְּאִם הוּזַּק הַשּׁוֹר וְלֹא מֵת יְשַׁלְּמוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם: **רַב פָּפָּא אָמַר.** מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ דְּאֵין חַיָּיב אֶלָּא אַחֲרוֹן בְּמִיתָה שֶׁמֵּת הַשּׁוֹר קָמַיְירֵי: **וְדִבְרֵי הַכֹּל.** דַּאֲפִי' רַבִּי קָאָמַר אַחַר אַחֲרוֹן לְמִיתָה: **וְתוּ לֵיכָּא.** לְמֵימַר כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ: **וְהָא אִיכָּא.** לְמֵימַר תוּ כְּגוֹן אִי אִתְרַמֵּי דְּמָסַר שׁוֹרוֹ כו' וּמִסְּבָרָא קָמַקְשֵׁי לֵיהּ רַבִּי זֵירָא וְאֵינָהּ מִשְׁנָה: **וּפָשַׁע בּוֹ.** שֶׁהָלַךְ לוֹ וְלֹא שְׁמָרוֹ:

אי

תוספות

חוֹמֶר בְּשׁוֹר מִבְּאֵשׁ. הָא דְּלֹא תָּנֵי שֶׁהַשּׁוֹר ב"ח מִשּׁוּם דַּהֲוֵי בִּכְלַל מָסְרוֹ לְחש"ו דִּבְהָכֵי תָּלֵי טַעְמָא דְּפָטוּר בְּאֵשׁ:

שִׁיֵּיר טָמוּן. דְּפָטוּר בְּאֵשׁ וְשׁוֹר וּבוֹר חַיָּיב ופ"ה כְּגוֹן בָּעַט שׁוֹר בְּשַׂק מָלֵא כֵּלִים וְשִׁבְּרָן וְכֵן אִם נָפַל בְּבוֹר שַׂק מָלֵא תְּבוּאָה חַיָּיב וְלֹא דָּק דְּכָל מִילֵּי דְּלַאו בַּעֲלֵי חַיִּים מְמַעֲטִים מֵחֲמוֹר דְּבוֹר כְּמוֹ כֵּלִים כִּדְאָמַר בְּסוֹף הַפָּרָה (דף מח:) גַּבֵּי נָפַל לְבוֹר וְהִבְאִישׁ מֵימָיו לְאַחַר נְפִילָה שֶׁהוּא פָּטוּר מִשּׁוּם דַּהֲוֵי שׁוֹר בּוֹר וּמַיִם כֵּלִים:

לִיחֲכָה נִירוֹ וְסִכְסְכָה אֲבָנָיו. גַּבֵּי דָּשׁ בְּנִירוֹ פֵּרַשׁ"י משא"כ בְּבוֹר דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ הֶיזֵּק קַרְקַע מַשְׁמַע דְּה"נ רוֹצֶה לְפָרֵשׁ כֵּן משא"כ בְּבוֹר דְּלֹא שַׁיָּיךְ בֵּיהּ הֶיזֵּק נִיר וַאֲבָנִים וְקָשֶׁה לְפִי' דְּאִם כֵּן הָיָה יָכוֹל לְהַזְכִּיר כַּמָּה הֶיזֵּקוֹת שֶׁהָאֵשׁ עוֹשָׂה בְּדָבָר הַקָּבוּעַ שֶׁשּׂוֹרֵף בֵּיתוֹ וּשְׁאָר דְּבָרִים הַקְּבוּעִין אֶלָּא י"ל לִיחֲכָה נִירוֹ דְּחַיָּיב אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְגִילוּת שֶׁתַּזִּיק אֵשׁ נִיר וַאֲבָנִים כְּלָל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר דְּפָחוֹת מִי' פָּטוּר מִמִּיתָה כֵּיוָן דְּאֵין רְגִילוּת לְהָמִית בְּפָחוֹת מִי':

שֶׁהַשּׁוֹר חַיֵּיב בּוֹ פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹר. כִּדְדַרְשִׁינָן מְוְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ מִי שֶׁהַמֵּת שֶׁלּוֹ וְא"ת לָמָּה לִי שׁוֹר וְלֹא אָדָם תֵּיפּוּק לֵיהּ מִוְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ מִי שֶׁהַמֵּת שֶׁלּוֹ כִּדְפַטְרִינָן שׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין דְּמֵת אָסוּר בַּהֲנָאָה דְּדַרְשִׁינָן גְּזֵירָה שָׁוָה שָׁם שָׁם מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה בְּפֶרֶק אֵין מַעֲמִידִין (ע"ז כט:) וְאִי מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׂעָר מוּתָּר כִּדְאַמְרִינָן בְּפ"ק דַּעֲרָכִין (דף ז.) ה"נ שְׂעַר שׁוֹר פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין מוּתָּר כִּדְאַמְרִינָן בִּבְכוֹרוֹת פ"ג (דף כה.) וַאֲפִילּוּ הָכֵי כֵּיוָן שֶׁעִיקָּרוֹ אָסוּר חָשִׁיב אֵין הַמֵּת שֶׁלּוֹ וְי"ל דְּוְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ מִשְׁתָּעֵי בְּשׁוֹר וְלֹא מְמַעֲטֵי מִינֵּיהּ אָדָם תֵּדַע מִדְּפָרִיךְ בְּפ' הַפָּרָה (לקמן נג:) וְאֵיפוּךְ אֲנָא פֵּירוּשׁ וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ דְּשׁוֹר נִדְרוֹשׁ לְמִי שֶׁהַמֵּת שֶׁלּוֹ וְהֵיכִי מָצֵי לְמֵימַר הָכֵי וְהָא בְּשׁוֹר מְשַׁלֵּם כּוֹפֶר וְאע"פ שֶׁאֵין הַמֵּת שֶׁלּוֹ אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ לֹא חַיְישִׁינָן בְּהָכֵי כִּדְפְרִישִׁית דְּאַשּׁוֹר קָאֵי וּבְלַאו הָכֵי לֹא קַשְׁיָא מִידֵּי לְמַאי דִּפְרִישִׁית לְעֵיל דְּשׁוֹר וְלֹא אָדָם אִיצְטְרִיךְ לְעֶבֶד וּלְנָכְרִי הַקָּנוּי לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפַל לְבוֹר דְּהַהוּא שָׁרֵי בַּהֲנָאָה:

אַחֲרוֹן חַיָּיב. גַּם אַנְּזָקִין וְרִאשׁוֹן פָּטוּר מִכּוּלָּם וּבְפ' הַפָּרָה (לקמן נא.) מְפָרֵשׁ טַעַם דִּכְתִיב כִּי יִכְרֶה אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם לְחִיּוּבֵי בַּתְרָא אָתֵי וְלֹא קַמָּא דְּאָמַר קְרָא וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ הַהוּא דְּקָא עָבִיד שִׁיעוּר מִיתָה:

וְתוּ לֵיכָּא. וְא"ת נְהִי נַמִּי דְּאִיכָּא טוּבָא אָטוּ כִּי רוּכְלָא לִיחְשִׁיב וְלֵיזִיל וְי"ל מִשּׁוּם דְּדָחִיק לְאוֹקְמֵי מַתְנִי' דְּלֹא כְּרַבִּי אוֹ כְּרַב פָּפָּא וּלְמִיתָה וְהָיָה יָכוֹל לְהַעֲמִיד בְּנִיזָּקִין וְא"ת וְלוֹקְמָא כְּגוֹן שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ הֶבֶל לְמִיתָה וְלֹא הֶבֶל לְנִיזָּקִין שֶׁהָיָה רׇחְבּוֹ יָתֵר עַל עׇמְקוֹ וּבָא אַחֵר וְסִיֵּיד וְכִיֵּיד דְּמוֹדֶה רַבִּי דְּהָאַחֲרוֹן חַיָּיב בֵּין לְמִיתָה בֵּין לְנִיזָּקִין כִּדְאָמַר רַב פָּפָּא בְּפֶרֶק הַפָּרָה (לקמן דף נא.) וְי"ל דְּאֵין זֶה מִקְצַת נִזְקוֹ דְּאַחֲרוֹן עָבַד הַכֹּל:

כְּגוֹן פָּפָּא בַּר אַבָּא. מְפָרֵשׁ רַשְׁבַּ"ם דְּנָקַט פָּפָּא בַּר אַבָּא לְפִי שֶׁלִּסְתָּם בְּנֵי אָדָם הוּא שָׁאוּל לְכָל הַבָּא מֵאֵילָיו לֵישֵׁב עָלֶיהָ כִּי סְתָם סַפְסָל עָשׂוּי לְכָךְ וַהֲוֵי כְּמֵתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה אֲבָל פָּפָּא בַּר אַבָּא שֶׁהוּא מְשׁוּנֶּה וְכָבֵד מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם סְתָמָא אֵין שָׁאוּל לוֹ וּלְפִי' צ"ל כְּגוֹן פָּפָּא בַּר אַבָּא אַכּוּלְּהוּ קָאֵי מִדְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ דְּא"ל אִי לַאו אַתְּ הֲוָה יָתְבִינַן פּוּרְתָּא וְקַיְּימִין מַשְׁמַע דְּאִם הָיָה נִשְׁבַּר הָיוּ חַיָּיבִין וּמִיהוּ לְפִי הַמַּסְקָנָא דִּמְשַׁנֵּי דְּבַהֲדֵי דְּקָסָמַךְ עֲלַיְיהוּ אֵין צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּחַיָּיב אֶלָּא אַחֲרוֹן בִּלְבַד וּמִתּוֹךְ כָּךְ פָּטַר אַרְבָּעָה בְּנֵי אָדָם שֶׁיָּשְׁבוּ עַל סַפְסָל אֶחָד שֶׁל אַלְמָנָה וּשְׁבָרוּהוּ וְהָר"ר עַזְרִיאֵל חִיֵּיב לְשַׁלֵּם וְר"ת מְפָרֵשׁ דְּנָקַט פָּפָּא בַּר אַבָּא מִשּׁוּם דְּקָאָמַר בְּמַסְקָנָא דְּכֹחוֹ כְּגוּפוֹ דָּמֵי וְדַוְקָא פָּפָּא בַּר אַבָּא שֶׁהוּא אָדָם כָּבֵד וּמִתּוֹךְ כָּבְדוֹ מוּנָּעָן לַעֲמוֹד אֲבָל שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין כְּבֵידִין כָּל כָּךְ וְאֵין סְמִיכָתָן מְעַכֵּב מִלַּעֲמוֹד אִינְהוּ נַמִּי פָּשְׁעוּ שֶׁלֹּא עָמְדוּ וְכוּלָּן חַיָּיבִין וּלְפִי זֶה צָרִיךְ לוֹמַר דְּרַב פָּפָּא עַצְמוֹ בָּא לְתָרֵץ מַה שֶּׁהִקְשָׁה וְתוּ לֵיכָּא:

מאי

אִי דִּבְלָאו אִיהוּ לֹא אַזְלָא פְּשִׁיטָא אֶלָּא דִּבְלָאו אִיהוּ אַזְלָא מַאי קָא עָבֵיד מַתְקִיף לָהּ רַב פָּפָּא וְהָא אִיכָּא הָא דְּתַנְיָא ה' שֶׁיָּשְׁבוּ עַל סַפְסָל אֶחָד וְלֹא שְׁבָרוּהוּ וּבָא אֶחָד וְיָשַׁב עָלָיו וְשָׁבְרוֹ הָאַחֲרוֹן חַיָּיב וְאָמַר רַב פָּפָּא כְּגוֹן פָּפָּא בַּר אַבָּא הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא דִּבְלָאו אִיהוּ לֹא אִיתְּבַר פְּשִׁיטָא אֶלָּא דִּבְלָאו אִיהוּ נַמִּי אִיתְּבַר מַאי קָעָבֵיד סוֹף סוֹף מַתְנִיתָא הֵיכָא מִתְּרְצָא לֹא צְרִיכָא דִּבְלָאו אִיהוּ הֲוֵי מִיתְּבַר בִּתְרֵי שָׁעֵי וְהַשְׁתָּא אִיתְּבַר בְּחָדָא שָׁעָה דְּאַמְרֵי לֵיהּ אִי לָאו אַתְּ הֲוֵי יָתְבִינַן טְפֵי פּוּרְתָּא וְקַיְימִין וְלֵימָא לְהוּ אִי לָאו אַתּוּן בְּדִידִי לֹא הֲוָה מִיתְּבַר לֹא צְרִיכָא דִּבַהֲדֵי דְּסָמִיךְ בְּהוּ תָּבַר פְּשִׁיטָא מַהוּ דְּתֵימָא כֹּחוֹ לָאו כְּגוּפוֹ דָּמֵי קמ"ל דְּכֹחוֹ כְּגוּפוֹ דָּמֵי דְּכָל הֵיכָא דְּגוּפוֹ תָּבַר כֹּחוֹ נַמִּי תָּבַר וְתוּ לֵיכָּא וְהָא אִיכָּא הָא דְּתַנְיָא הִכּוּהוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם בְּעֶשֶׂר מַקְלוֹת בֵּין בְּבַת אַחַת בֵּין בָּזֶה אַחַר זֶה וּמֵת כּוּלָּן פְּטוּרִין רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר בָּזֶה אַחַר זֶה הָאַחֲרוֹן חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁקֵּירֵב אֶת מִיתָתוֹ בִּקְטָלָא לֹא קָמַיְירֵי וְאִיבָּעֵית אֵימָא בִּפְלוּגְתָּא לֹא קָמַיְירֵי וְלֹא וְהָא אוֹקִימְנָן דְּלֹא כְּרַבִּי דְּלֹא כְּר' וּכְרַבָּנַן מוֹקְמִינַן כְּר' יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא וְלֹא כְּרַבָּנַן לֹא מוֹקְמִינַן: חַבְתִּי בְּתַשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ: חַבְתִּי בְּנִזְקוֹ לֹא קָתָנֵי אֶלָּא בְּתַשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ תְּנִינָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנַן תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק מְלַמֵּד שֶׁהַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בַּנְּבֵילָה מְנָא הָנֵי מִילֵּי אָמַר ר' אַמֵּי דְּאָמַר קְרָא מַכֵּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה אַל תִּקְרֵי יְשַׁלְּמֶנָּה אֶלָּא יַשְׁלִימֶנָּה רַב כַּהֲנָא אָמַר מֵהָכָא אִם טָרֹף יִטָּרֵף יְבִאֵהוּ עֵד הַטְּרֵפָה לֹא יְשַׁלֵּם עַד טְרֵפָה יְשַׁלֵּם טְרֵפָה עַצְמָהּ לֹא יְשַׁלֵּם חִזְקִיָּה אָמַר מֵהָכָא וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ לַנִּיזָּק וְכֵן תָּנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ לַנִּיזָּק אַתָּה אוֹמֵר לַנִּיזָּק אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לַמַּזִּיק אָמַרְתָּ לֹא כָּךְ הָיָה מַאי לֹא כָּךְ הָיָה אָמַר אַבַּיֵי אִי ס"ד נְבֵילָה דְּמַזִּיק הַוְיָא לִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְלִישְׁתּוֹק וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ לָמָּה לִי ש"מ לַנִּיזָּק וּצְרִיכָא דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא מַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה מִשּׁוּם דְּלָא שְׁכִיחָא אֲבָל טְרֵפָה דִּשְׁכִיחָא אֵימָא לֹא צְרִיכָא וְאִי אַשְׁמוּעִינַן טְרֵפָה מִשּׁוּם דְּמִמֵּילָא אֲבָל מַכֵּה בְהֵמָה דְּבִידַיִם אֵימָא לֹא וְאִי אַשְׁמוּעִינַן הָנֵי תַּרְתֵּי הָא מִשּׁוּם דְּלֹא שְׁכִיחָא וְהָא מִשּׁוּם דְּמִמֵּילָא אֲבָל וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ דִּשְׁכִיחָא וּבִידַיִם אֵימָא לֹא וְאִי אַשְׁמוּעִינַן הַמֵּת יִהְיֶה לוֹ מִשּׁוּם דְּמָמוֹנָא קָא מַזִּיק אֲבָל הָכָא דִּבְגוּפָא מַזִּיק אֵימָא לֹא צְרִיכָא א"ל רַב כַּהֲנָא לְרַב אֶלָּא טַעְמָא דִּכְתַב רַחֲמָנָא וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ הָא לָאו הָכֵי הֲוָה אֲמֵינָא נְבֵילָה דְּמַזִּיק הַוְיָא הַשְׁתָּא אִי אִית לֵיהּ לְדִידֵיהּ כַּמָּה טְרֵיפוֹת יָהֵיב לֵיהּ דְּאָמַר מַר יָשִׁיב לְרַבּוֹת שָׁוֶה כֶּסֶף וַאֲפִילּוּ סוּבִּין דִּידֵיהּ מִבָּעְיָא לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לִפְחַת נְבֵילָה לֵימָא פְּחַת נְבֵילָה תַּנָּאֵי הִיא דְּתַנְיָא אִם טָרֹף יִטָּרֵף יְבִאֵהוּ עֵד

יביא

רש"י

אִי דִּבְלָאו אִיהוּ לֹא מִינְטַר. כְּגוֹן שֶׁהָיוּ עֲסֻקִין רָעִים: פְּשִׁיטָא. אֵין זוּ הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצַת נִזְקוֹ אֶלָּא כָּל נִזְקוֹ וְלֹא דָּמֵי לְהַשְׁלִים בּוֹר לַעֲשָׂרָה דְּאע"ג דְּקי"ל בּוֹר ט' דְּלֹא עַבְדֵי מִיתָה נְזָקִין מִידָא עַבְדֵי וְסִיֵּיעַ הָרִאשׁוֹן בְּהַגְרָמַת מִיתָתוֹ וְאִיצְטְרִיכָא לְמִיתְנֵי דְּאַחֲרוֹן חַיָּיב: מַאי קָעָבֵיד. וְאֵינוֹ חַיָּיב כְּלוּם: מְרַבֶּה בַּחֲבִילוֹת. שֶׁרִיבָּה חֲבִילוֹת זְמוֹרוֹת בַּהַדְלָקָה שֶׁל חֲבֵירוֹ וְקֵרְבָהּ ע"י הַחֲבִילוֹת לְגַדִישׁ אֲחֵרִים שֶׁהָיָה בְּדִין שֶׁיְּהֵא הוּא חַיָּיב וְלֹא הָרִאשׁוֹן: פְּשִׁיטָא. וְלָמָּה הֲוָה לָן לְמִיתְנְיֵיהּ הֲרֵי הָרִאשׁוֹן לֹא סִיֵּיעַ כְּלוּם דְּכָל מַה דְּשָׁבִיק לֵיהּ מְעַמְיָא וְאָזִיל אֲבָל חוֹפֵר בּוֹר תִּשְׁעָה רוֹב מִיתָתוֹ הוּא עוֹשֶׂה אֶלָּא הָאַחֲרוֹן מְקָרְבָהּ: כְּגוֹן פָּפָּא בַּר אַבָּא. שֶׁהָיָה בַּעַל בָּשָׂר: פְּשִׁיטָא. דְּלֹא דָּמֵי לְבוֹר שֶׁהָרִאשׁוֹן גָּרַם נְזָקִין וְהָרַג חֶצְיוֹ אוֹ רוּבּוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם הָכֵי הוּא דְּמִפְטַר דְּאָמַר לֵיהּ אִי לַאו אַתָּה הֲוָה מִתְזִיק וְלֹא הֲוָה מַיְּית אֲבָל אֵלּוּ לֹא שְׁבָרוּ כְּלוּם כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא זֶה: מַתְנִיתָא. דְּסַפְסָל: הֵיכָא מִיתַּרְצָא. הוֹאִיל וּמוֹתְבָת הָכֵי אֲבָל מוֹסֵר שׁוֹרוֹ וּמַרְבֶּה בַּחֲבִילוֹת לֹא מַתְנַיְיתָא נִינְהוּ אֶלָּא מִסְּבָרָא הֲווּ מַקְשֵׁי לְהוּ: דִּבְלָאו אִיהוּ הֲוָה מִיתְּבַר בִּתְרֵי שָׁעֵי. וּלְהָכֵי אִצְטְרִיךְ לְמִיתְנְיֵיהּ לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִי' הָכֵי חַיָּיב וּמִיהוּ בַּהֲדֵי הַהִיא דְּחוֹפֵר בּוֹר לֹא מָצֵי לְמִיתְנְיֵיהּ דְּתֶהֱוֵי הַךְ כְּהֶכְשֵׁר בְּמִקְצַת נִזְקוֹ דְּמַתְנִי' דְּהַאי לֹא מִקְצַת נֶזֶק הוּא אֶלָּא כָּל נֶזֶק שֶׁהָרִאשׁוֹנִים לֹא הִתְחִילוּ לְשָׁבְרָן כִּי הֵיכִי דְּחוֹפֵר בּוֹר ט' הִזִּיקָתוֹ הֶבֶל חוֹם שֶׁל ט' וְהֶבֶל חוֹם שֶׁל י' הֲרָגוֹ: וְלֵימָא לְהוּ אִי לָאו אַתּוּן בְּדִידִי. לְחוּד לֹא הֲוָה מִיתְּבַר וְאַתֶּם כְּשֶׁיָּשַׁבְתִּי הָיָה לָכֶם לַעֲמוֹד וּמִדְּלֹא עֲמַדְתֶּם אַתֶּם כְּמוֹנִי שְׁבַרְתֶּם וְגַבֵּי מַשְׁלִים בּוֹר לַעֲשָׂרָה לֵיכָּא לְאַקְשׁוּיֵי הָכֵי דְּמַאי הֲוָה לֵיהּ לְקַמָּא לְמֶיעֱבַד: לֹא צְרִיכָא דְּבַהֲדֵי דְּסָמִיךְ עֲלַיְיהוּ. לְעוֹלָם דִּבְלָאו אִיהוּ לֹא הֲוָה מִיתְּבַר כְּלָל וּדְקָאמְרַתְּ פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא דְּלֹא יָשַׁב עָלָיו אֶלָּא עָמַד עַל רַגְלָיו וְנִסְמַךְ עֲלֵיהֶם וְאָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּכֹחוֹ כְּגוּפוֹ דָּמֵי: סָמַךְ בְּהוּ. נִסְמַךְ עֲלֵיהֶם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲמוֹד לִישְׁנָא אַחֲרִינָא דְּזָגָא מִזְגָּא גַּרְסִינַן כִּדְאַמְרִינַן בְּעָלְמָא חָזֵי לְמִיזְגָּא עֲלֵיהּ (שבת דף מח.): פְּטוּרִין. שֶׁאֵין יָדוּעַ עַל יְדֵי מִי נֶהֱרַג: שֶׁקֵּירֵב מִיתָתוֹ. וּפְלוּגְתַּיְיהוּ דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא וְרַבָּנַן מְפָ' בְּסַנְהֶדְרִין בְּפֶרֶק אֵלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִין (דף עח.) ר' יְהוּדָה סָבַר כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם כְּתִיב דְּמַשְׁמַע כָּל דְּהוּ נֶפֶשׁ וְרַבָּנַן סָבְרֵי כּוּלָּהּ נֶפֶשׁ מַשְׁמַע וְהַיְינוּ הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצַת נִזְקוֹ דּוּמְיָא דְּחוֹפֵר בּוֹר שֶׁהָרִאשׁוֹן הִזִּיק וְהָאַחֲרוֹן הָרַג: דְּלֹא כְּרַבִּי וּכְרַבָּנַן מוֹקְמִינַן. דַּהֲלָכָה כְּרַבִּים: בְּנִזְקוֹ לֹא קָתָנֵי. דְּלֶיהֱוֵי מַשְׁמַע שֶׁיְּשַׁלֵּם שׁוֹר גָּמוּר חַי וְהוּא יִטּוֹל אֶת הַנְּבֵילָה: אֶלָּא בְּתַשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ. דְּמַשְׁמַע הַשְׁלָמָה שֶׁיִּטּוֹל נִיזָּק אֶת הַנְּבֵילָה וְזֶה מַשְׁלִים לוֹ מַה שֶּׁפְּחֲתָתוֹ מִיתָה: תַּשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ מְלַמֵּד כו'. לְשׁוֹן הַשְׁלָמָה מַשְׁלִים לוֹ לַנִּיזָּק: הַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בַּנְּבֵילָה. כְּלוֹמַר נוֹטְלִין אֶת הַנְּבֵילָה: יַשְׁלִימֶנָּה. מַשְׁמַע שֶׁיְּשַׁלֵּם הַמּוֹתָר: יְבִאֵהוּ עֵד. דָּרִישׁ הַשְׁתָּא הָכֵי אִם טָרוֹף יִטָּרֵף הַשּׁוֹר בִּפְשִׁיעָתוֹ שֶׁל שׁוֹמֵר שָׂכָר דְּהַאי קְרָא בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר כְּתִיב כִּדְאַמְרִינַן בְּהַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף צד:) פָּרָשָׁה שְׁנִיָּיה נֶאֶמְרָה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר יְבִאֵהוּ עֵד הַטְּרֵפָה יְשַׁלֵּם כָּל הַהֶיזֵּק עַד דְּמֵי הַטְּרֵפָה אֲבָל דְּמֵי הַטְּרֵיפָה עַצְמָהּ לֹא יְשַׁלֵּם דְּנִיזָּק מְטַפֵּל וְטוֹרֵחַ בַּנְּבֵילָה לְמוֹכְרָהּ: אִי ס"ד נְבֵילָה דְּמַזִּיק. וְהַאי הַמֵּת יִהְיֶה לוֹ לַמַּזִּיק קָאָמַר: וְלִשְׁתּוֹק. קְרָא מִינֵּיהּ דְּלֹא אִצְטְרִיךְ לְהָכֵי דִּפְשִׁיטָא לָן כֵּיוָן דְּשִׁלֵּם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר נְבֵילָה שֶׁלּוֹ הִיא: לַנִּיזָּק. שֶׁיִּטְּלֶנּוּ בְּדָמִים וְעָלָיו יַשְׁלִים הַמַּזִּיק: מַכֵּה בְהֵמָה לֹא שְׁכִיחָא. שֶׁיְּהֵא אָדָם מַזִּיק בְּהֵמָה שֶׁל חֲבֵירוֹ לְפִיכָךְ לֹא הֶחְמִיר עָלָיו הַכָּתוּב לִטְרוֹחַ בִּמְכִירַת הַנְּבֵילָה: טְרֵיפָה דְּמִמֵּילָא. שֶׁהַזְּאֵב טְרָפָהּ וְהַשּׁוֹמֵר לֹא נִתְכַּוֵּון אַמְטוּ לְהָכֵי חָס רַחֲמָנָא עֲלֵיהּ דְּלֹא לְמִיטְרַח בַּנְּבֵילָה: דְּבִידַיִם. קָא מַזִּיק אֵימָא עַל הַמַּזִּיק לִטְרוֹחַ בַּנְּבֵילָה וּמְשַׁלֵּם הַדָּמִים קמ"ל: וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ. מִשְׁתָּעֵי בְּשׁוֹר נַגָּח דִּשְׁכִיחַ וּבְיָדַיִם הוּא מַמָּשׁ (שֶׁהַשּׁוֹר) שֶׁהוּא (מָמוֹנוֹ שֶׁל מַזִּיק) נִתְכַּוֵּין לְהַזִּיק: שׁוֹמֵר שָׂכָר. שֶׁפָּשַׁע וְנִטְרְפָה עַל יְדֵי זְאֵב כְּנִזְקֵי גּוּפוֹ חָשִׁיב לֵיהּ שֶׁהֲרֵי הָיָה עָלָיו לְשׁוֹמְרָהּ: הַשְׁתָּא אִי הֲווּ לֵיהּ טְרֵיפוֹת. לַמַּזִּיק כְּשִׁיעוּר כָּל דְּמֵי נִזְקוֹ הֲוָה יָהֵיב לֵיהּ בְּעַל כָּרְחֵיהּ דְּנִיזָּק דְּאָמַר מַר יָשִׁיב לְרַבּוֹת כו' דִּידֵיהּ מִיבָּעְיָא: לֹא נִצְרְכָא. הָא דִּכְתַב קְרָא דְּנִיזָּק מְטַפֵּל בַּנְּבֵילָה: אֶלָּא לִפְחַת נְבֵילָה. דְּהָכֵי אָמַר רַחֲמָנָא דְּמִשְּׁעַת מִיתָה קָאֵי בִּרְשׁוּתֵיהּ דְּנִיזָּק וְאִם הִסְרִיחַ וּפָחֲתָה דָּמִים מִשְּׁעַת מִיתָה וְעַד שְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין פְּסֵידָא דְּנִיזָּק הוּא וּמְשַׁלֵּם לֵיהּ מַזִּיק מַה שֶּׁהַנֶּזֶק הֲוֵי יֶתֶר עַל הַדָּמִים שֶׁהָיְתָה נְבֵילָה שָׁוָה בִּשְׁעַת מִיתָה:

ופטור

תוספות

מַאי קָעָבֵיד. בְּכוּלָּהּ שְׁמַעְתִּין צ"ל מַאי קָעָבֵיד טְפֵי מֵאַחֲרִינֵי וִישַׁלֵּם כָּל אֶחָד חֶלְקוֹ וְאֵין לוֹמַר דְּלִיפְטַר דְּתַנְיָא פֶּרֶק הַפָּרָה (לקמן נא.) אֶחָד הַחוֹקֵק בּוֹר לְי' וּבָא אַחֵר וְהִשְׁלִימוֹ לְעֶשְׂרִים וּבָא אַחֵר וְהִשְׁלִימוֹ לִשְׁלֹשִׁים כּוּלָּם חַיָּיבִין אע"ג דִּבְלָאו אִיהוּ הֲוָה מֵתָה מִיהוּ בְּזֶה צָרִיךְ לְדַקְדֵּק וְכִי בִּשְׁבִיל שֶׁהִשְׁלִיךְ אִישׁ עֵץ בְּתוֹךְ אֵשׁ גְּדוֹלָה יִתְחַיֵּיב הָא לֹא דָּמֵי אֶלָּא לְאֶחָד שֶׁחוֹפֵר בּוֹר י' וּבָא אַחֵר וְהִשְׁלִימוֹ לְי"א:

כּוּלָּן פְּטוּרִין. וּבְיֵשׁ לָרִאשׁוֹן כְּדֵי לְהָמִית דִּבְשֶׁאֵין בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית אֲפִילּוּ לְרַבָּנַן אַחֲרוֹן חַיָּיב כִּדְמוּכָח בְּפ' כָּל הַנִּשְׂרָפִין (סנהדרין דף עח.):

יַשְׁלִימֶנָּה. בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם אֵין לִדְרוֹשׁ יְשַׁלֵּם יַשְׁלִים אֲבָל יַשְׁלִמֶנָּה מַשְׁמַע שֶׁהַבְּהֵמָה עַצְמָהּ יְשַׁלֵּם וְזֶה אִי אֶפְשָׁר שֶׁכְּבָר מֵתָה לְפִיכָךְ יֵשׁ לִדְרוֹשׁ יַשְׁלִימֶנָּה:

לֹא יְשַׁלֵּם. אע"ג דִּקְרָא בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר כְּתִיב דְּפָטוּר מֵאוֹנְסִין מ"מ מִדִּכְתִיב עֵד הַטְּרֵפָה לֹא יְשַׁלֵּם יֵשׁ לִלְמוֹד דְּהֵיכָא דִּישַׁלֵּם לֹא יְשַׁלֵּם כְּלוּם בִּשְׁבִיל הַטְּרֵפָה עַצְמָהּ:

הָא מִשּׁוּם דְּמִמֵּילָא כו'. כְּלוֹמַר מֵחַד מִינַּיְיהוּ לֹא אַתְיָא אֲבָל מִתַּרְוַייהוּ אַתְיָא בְּמָה הַצַּד וְלֹא חָשׁ לְהַאֲרִיךְ וּלְדַקְדֵּק בְּזֶה:

לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לִפְחַת נְבֵילָה. אע"ג דִּבְפ' הַמֵּנִיחַ (לקמן לד.) אַמְרִינַן כִּיחֲשָׁה כִּשְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין מִשּׁוּם דְּקַרְנָא דְּתוֹרָא קְבִירָא בֵּי' הָתָם מִשּׁוּם דְּלֹא מֵתָה וְיֵשׁ לוֹ לְהַמְתִּין עַד שֶׁתִּתְרַפֵּא אֲבָל הָכָא מִיָּד הָיָה לוֹ לְמוֹכְרָהּ:

יביא

יָבִיא עֵדִים שֶׁנִּטְרְפָה בְּאוֹנֶס וּפָטוּר אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר יָבִיא עֲדוּדָה לְבֵ"ד מַאי לַאו בְּהָא קָמִיפַּלְגֵי דְּמַר סָבַר פְּחַת נְבֵילָה דְּנִיזָּק הָוֵי וּמַר סָבַר דְּמַזִּיק הָוֵי לֹא דְּכ"ע דְּנִיזָּק וְהָכָא בְּטוֹרַח נְבֵילָה קָמִיפַּלְגֵי וְהָתַנְיָא אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִנַּיִין שֶׁעַל בַּעַל הַבּוֹר לְהַעֲלוֹת שׁוֹר מִבּוֹרוֹ ת"ל כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו וְהַמֵּת אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא הַאי טוֹרַח נְבֵילָה ה"ד אִילֵימָא דִּבְבִירָא שַׁוְיָא זוּזָא וְאַגּוּדָא שַׁוְיָא אַרְבַּע כִּי טָרַח בְּדְנַפְשֵׁיהּ טָרַח א"ל לֹא צְרִיכָא דִּבְבִירָא שַׁוְיָא זוּזָא וְאַגּוּדָא נַמִּי שַׁוְיָא זוּזָא וּמִי אִיכָּא כְּה"ג אִין דְּהָא אַמְרֵי אִינְשֵׁי כְּשׁוּרָא בְּמָתָא בְּזוּזָא כְּשׁוּרָא בְּדַבְרָא בְּזוּזָא אָמַר שְׁמוּאֵל אֵין שָׁמִין לֹא לְגַנָּב וְלֹא לְגַזְלָן אֶלָּא לְנִזָּקִין וַאֲנִי אוֹמֵר אַף לְשׁוֹאֵל וְאַבָּא מוֹדֶה לִי אִיבַּעְיָא לְהוּ ה"ק אַף לְשׁוֹאֵל שָׁמִין וְאַבָּא מוֹדֶה לִי אוֹ דִּלְמָא ה"ק וַאֲנִי אוֹמֵר אַף לְשׁוֹאֵל אֵין שָׁמִין וְאַבָּא מוֹדֶה לִי ת"ש דְּהַהוּא גַּבְרָא דְּשָׁאֵיל נַרְגָּא מֵחַבְרֵיהּ תַּבְרָהּ אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב א"ל זִיל שַׁלִּים לֵיהּ נַרְגָּא מְעַלְיָא ש"מ אֵין שָׁמִין אַדְּרַבָּה מִדְּאַמְרֵי לֵיהּ רַב כַּהֲנָא וְרַב אַסֵּי לְרַב דִּינָא הָכֵי וְשָׁתִיק ש"מ שָׁמִין אִיתְּמַר אָמַר עוּלָּא א"ר אֶלְעָזָר שָׁמִין לְגַנָּב וּלְגַזְלָן רַב פַּפִּי אָמַר אֵין שָׁמִין וְהִלְכְתָא אֵין שָׁמִין לֹא לְגַנָּב וְלֹא לְגַזְלָן אֲבָל לְשׁוֹאֵל שָׁמִין כִּדְרַב כַּהֲנָא וְרַב אַסֵּי וְאָמַר עוּלָּא א"ר אֶלְעָזָר שִׁלְיָא שֶׁיָּצְתָה מִקְצָתָהּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן וּמִקְצָתָהּ בְּיוֹם שֵׁנִי מוֹנִין לָהּ מִן הָרִאשׁוֹן א"ל רָבָא מַה דַּעְתָּךְ לְחוּמְרָא חוּמְרָא דְּאָתֵי לִידֵי קוּלָּא הוּא דְּקָא מְטַהֲרַת לָהּ מֵרִאשׁוֹן אֶלָּא אָמַר רָבָא לָחוּשׁ חוֹשֶׁשֶׁת מִימְנָא לֹא מִמְנְיָא אֶלָּא לְשֵׁנִי מַאי קמ"ל דְּאֵין מִקְצַת שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד תְּנִינָא שִׁלְיָא שֶׁיָּצְתָה מִקְצָתָהּ אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה סִימַן וָלָד בְּאִשָּׁה סִימָן וָלָד בִּבְהֵמָה אִי מִמַּתְנִי' הֲוָה אֲמִינָא

דיש

רש"י

וּפָטוּר. דְּשׁוֹמֵר שָׂכָר פָּטוּר בְּאוֹנְסִין כְּדִכְתִיב בֵּיהּ וּמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אֵין רוֹאֶה שְׁבוּעַת ה' תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם (שמות כב): יָבִיא עֲדוּדָה. נְבֵילָה: לְבֵ"ד. לְשׁוּמָהּ כַּמָּה הִיא שָׁוָה וְהָכֵי מַשְׁמַע קְרָא יְבִיאֵהוּ עֵד יָבִיא הָעֲדוּדָה כְּדִכְתִיב (בראשית מט) בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד דְּהַיְינוּ שָׁלָל כְּדִמְתַרְגְּמִינַן עֲדָאָה מִפִּי מוֹרִי: מַאי לַאו בְּהָא קָמִיפַּלְגֵי. דִּבְאוֹנְסִין הָא וַדַּאי לֹא פָּלִיג אַבָּא שָׁאוּל לְמֵימַר דַּאֲפִי' נִטְרְפָה בְּאוֹנֶס יְהֵא חַיָּיב דְּאֵין שׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּיב בְּאוֹנְסִין אֶלָּא ה"ק אִם נִטְרְפָה בִּפְשִׁיעָה שֶׁיְּהֵא בַּר תַּשְׁלוּמִין יָבִיא עֲדוּדָה וְיוֹסִיף מִבֵּיתוֹ עַל הַדָּמִים שֶׁהִיא שָׁוָה בִּשְׁעַת מִיתָה דְּאִי מִשּׁוּם דָּמִים דְּהַשְׁתָּא לֹא אִיצְטְרִיךְ דְּהַשְׁתָּא אִי אִית לֵיהּ נְבֵילוֹת אַחֲרָנְיָיתָא יָהִיב לֵיהּ כָּל שֶׁכֵּן הָא אֶלָּא לִפְחַת נְבֵילָה אָתָא וְת"ק דְּלָא מַפִּיק לֵיהּ לְהַךְ דְּרָשָׁה סָבַר פְּחַת נְבֵילָה דְּמַזִּיק הָוֵי הִלְכָּךְ לֹא מָצֵי לְאוֹקְמֵי לִקְרָא לְהַךְ דְּרָשָׁה דְּאִי מִשּׁוּם דָּמִים דְּהַשְׁתָּא לֹא אִיצְטְרִיךְ דְּהָא תַּנְיָא יָשִׁיב לְרַבּוֹת שָׁוֶה כֶּסֶף: בְּטוֹרַח נְבֵילָה. לַהֲבִיאָהּ מִמָּקוֹם שֶׁמֵּתָה שָׁם לְמָקוֹם שֶׁהָיְתָה שָׁם אַבָּא שָׁאוּל סָבַר עַל הַמַּזִּיק הוּא: וְהָתַנְיָא. בְּנִיחוּתָא: כֶּסֶף יָשִׁיב לִבְעָלָיו וְהַמֵּת. מַשְׁמַע שֶׁאַף הַמֵּת יָשִׁיב לִבְעָלָיו: וְאַגּוּדָא. שְׂפַת הַבּוֹר: בְּדְנַפְשֵׁיהּ קָא טָרַח. וְרֶיוַח דְּנַפְשֵׁיהּ קָא עָבִיד דְּשַׁיִּים לֵיהּ לְנִיזָּק בִּדְמֵי יְתֵירֵי וְלָמָּה לִי קְרָא דְּוְהַמֵּת: כְּשׁוּרָא. קוֹרָה: בְּדַבְרָא. בְּשָׂדֶה וְאע"ג שֶׁמְּחוּסַּר הֲבָאָה לָעִיר נִמְכָּר בְּזוּז: אָמַר שְׁמוּאֵל . מִנְהַג דַּיָּינִין הוּא שֶׁאֵין שָׁמִין לֹא לְגַנָּב וְלֹא לְגַזְלָן שֶׁאִם גָּנַב וְגָזַל בְּהֵמָה אוֹ כֵּלִים וְנִפְחֲתוּ אֶצְלוֹ אֵין שָׁמִין הַנְּבֵילָה וְהַשְּׁבָרִים לַבְּעָלִים שֶׁיַּחֲזִיר גַּנָּב הַפְּחָת אֶלָּא יְשַׁלֵּם בְּהֵמָה וְכֵלִים מְעוּלִּים וְהַשְּׁבָרִים שֶׁלּוֹ: אֶלָּא לְנִזָּקִין. שָׁמִין כְּדִכְתִיב וְהַמֵּת יִהְיֶה לּוֹ: וַאֲנִי אוֹמֵר אַף לַשּׁוֹאֵל וְאַבָּא מוֹדֶה לִי. רַב: אַף לְשׁוֹאֵל שָׁמִין. וְאַנִּיזָּקִין קָאֵי: אוֹ דִּלְמָא אַף לְשׁוֹאֵל אֵין שָׁמִין. וְהַאי אַף אַגַּנָּב וְגַזְלָן קָאֵי: מִדְּאַמְרֵי לֵיהּ רַב כַּהֲנָא וְרַב אַסֵּי. בְּבָבָא מְצִיעָא בְּפ' הַשּׁוֹאֵל (דף צו:): שִׁלְיָא שֶׁיָּצְתָה כוּ'. דְּקַי"ל הַמַּפֶּלֶת שִׁלְיָא יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ יְמֵי טוּמְאָה וִימֵי טָהֳרָה שֶׁאֵין שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד אֶלָּא שֶׁנִּימּוֹחַ בְּתוֹכָהּ: מוֹנִין לָהּ מִן הָרִאשׁוֹן. דְּמִיּוֹם רִאשׁוֹן טְמֵאָה וַאֲפִי' הָוְאִי לֵידָה יְבִישְׁתָּה: לְחוּמְרָא. דִּמְטַמְּאִין טָהֳרוֹת שֶׁנָּגְעָה בָּרִאשׁוֹן מִשְּׁעַת יְצִיאַת שִׁלְיָא: דְּקָא מְטַהֲרַת לָהּ מֵרִאשׁוֹן. שֶׁתְּהֵא סוֹפֶרֶת י"ד שֶׁל נְקֵבָה עִם יוֹם הָרִאשׁוֹן וְדָמִים שֶׁתִּרְאֶה בְּיוֹם ט"ו טְהוֹרִין דְּהַיְינוּ קוּלָּא דְּאִי הַוְיָא מַנְיָא מִשֵּׁנִי לֹא חַיְּילָא יְמֵי טָהֳרָה עַד לְמָחָר: חוֹשֶׁשֶׁת. לְטַמֵּא טָהֳרוֹת שֶׁתִּגַּע בָּרִאשׁוֹן: מִימְנָא לֹא מִמְנְיָא. שְׁבוּעַיִם דִּנְקֵבָה אֶלָּא מִשֵּׁנִי: מַאי קמ"ל. עוּלָּא דְּאָמַר חוֹשֶׁשֶׁת: דְּאֵין מִקְצַת שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד. וּמש"ה חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁמָּא רוֹב מִיחוּי הַוָּלָד יָצָא בְּאוֹתוֹ מִקְצָת וּמִכִּי נָפַק רוֹב הָוֵי לֵיהּ כְּיָלוּד כִּדְאָמְרִינַן בְּמַסֶּכֶת נִדָּה (דף כח.) יָצָא מְחוּתָּךְ אוֹ מְסוֹרָס עַד שֶׁיֵּצֵא רוּבּוֹ וּמִימְנָא וַדַּאי לֹא מַנְיָא מֵרִאשׁוֹן דְּשֶׁמָּא לֹא נָפַק רוּבָּא עַד שֵׁנִי דְּאִי יֵשׁ מִקְצַת שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד לֹא הֲוָה חַיְישִׁינַן לְטַמֵּא טָהֳרוֹת דְּכוּלֵּי הַאי לֹא חַיְישִׁינַן דְּנֵימָא תְּרֵי חוּמְרֵי דִּלְמָא נַפְקָא וְרוֹב נַפְקָא: שִׁלְיָא. שֶׁל בְּהֵמָה: שֶׁיָּצָאת מִקְצָתָהּ. קוֹדֶם שְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה: אֲסוּרָה. כּוּלָּהּ וְאע"פ שֶׁאֵין בָּהּ וָלָד: ה"ג סִימַן וָלָד בְּאִשָּׁה וְסִימַן וָלָד בִּבְהֵמָה. כְּלוֹמַר מִפְּנֵי שֶׁהַשִּׁלְיָא סִימַן וָלָד בֵּין בְּאִשָּׁה בֵּין בִּבְהֵמָה שֶׁאֵין שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד אֶלָּא שֶׁנִּימּוֹחַ וְחַיְישִׁינַן שֶׁמָּא בְּאוֹתוֹ מִקְצָת שֶׁיָּצָא קוֹדֶם שְׁחִיטָה הָיָה רוּבּוֹ שֶׁל עוּבָּר וְקַיְימָא לָן יָצָא רוּבּוֹ ה"ז כְּיָלוּד וְאֵינוֹ נִיתָּר בִּשְׁחִיטַת הָאֵם:

דיש

תוספות

יָבִיא עֵדִים שֶׁנִּטְרְפָה בְּאוֹנֶס. וְאִיסִי דּוֹרֵשׁ בְּפֶרֶק הָאוּמָּנִין (ב"מ פג.) אֵין רוֹאֶה הָא יֵשׁ רוֹאֶה יָבִיא עֵדִים שֶׁנִּטְרְפָה וּפָטוּר דְּמַשְׁמָעוּת דּוֹרְשִׁין אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ: **יָבִיא** אֲרוּרָה לְבֵ"ד. פֵּי' שֶׁמֵּתָה בְּלֹא בְּרָכָה וְאִית דְּגָרֵס עֲדוּרָה כְּמוֹ אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה (ישעיהו לד) וּבַקּוּנְטְרֵס גָּרֵיס עֲדוּדָה כְּמוֹ יֹאכַל עַד:

בִּשְׁאַלְתּוֹת דְּרַב אַחַאי גָּרֵי' אָמַר שְׁמוּאֵל אָמַר לִי אַבָּא וְלֹא כְּפ"ה דְּפֵירֵשׁ דְּמִנְהַג דַּיָּינִין כָּךְ הוּא:

אֵין שָׁמִין לֹא לְגַנָּב וְלֹא לְגַזְלָן. פ"ה אֵין שָׁמִין הַנְּבֵילָה וְהַשְּׁבָרִים לַבְּעָלִים שֶׁיַּחֲזִיר הַגַּנָּב הַפְּחָת אֶלָּא יְשַׁלֵּם בְּהֵמָה שְׁלֵימָה וְכֵלִים מְעוּלִּים וְהַשְּׁבָרִים שֶׁלּוֹ וְאע"ג דְּקַיְימָא לָן יָשִׁיב לְרַבּוֹת שָׁוֶה כֶּסֶף כְּכֶסֶף וַאֲפִי' סוּבִּין גַּנָּב וְגַזְלָן שַׁאנִי מִשּׁוּם דִּכְתִיב אֲשֶׁר גָּזָל כְּעֵין שֶׁגָּזַל הִלְכָּךְ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר הַגְּזֵילָה אוֹ דָּמֶיהָ וְלֹא סוּבִּין וְכֵן מַשְׁמַע בִּירוּשַׁלְמִי מִנַּיִן שֶׁאֵין שָׁמִין לֹא לְגַנָּב וְלֹא לְגַזְלָן א"ר אַבָּא בַּר מָמָל חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם וְלֹא מֵתִים עַד כְּדוֹן גְּנֵיבָה גְּזֵילָה מִנַּיִן א"ר אַבָּא בַּר מָמָל וְהֵשִׁיב הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל כַּאֲשֶׁר גָּזַל וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּגַנָּב וְגַזְלָן קָנוּ מִיָּד כְּשֶׁהוֹצִיאוּ מֵרְשׁוּת בְּעָלִים אֲבָל מַזִּיק לֹא נִתְחַיֵּיב אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהִזִּיק וְה"ט דְּמ"ד אַף לְשׁוֹאֵל כֵּיוָן דְּחַיָּיב בְּאוֹנְסִין נִמְצָא שֶׁקְּנָאוֹ מִשָּׁעָה שֶׁהוֹצִיא מִיַּד הַבְּעָלִים וְהַדָּמִים הוּא דְּנִתְחַיֵּיב כְּמוֹ גַּנָּב וְגַזְלָן:

דְּקָא מְטַהֶרֶת לָהּ מֵרִאשׁוֹן. פֵּירוּשׁ שֶׁסּוֹפֶרֶת י"ד שֶׁל נְקֵבָה מֵרִאשׁוֹן וְהַדָּמִים שֶׁתִּרְאֶה בְּט"ו יִהְיוּ טְהוֹרִין וְא"ת וְאַמַּאי לֹא יִהְיוּ טְהוֹרִים דִּלְמָא בְּיוֹם רִאשׁוֹן יָצָא רֹאשׁוֹ אוֹ רוּבּוֹ וַאֲפִי' לֹא יָצָא דִּלְמָא הוּא זָכָר וְי"ל דְּלָא מָצֵי לְמִישְׁרֵי מִסָּפֵק סְפֵיקָא דַּהֲווּ תְּרֵי קוּלֵּי דִּסְתְרֵי אַהֲדָדֵי שֶׁאִם תִּרְאֶה יוֹם מ"א תִּשְׁתְּרֵי נַמִּי מִסָּפֵק סְפֵיקָא דְּשֶׁמָּא לֹא יָצָא רוּבּוֹ בְּיוֹם רִאשׁוֹן וַאֲפִי' יָצָא רוּבּוֹ דִּלְמָא נְקֵבָה הִיא וְהַשְׁתָּא בַּתְּחִילָּה הִתַּרְנוּ מִשּׁוּם דְּשֶׁמָּא זָכָר הַשְׁתָּא נַתִּירֶנּוּ מִשּׁוּם שֶׁמָּא נְקֵבָה הֲרֵי מִמָּה נַפְשָׁךְ נַעֲשָׂה אִיסּוּר וּכְה"ג תְּנַן בְּהַמַּפֶּלֶת (נדה כט.) תֵּשֵׁב לְזָכָר וְלִנְקֵבָה וּלְנִדָּה אע"ג דְּכָל אִיסּוּר בְּאַפֵּי נַפְשֵׁיהּ הָוֵי סְפֵק סְפֵיקָא: **דְּאֵין** מִקְצַת שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד. וְא"ת לְר"א דְּאָמַר חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם דְּאֵין מִקְצַת שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד אֲבָל אִם הָיָה מִקְצַת שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד לֹא הָיְתָה חוֹשֶׁשֶׁת ה"ד אִי בִּרְה"ר אֲפִי' בְּחַד סְפֵיקָא מְטַהֲרִי' וְאִי בִּרְה"י אֲפִי' בִּסְפֵק סְפֵיקָא נַמִּי טָמֵא דְּהָא תְּנַן (טהרות פ"ו מ"ד) כָּל סְפֵיקוֹת שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַרְבּוֹת בִּרְה"י אֲפִי' סְפֵק סְפֵיקָא טָמֵא וְי"ל דִּשְׁמַעְתִּין אַיְירֵי לְעִנְיַן לְאוֹסְרָהּ לְבַעְלָהּ:

שִׁלְיָא שֶׁיָּצְתָה מִקְצָתָהּ אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה. פֵּי' אֲסוּרָה אֲפִי' מַה שֶּׁבִּפְנִים דְּשֶׁמָּא בְּאוֹתוֹ מִקְצָת שֶׁיָּצָא יָצָא רֹאשׁוֹ שֶׁל וָלָד וַהֲוֵי כּוּלּוֹ כְּיָלוּד וְלֹא קָרֵינַן בֵּיהּ כֹּל בַּבְּהֵמָה תֹּאכֵלוּ דְּאִם יֵשׁ מִקְצַת שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד הָיָה לָנוּ לְהַתִּיר מִטַּעַם ס"ס תֵּימַהּ דְּסוּגְיָא דְּהָכָא מוֹכַח דְּשָׁרֵי ר' אֶלְעָזָר בְּשִׁלְיָא שֶׁיָּצְתָה מִקְצָתָהּ אִי הָוֵי ס"ס בַּאֲכִילָה וּבְסוֹף בְּהֵמָה הַמַּקְשָׁה (חולין עז:) מַשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ בְּס"ס אָסַר רַבִּי אֶלְעָזָר דְּעַל הַךְ מִשְׁנָה דְּשִׁלְיָא שֶׁיָּצְתָה מִקְצָתָהּ קָאָמַר ר' אֶלְעָזָר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשֶׁאֵינוֹ קְשׁוּרָה בַּוָּלָד אֲבָל קְשׁוּרָה בַּוָּלָד אֵין חוֹשְׁשִׁין לְוָלָד אַחֵר וּבְשֶׁאֵין קְשׁוּרָה ע"כ לֹא הָוֵי אֶלָּא ס"ס כִּדְקָתָנֵי בִּבְרַיְיתָא דְּקָתָנֵי הָתָם שֶׁמָּא נִימּוֹחַ שָׁפִיר שֶׁל שִׁלְיָא כוּ' וְא"כ כְּשֶׁאֵין קְשׁוּרָה תִּשְׁתְּרֵי דְּשֶׁמָּא אֵין שָׁם וָלָד אַחֵר וַאֲפִי' יֵשׁ שָׁם וָלָד אַחֵר שֶׁמָּא לֹא יָצָא רוּבּוֹ וְי"ל בְּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי הָתָם שֶׁמָּא כוּ' מַיְירֵי בְּשִׁלְיָא שֶׁל אַחַר הַוָּלָד וְר' אֶלְעָזָר אַיְירֵי בְּשִׁלְיָא שֶׁקּוֹדֶם הַוָּלָד דְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם וָלָד אַחֵר כְּשֶׁאֵין קְשׁוּרָה בָּהּ כִּדְאָמְרִינַן בְּהַמַּפֶּלֶת (נדה דף כו:) דְּלֹא אָמְרִינַן תּוֹלִין אֶת הַשִּׁלְיָא בַּוָּלָד אֶלָּא בְּשִׁלְיָא הַבָּאָה אַחַר הַוָּלָד וְעוֹד י"ל דְּהָתָם אַסְרֵי בְּס"ס גְּזֵירָה מִקְצָת אַטּוּ כּוּלָּהּ כִּדְאָמְרִינַן בִּשְׁמַעְתִּין: **בְּסִימָן** וָלָד בְּאִשָּׁה [כָּךְ] סִימַן וָלָד בִּבְהֵמָה. וְא"ת וְאַמַּאי תּוֹלֶה בְּהֵמָה בְּאִשָּׁה וּמַתְנִי' לֹא מַיְירֵי אֶלָּא בִּבְהֵמָה וְיֵשׁ לוֹמַר מִשּׁוּם דִּבְאִשָּׁה פָּשׁוּט לוֹ יוֹתֵר מִבִּבְהֵמָה דַּהֲרֵי שָׁפִיר שֶׁהוּא סִימַן וָלָד בְּאִשָּׁה וְלֹא בִּבְהֵמָה כִּדְתְנַן בְּהַלּוֹקֵחַ (בכורות דף יט:) סִימַן וָלָד בִּבְהֵמָה שִׁלְיָא וּבְאִשָּׁה שָׁפִיר וְשִׁלְיָא:

גזירה

גְּזֵירָה מִקְצָתָהּ אֲטוּ כּוּלָּהּ. לְאו דַּוְקָא דְּאִיכָּא נוֹכֵל לְטַעְוֹת לְהַתִּיר כּוּלָּהּ שֶׁגַּם בְּיִצִיאַת מִקְצָתָהּ הָיוּ אוֹסְרִין מִדְּאוֹרַיְיתָא וְלֹא קָאָמְרִינַן גְּזֵירָה מִה שֶּׁבִּפְנִים אֲטוּ מִה שֶּׁבַּחוּץ וְעוֹד אִי גְּזֵרִינַן אֲטוּ כּוּלָּהּ בְּאִשָּׁה נַמִּי לִגְזוֹר אֶלָּא ר"ל דְּאֲטוּ רוּבָּהּ קָאָמְרִינַן דְּאִי שָׁרֵית בְּיִצִיאַת מִקְצָת מִה שֶּׁבִּפְנִים מִשּׁוּם כָּל אֲשֶׁר בְּבִהְמָה אע"פ שֶׁיֵּשׁ לְחוּשׁ שֶׁמָּא יָצָא רֹאשׁוֹ בְּאוּתוֹ מִקְצָת וְיֵצֵא כוּלּוֹ לְהַתִּיר בְּיִצִיאַת רוּבּוֹ אוֹתוֹ מִיעוּט שֶׁבִּפְנִים מֵהֵאי טַעְמָא וְלֹא יָדְעוּ שֶׁבְּמִקְצָת חֲזִי שֶׁפֶק סְפֵקָא אֲבָל גְּבֵי אִשָּׁה לֹא שַׁייָךְ לְמִגְזַר דִּלְא אָתֵי לְמִיטְעֵי דְּלְהַשְׁוֹת רוֹב לְמִקְצָת אֲבָל בִּבְהֵמָה יְטְעוּ לוֹמַר שֶׁמָּה שֶׁבִּפְנִים לְעוֹלָם אֵינוֹ בְּלֵילָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצָא א"נ בְּאִשָּׁה לֹא גָּזְרוּ לְמִנּוּת מִיּוֹם רִאשׁוֹן דְּרוּמְיָא דְּאָתֵי לִידֵי קוֹלָא הִיא דְּדִלְמָא לֹא יִמְנוּ מִיּוֹם ב' לְמִיהַב לָהּ יְמֵי טוּמְאָה א"נ בְּאִשָּׁה לֹא גָּזְרִינַן דְּאֲפִילּוּ טוּמְאָה אֶלָּא לְאוּסְרָהּ לְבַעְלָהּ וּפֹה' הַקּוֹנֵט' דְּבְאִשָּׁה לֹא שַׁייָךְ לְמִגְזַר דִּלְא אָתֵי לְמִטְעֵי דְּכִיוָן דְּחָזוּ דְּמֵי לְלֵילְיָא בְּשֵׁנִי מִטְמֵינָא לָהּ וְקָשֶׁה דְּהָא דְּחָזְיוּן דְּמִטְמְאִינַן לָהּ בְּשֵׁנִי אָמְרִי מִשּׁוּם דְּנָפְקָא כּוּלָּהּ:

בְּכוּר שֶׁנִּטְרַף בְּתוֹךְ ל' יוֹם. פ"ה שֶׁנִּתְּרַע וְנִבְעַל מִעַצְמוֹ לֹא אִיצְטְרִיךְ קְרָא לְאִשְׁמוּעִינַן דְּאִין פּוֹדִין דְּהָא כְּתִיב וּפְדוּיו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה אֲבָל נֶהֱרַג אִיצְטְרִיךְ לְאִשְׁמוּעִינַן דְּלֹא אָמְרִי' אִי לָאו דְּאִקְטְיֵל חֲזִי וְלֹא נָפֵל חֲזִי לְפַרְקֵיהּ מִשְׁמַע קָתֵי דְּאִם קִים לָן בְּנֵיעָה דְּכָלוּ לוֹ חֳדָשִׁיו וְחֵי הָיָה חַיָּיב לְפִדּוּיוֹ וְקָשֶׁה דִּבְפֶרֶק יֵשׁ בְּכוּר (בכורות דף מט.) אָמַר גְּבֵי פּוֹדֶה בֵּנוֹ תּוֹךְ ל' יוֹם וְנִתְבָּאֵכוּ הַמֵּעוֹת לְאַחַר זְמַן אֵין בֵּנוֹ פָּדוּי וְאַמַּאי וְהָא אִגְּלָאי מִילְתָא לְמִפְרַע דְּלֹא נָפֵל הוּא אֶלָּא וַדַּאי גְּזִירַת הַכָּתוּב הִיא מוּפְזִיוּ מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה דְּאִי קִים לָן שֶׁכָּלוּ חֳדָשָׁיו צָרִיךְ ל' יוֹם וְאע"ג דְּמֵהֵאי קְרָא נִפְקָא לָן (שבת דף קלה:) כָּל שֶׁשָּׁהָה ל' יוֹם בְּאָדָם אֵינוֹ נָפֵל ה"נ דְּרִשִׁינַן (שם) ח' יָמִים בִּבְהֵמָה אֵינוֹ נָפֵל מִדִּכְתִיב מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלְאָה יִרְצֶה לְקָרְבָּן וְאִפ"ה כִּי קִים לָן דְּכָלוּ חֳדָשִׁיו חַיָּיב מִדּוֹסֶר תּוֹךְ שְׁמֹנָה כִּדְמוֹכִח בְּפ"ק דְּר"ה (דף ו:) דְּאָמַר (בכורות) מֵאֵימָתַי מוֹנִין לוֹ שָׁנָה חַד אָמַר מִשָּׁעָה שֶׁנִּוָּלֵד וְלֹא בְּתוֹךְ ל' וְלֹא חַד אָמַר מִשָּׁעָה שֶׁנּוֹלְקוּ וְלֹא פְּלִיגִי הָא בְּתוֹךְ הָא בְּבָעל מוּם וּמוֹקְמִינַן לָהּ הָתָם דְּקִים לֵיהּ בְּגֵיעָה דְּכָלוּ לוֹ חֳדָשָׁיו וְאפ"ה לָא חַיָּיב לְהַקְרִיבָהּ עַד ח' וְעוֹד דִּבְסוֹף הַקּוֹמֵץ רַבָּה (מנחות דף לז.) מְחַיֵּיב גְּבֵי בְּכוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ ב' רֹאשִׁים לְיִחֵן לוֹ י' טְלָיִים לְכֹהֵן וּפְרִיר עָלֶיהָ מִבְּכוֹר שֶׁנִּטְרַף דְּפָטוּר וְאי נִטְרַף הַיְינוּ נֶהֱרַג הֵיכִי מִדְּמֵי לֵיהּ לְהָכִי וְעוֹד דְּלֹא הָוֵה לֵיהּ לְמֵימַר נִטְרַף אֶלָּא נֶהֱרַג וְעוֹד דְּאִסְיֵק גְּמָרָא אַךְ חֶלֶק הוּא כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱרַג תּוֹךְ ל' יוֹם מוּפְזִיוּ

מִבֵּן חֹדֶשׁ נִפְקָא וּמַפ' ר"ת שֶׁנִּטְרַף הַיְינוּ שֶׁנִּגְעֲשָׂה טְרֵפָה וְהִשְׁתָּא מִדְּמֵי לֵיהּ שְׁפִיר דְּהָקוֹמֵץ לְבכור שִׁיּוּ לוֹ ב' רֹאשִׁים דְּהָוֵי נַמִּי טְרֵפָה:

בְּהֵמָה גַּסָּה. אין עִיקַּר הַדִּבּוּר כָּאן וּבפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף כה:) הָאֲרִכְתִּי: **מַה** שֶׁעל בִּטְנָהּ וּבְנוֹתֶיהָן אין שָׁמֵן. שֶׁמִּתְבַּיישִׁין לְהַבִיאָם לב"ד וּמִתְלִי אַהֲדָדֵי וּפָסֵק רב אַלְפַס דְּזוֹקֵא בְּגִדֵּי חוֹל אֲבָל בְּגִדֵּי שַׁבָּת שָׁמֵן וְהַכִּי אִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי: **בְּגִדּוֹל** אַחֵי. אם מוֹחֵזִין הָרִאשׁוֹת בְּיָדָם אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא מיחזו מִסְתָּמָא נִיתְּנוּ לְהוֹן כְּדֵי הֵיכִי דְּלִשְׁתַּמְּעִי מִילֵּיהּ בִּדְאַמְרִינַן בְּהַמַּפְקִיד (גיטין נב:) גְּבֵי עַמְּרָם צְבָעָא:

לֹא מִבָּעְיָא שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁמָּסַר כו'. פִּי' דְּפָטוּר אם נִגְנְבָה אוֹ נֶאֱבְדָה וּמִיהוּ שׁוֹמֵר שָׂכָר כְּמִי מְשַׁלֵּם מִשְׁלֵם לְבָעְיָא כִּדְאַמְרִי' בְּהַמַּפְקִיד (ב"מ לו:) דְּהָלְכָה כְּר' יוֹסֵי דְּאָמַר אֵין הֶלֶךְ עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ: **דְּעָלְווּי** עָלְיֵיהּ לְשַׁמִּירָתוֹ. אֵין לְפָרֵשׁ עָלְיֵיהּ שֶׁאִם נִגְנְבָה תַּחְזוֹר לִבְעָלִים דְּהָא גְּרוּעֵי גְּרִיעָה לֹא אֲפִשָׁר לְפָרֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה אֶלָּא הֶעְלוּיֵי הוֹצְרְכוּ לוֹמַר שֶׁכָּרוֹ מֻטָּר בִּשְׁבִיל טִפֵּי שְׁמִירָתוֹ: **אֵ"ת** מִדְּתִימְנֵי לֹא בִּשְׁבִיעִית. לְפִי טַעַם זֶה אם הַשֵּׁנִי נִמְצָא יותר מִן הָרִאשׁוֹן נִרְאֶה דְּפָטוּר אֲבָל בְּהַמַּפְקִיד (שם) אִיכָּא טַעֲמָא אַחֲרִינָא דְּאִין רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנוֹ בְּיָד אַחֵר וְאִין שְׁנֵי טְעָמִים הַלָּלוּ שָׁוִין כְּדְמוּכִח הָתָם וְאִין לְהַקְשׁוֹת לְעוֹלָם דְּהָכָא הֵיכִי פָּלִיג אַהֲהוּא טַעֲמָא הָא מִתְנִיתִין הִיא בְּמַ' לָךְ הַגֵּט (גיטין כט.) אם אָמַר טוֹל מָמֶנָּה חֵפֶץ פְּלוֹנִי לֹא יִשָּׁלְחֶנּוּ בְּיָד אַחֵר שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנוֹ בְּיָד אַחֵר וְר"ל דְּהוֹאִיל לְבַתְּחִילָּה אָבַל לֹא מְצִינוּ שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּדִיעֲבַד עַל כָּךְ: **אֲפִילּוּ** מִן גְּלִימָא דְּעַל בַּתְּפֵיהּ. אם יֵשׁ לוֹ שְׁנֵים דְּאם אֵין לוֹ אֶלָּא אֶחָד הָא אָמַר בְּפ' הַמַּקְבֵּל (ב"מ קיד.) דְּמִסְתַּבְרִים לב"ח אֵין בְּטִלִּית שֶׁשָּׁוֶה מָנֶה שֶׁמַּלְבִּישִׁין אוֹתוֹ בְּטִלִּית חֲבֵרוֹ אִי וְלֹא בר"ע דְּאָמַר בְּפ' הַמַּקְבֵּל (שם קיג:) כָּל יִשְׂרָאֵל רְאוּיִין לְאוּתוֹ אִיצְטְלָא וְר"ת פּוֹסֵק הֲלָכָה דְּאֵין מְסַדְּרִין:

כְּגוֹן שֶׁעָשָׂאוּ אֲפוֹתִיקִי. וְהִשְׁתָּא גְּבֵי מִיתְנֵי כְּמוֹ מְלוֹקֹחַ וְאע"ג דְּמִיתְנֵי לֹא שַׁייָךְ טַעֲמָא מִשּׁוּם קָלָא כְּמוֹ בְּלוֹקֹחַ דְּלִגְבֵי דִּידְהוּ אֲפוֹתִיקִי וְלֹא אֲפוֹתִיקִי שָׁוֶה מָכָל מָקוֹם הֵיכָא דְּגָבֵי מִלְּקוֹחוֹת גְּבֵי נַמִּי מִיתְנֵי מִידֵי דְּהָוֵה אַמְּלוֹחָה בְּשֹׁעֶר דְּגָבֵי מִיתְנֵי וּמְלְקוֹחוֹת אֲפִילּוּ לְמ"ד שִׁיעְבּוּדָא לָאו דְּאוֹרַיְיתָא וּמְלָוֶה עַל פֶּה לֹא גָּבֵי מִמְּשַׁעְבְּדֵי וְלֹא מִיתְנֵי וּבְשְׁלָמָא בְּלִקוֹחוֹת אֲנִיכָא לְפְלוּגֵי בֵּין

לְבָתַר דְּנָפֵק אָמַר לְהוּ עוֹיְלָא הָכִי אָמַר ר' אֶלְעָזָר אַפֵּילּוּ מִיתְּמֵי. לִישְׁבְּעִין לְפָנָיו: הָכִי אָמַר ר' אֶלְעָזָר אַפֵּילּוּ מִיתְּמֵי. דְּעָבְדָא בְּמִקְרְקְעֵי דְּמֵי: אִשְׁתְּמַטִּין עוֹיְלָא. נִשְׁמְעוּ מִמֶּנּוּ וְיָרְאוּ מִשּׁוּם ד"ט שֶׁעֲבָדָא בְּמִטַּלְטְלֵי דְּמֵי וּמִתְיְרָא הוּא שֶׁמָּא אֲפָפוּהוּ בְּהֶלְכוֹת וּבְקוּשְׁיוֹת: הֲוָה עִיבְדָא וְאַגְבוּ דֵּיינֵי דִּנְהַרְדְּעָא. אַפֵּי' מִיתְּמֵי: הָא עוֹיְלָא וְהָא ר' אֶלְעָזָר כּוּ'. דְּכוּלְהוּ סְבִירֵי לְהוּ בְּמִקְרְקְעֵי דְּמוּ: טַר. דְּאָמַר בְּמִטַּלְטְלֵי בְּמַאן ס"ל: פָּרְווּבוּל. מִפֶּרֶשׁ בְּגִיטִּין (דף לו.) שֶׁתִּיקַּן הִלֵּל הַזָּקֵן פְּרוּזְבּוּל כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁמֵט שְׁבִיעִית הַמַּלְוֶה: חֵל עַל הַקַּרְקַע. דְּכִיוָן דְּלֹא לְחוּד מִטַּלְטְלֵי וְקַרְקַע קָנָה בְּקַרְקַע אע"פ שֶׁלֹּא מָשַׁךְ: וְאֵין נִקְנִין עִם הַקְּבָדִים. שֶׁאִם הַחֲזִיק בָּעֲבָדִים לֹא קָנָה מִטַּלְטְלֵי וְיָכוֹל מוֹכֵר לַחֲזוֹר בְּמִטַּלְטְלֵי אַלְמָא עֲבָדָא בְּמִטַּלְטְלֵי: ה"נ בְּקַרְקַע לֹא קָנָה עֲבָדִים. וְאע"ג דס"ל לְהַאי תַּנָּא עֲבָדִים בְּמִטַּלְטְלֵי דְּמֵי אפ"ה לֹא קָנָה אֶלָּא א"כ עוֹמֵד בְּתוֹכָהּ בְּשָׁעָה שֶׁהַחֲזִיק בָּהּ כִּדְמַתְּרֵץ לְקַמָּן שֶׁאנִי מִטַּלְטְלֵי דְּיִדֵּי מִמִּטַּלְטְלֵי דְּלֹא נַיְידִי: דְּוַיְקָא דְּעָרֵי מְצוּרוֹת. דְּמַהֲאי קְרָא נִפְקָא לַן בְּמַסֶּ' קִדּוּשִׁין דְּמִטַּלְטְלֵי נִקְנִין בְּחֲזָקָה קַרְקָעוֹת דְּכִתִיב וְיִתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת עִם עָרֵי מְצוּרוֹת דְּכִתִיב בְּעִינַן מִקְרְקְעֵי כִּי הָתָם: חֲצַר מְחֻלֶּכֶת הִיא. אֵינָהּ קוֹנָה לִבְעָלֶיהָ כְּלוּם דְּלָאו חֲצַר הִיא בְּמַהֻלֶּכֶת: וְהִלְבָּתָא. הָא דְּתַרְצִינַן דְּקָנֶה לִיהּ עֵבֶד בְּעוֹדָן עָלָיו נִבוּן שְׁהֶעֱבִיד כְּפוֹת שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְיָלֵךְ דְּדָמֵי לְחָצֵר: וְהָתְנַיָא חֲזִיק בְּקַרְקַע קָנָה עֲבָדִים. וְלֹעֵיל קָתָנֵי דְּלֹא קָנָה: בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ. וְהַהִיא דְּלֹעֵיל בְּשֶׁאֵין עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ: הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר לִישְׁנָא. דְּאוּקֵי רַב אִיקָּא לְעֵיל לְהַהִיא מַתְנִי' דְּעֲבָדִי כְּמִטַּלְטְלֵי דְּמֵי כו':

הא

לְבָתַר דְּנָפֵק אָמַר לְהוּ עוֹיְלָא הָכִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֲפִי' מִיתְּמֵי אָמַר ר"נ אִשְׁתְּמַטִּין עוֹיְלָא הָוָה עוֹבְדָא בִּנְהַרְדְּעָא וְאַגְבוּ דַּיָּינֵי דִּנְהַרְדְּעָא הָוָה עוֹבְדָא בְּפוּמְבְּדִיתָא וְאַגְבוּהּ רַב חָנָא בַּר בִּיזְנָא אָמַר לְהוּ ר"נ זִילוּ אַהֲדוּרוּ וְאִי לֹא מַגְבִּינַן לְכוּ לְאַפְּדָנֵיכוּ א"ל רָבָא לְר"נ הָא עוֹיְלָא הָא רַבִּי אֶלְעָזָר הָא דַּיָּינֵי דִּנְהַרְדְּעָא וְהָא רַב חָנָא בַּר בִּיזְנָא מַר מְבָאן סְבִירָא לֵיהּ א"ל אָנָא מַתְנִיתָא יָדַעְנָא דְּתָנֵי אֲבִימִי פִּרְוִזְבּוּל חַל עַל הַקַּרְקַע וְאֵינוֹ חַל עַל הָעֲבָדִים מִטַּלְטְלִין נִקְנִין עִם הַקַּרְקַע וְאֵינָן נִקְנִין עִם הָעֲבָדִים לַיְמָא כְּתָנָּאֵי מָכַר לוֹ עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת בְּקַרְקָעוֹת הַחֲזִיק בָּעֲבָדִים לֹא קָנָה קַרְקָעוֹת בְּקַרְקַע קָנָה מִטַּלְטְלִין בְּמַטַּלְטְלִין לֹא קָנָה מִטַּלְטְלִין בְּמִטַּלְטְלִין לֹא קָנָה עֲבָדִים וְהָתַנְיָא הֶחֱזִיק בָּעֲבָדִים קָנָה מִטַּלְטְלִין מַאי לָאו בְּהָא קָמִפַּלְגִי דְּמַר סָבַר עֲבָדִים כְּמִקְרְקְעֵי דָּמֵי וּמַר סָבַר עֲבָדִים כְּמִטַּלְטְלִין דָּמֵי אָמַר רַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב חֲנִינָא דְּרַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב חֲנִינָא דְּרַב אַמֵּי דְּכ"ע עֲבָדִים כְּמִקְרְקְעֵי דָּמֵי וְהָתְנַיָא קָנָה שַׁפִּיר וְהַהִתַּנְיָא לֹא קָנָה בְּעִינַן קַרְקַע דּוּמְיָא דְּעָרִים מְצוּרוֹת בֵּיהוּדָה דְּלֹא נַיְידִי דְּתָנֵן נִכְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוּת נִקְנִין עִם נִכְסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַחֲרָיוּת בְּכֶסֶף בְּשְׁטָר וּבַחֲזָקָה מְנָהֲגֵי מוֹלֵי אָמַר חִזְקִיָּה דְּאָמַר קְרָא וְיִתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת וּלְמִגְדְּנוֹת עִם עָרֵי מְצוּרוֹת בֵּיהוּדָה אוֹ דְּאָמְרֵי אָמַר רַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי דְּכ"ע עֲבָדֵי כְּמַטַּלְטְלֵי דָּמֵי וְהָתְנַיָא לֹא קָנָה שַׁפִּיר הָא הָתְנַיָא קָנָה בְּעוֹדָן עָלָיו וְכִי עוֹדָן עָלָיו מַאי הַיְינוּ חָצֵר מְהֻלֶּכֶת הִיא וְחָצֵר מְהֻלֶּכֶת לֹא קָנָה וְכִי תֵּימָא בְּעוֹמֵד וְהָא אָמַר רָבָא כָּל שֶׁאֵילּוּ מְהֻלָּךְ לֹא קָנָה עוֹמֵד וְיוֹשֵׁב לֹא קָנָה וְהִלְבָּתָא בְּכִפּוּת וְהָתְנַיָא הֶחֱזִיק בְּקַרְקַע קָנָה בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ מִכְּלַל דְּהַאי לֹא קָנָה בִּשְׁאֵין עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר לִישְׁנָא דְּאָמַר רַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַמֵּי עֲבָדֵי כְּמִטַּלְטְלֵי דָּמֵי הַיְינוּ דְּאִי בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ אֵין אִי לֹא אֶלָּא לְהָךְ לִישְׁנָא דְּאָמַר עֲבָדֵי כְּמִקְרְקְעֵי דָּמֵי לְמָה לִי בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ הָא אָמַר שְׁמוּאֵל מָכַר לוֹ עֲשָׂר שָׂדוֹת בְּעֲשָׂר מְדִינוֹת בֵּינוֹ שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן קָנָה כּוּלָּן וְלִיטַעֲמֵיךְ לְהָךְ לִישְׁנָא דְּאָמַר עֲבָדֵי כְּמִטַּלְטְלֵי דָּמֵי לְמָה לִי בְּעוֹמֵד בְּתוֹכָהּ

הא

בֵּין ע"פ לִבְשְׁטָר דִּכְמַלְוֶה בְּשִׁטָּר גּוֹבֶה מִשּׁוּם נְעִילַת דֶּלֶת וּכְמַלְוֶה עַל פֶּה לֹא גָּבֵי מִשּׁוּם דְּלִיקָּא קָלָא וּבְשִׁטָּר אִית לֵיהּ קָלָא אֲבָל מִיתְּמֵי מַה לִּי מַלְוֶה ע"פ מַה לִּי מַלְוֶה בְּשִׁטָּר אֶלָּא וַדַּאי כָּל הֵיכָא דְּגָבֵי מִלְּקוּחוֹת מִשּׁוּם נְעִילַת דֶּלֶת גָּבֵי נַמֵּי מִיתְּמֵי כְּמוֹ מַלְוֶה בְּשִׁטָּר אוֹ מַלְוֶה הַכְּתוּבָה בְּתוֹרָה לְמ"ד בִּכְתוּבָה בְּשִׁטָּר דְּמֵי אוֹ כְּשֶׁעָמַד בְּדִין גָּבֵי נַמֵּי מִיתְּמֵי אֲבָל בְּמַלְוֶה עַל פֶּה בֵּיוָן דִּלֵּיכָא נַמֵּי מִיתְּמֵי לֵיכָא נְעִילַת דֶּלֶת וְה"ה א"ר אֶלְעָזָר מִיתְּמֵי. מִפֶּרֶשׁ בְּגִיטִּין (דף לו.) שֶׁתִּיקַּן הִלֵּל הַזָּקֵן פְּרוּזְבּוּל כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁמֵט שְׁבִיעִית הַמַּלְוֶה: חֵל עַל הַקַּרְקַע. דְּכִיוָן דְּלֹא לְחוּד מִטַּלְטְלֵי וְקַרְקַע קָנָה בְּקַרְקַע אע"פ שֶׁלֹּא מָשַׁךְ: וְאֵין נִקְנִין עִם הָעֲבָדִים. שֶׁאִם הֶחֱזִיק בָּעֲבָדִים לֹא קָנָה מִטַּלְטְלֵי וְיָכוֹל מוֹכֵר לַחֲזוֹר בְּמִטַּלְטְלֵי אַלְמָא עֲבָדָא בְּמִטַּלְטְלֵי: ה"נ בְּקַרְקַע לֹא קָנָה עֲבָדִים. וְאע"ג דס"ל לְהַאי תַּנָּא עֲבָדִים בְּמִטַּלְטְלֵי דְּמֵי אפ"ה לֹא קָנָה אֶלָּא א"כ עוֹמֵד בְּתוֹכָהּ בְּשָׁעָה שֶׁהֶחֱזִיק בָּהּ כִּדְמַתְּרֵץ לְקַמָּן שֶׁאנִי מִטַּלְטְלֵי דְּיִדֵּי מִמִּטַּלְטְלֵי דְּלֹא נַיְידִי: דְּוַיְקָא דְּעָרִים מְצוּרוֹת. דְּמַהֲאי קְרָא נִפְקָא לַן בְּמַסֶּ' קִדּוּשִׁין דְּמִטַּלְטְלֵי נִקְנִין בְּחֲזָקָה קַרְקָעוֹת דְּכִתִיב וְיִתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת עִם עָרֵי מְצוּרוֹת דְּכִתִיב בְּעִינַן מִקְרְקְעֵי כִּי הָתָם: חֲצַר מְחֻלֶּכֶת הִיא. אֵינָהּ קוֹנָה לִבְעָלֶיהָ כְּלוּם דְּלָאו חֲצַר הִיא בְּמַהֻלֶּכֶת: וְהִלְבָּתָא. הָא דְּתַרְצִינַן דְּקָנֶה לִיהּ עֵבֶד בְּעוֹדָן עָלָיו נִבוּן שְׁהֶעֱבִיד כְּפוֹת שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְיָלֵךְ דְּדָמֵי לְחָצֵר: וְהָתְנַיָא חֲזִיק בְּקַרְקַע קָנָה עֲבָדִים. וְלֹעֵיל קָתָנֵי דְּלֹא קָנָה: בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ. וְהַהִיא דְּלֹעֵיל בְּשֶׁאֵין עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ: הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר לִישְׁנָא. דְּאוּקֵי רַב אִיקָא לְעֵיל לְהַהִיא מַתְנִי' דְּעֲבָדִי כְּמִטַּלְטְלֵי דָּמֵי כו':

הא

וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם עָרֵי מְצוּרוֹת בִּיהוּדָה אוֹכֵא דְּאָמְרֵי אָמַר רַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי דְּכ"ע עֲבָדֵי כְּמַטַּלְטְלֵי דָּמֵי וְהָתְנַיָא לֹא קָנָה שַׁפִּיר הָא הָתְנַיָא קָנָה בְּעוֹדָן עָלָיו וְכִי עוֹדָן עָלָיו מַאי הַיְינוּ חָצֵר מְהֻלֶּכֶת הִיא וְחָצֵר מְהֻלֶּכֶת לֹא קָנָה וְכִי תֵּימָא בְּעוֹמֵד וְהָא אָמַר רָבָא כָּל שֶׁאֵילּוּ מְהֻלָּךְ לֹא קָנָה עוֹמֵד וְיוֹשֵׁב לֹא קָנָה וְהִלְבָּתָא בְּכִפּוּת וְהָתְנַיָא הֶחֱזִיק בְּקַרְקַע קָנָה בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ מִכְּלַל דְּהַאי לֹא קָנָה בִּשְׁאֵין עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר לִישְׁנָא דְּאָמַר רַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַמֵּי עֲבָדֵי כְּמִטַּלְטְלֵי דָּמֵי הַיְינוּ דְּאִי בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ אֵין אִי לֹא אֶלָּא לְהָךְ לִישְׁנָא דְּאָמַר עֲבָדֵי כְּמִקְרְקְעֵי דָּמֵי לְמָה לִי בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ הָא אָמַר שְׁמוּאֵל מָכַר לוֹ עֲשָׂר שָׂדוֹת בְּעֲשָׂר מְדִינוֹת בֵּינוֹ שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן קָנָה כּוּלָּן וְלִיטַעֲמֵיךְ לְהָךְ לִישְׁנָא דְּאָמַר עֲבָדֵי כְּמִטַּלְטְלֵי דָּמֵי לְמָה לִי בְּעוֹמֵד בְּתוֹכָהּ

הא

פָּרְווּבוּל חֵל עַל הַקַּרְקַע. אֵין כּוֹתְבִין פְּרוּזְבּוּל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְכְלוֹתוֹ וְאע"ג שְׁכוֹתְבִין עַל עֵצִי נָקוּב (גיטין לו.) כֵּיוָן דְּחִישִׁיב קַרְקַע לֹא פְּלוֹג רַבָּנָן:

מָכַר לוֹ עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת. בְּקִנְיַן אַגַּב אַיירֵי דְּאִי מִשּׁוּם חָצֵר אַמַּאי מְפַלֵּג בְּהֶחֱזִיק בְּקַרְקַע בֵּין עֲבָדִים לְמִטַּלְטְלִין דְּאִי מִשְׁתַּמֶּרֶת לְדִידְהוּ דְּחִישִׁיב קַרְקַע לֹא פְּלוֹג רַבָּנָן: בְּתַרְוַיְיהוּ קָנֵי וְאִי בְּאֵין מִשְׁתַּמֶּרֶת לְדִידְהוּ בְּתַרְוַיְיהוּ לֹא קָנֵי:

בְּעִינַן דּוּמְיָא דְּעָרִים מְצוּרוֹת. וְהֶחֱזִיק בְּקַרְקַע לֹא קָנָה עֲבָדִים מִשּׁוּם דְּאֵין קַרְקַע נִקְנֶה בְּאַגַּב: **וְהִלְבָּתָא** בִּכְפּוּת. וְרצ"ל נַמֵּי דְּמַיירֵי בְּיִשּׁן דְּכִפּוּת מִדַּעַת דְּלֹא דַּיֵּי חָצֵר מְהֻלֶּכֶת וְיֵשׁ מִהֶנֵּי דַּיְּנֵי מִשְׁתַּמֶּרֶת לְדִידְהוּ דְּאַמְּרִינַן בְּגִיטִּין פֶּרֶק הַזּוֹרֵק (דף עח.) גַּבֵּי כֻּתֵּב גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְנִתְּנוּ בְּיַד עֲבָדוֹ יֵשׁ וּמִשְׁתַּמְּרוּ ה"ז גֵּט נִיעוּר אֵין גֵּט מְשׁוּם דַּיְּנֵי חָצֵר מִשְׁתַּמֶּרֶת שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ וּפְרִיךְ יֵשׁ אַמַּאי גֵּט חָצֵר מְהֻלֶּכֶת הוּא וכ"ת יֵשׁ שֶׁאנִי וְהָאָמַר רָבָא כָּל שֶׁאילּוּ מְהֻלָּךְ לֹא קָנָה עוֹמֵד וְיוֹשֵׁב לֹא קָנָה וְהִלְבָּתָא בְּכִפּוּת וְהָתְנַיָא הֶחֱזִיק בְּקַרְקַע קָנָה בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ מִכְּלַל דְּהַאי לֹא קָנָה בִּשְׁאֵין עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר לִישְׁנָא דְּאָמַר רַב אִיקָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַמֵּי עֲבָדֵי כְּמִטַּלְטְלֵי דָּמֵי הַיְינוּ דְּאִי בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ אֵין אִי לֹא אֶלָּא לְהָךְ לִישְׁנָא דְּאָמַר עֲבָדֵי כְּמִקְרְקְעֵי דָּמֵי לְמָה לִי בְּעוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ הָא אָמַר שְׁמוּאֵל מָכַר לוֹ עֲשָׂר שָׂדוֹת בְּעֲשָׂר מְדִינוֹת בֵּינוֹ שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן קָנָה כּוּלָּן וְלִיטַעֲמֵיךְ לְהָךְ לִישְׁנָא דְּאָמַר עֲבָדֵי כְּמִטַּלְטְלֵי דָּמֵי לְמָה לִי בְּעוֹמֵד בְּתוֹכָהּ

הא

בְּעוֹמְדִין לְתוֹכָהּ. וְהָא דְּקָאָמַר לא קָנָה בְּאֵין עוֹמְדִין לְתוֹכָהּ וְאפ"ה בְּמִטַּלְטְלִין קָנָה דְּלֹא בְּעִינַן צְבוּרֵי מִגּוּפָהּ דְּהָוֵה כ"ל דְּלֹא בְּעִינַן צְבוּרֵי מִגּוּפָהּ לְמִידְּמֵי: **לְמָה** לִי עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ. פֵּי' לִי דְּרַחֵף לֵיהּ מִשְׁעָה חָצֵר קָנָה דִּסְתָם עֲבָדִים אֵין מִשְׁתַּמְּרִין לְדַעְתּוֹ וְאפ"ה עוֹמֵד בְּצַד כְּעֵבֶי רֶץ כְּדַרְכּוֹ וּמִשְׁעָה אַגַּב נַמִּי לֹא קָנָה דְּקָרְקַע אֵין נִקְנֶה אַגַּב קַרְקַע וְאַפֵּי' אָמַר קְנֵי קַרְקַע הַסְּמוּכָה לְתַחוּם וְאִבְּנְטָה תִּקְנֶה הָעֶלְיוֹנָה דְּהָשְׁתָּא דַּיֵּי זוּ זוּ עַל גַּב זוּ לֹא קְנֵי בְּאַגַּב אֶלָּא ע"כ הָא דְּקָנֵי הַיְינוּ מַתָּנָה דְּחִישִׁיב כְּמוּחְזָק וְא"כ אַפֵּי' אֵין עוֹמְדִין בְּתוֹכָהּ נַמִּי דַּיֵּי בְּעֶשֶׂר שָׂדוֹת מִדִּינוֹת כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן קָנָה כּוּלָּן דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בְּפֶרֶק חֻזְקַת הַבָּתִּים (ב"ב דף נד.) לֹא קָנָה אֶלָּא מָקוֹם מְכוּשׁוֹ בִּלְבָד הַיְינוּ בִּנְכְסֵי הַגֵּר דְּהָכָא אֲבָל אִם דַּעַת אַחֶרֶת מְקָנָה קָנָה הַכֹּל וְהָא דְּקָאָמַר הָתָם דְּמִצֵּר מִפְסִיק הַיְינוּ נַמִּי בִּנְכְסֵי הַגֵּר אוֹ בְּמָכַר וְלֹא נָתַן לָהֶם דְּמֵי כּוֹתֶל דִּדְמֵי כּוֹתֶל בְּעִינַן דְּמִמּוּכּוֹ בְּלֹא דְּקִרְדּוֹשִׁין (דף כה:):

שאני מטלטלי. פי' שיש לחם דעת אבל בהמות לא חשיבי מטלטלי דניידי ונקנין באגב אפי' אין בצוותיו כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף כו:) טפח על טפח לפלוני ועמו מאה

צאן שאני מקרקעי דניידי. וא"ת אפילו לא ניידי הא תרי תשמישי ניהו ותניי בחולסית ומזוגה דמחזיק באחד מהן לא קנה האחר כדאמרינן בפ' המוכר (את) הבית (ב"ב סז.) לחד לישנא ור"ל דעבד וקרקע חשיב חד תשמיש לפי שהעבד ראוי לעבודת קרקע.

מאן תנא. כלומר פשיטא ליה דלא בא למעט דהקדושות ניידות בהו מעילה לא מעלה ולא מורידה:

ומחיים מי אמר. תימה מאי קס"ד אי מתים לא אמר ב"ש לאחר שחיטה ואין לומר דה"פ ומחיים מי אמר אפילו הכיא דחזקה להקרבה מדקמפלגת בין מחיים לאחר שחיטה מכלל דמחיים אפילו בחוץ להקרבה חשבת ליה ממונו דומיא דלאחר שחיטה דאם כן כי פריך מבבור לקיעיה משלמים דקאמר בן עזאי לא בא הבחוב אלא לחרבות שלמים ובן עזאי ואבא יוסי אתו לפרושי מילתיה דר"י הגלילי כדפ"ה ושלמים חוץ להקרבה ואפילו לכתחילה יקרבו ריש"ל דה"פ ומחיים מי אמר במתנות בהונה בחלק שיש לכהנים בשלמים מדלא קאמר מתנות בהונה שאני התמקדש בחלקו דהיינו מתנות בהונה חלק שיש לכהנים בשלמים אלא קאמר משום דלאחר שחיטה משלחן הוי כמו שמעון אבל מחיים לא דמתנות בהונה וא"ת אי הוו משני מתנות בהונה שאני הוה משמע דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה הוי ממון בעלים ובפ"ב דיר"ט (ביצה כא.) גמי אמר דבעלים משלחן גבוה וכן זבו ויש"ל דה"מ לענין נדרים ונדבות דאינן קריבים בי"ט משום דעיקר שחיטה הוי בשביל גבוה ולא משום אכילת בעלים והוי לכם ולא לגבוה אבל פשיטא דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה הוי ממון בעלים לקדש בו אשה ולכל דבר וכן משמע דהמקדש בחלקו בחלק כהנים איירי דלשון המקדש בחלקו לא שייך אלא בחלק כהנים דבבעלים לא שייך בהן לשון חלק דעיקר השלחן שלהן ונקראי נמי דמיירתי בפ' האיש מקדש (קדושין דף נב:) אמתני' דהמקדש בחלקו וזה יהיה לך מקודש הקדשים מן האש לא כתיב אלא בכהנים והא דקאמר התם לימא מתני' דלא בר' יוסי ומסיק כי קאמר ר' יוסי מחיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא איצטריך לאשמועינן דבבבור בזמן הזה מוקמינן לה דאין שייך בו מכירה לאחר שחיטה דמיחסר בהנאה אבל קמ"ל דמוכרין אותו חי אע"ג דמעשר אין נמכר דנאמר בו לא ימכר ולא יגאל וכן איתא בפ"ק דתמורה (דף ח:) **ואיתיביה** רבא לר"נ. ובזמן שבית המקדש קיים מיירי דומיא דשלמים בדאמרינן בפ"ק דתמורה (דף ח.) א"נ בדפ"ה דלעניין לתחוי קרבן מעילה קדשי קדשים קרא אלא בזמן שבית המקדש קיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא איצטריך לאשמועינן דבבבור בזמן הזה מוקמינן לה דאין שייך בו מכירה לאחר שחיטה דמיחסר בהנאה אבל קמ"ל דמוכרין אותו חי אע"ג דמעשר אין נמכר דנאמר בו לא ימכר ולא יגאל וכן איתא בפ"ק דתמורה (דף ח:) **ואיתיביה** רבא לר"נ. ובזמן שבית המקדש קיים מיירי דומיא דשלמים בדאמרינן בפ"ק דתמורה (דף ח.) א"נ בדפ"ה דלעניין לתחוי קרבן מעילה קדשי קדשים קרא אלא בזמן שבית המקדש קיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא איצטריך לאשמועינן דבבבור בזמן הזה מוקמינן לה דאין שייך בו מכירה לאחר שחיטה דמיחסר בהנאה אבל קמ"ל דמוכרין אותו חי אע"ג דמעשר אין נמכר דנאמר בו לא ימכר ולא יגאל וכן איתא בפ"ק דתמורה (דף ח:) **ואיתיביה** רבא לר"נ. ובזמן שבית המקדש קיים מיירי דומיא דשלמים בדאמרינן בפ"ק דתמורה (דף ח.) א"נ בדפ"ה דלעניין לתחוי קרבן מעילה קדשי קדשים קרא אלא בזמן שבית המקדש קיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא

הא קיימא לן. בפ"ק דקדושין (דף כו.) דמטלטלין נקנין עם הקרקע ולא בעינן שיזהו עומדין להוכה: **אלא מאי אית לך למימר כו'**. השתרא דבעל כרחך אתית לתקי אפי' תימא לאידך לישנא דעבדה במקרקעי דמי דקשיא לך דשמואל שאני מקרקעי דניידי ממקרקעי דלא ניידי: **מעילה הוא**. דבעינן דלא ליהוי בהו בנקבים שאני חייב בנזקין הא אי לית בהו מעילה

הא קיימא לן דלא בעינן צבורין אלא מאי אית לך למימר שאני מטלטלי דניידי ממטלטלי דלא ניידי ה"נ שאני מקרקעי דניידי ממקרקעי דלא ניידי עבדה מקרקעי דניידי הוא התם סדנא דארעא חד הוא: נקבים שאין בהן מעילה וכו': מעילה הוא דלית בהו הא מקדש קדשי מאן תנא א"ר יוחנן בקדשים קלים ואלבא דר' יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הוא דתניא ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהן ממונו דברי ר' יוסי הגלילי והתנן המקדש קלים בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינה מקודשת ליתא דלא כרבי יוסי הגלילי אפי' תימא ר' יוסי הגלילי כי אמר ר' יוסי הגלילי מחיים אבל לאחר שחיטה אפילו רבי יוסי הגלילי מודה דכי קא זכו משלחן גבוה קא זכו ומחיים מי אמר והתנן בכור מוכרין אותו תם חי (ולא שחוט) ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו את האשה ואמר ר"נ אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בכור בזמן הזה דכיון דלא שייך בעל מום לקרבן אפי' בזמן שבית המקדש קיים אלא לכהנים אבל בזמן שבית המקדש קיים דחזי לקרבן לא ואיתיביה רבא לר"נ ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שאם הפקיד בהמתן שלמים אצל חבירו ונשבע והודה משלם קרן וחומש ואע"ג דברגרסינן בפרק הזהב (ב"מ דף נו.) בקדשים קלים נשנעין. שהן ממונו. של חבירו וקרינן בהו בה' וכחש בעמיתו וכחש. המקדש. אשה בחלקו: **אמר ר' יוסי הגלילי ממון בעלים הוי. שארחיות הוא עליה: **אבל לאחר שחיטה**. כי זכו בין כהנים בחזה ושוק בין בעלים בשאר הבשר משלחן גבוה זכו: **בכור מוכרין אותו**. בזמן הזה כדמוקי לה לקמן (דף לב.) והתכהנים מוכרין אותו לכהן: **תם חי**. ולוקמ' יתמין עד שיפול בו מום וישחטנו **אמר ר' יוסי הגלילי** ממון בעלים הוי. שהרי תמים שחוט לא דאין לו תקנה אלא קבורה דאסור בהנאה דקדשים השחוטין בחוץ הוא: **ומקדשין בו**. כהנים. **את האשה**. דממונן הוא דבעליו של בכור היינו כהן דמשנולד הבכור שלו הוא: **לא שנו**. דבכור חי דהוי ממון בעלים כשהוא תם אלא בזמן הזה. **זכייה בגזיזתו**. שהרי מחיים הוי ממון בעלים: **אבל בזמן שבית המקדש קיים**. שתי הלחם שהן ממונו של ציבור: **אין איתיביה**. דממונן אמר רבי יוסי הגלילי דקתני המקדש בחלקו לא שייך אלא בחלק כהנים דבבעלים לא שייך בהן לשון חלק דעיקר השלחן שלהן ונקראי נמי דמיירתי בפ' האיש מקדש (קדושין דף נב:) אמתני' דהמקדש בחלקו וזה יהיה לך מקודש הקדשים מן האש לא כתיב אלא בכהנים והא דקאמר התם לימא מתני' דלא בר' יוסי ומסיק כי קאמר ר' יוסי מחיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא איצטריך לאשמועינן דבבבור בזמן הזה מוקמינן לה דאין שייך בו מכירה לאחר שחיטה דמיחסר בהנאה אבל קמ"ל דמוכרין אותו חי אע"ג דמעשר אין נמכר דנאמר בו לא ימכר ולא יגאל וכן איתא בפ"ק דתמורה (דף ח:) **ואיתיביה** רבא לר"נ. ובזמן שבית המקדש קיים מיירי דומיא דשלמים בדאמרינן בפ"ק דתמורה (דף ח.) א"נ בדפ"ה דלעניין לתחוי קרבן מעילה קדשי קדשים קרא אלא בזמן שבית המקדש קיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא

ומחיים מי אמר. תימה מאי קס"ד אי מתים לא אמר ב"ש לאחר שחיטה ואין לומר דה"פ ומחיים מי אמר אפילו הכיא דחזקה להקרבה מדקמפלגת בין מחיים לאחר שחיטה מכלל דמחיים אפילו בחוץ להקרבה חשבת ליה ממונו דומיא דלאחר שחיטה דאם כן כי פריך מבבור לקיעיה משלמים דקאמר בן עזאי לא בא הבחוב אלא לחרבות שלמים ובן עזאי ואבא יוסי אתו לפרושי מילתיה דר"י הגלילי כדפ"ה ושלמים חוץ להקרבה ואפילו לכתחילה יקרבו ריש"ל דה"פ ומחיים מי אמר במתנות בהונה בחלק שיש לכהנים בשלמים מדלא קאמר מתנות בהונה שאני התמקדש בחלקו דהיינו מתנות בהונה חלק שיש לכהנים בשלמים אלא קאמר משום דלאחר שחיטה משלחן הוי כמו שמעון אבל מחיים לא דמתנות בהונה וא"ת אי משני מתנות בהונה שאני הוה משמע דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה הוי ממון בעלים בשביל גבוה ולא משום אכילת בעלים והוי לכם ולא לגבוה אבל פשיטא דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה הוי ממון בעלים לקדש בו אשה ולכל דבר וכן משמע דהמקדש בחלקו בחלק כהנים איירי דלשון המקדש בחלקו לא שייך אלא בחלק כהנים דבבעלים לא שייך בהן לשון חלק דעיקר השלחן שלהן ונקראי נמי דמיירתי בפ' האיש מקדש (קדושין דף נב:) אמתני' דהמקדש בחלקו וזה יהיה לך מקודש הקדשים מן האש לא כתיב אלא בכהנים והא דקאמר התם לימא מתני' דלא בר' יוסי ומסיק כי קאמר ר' יוסי מחיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא

הא קיימא לן דלא בעינן צבורין אלא מאי אית לך למימר שאני מטלטלי דניידי ממטלטלי דלא ניידי ה"נ שאני מקרקעי דניידי ממקרקעי דלא ניידי עבדה מקרקעי דניידי הוא התם סדנא דארעא חד הוא: נקבים שאין בהן מעילה וכו': מעילה הוא דלית בהו הא מקדש קדשי מאן תנא א"ר יוחנן בקדשים קלים ואלבא דר' יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הוא דתניא ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהן ממונו דברי ר' יוסי הגלילי והתנן המקדש קלים בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים אינה מקודשת ליתא דלא כרבי יוסי הגלילי אפי' תימא ר' יוסי הגלילי כי אמר ר' יוסי הגלילי מחיים אבל לאחר שחיטה אפילו רבי יוסי הגלילי מודה דכי קא זכו משלחן גבוה קא זכו ומחיים מי אמר והתנן בכור מוכרין אותו תם חי (ולא שחוט) ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו את האשה ואמר ר"נ אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בכור בזמן הזה דכיון דלא שייך בעל מום לקרבן אפי' בזמן שבית המקדש קיים אלא לכהנים אבל בזמן שבית המקדש קיים דחזי לקרבן לא ואיתיביה רבא לר"נ ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שאם הפקיד בהמתן שלמים אצל חבירו ונשבע והודה משלם קרן וחומש ואע"ג דברגרסינן בפרק הזהב (ב"מ דף נו.) בקדשים קלים נשנעין. שהן ממונו. של חבירו וקרינן בהו בה' וכחש בעמיתו וכחש. המקדש. אשה בחלקו: **אמר ר' יוסי הגלילי** ממון בעלים הוי. שארחיות הוא עליה: **אבל לאחר שחיטה**. כי זכו בין כהנים בחזה ושוק בין בעלים בשאר הבשר משלחן גבוה זכו: **בכור מוכרין אותו**. בזמן הזה כדמוקי לה לקמן (דף לב.) והתכהנים מוכרין אותו לכהן: **תם חי**. ולוקמ' יתמין עד שיפול בו מום וישחטנו **אמר ר' יוסי הגלילי** ממון בעלים הוי. שהרי תמים שחוט לא דאין לו תקנה אלא קבורה דאסור בהנאה דקדשים השחוטין בחוץ הוא: **ומקדשין בו**. כהנים. **את האשה**. דממונן הוא דבעליו של בכור היינו כהן דמשנולד הבכור שלו הוא: **לא שנו**. דבכור חי דהוי ממון בעלים כשהוא תם אלא בזמן הזה. **זכייה בגזיזתו**. שהרי מחיים הוי ממון בעלים: **אבל בזמן שבית המקדש קיים**. שתי הלחם שהן ממונו של ציבור: **אין איתיביה**. דממונן אמר רבי יוסי הגלילי דקתני המקדש בחלקו לא שייך אלא בחלק כהנים דבבעלים לא שייך בהן לשון חלק דעיקר השלחן שלהן ונקראי נמי דמיירתי בפ' האיש מקדש (קדושין דף נב:) אמתני' דהמקדש בחלקו וזה יהיה לך מקודש הקדשים מן האש לא כתיב אלא בכהנים והא דקאמר התם לימא מתני' דלא בר' יוסי ומסיק כי קאמר ר' יוסי מחיים דיקא נמי דקתני המקדש בחלקו דמשמע לאחר שחיטה לא הוי לפי המסקנא דהכא אלא לפי מה דסלקא דעתיה מעיקרא דלפי המסקנא במתנות בהונה אפי' מחיים הוי ממון גבוה: **תם** חי אבל לא שחוט. הא לא

ואליבא דר"ש דאמר אם באו בתמימים יקרבו. ור"ע פליג עליה בפ' אלו קדשים בתמורה (דף כא:) ואמר לא יקרבו דדרש מהקישא מקום שאי אתה מביא מעשר שני אי אתה מביא בכור וא"ת ואמאי קאמר ואליבא דר"ש כ"ש אליבא דר"ע דאמר לא יקרבו דהוי ממונו ול"ל דמוקי לה בר"ש משום דרומיא דשלמים קתני קרבים ועוד ול"ל דע"ש לא מתוקמא בר"ע מדמצריך קרא לרבויי שהוא ממון בעלים: **לכתחילה** לא. פי' אין צריך לתביהם מדמעקיר בפ' אלו קדשים (שם) אמר ר"ש מה טעם לפי שבל הקדשים אין להם פדיונה במקומן פי' אין להם התרה אלא במקדש חוץ מן הבכור ומעשר שיש להם פדיונה במקומן פי' שבאכילת במומן ולהכי תלי לה בר"ש דר"ש היא ניקעת ליה ר"ש היא נראה לגרסו ר' ישמעאל דהתם פריך אמתני' שאמר יקרבו מבן אנטונינוס שהביא בכורות מבבל ולא קבלם ומשני הא בר' ישמעאל הא בר"ע ומוכח התם שהמשנה בר' ישמעאל ובריייתא דבן אנטונינוס בר"ע: **ואם** איתא לישני ליה. פי' ואם איתא דמחיים הוי ממונו לר' יוסי הגלילי אפי' במתנות בהונה דיחוה להקרבה לישני ליה הא דר"נ אמר רבה בר אבוה כרבנן דתמלה נפשך לא הוי בר' יוסי הגלילי דלפי סברא זו לא יהיה אמת הא דשמעת לקמן בסוף הקדה (דף נג: ושם) דבבור לא הוי בכלל רעהו אפי' בזמן הזה דפליגי אביי ורבא בשור ושור של פסולי המוקדשין שנגחו זה את זה ר' רבינו יהונדאי גאון בבבור שור דלא פריק ליה וכפי' ע"ל כמו שאפרש שם בע"ה ומסקנא בימיהם פליגי דבזמן הזה לכ"ע הוי ממון ודיחוי ומשני אלא מתנות בהונה שאני וה"ר חיים ורש"י ז"ל כן והשתא מלתיה דר"י לא מיתוקמא אלא כר' יוסי הגלילי ופלוגתא דאביי ורבא לקמן קרבנן נראה דדוקא מחיים הוי לרבנן ממון גבוה אפי' בעל מום דאסור בגיזה ועבודה אבל לאחר שחיטה לימה יחשב ממון גבוה אפילו בזמן שבית המקדש קיים דהא אפילו לרבי שרי להאביל בתרני' בפרק בל פסולי המוקדשין (בכורות דף לג.) דאתקיש לצבי ויאיל:

לִישְׁנֵי הָא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי הָא רַבָּנָן (אָמַר לֵיהּ) מַתְּנוֹת כְּהוּנָּה קָאַמְרַתְּ שָׁאנֵי מַתְּנוֹת כְּהוּנָּה דְּכִי קָא זָכוּ מִשֻּׁלְחַן גָּבוֹהַּ קָא זָכוּ: גּוּפָא וּמָעֲלָה מַעַל בַּה' לְרַבּוֹת קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁהֵם מָמוֹנוֹ דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁלָמִים אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסְתָּאִי אוֹמֵר לֹא אָמַר בֶּן עַזַּאי אֶלָּא בִּבְכוֹר בִּלְבַד אָמַר מַר בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁלָמִים לְמַעוּטֵי מַאי אִילֵימָא לְמַעוּטֵי בְּכוֹר הַשְׁתָּא וּמַה שְׁלָמִים שֶׁטְּעוּנִים סְמִיכָה וּנְסָכִים וּתְנוּפַת חָזֶה וָשׁוֹק אָמַרְתָּ מָמוֹן בְּעָלִים הוּא בְּכוֹר מִבַּעְיָא אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְמַעוּטֵי מַעֲשֵׂר כִּדְתַנְיָא בִּבְכוֹר נֶאֱמַר לֹא תִפָּדֶה וְנִמְכָּר תָּם חַי וּבַעַל מוּם חַי וְשָׁחוּט בְּמַעֲשֵׂר נֶאֱמַר לֹא יִגָּאֵל וְאֵינוֹ נִמְכָּר לֹא חַי וְלֹא שָׁחוּט לֹא תָּם וְלֹא בַּעַל מוּם רָבִינָא מַתְנֵי לָהּ אַסֵּיפָא אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסְתָּאִי אוֹמֵר לֹא אָמַר בֶּן עַזַּאי אֶלָּא בִּבְכוֹר בִּלְבַד לְמַעוּטֵי מַאי אִילֵימָא לְמַעוּטֵי שְׁלָמִים הַשְׁתָּא וּמַה בְּכוֹר שֶׁקְּדוֹשׁ מֵרֶחֶם מָמוֹנוֹ הוּא שְׁלָמִים מִבַּעְיָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְמַעוּטֵי מַעֲשֵׂר כִּדְתַנְיָא בִּבְכוֹר נֶאֱמַר לֹא תִפָּדֶה וְנִמְכָּר תָּם חַי וּבַעַל מוּם חַי וְשָׁחוּט בְּמַעֲשֵׂר נֶאֱמַר לֹא יִגָּאֵל וְאֵינוֹ נִמְכָּר לֹא חַי וְלֹא שָׁחוּט לֹא תָּם וְלֹא בַּעַל מוּם הָא בִּבְכוֹר בִּלְבַד קָאָמַר קַשְׁיָא רָבָא אָמַר מַאי נְכָסִים שֶׁאֵין בָּהֶן מְעִילָה נְכָסִים שֶׁאֵין בָּהֶן דִּין מְעִילָה וּמַאי נִינְהוּ דְּהֶדְיוֹט וְלִיתְנֵי דְּהֶדְיוֹט קַשְׁיָא אָמַר רַבִּי אַבָּא שְׁלָמִים שֶׁהִזִּיקוּ גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָן וְאֵינוֹ גּוֹבֶה מֵאֵימוּרֵיהֶן פְּשִׁיטָא אֵימוּרִין לְגָבוֹהַּ סָלְקֵי לֹא צְרִיכָא לְגוֹבֶה מִבְּשָׂרָן כְּנֶגֶד אֵימוּרִים אַלִּיבָּא דְּמַאן אִי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן פְּשִׁיטָא הָא אַמְרֵי כִּי לֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהַאי לָא מִשְׁתַּלְּמָא מֵהַאי וְאִי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי נָתָן הָא אָמַר כִּי לֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהַאי מִשְׁתַּלֵּם מֵהַאי אִי בָּעֵית אֵימָא רַבִּי נָתָן אִיבָּעֵית אֵימָא רַבָּנָן אִיבָּעֵית אֵימָא רַבָּנָן ה"מ בִּתְרֵי גּוּפֵי אֲבָל בְּחַד גּוּפָא מָצֵי אָמַר לֵיהּ מִכָּל הֵיכָא דִּבְעֵינַן מִשְׁתַּלְמְנָא אִיבָּעֵית אֵימָא רַבִּי נָתָן הָתָם הוּא דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל שׁוֹר לְבַעַל הַבּוֹר אֲנָא תּוֹרָאִי בְּבֵירָךְ אַשְׁכַּחְתֵּיהּ מַאי דְּלֵית לִי לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהֵיאַךְ מִשְׁתַּלֵּימְנָא מִינָּךְ

אבל

רש"י

לִישְׁנֵי. רָבִינָא: **הָא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי.** וְרַב נַחְמָן דְּאָמַר כְּרַבָּנָן: **מַתְּנוֹת כְּהוּנָּה קָאַמְרַתְּ.** בְּכוֹר מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתְּנוֹת כְּהוּנָּה וְהִלְכָּךְ אוֹקְמָהּ רָבִינָא לְהָא דְּרַב נַחְמָן כְּר"י הַגְּלִילִי דְּאִיהוּ נַמִּי מוֹדֶה בְּהָא דְּכָל זְמַן שֶׁהַבַּיִת קַיָּים מִשּׁוּלְחַן גָּבוֹהַּ זָכוּ לְהוּ כֹּהֲנִים וַאֲפִילּוּ מֵחַיִּים וְכִי קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מָמוֹן בְּעָלִים הֵן בִּשְׁלָמִים קָאָמַר דִּבְעָלִים יִשְׂרָאֵל לֹא זָכוּ לְהוּ מֵחַיִּים מִשֻּׁלְחַן גָּבוֹהַּ וְהָא דְּתֵירֵץ רָבִינָא לְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי בִּבְכוֹר בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְלֹא תֵּירֵץ בִּשְׁלָמִים מִשּׁוּם דְּסֵיפָא דִּבְרַיְיתָא מוֹכִיחַ דִּבְבְכוֹר קָמַיְירֵי דְּקָתָנֵי לֹא אָמַר בֶּן עַזַּאי אֶלָּא בִּבְכוֹר וּבֶן עַזַּאי מִילְּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי קָמְפָרֵשׁ וּלְקַמֵּיהּ מְפָרֵשׁ מִילְּתֵיהּ: **שְׁלָמִים.** שֶׁטְּעוּנִין סְמִיכָה וּנְסָכִים מִנְחַת נְסָכִים שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לָאַיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ כִּדְמְפָרֵשׁ בִּמְנָחוֹת בְּפ' כָּל [הַמְּנָחוֹת] (דף סא) אֲבָל בְּכוֹר לֹא: **בְּכוֹר מִבַּעְיָא.** וּבִבְכוֹר בְּחוּצָה לָאָרֶץ קָאָמַר דְּכֵיוָן דְּלָאו לְהַקְרָבָה קָאֵי לֹא זָכוּ לֵיהּ מִשֻּׁלְחַן גָּבוֹהַּ דְּלָא חָזֵי לְגָבוֹהַּ: **לְמַעוּטֵי מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה.** שֶׁאע"פ שֶׁהוּא קָרֵב שְׁלָמִים כִּדְאַמְרִינָן בְּפ' בַּתְרָא דִּבְכוֹרוֹת (דף ס.) אֲפִי' הָכִי לֹא הֲוֵי מֵחַיִּים מָמוֹן בְּעָלִים כִּשְׁלָמִים: **בִּבְכוֹר.** תָּם נֶאֱמַר אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר וְגוֹ' לֹא תִפְדֶּה פִּדְיוֹן הוּא דְּלֵית לֵיהּ דְּלִיפּוּק מִקְּדוּשַּׁת בְּכוֹר לְמִכּוֹר בְּאִיטְלִז וְלִישְׁקוֹל בְּלִיטְרָא אֲבָל נִמְכָּר הוּא חַי וְלוֹקֵחַ יֹאכְלֶנּוּ בִּקְדוּשָּׁתוֹ כְּשֶׁיּוּמַם אוֹ אִם הַבַּיִת קַיָּים יַקְרִיבֶנּוּ: **בְּמַעֲשֵׂר נֶאֱמַר לֹא יִגָּאֵל.** וְגַמְרִינָן בִּבְכוֹרוֹת בְּפ' [חֲמִישִׁי] (דף לב.) הַאי לֹא יִגָּאֵל מִלֹּא יִגָּאֵל דַּחֲרָמִים דִּכְתִיב בָּהֶן לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל מַה לְהַלָּן מְכִירָה עִמּוֹ אַף כָּאן מְכִירָה עִמּוֹ הִלְכָּךְ אֵינוֹ נִמְכָּר לֹא חַי וְלֹא שָׁחוּט כו' אַלְמָא לַאו מָמוֹן בְּעָלִים הוּא: **רָבָא אָמַר.** מְעִילָה דְּמַתְנִיתִין לֹא תִּידוֹק מִינֵּיהּ הָא מְקַדֵּשׁ קָדְשֵׁי אֶלָּא ה"ק שֶׁאֵין בָּהֶן דִּין מְעִילָה שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם קְדוּשָּׁה לַשָּׁמַיִם דִּבִקְדוּשַּׁת שָׁמַיִם שַׁיְּיכָא דִּין מְעִילָה כְּגוֹן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים: **וּמַאי נִינְהוּ.** כְּגוֹן נְכָסִים דְּהֶדְיוֹט: **גּוֹבֶה.** חֲצִי נִזְקוֹ מִבְּשָׂרוֹ דְּנֶזֶק שׁוֹר תָּם מִשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ: **לֹא צְרִיכָא.** הָא דְּקָתָנֵי אֵינוֹ גּוֹבֶה מֵאֵימוּרִין הָא קמ"ל דְּאֵין גּוֹבֶה מִבְּשָׂרוֹ כְּנֶגֶד אֵימוּרִין כְּגוֹן שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנָּגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם אֵינוֹ גּוֹבֶה אֶלָּא חֶצְיוֹ דְּמֵי בְּשָׂרוֹ אַף עַל גַּב דְּלֹא הֲוֵי מָנֶה שָׁלֵם וּדְמֵי חֲצִי אֵימוּרִין לֹא יִשְׁתַּלֵּם מִדְּמֵי חֵצִי הָאַחֵר שֶׁל בָּשָׂר: **אִי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן.** דִּפְלִיגֵי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי נָתָן בְּפֶרֶק שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (דף נג.) גַּבֵּי שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵירוֹ לְבוֹר [וְאַמְרִינָן] בְּתָם בַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם רְבִיעַ וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁזֶּה הִפִּילוֹ וּבְמוּעָד בַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם חֲצִי וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר אַלְמָא כִּי לֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מִבַּעַל הַשּׁוֹר לֹא מִשְׁתַּלֵּם מִבַּעַל הַבּוֹר וְאע"פ שֶׁבּוֹ נִמְצָא הַנֶּזֶק וּפְשִׁיטָא דְּאֵינוֹ גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָן כְּנֶגֶד אֵימוּרֵיהֶן: **וְאִי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי נָתָן הָא אָמַר כִּי לֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי.** מִבַּעַל הַשּׁוֹר מִשְׁתַּלֵּם מִבַּעַל הַבּוֹר דְּאָמַר בְּתָם בַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם רְבִיעַ וּבַעַל הַבּוֹר שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים וּבְמוּעָד בַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם מֶחֱצָה וּבַעַל הַבּוֹר מֶחֱצָה וְהָכָא נַמִּי אַמַּאי אֵינוֹ גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָן כְּנֶגֶד אֵימוּרֵיהֶן הָא הָכָא נַמִּי תַּרְוַיְיהוּ אַזִּיק חֵלֶק גָּבוֹהַּ וְחֵלֶק הֶדְיוֹט וּסְפָרִים דִּכְתִיב בָּהֶן אע"ג דְּאִיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהַאי מִשְׁתַּלֵּם מֵהַאי שֶׁבֶּשְׁתָּא הִיא דְּהָתָם לֹא מָצִינוּ לְאוֹקְמֵי הָכֵי: **הָנֵי מִילֵּי.** דְּלֹא אַמְרִינָן כִּי לֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵהַאי לִישְׁתַּלֵּם מֵהַאי: **בִּתְרֵי גּוּפֵי.** כְּגוֹן שׁוֹר וּבוֹר: **אֲבָל בְּחַד גּוּפָא.** אִי לֹא אַשְׁמְעִינָן ר' אַבָּא דְּאֵינוֹ גּוֹבֶה מֵאֵימוּרֵיהֶן הֲוָה אֲמִינָא דְּמָצֵי א"ל מִכָּל הֵיכָא דִּבְעֵינָא מִשְׁתַּלַּמְנָא: **הָתָם הוּא דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַשּׁוֹר.** הֶהָרוּג לְבַעַל הַבּוֹר: **אֲנָא תּוֹרָאִי בְּבֵירָךְ אַשְׁכַּחְתֵּיהּ.** מֵת הִלְכָּךְ כָּל הַנֶּזֶק עָלָיו מַה דְּאִית לִי לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מִבַּעַל הַשּׁוֹר מִשְׁתַּלֵּימְנָא אִם תָּם הוּא מְשַׁלֵּם רְבִיעַ דַּאֲפִילּוּ הִזִּיקוֹ הוּא לְבַדּוֹ לֹא הָיָה מְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק וְעַכְשָׁיו שֶׁיֵּשׁ אַחֵר עִמּוֹ יְשַׁלֵּם רְבִיעַ וְהַשְּׁאָר מִשְׁתַּלֵּימְנָא מִינָּךְ:

תוספות

אִי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן. פִּי' בַּקּוּנְטְרֵ' אִי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דִּפְלִיגֵי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי נָתָן בְּפ' הַפָּרָה (לְקַמָּן נג. וּשם) גַּבֵּי שׁוֹר שֶׁדָּחַף חֲבֵירוֹ לְבוֹר וְאָמַר [בְּתָם] דְּבַעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם מֶחֱצָה וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר אַלְמָא כִּי לֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מִבַּעַל הַשּׁוֹר לֹא מִשְׁתַּלֵּם מִבַּעַל הַבּוֹר וְאע"ג שֶׁבּוֹ נִמְצָא הַהֶיזֵּק וּפְשִׁיטָא דְּאֵין גּוֹבֶה מִבְּשָׂרוֹ כְּנֶגֶד אֵימוּרִין עכ"ל מַשְׁמַע מִפֵּירוּשׁוֹ שֶׁהַשּׁוֹר עוֹשֶׂה כָּל הַהֶיזֵּק וּבַעַל הַבּוֹר אֵין עוֹשֶׂה כְּלוּם הִלְכָּךְ שׁוֹר מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְתָם חֲצִי נֶזֶק וּלְכָךְ לֹא מָצֵי לְמֵידַק אֶלָּא מִתָּם וְלֹא מִמּוּעָד וְכֵן פִּי' בְּהֶדְיָא לְקַמָּן בְּפ' הַפָּרָה (שם ד"ה את) וְז"ל אֲבָל רַבָּנָן בָּתַר מֵעִיקָּרָא אָזְלֵי וְסָבְרֵי דְּבַעַל הַשּׁוֹר כּוּלֵּיהּ הֶזֵּיקָא קָעָבִיד הִלְכָּךְ בְּמוּעָד בַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם נ"ש וּבְתָם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק (וּבַעַל הַשּׁוֹר) וּפַלְגָא מַפְסִיד וְקָשֶׁה לְר"י הֵיכִי דַּיֵּיק דְּאֵין גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָם כְּנֶגֶד אֵימוּרֵיהֶן מִדְּלֹא מִשְׁתַּלֵּם מִבַּעַל הַבּוֹר כְּלוּם בְּתָם שֶׁמַּפְסִיד פַּלְגָא דְּהָתָם מִשּׁוּם שֶׁהַבּוֹר לֹא עָשָׂה הַהֶיזֵּק כְּלָל אֲבָל בִּשְׁלָמִים שֶׁהַבָּשָׂר עָשָׂה כְּמוֹ כֵן הֶיזֵּק כֵּיוָן דְּלֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מֵאֵימוּרִין מִשְׁתַּלֵּם מִן הַבָּשָׂר דְּעַל כָּרְחָךְ ס"ל הַשְׁתָּא שְׁנַיִם שֶׁהִזִּיקוּ הַאי כּוּלֵּיהּ הֶזֵּיקָא עָבַד וְהַאי כּוּלֵּיהּ הֶזֵּיקָא עָבַד כֵּיוָן דְּלֹא אַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ טַעְמָא דְּתוֹרָא בְּבִירָךְ אַשְׁכַּחְתֵּיהּ דְּאִי כָּל חַד וְחַד פַּלְגָא הֶזֵּיקָא עָבַד לָמָּה יְשַׁלֵּם בְּתָם לְרַבִּי נָתָן בַּעַל הַבּוֹר שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים דְּהַיְינוּ יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהִזִּיק וּבְלֹא טַעַם אֵין לָנוּ לוֹמַר כִּדְמוּכַח בְּהַפָּרָה וְעוֹד מְנָא לֵיהּ לַגְּמָרָא דִּלְרַבָּנָן בְּתָם מְשַׁלֵּם בַּעַל הַשּׁוֹר מֶחֱצָה וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר דִּלְמָא בְּתָם בַּעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם מֶחֱצָה וּבַעַל הַבּוֹר מְשַׁלֵּם מֶחֱצָה וְרַבָּנָן דְּאַמְרֵי וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר אַיְּירֵי בְּמוּעָד וְנִרְאֶה לְר"י דְּרַבָּנָן דְּאַמְרֵי בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּיב וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר הַיְינוּ דְּבַעַל הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם מֶחֱצָה בְּמוּעָד וּבְתָם רְבִיעַ וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא חִיֵּיב הַכָּתוּב בּוֹר אֶלָּא הֵיכָא דְּנָפַל מִמֵּילָא דִּכְתִיב וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אֲבָל אִם אֲחֵרִים מַפִּילִים אוֹתוֹ בְּבוֹר פָּטוּר בַּעַל הַבּוֹר וְהָכָא ה"פ הָא אַמְרֵי כִּי לֵיכָּא לְאִשְׁתַּלּוּמֵי מִבַּעַל הַבּוֹר לֹא מִשְׁתַּלֵּם מִבַּעַל הַשּׁוֹר אע"ג דְּס"ל הַאי כּוּלָּא הֶזֵּיקָא עָבַד וְהַאי כו' וּפְשִׁיטָא דְּאֵין גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָן כְּנֶגֶד אֵימוּרֵיהֶן וּמַאי קמ"ל רַבִּי אַבָּא וְא"ת מְנָלֵיהּ דְּהָא דְּקָאַמְרֵי רַבָּנָן וּבַעַל הַשּׁוֹר חַיָּיב לַאו הַיְינוּ דְּחַיָּיב הַכֹּל וְי"ל דְּאִי הֲווּ פְּלִיגֵי רַבִּי נָתָן וְרַבָּנָן בְּתַשְׁלוּמֵי הַשּׁוֹר הֲוָה לְהוּ לְפָרֵשׁ וּמִדְּלֹא פִּירְשׁוּ ש"מ מוֹדוּ לְרַבִּי נָתָן בְּהָא וְעוֹד דְּאִם אִיתָא דִּמְחַיְּיבֵי רַבָּנָן הַכֹּל לְבַעַל הַשּׁוֹר ה"ל לְר' נָתָן לְמֵימַר דְּאֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא מֶחֱצָה: **אֲנָא** תּוֹרָאִי בְּבִירָךְ אַשְׁכַּחְתֵּיהּ. וְדַוְקָא גַּבֵּי בּוֹר קָאָמַר דִּמְשַׁלֵּם אע"ג דְּכָל חַד וְחַד כּוּלָּא הֶזֵּיקָא עָבַד שַׁיָּיךְ לְחַלֵּק בֵּין שׁוֹר לְבוֹר מֵהַאי טַעְמָא וּמִיהוּ כֵּיוָן דְּיָדַע טַעַם דְּתוֹרָאִי בְּבִירָךְ אַשְׁכַּחְתֵּיהּ מָצֵי לְמִסְבַּר נַמִּי דְּכָל חַד וְחַד פַּלְגָא דְּהֶזֵּיקָא עָבַד כִּדְאַמְרִינָן בְּהַפָּרָה (שם) וְשָׁם אֲפָרֵשׁ בְּע"ה:

אמר

אבל

אֲבָל הָכָא מִי מָצֵי אָמַר בָּשָׂר אַזִּיק אֵימוּרִין לֹא אַזִּיק אָמַר רָבָא תּוֹדָה שֶׁהִזִּיקָה גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָהּ וְאֵינוֹ גּוֹבֶה מִלַּחְמָהּ לֶחֶם פְּשִׁיטָא סֵיפָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ נִיזָּק אוֹכֵל בָּשָׂר וּמִתְכַּפֵּר מֵבִיא לֶחֶם הָא נַמִּי פְּשִׁיטָא מַהוּ דְּתֵימָא כֵּיוָן דְּלֶחֶם הֶכְשֵׁירָא דְּזֶבַח הוּא לֵימָא לֵיהּ אַתְּ אַכְלַתְּ בָּשָׂר וַאֲנָא אַיְיתֵי לֶחֶם קמ"ל דְּלֶחֶם חִיּוּבָא דִּבְעָלִים הוּא: נְכָסִים שֶׁהֵן שֶׁל בְּנֵי בְּרִית: לְמַעוּטֵי מַאי אִי לְמַעוּטֵי דְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים הָא קָתָנֵי לָהּ לְקַמָּן שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים פָּטוּר תָּנָא וְהָדַר מְפָרֵשׁ: נְכָסִים הַמְיוּחָדִין: לְמַעוּטֵי מַאי אָמַר רַב יְהוּדָה לְמַעוּטֵי זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק הָא תָּנֵי לְקַמָּן הָיוּ שְׁנַיִם רוֹדְפִין אַחַר אֶחָד זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין תָּנֵי וְהָדַר מְפָרֵשׁ בְּמַתְנִיתָא תָּנָא פְּרָט לְנִכְסֵי הֶפְקֵר ה"ד אִילֵימָא דְּנָגַח תּוֹרָא דִּידַן לְתוֹרָא דְּהֶפְקֵר מַאן תָּבַע לֵיהּ אֶלָּא דְּנָגַח תּוֹרָא דְּהֶפְקֵר לְתוֹרָא דִּידַן לֵיזִיל וְלֵיתֵיהּ בְּשֶׁקָּדַם וְזָכָה בּוֹ אַחֵר רָבִינָא אָמַר לְמַעוּטֵי נָגַח וְאח"כ הִקְדִּישׁ נָגַח וְאח"כ הִפְקִיר תַּנְיָא נַמִּי הָכִי יֶתֶר עַל כֵּן אָמַר ר' יְהוּדָה אֲפִי' נָגַח וְאח"כ הִקְדִּישׁ נָגַח וְאח"כ הִפְקִיר פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְהֵמִית אִישׁ וְגוֹ' עַד שֶׁתְּהֵא מִיתָה וְהַעֲמָדָה בְּדִין שָׁוִין כְּאֶחָד וּגְמַר הַדִּין לֹא בְּעִינַן הָא הַשּׁוֹר יִסָּקֵל בִּגְמַר דִּין הוּא דִּכְתִיב אֶלָּא אֵימָא עַד שֶׁתְּהֵא מִיתָה וְהַעֲמָדָה בְּדִין וּגְמַר דִּין שָׁוִין כְּאֶחָד: חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק: דְּאָמַר לֵיהּ תּוֹרָךְ בִּרְשׁוּתִי מַאי בָּעֵי: וּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק: אָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר אֲבִימִי חֲצַר הַשּׁוּתָּפִין חַיָּיב בָּהּ עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל וְהָכִי קָאָמַר חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק דְּפָטוּר וּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק וְר' אֶלְעָזָר אָמַר פָּטוּר עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל וְהָכִי קָאָמַר חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק וּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק נַמִּי פָּטוּר וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לַאֲתוּיֵי קֶרֶן הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל אֶלָּא לְרַב דְּאָמַר תָּנָא שׁוֹר וְכָל מִילֵּי דְּשׁוֹר חָב הַמַּזִּיק לַאֲתוּיֵי מַאי לַאֲתוּיֵי הָא דְּת"ר כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לְהָבִיא שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר שֶׁהִזִּיקָה בְּהֵמָה בִּרְשׁוּתָן תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם נִפְרְצָה בַּלַּיְלָה אוֹ שֶׁפְּרָצוּהָ לִסְטִין וְיָצְתָה וְהִזִּיקָה פָּטוּר אָמַר מָר כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לְהָבִיא שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא דְּאַזְּקֵיהּ תּוֹרָא דְּמַשְׁאִיל לְתוֹרָא דְּשׁוֹאֵל לֵימָא לֵיהּ אִילּוּ אַזִּיק בְּעָלְמָא בָּעֵית לְשַׁלּוּמֵי אַתְּ הַשְׁתָּא דְּאַזְּקֵיהּ לְתוֹרָא דִּידָךְ בְּעֵינָא לְשַׁלּוּמֵי אֶלָּא דְּאַזְּקֵיהּ תּוֹרָא דְּשׁוֹאֵל לְתוֹרָא דְּמַשְׁאִיל לֵימָא לֵיהּ אִילּוּ אִיתַּזַּק מֵעָלְמָא בָּעֵית לְשַׁלּוּמֵי כּוּלֵּיהּ תּוֹרָא הַשְׁתָּא דְּאַזְּקֵיהּ תּוֹרָא דִּידָךְ פַּלְגָּא נִיזְקָא הוּא דִּמְשַׁלְּמַתְּ לִי לְעוֹלָם דְּאַזְּקֵיהּ תּוֹרָא דְּמַשְׁאִיל לְתוֹרָא דְּשׁוֹאֵל וְהָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שְׁמִירַת גּוּפוֹ

ולא

רש"י

אֲבָל הָכָא מִי מָצֵי א"ל. עַל הַבָּשָׂר נִמְצָא הַנֵּזֶק יוֹתֵר מִן הָאֵימוּרִין הִלְכָּךְ שָׁוֶה חֲצִי הָאֵימוּרִין יַפְסִיד: לָשׁוֹן אַחֵר לֹא צְרִיכָא לִגְבוֹת מִבְּשָׂרָן כְּנֶגֶד אֵימוּרֵיהֶן דְּוַדַּאי גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָן כְּנֶגֶד אֵימוּרֵיהֶן דְּהַאי גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָן דְּקָאָמַר רַבִּי אַבָּא אֲפִי' חֵלֶק הָאֵימוּרִין קָאָמַר וְקָא פָּרִיךְ אִי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן אַמַּאי הָא אַמְרִינַן כו' אִי אַלִּיבָּא דְּר' נָתָן פְּשִׁיטָא וְלֹא שְׁמַעְתִּיהָ וְרִאשׁוֹן עִיקָּר דְּמִסְתַּבְּרָא דְּהַאי דְּאוֹתְבֵיהּ קָא מְשַׁנֵּי לֵיהּ דְּהָא גְּמָרָא מִסֵּיפָא דְּמִילְּתֵיהּ דְּקָאָמַר אֵינוֹ גּוֹבֶה מֵאֵימוּרֵיהֶן פָּרִיךְ פְּשִׁיטָא אֵימוּרִין לְגָבוֹהַּ סַלְקֵי וְעָלָה בָּעֵי לְשַׁנּוּיֵי מָה אֵינוֹ גּוֹבֶה מֵאֵימוּרֵיהֶן דְּקָאָמַר אֵינוֹ גּוֹבֶה מִבְּשָׂרָן כְּנֶגֶד אֵימוּרֵיהֶן: לֶחֶם פְּשִׁיטָא. הָא לֹא אַזִּיק: נִיזָּק אוֹכֵל בָּשָׂר. לְאַחַר הַקְרָבַת אֵימוּרִין: לְמַעוּטֵי זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק. שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוֹר שֶׁל מִי הִזִּיקוֹ שֶׁהָיוּ עִמּוֹ שְׁוָורִים שֶׁל אֲנָשִׁים הַרְבֵּה וּמְיוּחָדִין דְּמַתְנִיתִין הָכִי מַשְׁמַע שֶׁיְּהוּ כָּל נְכָסִים שֶׁהִזִּיקוּ מְיוּחָדִים לְאָדָם אֶחָד שֶׁאֵין בָּהֶם סָפֵק: שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ רוֹדְפִין. שְׁנֵי שְׁוָורִים שֶׁל שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ רוֹדְפִין אַחַר שׁוֹר שֶׁל אָדָם אֶחָד: בְּשֶׁקָּדַם וְזָכָה בּוֹ אַחֵר. לְאַחַר שֶׁהִזִּיק: לְמַעוּטֵי נָגַח וְאח"כ הִקְדִּישׁ. דְּהָכִי מַשְׁמַע שֶׁיְּהוּ מְיוּחָדִים לְאָדָם אֶחָד לְעוֹלָם מִשְּׁעַת נְגִיחָה עַד שְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין: וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְהֵמִית אִישׁ הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת. דְּמַשְׁמַע שֶׁיְּהֵא לוֹ בַּעַל אֶחָד מִשְּׁעַת הַעֲדָאָה וְעַד שְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין: שָׁוִין כְּאֶחָד. בְּבַעַל אֶחָד: חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק. שֶׁאִם נִכְנַס שׁוֹר נִיזָּק בַּחֲצַר הַמַּזִּיק וְהִזִּיקוֹ שׁוֹר הַמַּזִּיק פָּטוּר: חֲצַר הַשּׁוּתָּפִין חַיָּיב בָּהּ. הַכָּתוּב עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל אִם אָכְלָה בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל זֶה פֵּירוֹתָיו שֶׁל זֶה אוֹ דָּרְסָה עַל כֵּלָיו חַיָּיב דְּבִשְׂדֵה אַחֵר קָרֵינַן בֵּיהּ וְלֹא הֲוֵי כִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְכ"שׁ עַל הַקֶּרֶן וְתוֹלְדוֹתָיו דְּהָא אֲפִי' בִּרה"ר נַמִּי חַיָּיב וּדְקָתָנֵי מַתְנִיתִין רְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק אַדִּלְבַתְרֵיהּ קָאֵי וְה"ק רְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק כְּגוֹן חֲצַר הַשּׁוּתָּפִין כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק וּבְשֵׁן וּבְרֶגֶל קָאָמַר דִּבְקֶרֶן לֹא אִצְטְרִיךְ לְמֵימַר דְּהָא בִּרה"ר דְּיֵשׁ לִשְׁנֵיהֶם רְשׁוּת בָּהּ נַמִּי חַיָּיב אֶלָּא בְּשֵׁן וְרֶגֶל קָאָמַר וְקמ"ל דְּלָאו כִּרה"ר דָּמְיָא: וּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק נַמִּי פָּטוּר. בְּשֵׁן וּבְרֶגֶל קָאָמַר דִּבְעִינַן וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר אֲבָל קֶרֶן חַיָּיב דְּלֹא גָּרַע מֵרה"ר: כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לַאֲתוּיֵי קֶרֶן. לְר' אֶלְעָזָר דְּאִי מִשּׁוּם מֵיטַב הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא אֶלָּא לַאֲתוּיֵי קֶרֶן דְּחַיָּיב עָלָיו דְּלֹא תַּנְיֵיהּ לְעֵיל בַּהֲדֵי אַרְבָּעָה אָבוֹת: הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל. דְּאָמַר בְּרֵישׁ פִּירְקִין מַבְעֶה זֶה הַשֵּׁן וְתָנָא שׁוֹר לְרַגְלוֹ וּמַבְעֶה לְשִׁינּוֹ אִצְטְרִיךְ הָא לַאֲתוּיֵי קֶרֶן: אֶלָּא לְרַב דְּאָמַר. מַבְעֶה זֶה אָדָם וְשׁוֹר דְּתָנָא בַּהֲדֵי אַרְבָּעָה אָבוֹת לְכָל מִילֵּי תַּנְיֵיהּ לַאֲתוּיֵי מַאי: תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם. מְפָרֵשׁ לְקַמֵּיהּ: נִפְרְצָה. כּוֹתֶל בַּלַּיְלָה מֵאֵילֶיהָ וּבְכוֹתֶל שֶׁאֵינוֹ רָעוּעַ קָאָמַר דַּהֲוָה לֵיהּ אוֹנֶס: לֵימָא לֵיהּ. מַשְׁאִיל לְשׁוֹאֵל: אִילּוּ אַזִּיק. שׁוֹרוֹ שׁוֹר שֶׁל אָדָם אַחֵר: בָּעֵית לְשַׁלּוּמֵי לֵיהּ. שֶׁהֲרֵי שְׁמִירָתוֹ עָלֶיךָ הַשְׁתָּא כו': אֶלָּא דְּאַזְּקֵיהּ תּוֹרָא דְּשׁוֹאֵל לְתוֹרָא דְּמַשְׁאִיל. וְקָתָנֵי חֲצִי נֶזֶק: לֵימָא לֵיהּ. בְּעָלִים: אִילּוּ אִיתַּזַּק מֵעָלְמָא. אִם הִזִּיקוֹ שׁוֹר שֶׁל אָדָם אַחֵר: בָּעֵית לְשַׁלּוּמֵי לִי כּוּלָּא נִיזְקָא. דְּהָא שׁוֹאֵל חַיָּיב בָּאוֹנְסִין הַשְׁתָּא דְּאַזְּקֵיהּ כו': לְעוֹלָם דְּאַזְּקֵיהּ תּוֹרָא דְּמַשְׁאִיל לְתוֹרָא דְּשׁוֹאֵל. וְקָאָמַר חַיָּיב מַשְׁאִיל לְשַׁלֵּם וּדְקַשְׁיָא לָךְ הֲרֵי הַשּׁוֹאֵל מוּטָל לְשׁוֹמְרוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיק: כְּשֶׁקִּבֵּל עָלָיו. הַשּׁוֹאֵל: שְׁמִירַת גּוּפוֹ. שֶׁלֹּא יַזִּיקֶנּוּ אַחֵר:

ולא

תוספות

אָמַר רָבָא תּוֹדָה שֶׁהִזִּיקָה. אע"ג דְּרָבָא מְפָרֵשׁ מַתְנִיתִין דִּין מְעִילָה וְלֹא אוֹקֵי מַתְנִיתִין כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי עַל כָּרְחָךְ הָכָא אַיְירֵי לְר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי: **שֶׁנֶּאֱמַר** וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְהֵמִית. נִרְאֶה דְּלָאו מְהוּעַד קָדָרֵישׁ דְּהַאי וְהוּעַד לֹא אַיְירֵי בְּעֵדוּת שֶׁעוֹשִׂין לְסָקְלוֹ כ"א לְיַיעֲדוֹ אֶלָּא מִסֵּיפָא דִּקְרָא קָדָרֵישׁ דִּכְתִיב וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְכֵן מַשְׁמַע לִישְׁנָא דְּפָרִיךְ וְהָא הַשּׁוֹר יִסָּקֵל בִּגְמַר דִּין הוּא דִּכְתִיב: **חֲצַר** הַשּׁוּתָּפִין חַיָּיב בָּהּ עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל. בִּמְיוּחָד לְפֵירוֹת וְלֹא לִשְׁוָורִים פְּלִיגֵי כִּדְמוּכָח בְּסוֹף הַסּוּגְיָא דִּפְלִיגֵי בְּקוּשְׁיָא דְּרַבִּי זֵירָא וּבְפֵירוּקָא דְּאַבַּיֵּי וּלְפִי זֶה הָיָה יָכוֹל רַב חִסְדָּא לְפָרֵשׁ הַמִּשְׁנָה כְּמוֹ שֶׁמְּפָרֵשׁ ר' אֶלְעָזָר וִיפָרֵשׁ רְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק בִּמְיוּחֶדֶת לְפֵירוֹת וְלִשְׁוָורִים דְּמוֹדֶה רַב חִסְדָּא דְּפָטוּר וְגַרְסִינַן לְקַמָּן אָמַר לָךְ רַבִּי אֶלְעָזָר וְתִסְבְּרָא מַתְנִיתִין מִי לֹא פְּלִיגֵי וּמִיהוּ לִסְפָרִים דְּגַרְסֵי לְקַמָּן וְתִסְבְּרָא מַתְנִיתִין מִי פְּלִיגֵי וּבְסוֹף גַּרְסֵי אֶלָּא כִּי תַּנְיָא הַהִיא וְכָל זֶה מִדִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְצ"ל דִּפְלִיגֵי בִּמְיוּחֶדֶת לְפֵירוֹת וְלִשְׁוָורִים וְה"פ וְתִסְבְּרָא מִי פְּלִיגֵי וְהָתַנְיָא כו' אֶלָּא וַדַּאי לֹא פְּלִיגֵי וְכִי קָתָנֵי כו' וּלְפִי גִּירְסָא זוֹ לֹא יִהְיֶה תְּחִילַּת הַסּוּגְיָא כְּמוֹ בְּמַסְקָנָא דִּפְלִיגֵי בְּקוּשְׁיָא דְּרַבִּי זֵירָא וּבְפֵירוּקָא דְּאַבַּיֵּי:

כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לַאֲתוּיֵי קֶרֶן. וְא"ת וּלְרַב חִסְדָּא מְנָא לֵיהּ לַאֲתוּיֵי קֶרֶן לִשְׁמוּאֵל וְכָל הָנֵי לְרַב וְעוֹד דִּבְרַיְיתָא דְּקָתָנֵי כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק מְיַתֵּר לַאֲתוּיֵי כָּל הָנֵי קַשְׁיָא לְרַב חִסְדָּא וְי"ל דִּלְדִידֵיהּ נַמִּי אִיכָּא יְתוּרָא דַּהֲוֵי מָצֵי לְמִיתְנֵי וּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק חַיָּב וְלֹא לִיתְנֵי כְּשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק אַךְ קָשֶׁה דְּלִשְׁמוּאֵל תִּיקְשֵׁי הַבְּרַיְיתָא:

כְּגוֹן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שְׁמִירַת גּוּפוֹ כו'. אִיפְּכָא לֹא מָצֵי לְמֵימַר כְּגוֹן דְּאַזְּקֵיהּ תּוֹרָא דְּשׁוֹאֵל לְתוֹרָא דְּמַשְׁאִיל וּכְגוֹן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שְׁמִירַת נְזָקָיו וְלֹא קִבֵּל עָלָיו שְׁמִירַת גּוּפוֹ דְּמִילְּתָא דְּלֹא שְׁכִיחַ הוּא וְאע"ג דִּבְהִכִּיר בּוֹ שֶׁהוּא נַגְחָן אַמְרִינַן סוֹף [פֶּרֶק שׁוֹר] שֶׁנָּגַח ד' וְה' (לקמן מה:) סְתָמָא דְּמִילְּתָא דְּלֹא אָזִיל אִיהוּ וּמַזִּיק אַחֲרִינֵי קַבִּיל עֲלֵיהּ דְּאָתוּ אֲחֵרִים וּמַזְּקֵי לֵיהּ לְדִידֵיהּ לֹא קַבִּיל עֲלֵיהּ בְּשׁוֹאֵל לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי דְּמִסְתָּמָא שׁוֹאֵל קִבֵּל עֲלֵיהּ שְׁמִירָה מְעוּלָּה:

ולא

וְלֹא קָבֵל עָלָיו שְׁמִירַת נְזָקִין. אם נִזּוֹק הוא את אַחֵרִים: **אֵינִי וְהָא תְּנֵי רַב יוֹסֵף.** אַדְּרַבֵּי אֶלְעָזָר פָּרִיךְ: **וְהָתּוּנְיָא.** בֵּית גְּדוֹל שֶׁגְּרִילִין אוֹרְחִים וְאַבְסָנַאי לְלֵין בּוֹ וְאִם הִזִּיק זֶה אֶת זֶה חַיָּיב אִשָּׁן וְרַגְלוֹ וְלֹא חֲצִי כְּרִיזָה״ר דְּהוֹאִיל וְאֵינוֹ מִיּוּחָד לִבְנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים אֶלָּא לְאוֹתָן הַדָּרִין בּוֹ בִּשְׁדֶה אַחֵר קָרֵינַן בֵּיהּ שְׁהָרֵי בּוֹר״ פ״ שִׁבְּרוּת הֵם דָּרִים שָׁם: **וְתַסְבְּרָא דְּמַתְנִיתָא לֹא פְּלִינִי.**

דְּלִיבָּא בְּרֵירְתָא דְּקַאֵי בְּוַותֵי וְהַתְנְיָא ד' בְּלָלוּת כּוֹ: **חַיָּיב בַּבַּל.** לְקַמָּן מְפָרֵשׁ שֶׁאִם־פִּילּוּ קָרֵן תְּמָה מִשְׁלֵם נָזָק שָׁלֵם הוֹאִיל וְנִכְנַס לִרְשׁוּתוֹ וְהִזִּיקָה: **פָּטוּר מִכֹּל.** דְּאָמַר לֵיהּ תּוֹרָךְ בִּרְשׁוּתִי מַאי בָּעֵי: **עַל חֵשֶׁן וְרַגְלוֹ.** דִּלְא קָרֵינַן בֵּיהּ בִּשְׁדֶה אַחֵר דְּמִשְׁמַע שֶׁהָיָה מִיּוּחָד לְנִיזָּק אֲבָל עַל הַגְּנֵיפָה וְעַל הַגְּנֵיפָה וְהַנְּשִׁיכָה וְהַרְבִיצָה וְהַבְעִיטָה שֶׁהֵן תּוֹלְדוֹתֶיהָ שֶׁל קֶרֶן תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק דִּכְרִיזָה״ר הוֹאִיל שֶׁהָרֵי לְשַׁנְיָנָן רִאשׁוֹנָה בּוֹ: **לֹא לְזֶה וְלֹא לָזֶה.** מִפְּרֵשׁ לְקַמָּן דְּאִיהוּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן אֶלָּא שֶׁל אֶחָד מֵהֶן שֶׁל נִיזָּק: **חַיָּב בָּהּ עַל חֵשֶׁן וְעַל הֶרֶגֶל.** נ״ש: **וְעַל הַגְּנֵיחָה כּוֹ.** וּלְקַמָּן פָּרִיךְ הָא תְּנָא רֵישָׁא דְּבַחֲצִי הַנִּיזָּק פְּטִיר וְלֹא קָרֵן תָּמָה מִשְׁלֵם נ״ש: **פָּטוּר בָּהּ עַל חֵשֶׁן וְעַל הֶרֶגֶל.** וְהֵיינוּ בּוֹר׳ אֶלְעָזָר: וְקַפְרִיךְ גְּמָרָא קְשִׁיָא אַהֲדָדֵי: **כִּי תְּנֵיָא הָהִיא.** דְּפָטוּר: **בְּחֲצִי הַמְיוּחָדֶת לוֹ וּלְזֶה.** לְפִירוּת וְלִשְׁוָורִים דְּהָוְיָא לֵיהּ חֲצִי הַשּׁוּתָפִים לוֹ וּלְגַבֵּי שֶׁן וּלְגַבֵּי קֶרֶן הִלְכָךְ בְּשֶׁן פָּטוּר בְּרֵישָׁ״ר וּבְקֶרֶן תָּמָה ח״נ בְּרֵישָׁ״ר מְשַׁלֵּם: **וְיָדְךָ יוֹסֵף בְּחֲצִי הַמְיוּחֶדֶת כּוֹ.** דְּהָוְיָא חֲצִי הַנִּיזָּק שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לְהַכְנִיס שָׁם שְׁוָורִים וְלֹא דָּמֵי לְרֵישָׁ״ר: פּוֹגְדָךְ אֵינוֹ מִיּוּחָד לְשְׁוָורִים לְפִי שֶׁשָּׁם מוֹנְחִים פַּרְגְּמָטֵיָא שֶׁל סוֹחֲרִים וְאֵינָן מְנִיחִין לְהַכְנִיס שָׁם שְׁוָורִים שֶׁלֹּא יִדְחֲפוּ וְיִטְּנְפוּ כֵּלֵיהֶם: סְתָם בְּקָעָה רוֹעִים שָׁם שְׁוָורִים: **בְּעֵינַן שְׁדֶה אַחֵר וְלִיבָּא.** שֶׁהָרֵי יֶשׁ לְמַזִּיק רְשׁוּת בָּהּ לְהַכְנִיס פֵּירוֹתָיו: שְׁדֶה אַחֵר קָרֵינַן בֵּיהּ. שֶׁהָרֵי נִכְנַס שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת שֶׁלּוֹ הָיָה לוֹ רְשׁוּת לְשַׁוְורִים: **אִמּוֹרָאֵי נָמֵי לֹא פְּלִינִי.** דְּקָא דָּרֵךְ חִסָּרֵה בְּשֶׁאִינָהּ מְיוּחֶדֶת לְשְׁוָורִים וּדְרָבֵי אֶלְעָזָר בְּמְיוּחֶדֶת אַף לְשְׁוָורִים: **בְּקִשְׁיָא דִּ״ר וְיִרוּשָׁ דְּאַבַּיֵי.** וּבְחֲצִי הַמְיוּחֶדֶת לְפֵירוֹת וְלֹא לְשְׁוָורִים רַב חִסָּרֵה בְּאַבַּיֵי דְּבִיזַן דְּאִיהוּ בְּמְיוּחֶדֶת לְשְׁוָורִים שְׁדֶה אַחֵר קָרֵינָא בֵּיהּ וּדְרֵי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי זְרָא כֵּיוָן דֵּישׁ לְמַזִּיק רְשׁוּת בָּהּ לְפֵירוֹת לֹא קָרֵינָא בֵּיהּ שְׁדֶה אַחֵר: **חַיָּב עַל הַבֹּל לֹא קָתָנֵי.** דִּלְרַבִּי מַשְׁמַע עַל הַשֵּׁן וְהָרֶגֶל וְעַל הַקֶּרֶן אֶלָּא חַיָּב בַּכֹּל דְּמַשְׁמַע עַל הַקֶּרֶן אע״ג שֶׁהוּא תָּם אָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּחַיָּב נ״ש: **רַבִּי טַרְפוֹן הִיא דְּאָמַר.** לְקַמָּן בְּפֶרֶק כֵּיצַד (דף כד:): מְשׁוּנָּה קֶרֶן בַּחֲצִי הַנִּיזָּק נ״ש מְשַׁלֵּם. קֶרֶן תְּמָה וְכָל תּוֹלְדוֹתֶיהָ קְרֵי מְשׁוּנָּה הוֹאִיל וְשִׁינּוּ אֶת וִסְתָּן שֶׁלֹּא הָיוּ דַּרְכָּן לְכָךְ: **אֶלָּא דְּאָמַר.** שְׁאֵינוֹ לֹא נִיזָּק וְלֹא מַזִּיק וְקָתָנֵי חַיָּיב עַל הַשֵּׁן וְהָא בְּעֵינַן שְׁדֶה אַחֵר: **אֶלָּא דְּחַד מִינַיְיהוּ.** כְּלוֹמַר דְּנִיזָּק: **הָא אַ״ל שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה כּוֹ.** לְקַמָּן גַּבֵּי חֲמִשָּׁה תַּמְנֵי: שְׁבוֹר מַתָּנִיתִין, לֹא תִּטְרַח לְשַׁנּוֹיֵי כְּחַד תַּנָּא: **וְהָא אַבַּתְרֵי.** וְאֵימָא בְּוַותֵי דְּאוֹקֵי אֲנָא רֵישָׁא רַבִּי טַרְפוֹן וְסֵיפָא רַבָּנַן וְדִ כְּלָלוֹת דְּקַאָמַר ר״ש תְּרֵי מִינַיְיהוּ בְּחַד דּוּכְתָּא חַד בַּר בַּרְבָּנַן **אֶלָּא דְּחַד.** דְּנִיזָּק: **דְּלַגְבֵּי שֶׁן חַיָּיב.** וְחַיָּיב לְמַזִּיק בְּנִזְקֵי שֶׁן שֶׁהֲרֵי לְגַבֵּי פֵּירוֹת אֵינָהּ אֶלָּא דְּנִיזָּק: **דְּלַגְבֵּי** קֶרֶן הָוְיָא רה״ר. שֶׁהֲרֵי בִּרְשׁוּת הַבְּנֵיס שָׁם שׁוֹרוֹ וּמְשׁוּם הָכֵי הוּא מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק וְתוּ לֹא: **נ' בְּלָלוֹת הָוְוּ.** דְּהָאי בְּלָלָא בְּחָרָא מְשַׁמְעִינַן לֵיהּ מִקַּמָּאֵי דְּבִיזַן דְּלַגְבֵּי שֶׁן הָוְיָא חֲצִי הַנִּיזָּק לְמָה לֵיהּ לְמִתְנֵי חַיָּיב עַל הַשֵּׁן הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא כָּל שֶׁהוּא רְשׁוּת לְנִיזָּק וְלֹא לְמַזִּיק חַיָּיב בְּכָל וְקָרֵן בְּחֲצִי הַשּׁוּתָפִין הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא בְּגוֹן חֲצִי הַשּׁוּתָפִין דְּהַבְקָעָה וְעַל הַגְּנֵיפָה תַּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק:

וְלֹא קָבֵל עָלָיו שְׁמִירַת נְזָקִין. וְאִם תֹּאמַר כֵּיוָן דְּלֹא קָבִיל עֲלֵיהּ פְּשִׁיטָא דְּהֵם מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק וּמוּעָד מְשַׁלֵּם שָׁלֵם וְיֵשׁ לוֹמַר דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּשְׁמִירַת נְזָקִין דַּעְלְמָא לֹא קָבִיל אֲבָל אִנְּזָקִין דְּשׁוֹאֵל גּוּפֵיהּ סָלְקָא דַּעְתָּךְ שֶׁקִּבֵּל וְלִיפְטַר מִשְּׁאֵילַת:

מִי לֹא פְּלִינִי. הַנֵּי מִילֵּי לְאוּמָּדָנִי הָהִיא דְּרַב יוֹסֵף אֲבָל לְאוֹתָן הַם דָּרִים שָׁם: **לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה.** דִּ״ר גְּרִיס לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה לְשְׁוָורִים דְּגַבֵּי שֶׁן הָוְיָא חֲצִי הַנִּיזָּק שֶׁהַזִּיק לְכֻתָּם וְיָצְתָה וְהִזִּיקָה פָּטוּר הָא לֹא קָבֵל עָלָיו שְׁמִירַת נְזָקִין חַיָּיב בָּהֶן עַל הַשֵּׁן וְעַל הֶרֶגֶל תִּיּוּבְתָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְךָ רַבִּי אֶלְעָזָר וְתַסְבְּרָא מַתְנִיתָא מִי לֹא פְּלִינִי וְהָתְנְיָא אַרְבָּעָה כְּלָלוֹת הָיָה ר' שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר בְּנִזְקִין כָּל שֶׁהוּא רְשׁוּת לַנִּיזָּק פָּטוּר מִכֹּל וְלֹא לַמַּזִּיק חַיָּיב בְּכֹל דְּמַזִּיק וְלֹא לַנִּיזָּק פָּטוּר מִכֹּל לָזֶה וְלָזֶה בְּגוֹן חֲצַר הַשּׁוּתָפִים וְהַבְקָעָה פָּטוּר בָּהּ עַל הַשֵּׁן וְעַל הֶרֶגֶל וְעַל הַגְּנֵיפָה וְעַל הַנְּשִׁיכָה וְעַל הַרְבָּצָה וְעַל הַבְעָטָה תַּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק מוּעָד מְשַׁלֵּם שָׁלֵם לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה בְּגוֹן חֲצַר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל שְׁנֵיהֶם חַיָּיב בּוֹ עַל הַשֵּׁן וְעַל הֶרֶגֶל עַל הַגְּנֵיחָה וְעַל הַנְּשִׁיכָה וְעַל הַגְּנֵיפָה וְעַל הַרְבָּצָה וְעַל הַבְעָטָה תַּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק מוּעָד מְשַׁלֵּם שָׁלֵם לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה בְּגוֹן חֲצַר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל שְׁנֵיהֶם חַיָּיב בּוֹ עַל הַשֵּׁן וְעַל הֶרֶגֶל עַל הַגְּנֵיחָה וְעַל הַגְּנֵיפָה וְעַל הַנְּשִׁיכָה וְעַל הַרְבָּצָה וְעַל הַבְעָטָה תַּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק

שְׁלֹשָׁה בְּלֵלוֹת בָּאָרְבַּע מְקוֹמוֹת: מתני' שׁוֹם כֶּסֶף שׁוֹנֶה כֶּסֶף בִּכְפָנֵי ב"ד וְעָלָיו פִּי עֵדִים בְּנֵי חוֹרִין בְּנֵי בְרִית וְהַנָּשִׁים בִּכְלַל הַנֶּזֶק וְהַמַּזִּיק בְּהַשְׁלוּמִין: **גמ'** מַאי שׁוֹם כֶּסֶף אָמַר רַב יְהוּדָה שׁוֹם זֶה לֹא יְהֵא אֶלָּא בְּכֶסֶף תְּנִינָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לְנִכְסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת אֲבָל אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס מְמַלְטְלִין בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן אֲמַר מַר שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לְנִכְסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת מַאי מַשְׁמַע אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר הַשָּׁוֶה כָּל כֶּסֶף מַאי נִיהוּ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ אוֹנָאָה עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת נַמִּי אֵין לָהֶן אוֹנָאָה אֶלָּא אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר הַנִּקְנֶה בְּכֶסֶף עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת נַמִּי נִקְנִין בְּכֶסֶף אֶלָּא אָמַר רַב אַשֵׁי שָׁוֶה כֶּסֶף וְלֹא כֶּסֶף וְהָנֵי כּוֹפְלֵהוּ כֶּסֶף נִינְהוּ דָּמֵי לֵיהּ רַב יְהוּדָה בַּר חִנָּנְא לְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ תָּנָא שָׁוֶה כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לְנִכְסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת וְהִתְנֵיָא יָשִׁיב לְרַבּוֹת שָׁוֶה כֶּסֶף וַאֲפִילּוּ סוּכִּין הֲבָא בְּמֵאי עַסְקִינַן בֵּיתְמֵי אִי בֵּיתְמֵי אֵימָא סֵיפָא אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס מְמַלְטְלִין בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן דְּאַמַּר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן שֶׁתָּפַס מָחִיִּים הָבָא נַמִּי שֶׁתָּפַס מֵחַיִּים: בְּפָנֵי בֵית דִּין: פָּרַט לְמוֹכֵר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ הוֹלִךְ לְבֵית דִּין שֶׁמָּא מְיַפֶּה לֶוֶה וְנִמְכָּר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ בָּא לְבֵית דִּין אֵין בֵּית דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן אֶלָּא פָּרַט לְב"ד הֶדְיוֹטוֹת: עַל פִּי עֵדִים: פָּרַט לְמוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּא עֵדִים שֶׁהוּא פָּטוּר הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר מוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים פָּטוּר אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים חַיָּיב מַאי אִיכָּא לְמֵימַר סֵיפָא אֲצְטְרִיךְ לֵיהּ בְּנִי

שְׁלֹשָׁה בְּלֵלוֹת בְּאַרְבַּע מְקוֹמוֹת: מתני' שׁוֹם כֶּסֶף שָׁוֶה כֶּסֶף בִּכְפָנֵי ב"ד וְעַל פִּי עֵדִים בְּנֵי חוֹרִין בְּנֵי בְרִית וְהַנָּשִׁים בְּכָל הַנֶּזֶק וְהַמַּזִּיק בְּהַשְׁלוּמִין: **גמ'** מַאי שׁוֹם כֶּסֶף אָמַר רַב יְהוּדָה שׁוֹם זֶה לֹא יְהֵא אֶלָּא בְּכֶסֶף תְּנִינָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת אֲבָל אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס מְמַלְטְלִין בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן אֲמַר מַר שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת מַאי מַשְׁמַע אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר הַשָּׁוֶה כָּל כֶּסֶף מַאי נִיהוּ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ אוֹנָאָה עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת נַמִּי אֵין לָהֶן אוֹנָאָה אֶלָּא אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר הַנִּקְנֶה בְּכֶסֶף עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת נַמִּי נִקְנִין בְּכֶסֶף אֶלָּא אָמַר רַב אַשֵׁי שָׁוֶה כֶּסֶף וְלֹא כֶּסֶף וְהָנֵי כּוֹפְלֵהוּ כֶּסֶף נִינְהוּ דָּמֵי לֵיהּ רַב יְהוּדָה בַּר חִנָּנְא לְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ תָּנָא שָׁוֶה כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת וְהִתְנֵיָא יָשִׁיב לְרַבּוֹת שָׁוֶה כֶּסֶף וַאֲפִילּוּ סוּכִּין הָבָא בְּמֵאי עַסְקִינַן בֵּיתְמֵי אִי בֵּיתְמֵי אֵימָא סֵיפָא אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס מְמַלְטְלִין בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן דְּאַמַּר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן שֶׁתָּפַס מָחִיִּים הָבָא נַמִּי שֶׁתָּפַס מֵחַיִּים: בְּפָנֵי בֵית דִּין: פָּרַט לְמוֹכֵר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ הוֹלִךְ לְבֵית דִּין שֶׁמָּא מְיַפֶּה לֶוֶה וְנִמְכָּר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ בָּא לְבֵית דִּין אֵין בֵּית דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן אֶלָּא פָּרַט לְב"ד הֶדְיוֹטוֹת: עַל פִּי עֵדִים: פָּרַט לְמוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּא עֵדִים שֶׁהוּא פָּטוּר הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר מוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים פָּטוּר אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים חַיָּיב מַאי אִיכָּא לְמֵימַר סֵיפָא אֲצְטְרִיךְ לֵיהּ

שׁוֹר כֶּסֶף בִּכְפָנֵי ב"ד וְעַל פִּי עֵדִים בְּנֵי חוֹרִין בְּנֵי בְרִית וְהַנָּשִׁים בְּכָל הַנֶּזֶק וְהַמַּזִּיק בְּהַשְׁלוּמִין. **גמ'** מַאי שׁוֹר כֶּסֶף אָמַר רַב יְהוּדָה שׁוֹר זֶה לֹא יְהֵא אֶלָּא בְּכֶסֶף. תְּנִינָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת אֲבָל אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס. אֲמַר מַר שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן מִן הַמּוּבְחָר. אֲמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ אוֹנָאָה עֲבָדִים. וּשְׁטָרוֹת נַמִּי אֵין לָהֶן אוֹנָאָה אֶלָּא אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר הַנִּקְנֶה בְּכֶסֶף עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת נַמִּי נִקְנִין בְּכֶסֶף. אֶלָּא אָמַר רַב אַשֵׁי שָׁוֶה כֶּסֶף וְלֹא כֶּסֶף. וְהָנֵי כּוֹפְלֵהוּ כֶּסֶף נִינְהוּ. דָּמֵי לֵיהּ רַב יְהוּדָה בַּר חִנָּנָא לְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ תָּנָא שָׁוֶה כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת. וְהִתְנֵיָא יָשִׁיב לְרַבּוֹת שָׁוֶה כֶּסֶף. וַאֲפִילּוּ סוּכִּין. אֵימָא בְּיִתְמֵי אִי בְּיִתְמֵי אֵימָא סֵיפָא אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס מְמַלְטְלִין בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן. אֵימָא בְּיִתְמֵי אֲפִילּוּ הָבָא נַמִּי. אֵלְמָא דְּאַמַּר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן שֶׁתָּפַס מָחִיִּים. בְּפָנֵי בֵית דִּין: פָּרַט לְמוֹכֵר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ הוֹלִךְ לְבֵית דִּין שֶׁמָּא מְיַפֶּה לֶוֶה וְנִמְכָּר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ בָּא לְבֵית דִּין אֵין בֵּית דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן אֶלָּא פָּרַט לְב"ד הֶדְיוֹטוֹת: עַל פִּי עֵדִים. שֶׁיִּצְיְדוּ עַל הַגַּזָּן בְּב"ד שֶׁזֶּה הִזִּיקוֹ: **הָנֵיחָא לְמַ"ד כו'.** פְּלוּגְתָּא הוּא לְקַמָּן בְּפֶרֶק מְרוּבֶּה (דף עה.):

שְׁלֹשָׁה בְּלֵלוֹת בְּאַרְבַּע מְקוֹמוֹת: מתני' שׁוֹם כֶּסֶף שָׁוֶה כֶּסֶף בִּכְפָנֵי ב"ד וְעַל פִּי עֵדִים בְּנֵי חוֹרִין בְּנֵי בְרִית וְהַנָּשִׁים בְּכָל הַנֶּזֶק וְהַמַּזִּיק בְּהַשְׁלוּמִין: **גמ'** מַאי שׁוֹם כֶּסֶף אָמַר רַב יְהוּדָה שׁוֹם זֶה לֹא יְהֵא אֶלָּא בְּכֶסֶף תְּנִינָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת אֲבָל אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס מְמַלְטְלִין בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן אֲמַר מַר שׁוֹר כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת מַאי מַשְׁמַע אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר הַשָּׁוֶה כָּל כֶּסֶף מַאי נִיהוּ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ אוֹנָאָה עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת נַמִּי אֵין לָהֶן אוֹנָאָה אֶלָּא אָמַר רַבָּה בַּר עוּלָּא דָּבָר הַנִּקְנֶה בְּכֶסֶף עֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת נַמִּי נִקְנִין בְּכֶסֶף אֶלָּא אָמַר רַב אַשֵׁי שָׁוֶה כֶּסֶף וְלֹא כֶּסֶף וְהָנֵי כּוֹפְלֵהוּ כֶּסֶף נִינְהוּ דָּמֵי לֵיהּ רַב יְהוּדָה בַּר חִנָּנְא לְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ תָּנָא שָׁוֶה כֶּסֶף מְלֹא שַׂאן בַּיִת דִּין נִזְקָקִין אֶלָּא לִנְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת וְהִתְנֵיָא יָשִׁיב לְרַבּוֹת שָׁוֶה כֶּסֶף וַאֲפִילּוּ סוּכִּין הָבָא בְּמֵאי עַסְקִינַן בֵּיתְמֵי אִי בֵּיתְמֵי אֵימָא סֵיפָא אִם קָדַם נִיזֵּק וְתָפַס מְמַלְטְלִין בַּיִת דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן דְּאַמַּר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן שֶׁתָּפַס מָחִיִּים הָבָא נַמִּי שֶׁתָּפַס מֵחַיִּים: בְּפָנֵי בֵית דִּין: פָּרַט לְמוֹכֵר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ הוֹלִךְ לְבֵית דִּין שֶׁמָּא מְיַפֶּה לֶוֶה וְנִמְכָּר נְכָסָיו וְאַחַר כָּךְ בָּא לְבֵית דִּין אֵין בֵּית דִּין גּוֹבִין לוֹ מֵהֶן אֶלָּא פָּרַט לְב"ד הֶדְיוֹטוֹת: עַל פִּי עֵדִים: פָּרַט לְמוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּא עֵדִים שֶׁהוּא פָּטוּר הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר מוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים פָּטוּר אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מוֹדֶה בְּקָנֶס וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עֵדִים חַיָּיב מַאי אִיכָּא לְמֵימַר סֵיפָא אֲצְטְרִיךְ לֵיהּ

פֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִית וְטֹלִית שֶׁהִזִּיקָה פֻּרָה. פִּי׳ הַקּוּנְטְרֵס שֶׁהִזִּיקוֹ זֶה אֶת זֶה וְשָׁמִין הַנֵּזֶק בְּכֶסֶף וּמִי שֶׁהִזִּיק חֲבֵירוֹ יוֹתֵר יְשַׁלֵּם הָעִדּוּף וְקָשֶׁה דְּע"כ פֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִית הָיְינוּ בַּחֲצֵר הַנִּיזָּק אוֹ בְּכַוָּנָתוֹ לְהַזִּיק דְּהָוֵי קֶרֶן אוֹ דֶּרֶךְ הֹלְכוֹ וְהָוֵי רֶגֶל וְטֹלִית שֶׁהִזִּיקָה פֻּרָה הָיְינוּ בְּרה"ר דְּהָוֵי מִשּׁוּם בּוֹר דְּאִי אִפְשָׁא לְאוֹקְמֵי פֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִית נְמֵי בְּרה"ר וּמִשּׁוּם קֶרֶן הָיָה פָּטוּר בְּעַל פֻּרָה כִּדְאָמַר לְקַמָּן בְּפֶרֶק ב' (דף כ.) דְּכָל הַמְּשַׁנֶּה וּבָא אַחֵר וְשִׁנָּהוּ בּוֹ פָּטוּר וְאֲפִילּוּ אִם נִפְרַשׁ שֶׁכֵּן אֵירַע שֶׁפֻּרָה הַזִּיקָה טֹלִית בְּחָצֵר בְּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְטֹלִית שֶׁהִזִּיקָה פֻּרָה בְּרה"ר אִבְּחֵי מתניתין היא לְקַמָּן בְּפֶרֶק הַמְּנִיחַ (דף לג.) ב' שׁוּרִין תְּמִים שֶׁהֻבְלוּ זֶה בְּזֶה מְשֻׁלָּמִים בְּמוּחָר ח"נ מוּעָדִים מְשֻׁלָּמִים בְּמוּחָר נ"ש וי"ל דְּתָנֵי וְהָדָר מְפָרֵשׁ וּר"ת מְפָרֵשׁ דְּאוֹ אוֹ קַתָּנֵי כְּמוֹ חָלָץ וְעָשָׂה מֵאֲמָר וְנָתַן גּוּ בְּיַבְמוֹת (דף נ.) וְלֹא בָּא לְאַשְׁמוּעִינַן שֶׁאֵין אוֹמְרִים שֶׁיַּזִּיק כָּל הַשְּׁלִית בְּשׁוֹר מָה מּוּגְעִד דְּהָא טֹלִית אֵין בָּהּ מְשֻׁלָּמִים בְּמוּחָר אוֹ בְּמוּעָדִים מִשּׁוּם מִגּוּפוֹ וְעוֹד נְמֵי שְׁמַעִינַן הָא מִמַּתְנִיתִין דְּהָמְנִיחַ אֶלָּא אוֹמֵר ר"ת דְּאֵין אוֹמְרִין תְּצֵא מִפֻּרָה בְּטֹלִית אִי לָאו דְּאַשְׁמוּעִינַן דְּלֹא בר"ע וְאָמַר לְקַמָּן בְּהָמְנִיחַ (שם) יִחְלְקוּ שׁוֹר לְנִיזֵּק אֶלָּא יִשּׁוּם בְּרֵבִי יִשְׁמָעֵאל וּבְקַרְנָן מְיֵירִי וְטֹלִית בְּפֻרָה אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּלָא גְּבֵי מִינַּיְיהוּ דְּתַנְיָא דְּר"ש אוֹמֵר תְּצֵא מִפֻּרָה אֲתָא לְמֵימַר דְּאֵין אוֹמְרִין תְּצֵא מִפֻּרָה בְּטֹלִית אֶלָּא הָכִי קָאָמַר בְּפֻרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִית אֵין אוֹמְרִין תְּצֵא מִפֻּרָה בְּטֹלִית. יְשׁוֹט אֶת הַפֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִיתוֹ וְלֹא תְּהֵא נְשׁוּמֶת אֶלָּא הֵן חָסֵר וְהֵן יוֹתֵר יְשַׁלֵּם: **אֶלָּא שָׁמִין אוֹתָהּ בְּדָמִים.** שָׁמִין בְּהַזִּיקוֹ בְּכֶסֶף וּלְפִי מָה שֶׁהִזִּיק אֶת חֲבֵירוֹ יְשַׁלֵּם (וּמִי שֶׁהִזִּיק אֶת חֲבֵירוֹ יוֹתֵר יְשַׁלֵּם): **שׁוֹר כֶּסֶף.** בִּלְשׁוֹן שָׁוֶה כֶּסֶף יִפְרַע לוֹ: **מְלֹא שַׂאן בַּיִת** וְקַפְרִיךְ מַאי נִיהוּ דִּאֵין לָהֶן אוֹנָאָה מַאי כָּל כֶּסֶף דְּקַאָמַרַת דְּאֵין לָהֶן אוֹנָאָה שֶׁאֲפִילּוּ קָנָן בְּיוֹתֵר מִדַּמֵּיהֶן שְׁתוּת אֵין מוֹכֵר חַיָּיב לְהַחֲזִיר לוֹ כְּדִקַּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַחוֹבֵל (ב"מ דף נו.): **וּשְׁטָרוֹת נַמִּי אֵין לָהֶן אוֹנָאָה.** דְּקָנָן בְּיוֹתֵר מִדַּמֵּיהֶן: **שְׁטָרוֹת.** אם מָכַר שְׁטָרוֹת לַחֲבֵירוֹ אֵין יָכוֹל לוֹקַח לְהַטְעוֹת מִמֶּנּוּ אוֹנָאָה: **דָּבָר הַנִּקְנֶה בִּכְסָפָא.** בְּלֹא מְשִׁיכָה דְּקַרְקַע נִקְנֵה בְּכֶסֶף בְּפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף כו:): **עֲבָד נְמֵי נִקְנֶה בִּכְסָפָא.** בְּרֵתֵי דְּקִדּוּשִׁין (דף יד.): שְׁטָרוֹת דְּנִקְנוֹת בְּכֶסֶף לֹא אִיתְפְּרַשׁ הֵיכָא: **אֶלָּא אָמַר רַב אַשֵׁי שָׁוֶה כֶּסֶף.** דְּהַיְינוּ קַרְקָעוֹת וְהֵכִי מְשַׁמַע שָׁוֶה כֶּסֶף שֶׁלֹּא וְלֹא כֶּסֶף עַצְמוֹ וְהֵנֵי כּוֹפְלֵהוּ מִטַּלְטְלִים וַעֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת כֶּסֶף נִינְהוּ דָּמֵי לֵיהּ לְאַמְטוּיֵי מִמַּתָּא לְמָתָא וּמִזְדַּבְּנֵי: **שָׁוֶה כֶּסֶף אפ"ה סוכין.** אַלְמָא דְּמִטַּלְטְלִין נְמֵי גְּבִינַן לְנִיזְקִין: **בֵּיתְמֵי.** קַאָמְרִינַן דְּאִי שָׁבַק לְהוּ אֲבוֹהוֹן הַמַּזִּיק מִקַּרְקְעֵי גְּבֵי מִינַּיְיהוּ אֲבָל מִמִּטַּלְטְלֵי לָא דְּמִטַּלְטְלֵי דִּיתְמֵי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדִי לְבַעַל חוֹב דְּאִיכָּא לְמֵימַר לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶן קָאוּמוּ: **בֵּיתְמֵי הָבָא אַמַּר רַב נַחְמָן.** בְּמַסֶּכְתָּא כְּתוּבוֹת בְּפֶרֶק הַכּוֹתֵב: **שְׁתָּפַס מָחִיִּים.** דְּאַבּוּהוֹן: **בְּפָנֵי ב"ד.** הָכִי מְשַׁמַע מְתַנִיתִין שָׁוֶה כֶּסֶף בִּכְפָנֵי ב"ד שֶׁיְּהֵא קַרְקַעוֹתָיו בִּכְפָנֵי ב"ד: **פָּרַט לְמוֹכֵר נְכָסָיו.** וְכֵיוָן דְּהַמְּנִיחַ וּבָא לְבֵית דִּין שַׁאנֵי בֵּית דִּין מִמַּתְנִיתִין דְּב"ד מְנוּחָתוֹ דָּנִין דִּינֵי נְכָסוֹת וְלֹא בֵּית דִּין דְּב"ד מְנוּחָתוֹ אֵין דָּנִין דִּינֵי נְכָסוֹת: **אֶלָּא.** לְהָכִי אֲתָא קַ"ל דְּאִתְּמִי מִלְּוָה וְקַרְקַע: **אֶלָּא.** לְהָכִי אֲתָא מַתְנִיתִין דְּב"ד מְנוּחָתוֹ דָּנִין דִּינֵי נְכָסוֹת וְלֹא בֵּית דִּין הֶדְיוֹטוֹת: **ע"פ עֵדִים.** שֶׁיִּצְיְדוּ עַל הַגַּזָּן בְּב"ד שֶׁזֶּה הִזִּיקוֹ: **הָנֵיחָא לְמַ"ד כו'.** פְּלוּגְתָּא הוּא לְקַמָּן בְּפֶרֶק מְרוּבֶּה (דף עה.):

פֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִית וְטֹלִית שֶׁהִזִּיקָה פֻּרָה. פִּי׳ הַקּוּנְטְרֵס שֶׁהִזִּיקוֹ זֶה אֶת זֶה וְשָׁמִין הַנֵּזֶק בְּכֶסֶף וּמִי שֶׁהִזִּיק חֲבֵירוֹ יוֹתֵר יְשַׁלֵּם הָעִדּוּף וְקָשֶׁה דְּע"כ פֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִית הָיְינוּ בַּחֲצֵר הַנִּיזָּק אוֹ בְּכַוָּנָתוֹ לְהַזִּיק דְּהָוֵי קֶרֶן אוֹ דֶּרֶךְ הֹלְכוֹ וְהָוֵי רֶגֶל וְטֹלִית שֶׁהִזִּיקָה פֻּרָה הָיְינוּ בְּרה"ר דְּהָוֵי מִשּׁוּם בּוֹר דְּאִי אִפְשָׁא לְאוֹקְמֵי פֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִית נְמֵי בְּרה"ר וּמִשּׁוּם קֶרֶן הָיָה פָּטוּר בְּעַל פֻּרָה כִּדְאָמַר לְקַמָּן בְּפֶרֶק הַמְּנִיחַ (דף כ.) דְּכָל הַמְּשַׁנֶּה וּבָא אַחֵר וְשִׁנָּהוּ בּוֹ פָּטוּר וְאֲפִילּוּ אִם נִפְרַשׁ שֶׁכֵּן אֵירַע שֶׁפֻּרָה הַזִּיקָה טֹלִית בְּחָצֵר בְּרְשׁוּת הַנִּיזָּק פֻּרָה בְּרה"ר בְּגוֹן שֶׁנִּתְקַלְקְלָה בְּהֶמְה בְּטֹלִית וְנִשְׁבַּר רֶגֶל פֻּרָה: **אֵין אוֹמְרִין תֵּצֵא פֻּרָה מִבְּטֹלִית.** יְשׁוֹט אֶת הַפֻּרָה שֶׁהִזִּיקָה טֹלִיתוֹ וְלֹא תְּהֵא נְשׁוּמֶת אֶלָּא הֵן חָסֵר וְהֵן יוֹתֵר יְשַׁלֵּם. שָׁמִין בְּהַזִּיקוֹ בְּכֶסֶף וּלְפִי מָה שֶׁהִזִּיק אֶת חֲבֵירוֹ יְשַׁלֵּם (וּמִי שֶׁהִזִּיק אֶת חֲבֵירוֹ יוֹתֵר יְשַׁלֵּם): **שׁוֹר כֶּסֶף.** בִּלְשׁוֹן שָׁוֶה כֶּסֶף יִפְרַע לוֹ: **מְלֹא שַׂאן בַּיִת** וְקַפְרִיךְ מַאי נִיהוּ דִּאֵין לָהֶן אוֹנָאָה מַאי כָּל כֶּסֶף דְּקַאָמַרַת דְּאֵין לָהֶן אוֹנָאָה שֶׁאֲפִילּוּ קָנָן בְּיוֹתֵר מִדַּמֵּיהֶן שְׁתוּת אֵין מוֹכֵר חַיָּיב לְהַחֲזִיר לוֹ כְּדִקַּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַחוֹבֵל (ב"מ דף נו.): **וּשְׁטָרוֹת נַמִּי אֵין לָהֶן אוֹנָאָה.** דְּקָנָן בְּיוֹתֵר מִדַּמֵּיהֶן: **שְׁטָרוֹת.** אם מָכַר שְׁטָרוֹת לַחֲבֵירוֹ אֵין יָכוֹל לוֹקַח לְהַטְעוֹת מִמֶּנּוּ אוֹנָאָה: **דָּבָר הַנִּקְנֶה בִּכְסָפָא.** בְּלֹא מְשִׁיכָה דְּקַרְקַע נִקְנֵה בְּכֶסֶף בְּפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף כו:): **עֲבָד נְמֵי נִקְנֶה בִּכְסָפָא.** בְּרֵתֵי דְּקִדּוּשִׁין (דף יד.): שְׁטָרוֹת דְּנִקְנוֹת בְּכֶסֶף לֹא אִיתְפְּרַשׁ הֵיכָא: **אֶלָּא אָמַר רַב אַשֵׁי שָׁוֶה כֶּסֶף.** דְּהַיְינוּ קַרְקָעוֹת וְהֵכִי מְשַׁמַע שָׁוֶה כֶּסֶף שֶׁלֹּא וְלֹא כֶּסֶף עַצְמוֹ וְהֵנֵי כּוֹפְלֵהוּ מִטַּלְטְלִין וַעֲבָדִים וּשְׁטָרוֹת כֶּסֶף נִינְהוּ דָּמֵי לֵיהּ לְאַמְטוּיֵי מִמַּתָּא לְמָתָא וּמִזְדַּבְּנֵי: **שָׁוֶה כֶּסֶף אפ"ה סוכין.** אַלְמָא דְּמִטַּלְטְלִין נְמֵי גְּבִינַן לְנִיזְקִין: **בֵּיתְמֵי.** קַאָמְרִינַן דְּאִי שָׁבַק לְהוּ אֲבוֹהוֹן הַמַּזִּיק מִקַּרְקְעֵי גְּבֵי מִינַּיְיהוּ אֲבָל מִמִּטַּלְטְלֵי לָא דְּמִטַּלְטְלֵי דִּיתְמֵי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדִי לְבַעַל חוֹב דְּאִיכָּא לְמֵימַר לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶן קָאוּמוּ: **בֵּיתְמֵי הָבָא אַמַּר רַב נַחְמָן.** בְּמַסֶּכְתָּא כְּתוּבוֹת בְּפֶרֶק הַכּוֹתֵב: **שְׁתָּפַס מָחִיִּים.** דְּאַבּוּהוֹן: **בְּפָנֵי ב"ד.** הָכִי מְשַׁמַע מְתַנִיתִין שָׁוֶה כֶּסֶף בִּכְפָנֵי ב"ד שֶׁיְּהֵא קַרְקַעוֹתָיו בִּכְפָנֵי ב"ד: **פָּרַט לְמוֹכֵר נְכָסָיו.** וְכֵיוָן דְּהַמְּנִיחַ וּבָא לְבֵית דִּין שַׁאנֵי בֵּית דִּין מִמַּתְנִיתִין דְּב"ד מְנוּחָתוֹ דָּנִין דִּינֵי נְכָסוֹת וְלֹא בֵּית דִּין דְּב"ד מְנוּחָתוֹ אֵין דָּנִין דִּינֵי נְכָסוֹת וְלֹא בֵּית דִּין הֶדְיוֹטוֹת: **אֶלָּא.** לְהָכִי אֲתָא קַ"ל דְּאִתְּמִי מִלְּוָה וְקַרְקַע: **אֶלָּא.** לְהָכִי אֲתָא מַתְנִיתִין דְּב"ד מְנוּחָתוֹ דָּנִין דִּינֵי נְכָסוֹת וְלֹא בֵּית דִּין הֶדְיוֹטוֹת: **ע"פ עֵדִים.** שֶׁיִּצְיְדוּ עַל הַגַּזָּן בְּב"ד שֶׁזֶּה הִזִּיקוֹ: **הָנֵיחָא לְמַ"ד כו'.** פְּלוּגְתָּא הוּא לְקַמָּן בְּפֶרֶק מְרוּבֶּה (דף עה.):

בני

בני

פֻּרָה לְבֵית דִּין הֶדְיוֹטוֹת. פ"ה לְעִנְיַן דִּינֵי קְנָסוֹת וְאע"ג דְּמַתְנִיתִין לֹא אִיירֵי בְּקְנָסוֹת לְמ"ד תָּנָא שׁוֹר לְרַבּוֹת בְּמַתְנֵי' אֲפִי' בְּמוּעָדִי דְּלָא אִיירֵי בְּרִשְׁעָא דה"נ מְפָרֵשׁ בְּסָמוּךְ עַ"פ עֵדִים פָּרַט לְמוֹדֶה בְּקָנֶס וְאח"כ בָּאוּ עֵדִים:

אֶלָּא לְמ"ד מוֹדֶה בְּקָנֶס וְאח"כ בָּאוּ עֵדִים דְּחַיָּיב מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. לְמוֹדֶה בְּקָנֶס וְלֹא בָּאוּ עֵדִים כְּלָל לֹא אִצְטְרִיךְ דְּמַתְנִיתִין הִיא בְּמוּזָּקָה (לקמן דף עז:) דְּע"פ עַצְמוֹ פָּטוּר דְּלֹא שַׁיְּיךְ תְּנֵי וְהָדָר מְפָרֵשׁ דְּאִין מְאַרְיךְ שָׁם יוֹתֵר מִבְּבָרַיְיתָא:

השוה

בני חורין. שיהו תעדים בני חורין ובני ברית: **עבד** אין לו יחס. דאמרינן בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סב.) הכל מודים בעבד שאין לו יחס כדכתיב עם החמור עם הדומין לחמור: **נכרי** יש לו יחס. כדמפרש התם דכתיב הדרימון בן טברימון בן חזאל: עבד בנעני שייך במצות שהנשים חייבות בהן דגמר להו מאשה: **לפניהם.** בוקין בבקלי: קפייתא.

השוה הכתוב אשה לאיש. היינו דוקא היכא דהפרשה נאמרה בלשון זכר כי ההיא דריש תמורה (דף ב) דפריך אמאי איצטריך רבוי לענין תמורה לפי שהפרשה נאמרה בלשון זכר והא השוה הכתוב אשה לאיש אבל היכא דכתיב איש בהדיה והאי איש ערוך רבוי בהדיה דפרש ארבע מיתות (סנהדרין סו.) איש כי יקלל אין לי אלא איש אשה מניין

1 בני חורין ובני ברית בני חורין למעוטי עבדים בני
2 ברית למעוטי עובדי כוכבים וצריכא דאי אשמעינן
3 עבד משום דאין לו יחס אבל נכרי דיש לו יחס
4 אימא לא ואי אשמעינן נכרי משום דלא שייך
5 במצות אבל עבד דשייך במצות אימא לא צריכא:
6 והנשים בכלל הגזק: מנהני מילי אמר רב יהודה
7 אמר רב ובן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא איש
8 או אשה כי יעשו מכל חטאת השוה הכתוב אשה
9 לאיש לכל עונשין שבתורה דבי רבי אלעזר תנא
10 ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם השוה הכתוב
11 אשה לאיש לכל דיינין שבתורה דבי חזקיה ורבי יוסי
12 הגלילי תנא אמר קרא וחמית איש או אשה השוה
13 הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה דבי רבי מצוה
14 דאי אשמעינן קמייתא הם הוא דחם רחמנא עלה
15 כי היכי דתהוי לה בפרה אבל דיינין איש דבר
16 משא את הכבד ואי אשמעינן דיינין כי
17 היכי דתיהוי לה חיותא אבל בפרה איש דבר מצוה
18 אין אשה דלאו בת מצוה לא ואי אשמעינן הני
19 תרתי הכא משום בפרה והכא משום חיותא אבל
20 לעניין קטלא איש דבר מצוה לישלם כופר אשה לא
21 ואי אשמעינן כופר משום דאיכא איבוי נשמה אבל
22 הני תרתי דילקא איבוי נשמה אימא לא צריכא:
23 הניזק והמזיק בתשלומין: אתמר פלגא נזקא רב
24 פפא אמר ממונא רב הונא ברייה דרב יהושע אמר
25 קנסא רב פפא אמר ממונא קסבר תם שוורים
26 לאו בחזקת שימור קיימן ובירן הוא דבעי לשלומי
27 כויליה ורחמנא הוא דחם עליה דאמתי לא אייעד

28 תורה רב הונא ברייה דרב יהושע אמר קנסא קסבר תם שוורים בחזקת שימור קיימי
29 ובירן הוא דלא לשלם כלל ורחמנא הוא דקנסיה כי היכי דלנטריה לתורה תנן הניזק
30 והמזיק בתשלומין בשלמא למאן דאמר פלגא נזקא ממונא היינו דשייך ניזק בתשלומין
31 אלא למ"ד פלגא נזקא קנסא השתא דלאו דידיה שקיל בתשלומי גזק מלמד שהבעלים מטפלין
32 אלא לפחת בגבילה פחת גבילה הא תנא ליה ריישא דאי אשמעינן תם משום דאמתי לא אייעד
33 בגבילה חדא בתם וחדא במועד וצריכא דאי אשמעינן מועד משום דקא משלם כויה אבל תם אימא
34 אבל מועד אימא לא ואי אשמעינן מועד משום דקא משלם כויה אבל תם אימא
35 לא צריכא ת"ש מה בין תם למועד שהתם משלם חצי נזק מגופו ומועד משלם נזק
36 שלם מן העליה ואם איתא ליתני נמי תא תם איני משלם ע"פ עצמו מועד משלם
37 ע"פ עצמו תנא ושייר מאי שייר שייר דהאי שייר חצי כופר אי משום חצי כופר
38 לאו שיורא הוא הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר

חמית

1 את"ח לקמן בשור שנגח ארבעה ונאמרה בלשון זכר כי ההיא דריש
2 ושם ד"ה שור האשה) דאמר שור שור שבעה
3 להביא שור האשה גבי שור שהמית אמאי
4 איצטריך רבוי הא התם לא כתיב איש ואע"ג
5 דכתיב גם בעליו יומת אינו אלא לשון זכר
6 בעלמא ואומר ר"ת (ומקשינן) התם נמיחמ
7 למיתה ונגיחה לנזקין והוה ילפינן מנזקין דכתיב
8 בהו (שמות כא) איש כי יגוף שור איש למעוטי
9 אשה אי לאו רבוי דכתיב:
10 **אשר** תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש.
11 תימה הא לפניהם לא איירי אלא
12 בכשרים לדון דכן דרשינן בפרק בתרא דגיטין (דף
13 פח: ושם) לפניהם ולא לפני הדיוטות ואשה
14 פסולה לדון דתנן בפרק בא סימן (נדה דף מט:
15 ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד ואשה פסולה
16 להעיד כדאמרינן בהחובל (לקמן דף פח) ובפרק
17 שבועת העדות (שבועות דף ל.) וי"ל דהתם דפרק
18 בא סימן (נדה ד' מט:) באיש איירי בלומר בל איש
19 הכשר לדון כשר להעיד ומדכתיב (שופטים ד)
20 והיא שפטה את ישראל בדבורה אין להביא
21 ראיה דאשה בשירה לדון דשמא היו מקבלין
22 אותה עליהם משום שכינה וא"ת בגיטין (ד' פח)
23 דרשינן לפניהם למעוטי הדיוטות והכא דרשינן
24 לרבות אשה וי"ל דהתם נמעט משום דלפניהם
25 קאי אאלקים דכתיב בפרשה וא"ת בלא לפניהם
26 תיפוק ליה דבענין מומחים מאלקים ויש לומר
27 דלפניהם איצטריך לכל דבר עישוי וכפנייה אף
28 על פי שאינו דין דבעי מומחין וכן מוכח בפ"ק
29 דסנהדרין (דף ז:) דדריש מאשר תשים אלו בלי
30 הדיינין:
31 **והמית** איש או אשה. תימה דקרא קמא כי יגח
32 שור את איש או את אשה ה"ל הכא
33 לאתויי דמקרא דדרמית איש דרשינן בשור שנגח
34 ארבעה וחמשה (לקמן דף מב:) מה איש נזקין
35 ליורשין בו' ותכי איתא התם והמית איש או
36 אשה אמר ר' עקיבא וכי מה בא זה ללמדנו
37 לחייב על אשה באיש הרי הוא אומר כי יגח שור
38 וכו' אלא להקיש אשה לאיש מה איש נזקין
39 ליורשין בו:
40 **לבל** מיתות. כלומר שחייבין עליהם מיתה או
41 כופר כמו על האיש דבהמתו איירי קרא
42 דדרמית איש או אשה ובכמוך נמי קאמר משום
43 איבוד נשמה חס רחמנא עלה ולא איירי באשה
44 שהמיתה שתתחייב כופר כמו איש: **משום** בפרה חס
45 רחמנא עליה. וא"ת אם לא הוקשו לענין עונשין
46 בלל כ"ש דהוה חס עליה טפי שלא היה בה עונש
47 ולא היתה צריכה בפרה בלל וי"ל דאצטריך קרא
48 לעונשים הכתובים בהדיא בנשים כגון ערירות
49 שיש להן בפרה:
50 **לא** נצרכא אלא לפחת גבילה. אע"ג דשקיל
51 דלאו דידיה מ"מ בין דזכייה ליה רחמנא

חמית

חצי נזק חשבינן לה דאיתיה בהשלומין מה שפחת גבילה עליו ולא מצי א"ל למזיק קרקע דתורך קבירא ביה כדפי' לעיל (ו: ד"ה לא נצרכא): **אי** משום חצי כופר לאו שיורא הוא. פי' דלישקיל למ"ד פלגא נזקא ממונא מאי שייר דהאי שייר דלא שייר אלא חצי כופר דהא מני ר' יוסי הגלילי היא ולא שייר כלום דבה"ג איכא פרק שלשה מינין (גיר דף לח:) ובפרק החליל (סוכה דף נה:): **הא** מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר. והא דמתעד משלם כופר שלם ותם חצי כופר לאו שיורא הוא דהא תנא תם משלם חצי נזק ומועד משלם נ"ש וכופר בבקל וא"ת אבתי ליתני דמועד משלם כופר אף כשהשור בסקילה ותם בשהוא בסקילה פטור אפילו לרבי יוסי הגלילי דהבאיהו לבית דין וישלם

הֵמִית שׁוֹרִי אֶת פְּלוֹנִי אוֹ שׁוֹרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ מַאי לַאו בְּתַם. לֹא בְּמוּעָד אֲבָל הָכִי נַמִּי דְּאֵין מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ אִי הָכִי אַדְּתָנֵי סֵיפָא הֵמִית שׁוֹרִי אֶת עַבְדּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי אֵין מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ לְפִלּוֹג וְלֵיתָנֵי בְּדֵידֵיהּ בַּד"א בְּמוּעָד אֲבָל בְּתַם אֵינוֹ מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ כּוֹלְּה בְּמוּעָד קָמַיְירֵי הָא שְׁמַע מִינָּהּ הַכָּל כָּל הַמְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ מַאי לָאו הָא פָּחוֹת מִמַּה שֶׁהַזִּיק אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לֹא הָא כְּמָה שֶׁהַזִּיק מְשַׁלֵּם אֲבָל פָּחוֹת מַאי הָכִי נַמִּי דְּלֹא מְשַׁלֵּם אִי הָכִי אַדְּתָנֵי זֶה הַכְּלָל כָּל הַמְשַׁלֵּם יוֹתֵר עַל מַה שֶׁהַזִּיק אֵינוֹ מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ לֵיתָנֵי זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם כְּמָה שֶׁהַזִּיק דְּמְשַׁמַע פָּחוֹת וּמַשְׁמַע יוֹתֵר תְּיוּבְתָּא וְהִלְכְתָא פַּלְגָא נְזָקָא קָנְסָא הְיוּבְתָא וְהִלְכְתָא אֵין טַעֲנָה מַאי הַוְיָא הְיוּבְתָא מְשׁוּם דְּלֹא קָתָנֵי כְּמוֹ שֶׁהַזִּיק לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ בְּיָנִי דְּאֵיפָא קָתָנֵי נֶזֶק צְרוֹרוֹת דְּהִלְכְתָא גְּמִירָא לָהּ חֲמִשָּׁה תַּמִּין וְשׁוֹר הַמּוּעָד. ג׳ פְּעָמִים לִיגַּח אוֹ לִגּוֹף אוֹ לִרְבּוֹץ אוֹ לִבְעוֹט אוֹ לְשׁוֹךְ הֲרֵי זֶה חֲמִשָּׁה מוּעָדִין לִשְׁלֹם נֶזֶק שָׁלֵם וּלְגַבֵּי מוּעָד חָשִׁיב לְהוּ חַד דְּע"י הַעֲדָאָה דְּעֵדִים אָתֵי בְּהוּ חִיּוּב נ"ש הִלְכָךְ חָדָא מִילְתָא הוּא: וְשׁוֹר תָּמִים בְּמוּעָד לְשַׁלֵּם בְּרֵאשִׁית הַנִּיזָּק. וְאַפִּי' קָרֵן תְּמָה הֲוֵי כְּמוּעָד לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם : וְהָאָדָם. הֲרֵי חֲמִשָּׁה וּבְבַעֲלֵי חַיִּים קָמַיְירֵי לְהָכֵי לֹא חָשִׁיב בּוֹר וְאֵשׁ וּלְקַמָּן קְרֵיךְ אַמַּאי לֹא חָשִׁיב הְאֲרֵי וְהַדּוּב כו׳: הֲרֵי אֵלּוּ מוּעָדִים. אֲפִילּוּ בִּנְשִׁיכָה וּבְכָל נְזָקִין וּמִשְׁלַמְנַן בַּעֲלִים שֶׁלֶהֶן נֶזֶק שָׁלֵם: שֶׁהֵן בְּנֵי תַּרְבּוּת. שְׁגִידְלָן אָדָם בְּבֵיתוֹ: **גמ׳** וְקָתָנֵי הַבְּהֵמָה אֵינָהּ מוּעֶדֶת. לֹא לִיגַּח וְלֹא לְגוֹף אֶלְמָא קָרֵן בְּחֵצֶר הַנִּיזָּק חֵצִי נֶזֶק הוּא דְּמְשַׁלֵּם:

כולה

חֲמִית שׁוֹרִי כו׳ **מַאי** לַאו **בְּתַם**. וְה"ק הֲמִית שׁוֹרִי אֶת פְּלוֹנִי מְשַׁלֵּם חֲצִי כּוֹפֵר ע"פ עַצְמוֹ וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי הִיא אוֹ שׁוֹרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי הֲמִית מְשַׁלֵּם ע"פ עַצְמוֹ חֲצִי נֶזֶק אֶלְמָא מְמוּנָּא הוּא: **עַבְדּוֹ** שֶׁל **פְּלוֹנִי**. הָא קָנָטָא הוּא דְּמְשַׁלֵּם ל׳ סְלָעִים וְאַפִּילּוּ אֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא דִּינָר: **לְפִלּוֹג** וְלֵיתָנֵי בְּדִידֵיהּ. בְּקַמַּיְיתָא גּוּפֵיהּ דְּהַמִּית שׁוֹרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מִצִּי לְפַלּוֹגֵי: **כּוֹלְּה בְּמוּעָד** קָמַיְירֵי. וְחִילּוּקִים דְּמוּעָד בָּעֵי לְאַשְׁמוּעִינַן: **יוֹתֵר** עַל **מַה שֶׁהִזִּיק**. בְּגִין לֹ׳ שֶׁל עֶבֶד: **הָא פָּחוֹת**. בְּגִין חֲצִי נֶזֶק תָּם מְשַׁלֵּם ע"פ עַצְמוֹ: **כְּמָה שֶׁהִזִּיק**. נֶזֶק שָׁלֵם דְּמוּעָד: **מְשׁוּם דְּלֹא קָתָנֵי כְּמָה שֶׁהִזִּיק**. הָא לָאו תְּיוּבְתָּא הִיא דְּלָא פְּסִיקָא לֵיהּ לְמֵימַר כְּמָה שֶׁהִזִּיק דִּילְמָא מְשַׁמַע פָּחוֹת אֵינוֹ מְשַׁלֵּם ע"פ עַצְמוֹ כֵּיוָן דְּאִיכָּא חֲצִי נֶזֶק צְרוֹרוֹת דְּאִינוֹ מְשַׁלֵּם כְּמָה שֶׁהִזִּיק וְאֶפִילּוּ הָכִי מְשַׁלֵּם ע"פ עַצְמוֹ דְּהִלְכְתָא גְּמִירִי לָהּ דְּמוּמְנָא הוּא: **אִימְרִי**. בְּכַשִּׁים: **מְשׁוּנָּה הוּא**. דְּאֵין דַּרְכָּן בְּכָךְ וְחַיֵּי תּוֹלָדָה דְּדָרֶךְ לִשְׁלֹם חֲצִי נֶזֶק: **וְלֹא מְעִבְּרִנַן לָהּ בְּבַבָּל**. דְּאֵין דִּינִי קְנָסוֹת אֶלָּא בְּסַמְכִּין וּבְבַבֶל אֵין סְמִיכָה: **בְּרִבְרְבֵי**. תַּרְגּוּלִים וּבְכַשִּׁים גְּדוֹלִים דְּאֵין דֶּרֶךְ בְּלָכָל וְחָתוּל לְהוֹרְגָן: **וְאִי תֵּימָא**. נִיזָּק בְּבַבֶל לֹא מְפַקְּנַן מִינֵּיהּ: וְאִי לֹא תֵּימָא נִיזָּק וְאַמַּאי קָבְעוּ לִי זְמַן דִּילְמָא בְּהַדֵי דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. קָבְעוּן לֵיהּ: וְכֵן כַּד כֵּן כַּד מְשַׁפְּחִינַן לֵיהּ. לְהַרְווֹת אֶת הַכֹּחַ וְאֶת הַחָתוּל: **עַד דְּמַסְּלֵק חֵילֵיהּ**. שֶׁיִּהְרְגֵם: **מתני' לֹא** לִינָה. בְּקֶרֶן: **וְלֹא** לְיוֹנֵק. דְּחִיסְתָּא גּוּף וְכוּלְהוּ הַדֵי תּוֹלָדָה דְּקֶרֶן וּמִשְׁלַמְנַן חֲצִי נֶזֶק הֲרֵי חֲמִשָּׁה תַּמִּין; וְשׁוֹר הַמּוּעָד. ג׳ פְּעָמִים לִיגַּח אוֹ לִגּוֹף אוֹ לִרְבּוֹץ אוֹ לִבְעוֹט אוֹ לְשׁוֹךְ הֲרֵי זֶה חֲמִשָּׁה מוּעָדִין לִשְׁלֹם נֶזֶק שָׁלֵם וּלְגַבֵּי מוּעָד חָשִׁיב לְהוּ חַד דְּע"י הַעֲדָאָה דְּעֵדִים אָתֵי בְּהוּ נ"ש הִלְכָךְ חָדָא מִילְתָא הוּא: וְשׁוֹר תָּמִים בְּמוּעָד לְשַׁלֵּם בְּרֵאשִׁית הַנִּיזָּק. וְאַפִּי' קֶרֶן תְּמָה הֲוֵי כְּמוּעָד לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם : **וְהָאָדָם**. הֲרֵי חֲמִשָּׁה וּבְבַעֲלֵי חַיִּים קָמַיְירֵי לְהָכֵי לֹא חָשִׁיב בּוֹר וְאֵשׁ וּלְקַמָּן קְרֵיךְ אַמַּאי לֹא חָשִׁיב הְאֲרֵי וְהַדּוּב כו׳: **הֲרֵי אֵלּוּ** מוּעָדִים. אֲפִילּוּ בִּנְשִׁיכָה וּבְכָל נְזָקִין וּמִשְׁלַמְנַן בַּעֲלִים שֶׁלֶהֶן נֶזֶק שָׁלֵם: **שֶׁהֵן בְּנֵי תַּרְבּוּת**. שְׁגִידְלָן אָדָם בְּבֵיתוֹ: **גמ׳** וְקָתָנֵי הַבְּהֵמָה אֵינָהּ מוּעֶדֶת. לֹא לִיגַּח וְלֹא לְגוֹף אֶלְמָא קֶרֶן בְּחֲצַר הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק הוּא דְּמְשַׁלֵּם:

כולה

לְפִלּוֹג וְלֵיתָנֵי בְּדִידֵיהּ בד"א בְּמוּעָד אֲבָל בְּתַם כו׳. תֵּימָה הֵיכִי הֲוֵה מְצֵי לְמֵימַר הָכִי אֲבָל בְּתַם אֵין מְשַׁלֵּם ע"פ עַצְמוֹ דְּמִשְׁמַע דְּע"פ עֵדִים מְשַׁלֵּם בְּשֶׁהַמַּזִּיק שׁוֹרוֹ אֶת פְּלוֹנִי דִּלְמָא לֹא סָבַר כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּאָמַר תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי כּוֹפֵר: **וְהִשְׁתָּא** דְּאָמְרַת פַּלְגָא נְזָקָא קָנְסָא. נִרְאֶה דְּדִוְקָא לְמ"ד פַּלְגָא דְּנִזְקָא קָנְסָא אֲבָל לְמ"ד פַּלְגָא דְּנִזְקָא מְמוּנָא לֹא מְיַחֵיב בְּכָל דְּמַהֲדֵי תֵּיתֵי דְּמַקְרֵן לֹא אַתְיָא דְּקָרֵן אוֹרְחֵיהּ הוּא דְּסָתָם שְׁוָורִים לְאו בְּחֶזְקַת שִׁימּוּר קָיְימִי דְּהַאי מְשׁוּנָּה הוּא דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ דִּכְלָבָא לְמֵיכַל אִימְרֵי רַבְרְבֵי אֲבָל לְמ"ד פַּלְגָא נְזָקָא קָנְסָא הֲוֵי תּוֹלָדָה דְּקָרֵן דְּתַרְוַיְיהוּ מְשׁוּנִּים הֵם אע"ג דְּקָרֵן כְּוַותְנוּ לְהַזִּיק:

וְאִי תֵּימָא תָּם לֹא מְפַקְּנַן מִינֵּיהּ. אוֹר"ת דְּוַקָא אִי תָּם דְּהַמַּזִּיק עַצְמוֹ בְּגוּן) כְּלֵב אוֹ הַשּׁוּעָרָא קָאָמַר דְּלֹא מְפַקְּנַן דְּבְמִזִּיק הַנִּיזָּק וְחֲבָמִים שֶׁיּוֹכֵל לְהַחֲזִיק בּוֹ אִם לְקוּחַ בִּשְׁעַת הַחֲזָקָה אֲבָל מִידֵי אַחֲרִינָא לֹא דְּאִי בְּכָל דָּבָר שֶׁיִּתְפּוֹס לֹא מְפַקְּנַן יָבֹא לִידֵי תַּקָּלָה דְּהֵיכִי אוֹ לְמֵחֱזַק כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְלֹא נוֹצִיא מִמֶּנּוּ דְּאֵין אָנוּ דָּנִין קַנְסוֹת וְזֶה יִפְסִיד יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהַזִּיק וְהָא דְּאָמַר בְּבֵיצַד הָרֶגֶל (לקמן דף יט:) הַהוּא חֲמוֹרָא דְּאָכַל נַהֲמָא וּפַלְּטֵיהּ לְסַלָּא וְחַיְּיבֵיהּ רַב יְהוּדָה אַנַּהֲמָא נְזָק שָׁלֵם וְאַסַּלָּא חֲצִי נְזָק מְיַירֵי בְּתָפֵס אוֹ הֶיְה הוֹדְחָקוּ ע"י שֶׁמַּתָּא דְּקַבְּעִינַן דְּמָנֵא לֹא":

כולה

כּוּלָּהּ רַבִּי טַרְפוֹן הִיא רֵישָׁא בְּחָצֵר הַמְיוּחֶדֶת לְפֵירוֹת לְאֶחָד מֵהֶן וּלְזֶה וּלְזֶה לַשְּׁוָורִים דִּלְגַבֵּי שֵׁן הַוְיָא לָהּ חֲצַר הַנִּיזָּק וּלְגַבֵּי קֶרֶן הַוְיָא רְשׁוּת הָרַבִּים אָמַר רַב כַּהֲנָא אַמְרִיתָהּ לִשְׁמַעְתָּא קַמֵּיהּ דְּרַב זְבִיד מִנְּהַרְדְּעָא וְאָמַר לִי מִי מָצֵית מוֹקְמַת לָהּ כּוּלָּהּ כְּרַבִּי טַרְפוֹן הַקָּתָנֵי הַשֵּׁן מוּעֶדֶת לֶאֱכוֹל אֶת הָרָאוּי לָהּ רָאוּי לָהּ אִין שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ לֹא וְאִי ר׳ טַרְפוֹן הָאָמַר מְשׁוּנֶּה קֶרֶן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק נֶזֶק שָׁלֵם מְשַׁלֵּם אֶלָּא לְעוֹלָם רַבָּנַן הִיא וְחִסּוּרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי חֲמִשָּׁה תַּמִּים הֵן וְאִם הוּעֲדוּ חֲמִשְׁתָּן מוּעָדִין וְשֵׁן וְרֶגֶל מוּעָדִין מִתְּחִילָּתָן וְהֵיכָן הַעֲדָתָן בַּחֲצַר הַנִּיזָּק מַתְקִיף לָהּ רָבִינָא הָא קָתָנֵי לְקַמָּן שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כֵּיצַד אִי אַמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא אַיְּירֵי בָּהּ מִשּׁוּם הָכִי קָתָנֵי כֵּיצַד אֶלָּא אִי אַמְרַתְּ לֹא אַיְּירֵי בָּהּ מַאי כֵּיצַד אֶלָּא אָמַר רָבִינָא חִסּוּרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי חֲמִשָּׁה תַּמִּים הֵן וְאִם הוּעֲדוּ חֲמִשְׁתָּן מוּעָדִין וְשֵׁן וְרֶגֶל מוּעָדִין מִתְּחִילָּתָן וְזֶהוּ שׁוֹר הַמּוּעָד וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מַחְלוֹקֶת ר׳ טַרְפוֹן וְרַבָּנַן וְיֵשׁ מוּעָדִים אֲחֵרִים כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַזְּאֵב וְהָאֲרִי וְהַדּוֹב וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלָס וְהַנָּחָשׁ תַּנְיָא נַמִּי הָכִי חֲמִשָּׁה תַּמִּים הֵן וְאִם הוּעֲדוּ חֲמִשְׁתָּן מוּעָדִין וְשֵׁן וְרֶגֶל מוּעָדִין מִתְּחִילָּתָן וְזֶהוּ שׁוֹר הַמּוּעָד וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מַחְלוֹקֶת רַבִּי טַרְפוֹן וְרַבָּנַן וְיֵשׁ מוּעָדִין אֲחֵרִים כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַזְּאֵב וְהָאֲרִי הַדּוֹב וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלָס וְהַנָּחָשׁ אִיכָּא דְּרָמוּ לָהּ מִרְמָא תְּנַן חֲמִשָּׁה תַּמִּים וַחֲמִשָּׁה מוּעָדִים וְתוּ לֵיכָּא וְהָאִיכָּא הַזְּאֵב הָאֲרִי וְהַדּוֹב וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלָס וְהַנָּחָשׁ וּמְשַׁנֵּי אָמַר רָבִינָא חִסּוּרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי חֲמִשָּׁה תַּמִּים הֵן וְאִם הוּעֲדוּ חֲמִשְׁתָּן מוּעָדִין וְשֵׁן וְרֶגֶל מוּעָדִין מִתְּחִילָּתָן וְזֶהוּ שׁוֹר הַמּוּעָד וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק מַחְלוֹקֶת רַבִּי טַרְפוֹן וְרַבָּנַן וְיֵשׁ מוּעָדִין אֲחֵרִים כַּיּוֹצֵא בְּאֵלּוּ הַזְּאֵב וְהָאֲרִי הַדּוֹב וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלָס וְהַנָּחָשׁ: וְלֹא לִרְבּוֹץ: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא כֵּבִין גְּדוֹלִים אֲבָל כֵּבִין קְטַנִּים אוֹרְחֵיהּ הוּא לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת לְהַלֵּךְ כְּדַרְכָּהּ וּלְשַׁבֵּר וּלְמָעֵךְ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַבְּהֵמָה וְאֶת הַכֵּלִים דִּלְמָא מִן הַצַּד אִיכָּא דְּאָמְרֵי א״ר אֶלְעָזָר לֹא תֵּימָא כֵּבִין גְּדוֹלִים הוּא דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ אֲבָל כֵּבִין קְטַנִּים אוֹרְחֵיהּ הוּא אֶלָּא אֲפִילּוּ כֵּבִין קְטַנִּים נַמִּי לָאו אוֹרְחֵיהּ הוּא מֵיתִיבֵי וּלְמָעֵךְ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַבְּהֵמָה וְאֶת הַכֵּלִים אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר דִּלְמָא מִן הַצַּד אִיכָּא דְּרָמֵי לָהּ מִרְמָא תְּנַן וְלֹא לִרְבּוֹץ וְהָתַנְיָא וּלְמָעֵךְ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַבְּהֵמָה וְאֶת הַכֵּלִים אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא קַשְׁיָא כָּאן בְּכֵבִין גְּדוֹלִים כָּאן בְּכֵבִין קְטַנִּים: הַזְּאֵב וְהָאֲרִי וְכוּ׳: מַאי בַּרְדְּלָס אָמַר רַב יְהוּדָה נַפְרְזָא מַאי נַפְרְזָא אָמַר רַב יוֹסֵף אֲפָא מֵיתִיבֵי רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אַף הַצָּבוּעַ רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר אַף הַנָּחָשׁ וְאָמַר רַב יוֹסֵף צָבוּעַ זוּ אֲפָא לֹא קַשְׁיָא כָּאן בְּצָבוּעַ זָכָר כָּאן בְּצָבוּעַ נְקֵיבָה דְּתַנְיָא צָבוּעַ זָכָר לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים נַעֲשֶׂה עֲטַלֵּף עֲטַלֵּף לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים נַעֲשֶׂה עַרְפָּד עַרְפָּד לְאַחַר ז׳ שָׁנִים נַעֲשֶׂה קִימּוֹשׁ קִימּוֹשׁ לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים נַעֲשֶׂה חוֹחַ חוֹחַ לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים נַעֲשֶׂה שֵׁד שִׁדְרוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר שֶׁבַע שָׁנִים נַעֲשֶׂה נָחָשׁ וְהָנֵי מִילֵּי דְּלֹא כָּרַע בְּמוֹדִים אָמַר מַר ר״מ אוֹמֵר אַף הַצָּבוּעַ

רבי

רש״י

כּוּלָּהּ רַבִּי טַרְפוֹן הִיא. וְרֵישָׁא לָאו בַּחֲצַר הַנִּיזָּק גְּמוּרָה עַסְקִינַן מִשּׁוּם הָכִי קָתָנֵי אֵינָהּ מוּעֶדֶת וּדְקָא מְחַיֵּיב לֵיהּ אַשֵּׁן וְרֶגֶל בְּחָצֵר הַמְיוּחֶדֶת לַנִּיזָּק לְפֵירוֹת וּבְקֶרֶן חֲצִי נֶזֶק וְתוּ לֹא מִשּׁוּם דִּלְשְׁוָורִים הוּא רְשׁוּת לִשְׁנֵיהֶם וְכִרה״ר דַּמְיָא: רָאוּי לָהּ אִין. כְּגוֹן פֵּירוֹת וִירָקוֹת: שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ. כְּסוּת וְכֵלִים: לֹא. דִּמְשׁוּנֶּה הוּא וַחֲצִי נֶזֶק הוּא דִּמְשַׁלֵּם: וְאִי רַבִּי טַרְפוֹן כּוּ׳. הָא וַדַּאי לְגַבֵּי שֵׁן רְשׁוּת הַנִּיזָּק הוּא דְּהָא בִּמְיוּחֶדֶת לַנִּיזָּק לְפֵירוֹת אוֹקִימְתָּהּ: חֲמִשָּׁה תַּמִּין הֵן. נְגִיחָה נְגִיפָה נְשִׁיכָה רְבִיצָה בְּעִיטָה: וְאִם הוּעֲדוּ חֲמִשְׁתָּן מוּעָדִין. וְהַיְינוּ דְּקָתָנֵי חֲמִשָּׁה מוּעָדִין וְהָא דְּקָתָנֵי הַשֵּׁן מוּעֶדֶת לֶאֱכוֹל כוּ׳ לָאו אַמִּנְיָינָא קָאֵי אֶלָּא הָכִי קָאָמַר וְשֵׁן וְרֶגֶל מוּעָדִין מִתְּחִילָּתָן וְהָא דְּקָתָנֵי וְשׁוֹר הַמּוּעָד וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק הָכִי קָאָמַר וְהֵיכָן הַעֲדָאָתָן דְּשֵׁן וְרֶגֶל בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק: ה״ג מַתְקִיף לָהּ רָבִינָא הָא קָתָנֵי לְקַמָּן שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כֵּיצַד. וְלֹא גָּרֵס חֲדָא דַּחֲמִשָּׁה תְּנַן: הָא קָתָנֵי לְקַמָּן. בְּפֶרֶק כֵּיצַד דְּקָמְפָרֵשׁ לְכוּלְּהוּ מוּעָדִין דְּפ״ק וְקָמְפָרֵשׁ נַמִּי שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כֵּיצַד: אִי אַמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא אַיְּירֵי. בְּקֶרֶן תַּמָּה בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק בְּנֶזֶק שָׁלֵם בְּפ״ק הַיְינוּ דְּתָנֵי פֵּירוּשָׁא בְּפ״ב כֵּיצַד וּמְפָרֵשׁ פְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי טַרְפוֹן וְרַבָּנַן: אֶלָּא אִי אַמְרַתְּ לֹא אַיְּירֵי בָּהּ. בְּהַאי פִּירְקָא: מַאי כֵּיצַד. אַהֵיכָא קָאֵי: וְאִם הוּעֲדוּ חֲמִשְׁתָּן מוּעָדִין. הַיְינוּ פֵּירוּשָׁא דַּחֲמִשָּׁה מוּעָדִים דִּתְנַן בְּמַתְנִיתִין: וְשֵׁן וְרֶגֶל מוּעָדִין מִתְּחִילָּתָן. לָאו אַמִּנְיָינָא קָאֵי אֶלָּא מוּעָדִין קָתָנֵי וְאָזִיל: וְזֶהוּ שׁוֹר הַמּוּעָד. הָא דַּאֲמָרָן וְאִם הוּעֲדוּ חֲמִשְׁתָּן מוּעָדִים זֶהוּ שׁוֹר הַמּוּעָד הַכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה: וְשׁוֹר הַמַּזִּיק כוּ׳ מַחְלוֹקֶת רַבִּי טַרְפוֹן וְרַבָּנַן. בְּפֶרֶק שֵׁנִי וְהָאָדָם: וְיֵשׁ מוּעָדִים כוּ׳. סֵיפָא דְּמַתְנִיתִין קָא מְפָרֵשׁ (וְהָא דְּלֹא מָנוּ לְהוּ בַּהֲדֵי הַנֵּי מִשּׁוּם דְּלֹא כְּתִיבָן כִּי הַנָּךְ): אֲבָל כֵּבִים קְטַנִּים אוֹרְחֵיהּ. לִרְבּוֹץ וְאִם רָבְצָה עֲלֵיהֶן בִּרה״ר פָּטוּר וּבִרְשׁוּת הַנִּיזָּק חַיֶּיבֶת נֶזֶק שָׁלֵם דְּתוֹלָדָה דְּרֶגֶל הוּא: לֵימָא מְסַיֵּיעַ לֵיהּ הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת לְמָעֵךְ כוּ׳. וּמַתְנִיתִין קָתָנֵי דְּאֵינָהּ מוּעֶדֶת לִרְבּוֹץ אֶלָּא וַדַּאי דְּמַתְנִיתִין בִּגְדוֹלִים וּבְרַיְיתָא בְּכֵלִים קְטַנִּים וּבִילָדִים קְטַנִּים וּבִבְהֵמָה קְטַנָּה: דִּלְמָא מִן הַצַּד. הַאי דְּקָתָנֵי מוּעֶדֶת לְמָעֵךְ לָאו בִּרְבִיצָה אֶלָּא מִן הַצַּד כְּשֶׁהִיא מְהַלֶּכֶת וְיֵשׁ בְּצִידָּהּ כֵּלִים מְמַעַכְתָּן בֵּינָהּ לַכּוֹתֶל וְזוֹ הִיא שֶׁאָמַרְנוּ הִזִּיקָה בְּגוּפָהּ דֶּרֶךְ הִלּוּכָהּ דְּהַוְיָא תּוֹלָדָה דְּרֶגֶל: נַפְרְזָא. אֲפָא: אַף הַצָּבוּעַ. אַהֲנֵי דְּמַתְנִיתִין מוֹסִיף: וְאָמַר רַב יוֹסֵף. בְּדוּכְתָּא אַחֲרִיתִי: צָבוּעַ זוּ אֲפָא. וּמִדְּמוֹסִיף ר״מ אֲפָא מִכְּלָל דְּבַרְדְּלָס לָאו אֲפָא הוּא: לֹא קַשְׁיָא כוּ׳. דְּבַרְדְּלָס דְּמַתְנִיתִין הוּא צָבוּעַ זָכָר וְעָלָיו קָאָמַר רַב יוֹסֵף צָבוּעַ זוּ אֲפָא וְר״מ מוֹסִיף אַף צָבוּעַ נְקֵבָה דְּלֹא שְׁמֵיהּ אֲפָא וּדְרַב יוֹסֵף לָאו אַדְּר״מ אִיתְּמַר אֶלָּא בְּעָלְמָא אִיתְּמַר כִּדְתַנְיָא צָבוּעַ זָכָר נַעֲשֶׂה כוּ׳ אַלְמָא צָבוּעַ זָכָר מִשְׁתַּנֶּה לְכַמָּה מִינִין הִלְכָּךְ קָרֵי לָהּ בַּרְדְּלָס וְנַפְרְזָא וַאֲפָא. כַּךְ מָצָאתִי: לִישְׁנָא אַחֲרִינָא וְעִיקָּר הוּא מַתְנִי׳ בְּצָבוּעַ נְקֵבָה וְר״מ מוֹסִיף צָבוּעַ זָכָר וְתַרְוַיְיהוּ מִיקְּרוּ אֲפָא דְּתַנְיָא צָבוּעַ זָכָר וְכוּ׳ וּמִשּׁוּם דְּמִשְׁתַּנֶּה לִבְרִיָּה אַחֶרֶת אִצְטְרִיךְ לְאוֹסוּפֵי בְּהֶדְיָא מִפִּי מוֹרִי וְלֹא שְׁמַעְתִּי:

אף

תוספות

כּוּלָּהּ רַבִּי טַרְפוֹן הִיא. הָכָא נַמִּי גַּרְסִינַן בִּמְיוּחֶדֶת לְאֶחָד מֵהֶן לְפֵירוֹת וְלֹא לְזֶה וּלְזֶה לַשְּׁוָורִים תֵּימַהּ דְּמַשְׁמַע הָא לִשְׁנֵיהֶם לְפֵירוֹת פָּטוּר וְא״כ תִּיפְשׁוֹט מֵהָכָא דִּפְלִיגֵי בְּקוּשְׁיָא דְּר׳ זֵירָא וּבְפֵירוּקָא דְּאַבַּיֵּי וּלְעֵיל (דף יד.) הַשַּׁ״ס מְסוּפָּק וּלְהַסְּפָרִים דְּגַרְסֵי לְזֶה וּלְזֶה לַשְּׁוָורִים קַשְׁיָא אִיפְּכָא דְּתִיפְשׁוֹט דְּלֹא פְּלִיגֵי בִּמְיוּחֶדֶת לִשְׁנֵיהֶם לְפֵירוֹת דְּחָשִׁיב לֵיהּ חֲצַר הַנִּיזָּק אע״פ שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לַמַּזִּיק לְהָנִיחַ שָׁם שׁוֹרוֹ כ״ש הֵיכָא דְּאֵין מְיוּחֶדֶת לַשְּׁוָורִים כְּלָל חָשִׁיב חֲצַר הַנִּיזָּק וְאע״פ שֶׁמְּיוּחֶדֶת לִשְׁנֵיהֶם לְפֵירוֹת:

רָאוּי לָהּ אִין שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ לֹא. אֵין לְהַקְשׁוֹת דִּלְמָא הָא דְּקָאָמַר מוּעֶדֶת הַיְינוּ לְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּיה וְשֶׁאֵין רָאוּי לָהּ אע״פ שֶׁמְּשַׁלֵּם נ״ש כְּר׳ טַרְפוֹן אֵינוֹ מוּעָד לְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּיה כִּדְאַמְרִינַן בְּפ״ב (דף יח:) וּלְשׁוֹן מוּעָד שַׁיָּיךְ עַל זֶה כִּדְאַמְרִינַן הִידּוּס אֵינוֹ מוּעָד וְיֵשׁ אוֹמְרִים מוּעָד וּבְהָא קָמִיפְּלְגֵי דְּמַר סָבַר מִגּוּפוֹ וּמַר סָבַר מִן הָעֲלִיָּיה דְּע״כ שֶׁאֵין רָאוּי לָהּ לֹא מְשַׁלֵּם כִּי אִם חֲצִי נֶזֶק דִּלְקַמָּן בְּפ״ב (דף יט:) בְּהֶדְיָא קָתָנֵי גַּבֵּי הַשֵּׁן מוּעֶדֶת אָכְלָה כְּסוּת אוֹ כֵּלִים מְשַׁלֶּמֶת חֲצִי נֶזֶק:

וְהַנָּחָשׁ הֲרֵי אֵלּוּ מוּעָדִים. לַאו בְּכָל עִנְיְנֵי הֶיזֵּק חֲשִׁיבֵי מוּעָדִים אֶלָּא כָּל אֶחָד בְּמִידֵּי דְּאוֹרְחֵיהּ כְּגוֹן שֶׁבָּא זְאֵב וְטָרַף אֲרִי וְדָרַס אוֹ טָרַף לְהָנִיחַ אֲבָל בְּמִידֵּי דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ כְּגוֹן אֲרִי שֶׁטָּרַף וְאָכַל וְכֵן שְׁאָר הֶיזֵּיקוֹת דְּלָאו אוֹרְחַיְיהוּ לֹא הֲווּ מוּעָדִים אֶלָּא מְשַׁלְּמִי׳ ח״נ וּבְמִידֵּי דְּאוֹרְחַיְיהוּ דִּמְשַׁלֵּם נ״ש הַיְינוּ דַּוְקָא בַּחֲצַר הַנִּיזָּק אֲבָל בִּרה״ר פָּטוּר דַּהֲוֵי שֵׁן בִּרה״ר כִּדְאָמַר שְׁמוּאֵל בַּגְּמָ׳ אֲרִי בִּרה״ר דָּרַס וְאָכַל פָּטוּר וַאֲפִי׳ נָחָשׁ שֶׁאֵין נֶהֱנֶה מִנְּשִׁיכָתוֹ כִּדְאַמְרִינַן בְּפ״ק דְּתַעֲנִית (דף ח.) שֶׁנִּתְקַבְּצוּ כָּל הַחַיּוֹת אֵצֶל הַנָּחָשׁ וְאוֹמְרוֹת לוֹ מַה הֲנָאָה יֵשׁ לָךְ מ״מ כֵּיוָן דְּאוֹרְחֵיהּ בְּהָכִי הֲוֵי כְּמוֹ רֶגֶל וּפָטוּר בִּרה״ר וְלֹא הֲוֵי כְּמוֹ קֶרֶן בָּתַר דְּאַיַּיעַד אע״פ דְּמִתְכַּוֵּין לְהַזִּיק מִדְּחָשִׁיב לֵיהּ גַּבֵּי אַחֲרִינֵי:

רבי

רבי אלעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדים. תימה דבריש פ"ק דסנהדרין (דף ב. ושם) תנן הארי והזאב והדוב כו' ר"א אומר כל הקודם להורג זכה ומפקיר ר' יוחנן בגמ' (שם טו:) אע"פ שלא המיתו דאין להם תרבות ואין להם בעלים ואור"י דהכא ברסיגן ר' אלעזר שהוא אחר ר' מאיר והתם ברסיגן ר' עקיבא דקתני בתריה ר' עקיבא אומר מיהו אבותי קשה דהתם והתניא מועד לעולם אליבא דב"ש והתם מפקיר ריש לקיש והוא שהמיתו אבל לא המיתו לא קסבר יש להם תרבות ויש להם בעלים אפי' אנחש ואומר ר"ת דהתם בקשורים בשלשלאות כגון ארי בגרתיקי שלו דבעניז זה יש להם תרבות (ואין להם להרגם אא"כ המיתו ותרבות הרבה היינו שניזקים בביתו) ועוד יש לחלק דזקא לענין זה יש להם תרבות שאין להם להרגם כל הקודם אא"כ המיתו אבל לענין אם הזיקו לשלם נזק שלם או לא בהא לא אירי מידי אם חשיב תרבות שלהם תרבות:

והוא דלא קרע במודים. לפי שמצינו לכרוע וכי זקיף זקיף כחזיא דראשכחן ברב ששת במסכת ברכות (דף יב: ושם) מדה בנגד מדה ונעשה נחש זהו ענושו שנגאי הוא לו במה שנעשה נחש: גליון. יש מפרשים משום דאמרינן במדרש ששים עצים בשדרו של אדם שמנמנו נוצר לעתיד לבא ואותו עצם חזק כשלוה בך כך שאין האש יכול לשורפו והשתא כשאותו עצם נעשה נחש אינו חי לעתיד לבא ואין סברא לומר שיהא עונש גדול בך כשביל עון זה דזכא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא:

דרם ואכל. פירוש שאוכל מחציים דראמרינן בפרק אלו עוברין (פסחים דף מט: ושם) מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שימות אף עם הארץ כו':

והתניא וכן חיה. תימה ולוקמוה בזאב דאורחיה לטרוף וי"ל דחזיה שהם קתני בארי בין בזאב ולא הזה מצי לשנויי דברי ריטרון אתיא דאמר (לעיל יד.) משוה קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם מדקתני לה גבי תולדה דשן כדמסיק:

כי תניא מתניתא בארי תרבות ואליבא דר' אלעזר. לא נקט ר' אלעזר לאפוקי רבנן אלא לרבותא נקטיה וה"ק אלו תניא משום דאורחיה לטרוף משלמת נ"ש דאפילו בארי תרבות אליבא דר' אלעזר דאורחיה הוא איבא לאוקמי דחיינו בראייעד כדמפרש ואזיל ומאותו השעה שיתחייב לר' אלעזר יתחייב לרבנן ועד י"ל דזקא מוקי לה כרבי אלעזר משום דחזיה סתם קתני בין בארי בין בזאב ולר' אלעזר כיון דחזו בני תרבות לא אורחיה לטרוף ומיירי דתרוייהו בראייעד אבל לרבנן דלאו בני תרבות ניזק ואורחיה דאב לטרוף כי לא אייעד נמי משלם נ"ש וזהו דוחק להסמיד הברייתא לעדדים זאב בלא אייעד וארי באייעד וא"ת ולמאי דס"ד השתא דחזי תולדה דקרן אמאי נקט בברייתא שנבנבו בחצר הניזק וי"ל משום זאב נקט דכיון דאייעד חזר לקדמותו וחזי שן כפטור ברה"ר: **שחשדוהו** בזונה. דירמיה כהן הזה חונה אסורה לכהן: **אפילו** בשעה שעושין צדקה. ול"ג ישראל דאאנשי ענתות קאי:

לפניך זו צדקה. שנאמר והלך לפניך צדקך (ישעיה נח): **שהושיבו** ישיבה של קברו. לפי שהרבה תורה בישראל כדאמרינן בחלק (סנהדרין דף צו: ע"ש) שבדקו מדן עד באר שבע ולא מצאו איש ואשה תינוק ותינוקת שלא היו בקיאים בטומאה וטהרה ולא על קברו ממש אלא ברחוק ארבע אמות דליכא לוגע לרש:

שלשים

רבי אלעזר אומר אף הנחש, והא אנן תנן ר' אלעזר אומר
אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדים והנחש מועד
לעולם תני נחש אמר שמואל ארי ברה"ר דרם ואכל
פטור טרף ואכל חייב דרם ואכל פטור דיין דאורחיה
לדמירם הוה ליה כמו שאכלה פירות וירקות דהוה
ליה שן ברשות הרבים ופטור טרף לאו אורחיה הוא
למימרא דטריפה לאו אורחיה הוא והפתיב ארייה
טורף בדי גורותיו בשביל גורותיו ומהנך לקבאותיו
בשביל לבאותיו ויימלא טרף חוץ לבאותיו ולהניא
מועונותיו טריפה בשביל מעונותיו והתניא ובן חיה
שבנבסה לחצר הניזק טרפה בהמה ואכלה בשר
משלם נזק שלם הכא במאי עסקינן שטרפה להניח
הא אכלה קתני בשנטמלכה ואכלה מנא ידעינן ועוד
דשמואל נמי דאמר הכי הוא אמר רב נחמן בר יצחק
לצדדין קתני שטרפה להניח או דרכה ואכלה
משלם נזק שלם רבינא אמר כי קאמר שמואל בארי
תרבות ואליבא דרבי אלעזר דאמר לאו אורחיה אי
הכי אפי' דרכה נמי ליחייב אלא דרבינא לאו
אשמואל אהמר אלא אמתניתא כי תני מתניתא בארי
תרבות ואליבא דר' אלעזר דאמר לאו אורחיה א"ה
ח"נ בעי לשלומי דאייעד א"ה מאי האי דקתני לה
גבי תולדה דשן גבי תולדה דקרן בעי למיתנייה
קשיא: **מתני'** מה בין תם למועד אלא שהתם
משלם חצי נזק מזועפו ומועד משלם נזק שלם מן
הצלייה: **גמ'** מאי עליה אמר רבי אלעזר בפמיולה
שבנבסיו וכן הוא אומר וישכב חזקיהו עם אבותיו
ויקברוהו במעלה קברי בני דוד ואמר ר' אלעזר
בפעלה אצל מעופים שבשפחה ומאן נינהו דוד
ושלמה ויקברוהו בקברותיו אשר כרה לו בעיר דוד
וישכיבוהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים מאי
בשמים זנים רבי אלעזר אמר זיני זיני ר' שמואל בר
נחמני אמר בשמים שבל המריח בהן בא לידי זיעה:
כי כרו שוחה ללכדני ופחים טמנו לרגלי רבי אלעזר
אמר שחשדוהו מזונה ר' שמואל בר נחמני אמר
שחשדוהו מאשת איש בשלמא למ"ד שחשדוהו מזונה היינו דכתיב כי שוחה עמוקה זונה
אלא למ"ד שחשדוהו מאשת איש מאי שוחה אטו אשת איש מי נקרא מכלל זונה בשלמא
למ"ד שחשדוהו מאשת איש היינו דכתיב ואתה ה' תדעתך את כל עצתם עלי למות אלא למאן
דאמר שחשדוהו מזונה מאי למות שהשליכוהו לבאר טיט דרש רבא מאי דכתיב ירחי מוכלים
לפניך בעת אפף עשה בהם אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אפילו בשעה
שעושין צדקה הכשלים בבני אדם שאינן מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהן שכר: וכבוד עשו
לו במותו מלמד שהושיבו ישיבה על קברו פליגי בה ר' נתן ורבנן חד אמר שלשה
אף הנחש. מדקתני אף מכלל דלר' אלעזר חזו אינך מועדין: **והא** אנן תנן ר' אלעזר אומר.
נחש הוא מועד אבל הני לא: **דרם.** שלא הרגה אלא מחציים אבכלה פטור דאורחיה הוא
ושן ברה"ר פטור: **שטרפה.** להניח: **ואכלה.** דלאו אורחיה היא ותולדה דקרן הוא
ומשלם חצי נזק ברה"ר: **בדי גורותיו.** די מאכל גורותיו ילדיו אלמא שטרף ולקחם:

רבי אלעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדים. תימה דבריש פ"ק דסנהדרין (דף ב. ושם) תנן הארי והזאב והדוב כו' ר"א אומר כל הקודם להורג זכה ומפקיר ר' יוחנן בגמ' (שם טו:) אע"פ שלא המיתו דאין להם תרבות ואין להם בעלים ואור"י דהכא ברסיגן ר' אלעזר שהוא אחר ר' מאיר והתם ברסיגן ר' עקיבא דקתני בתריה ר' עקיבא אומר מיהו אבותי קשה דהתם והתניא מועד לעולם אליבא דב"ש והתם מפקיר ריש לקיש והוא שהמיתו אבל לא המיתו לא קסבר יש להם תרבות ויש להם בעלים אפי' אנחש ואומר ר"ת דהתם בקשורים בשלשלאות כגון ארי בגרתיקי שלו דבעניז זה יש להם תרבות (ואין להם להרגם אא"כ המיתו אבל לענין אם הזיקו לשלם נזק שלם או לא בהא לא אירי מידי אם חשיב תרבות שלהם תרבות:

והוא דלא קרע במודים. לפי שמצינו לכרוע וכי זקיף זקיף כחזיא דראשכחן ברב ששת במסכת ברכות (דף יב: ושם) מדה בנגד מדה ונעשה נחש זהו ענושו שנגאי הוא לו במה שנעשה נחש: גליון. יש מפרשים משום דאמרינן במדרש ששים עצים בשדרו של אדם שמנמנו נוצר לעתיד לבא ואותו עצם חזק כשלוה בך כך שאין האש יכול לשורפו והשתא כשאותו עצם נעשה נחש אינו חי לעתיד לבא ואין סברא לומר שיהא עונש גדול בך כשביל עון זה דזכא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא:

דרם ואכל. פירוש שאוכל מחציים דראמרינן בפרק אלו עוברין (פסחים דף מט: ושם) מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שימות אף עם הארץ כו':

והתניא וכן חיה. תימה ולוקמוה בזאב דאורחיה לטרוף וי"ל דחזיה שהם קתני בארי בין בזאב ולא הזה מצי לשנויי דברי ריטרון אתיא דאמר (לעיל יד.) משוה קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם מדקתני לה גבי תולדה דשן כדמסיק:

כי תניא מתניתא בארי תרבות ואליבא דר' אלעזר. לא נקט ר' אלעזר לאפוקי רבנן אלא לרבותא נקטיה וה"ק אלו תניא משום דאורחיה לטרוף משלמת נ"ש דאפילו בארי תרבות אליבא דר' אלעזר דאורחיה הוא איבא לאוקמי דחיינו בראייעד כדמפרש ואזיל ומאותו השעה שיתחייב לר' אלעזר יתחייב לרבנן ועד י"ל דזקא מוקי לה כרבי אלעזר משום דחזיה סתם קתני בין בארי בין בזאב ולר' אלעזר כיון דחזו בני תרבות לא אורחיה לטרוף ומיירי דתרוייהו בראייעד אבל לרבנן דלאו בני תרבות ניזק ואורחיה דאב לטרוף כי לא אייעד נמי משלם נ"ש וזהו דוחק להסמיד הברייתא לעדדים זאב בלא אייעד וארי באייעד וא"ת ולמאי דס"ד השתא דחזי תולדה דקרן אמאי נקט בברייתא שנבנבו בחצר הניזק וי"ל משום זאב נקט דכיון דאייעד חזר לקדמותו וחזי שן כפטור ברה"ר: **שחשדוהו** בזונה. דירמיה כהן הזה חונה אסורה לכהן: **אפילו** בשעה שעושין צדקה. ול"ג ישראל דאאנשי ענתות קאי:

לפניך זו צדקה. שנאמר והלך לפניך צדקך (ישעיה נח): **שהושיבו** ישיבה של קברו. לפי שהרבה תורה בישראל כדאמרינן בחלק (סנהדרין דף צו: ע"ש) שבדקו מדן עד באר שבע ולא מצאו איש ואשה תינוק ותינוקת שלא היו בקיאים בטומאה וטהרה ולא על קברו ממש אלא ברחוק ארבע אמות דליכא לוגע לרש:

שלשים

רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל אָמַר: חַיָּיב. מִן הָדָא (דברים י״ד,כט) **וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ.** מִמַּה שֶׁיֵּשׁ לְךָ וְאֵין לוֹ – אַתְּ חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ. יָצָא הֶפְקֵר שֶׁיִּדְּךָ וְיָדוֹ שָׁווּין בּוֹ. הוּא לֶקֶט, הִיא שִׁכְחָה, הִיא פֵּאָה, הִיא הֶבְקֵר.

רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: פָּטוּר, מִן הָדָא, כּוּתְבָר שֶׁזֶּרַעְהָ זֶרַע, יָרָקוֹ – פָּטוּר! שָׁנְיָיא הִיא כּוּתְבָר, שֶׁיֵּשׁ לוֹ גּוֹרֶן אַחֶרֶת. וְהַיי דָּא אָמַר דָּא? הַמְּקַיֵּים מִלֵּיאָה שֶׁל כְּרוּב לְזֶרַע – בָּטְלָה דַּעְתּוֹ. קְלָחִין יְחִידִין – לֹא בָּטְלָה דַּעְתּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וְהוּא שֶׁלִּיקֵּט יָרָק, אֲבָל אִם לֹא לִיקֵּט יָרָק, כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים, עֲצִים חַיָּיבִין בְּמַעַשְׂרוֹת?! מַהוּ שֶׁיְּהוּ אֲסוּרִין מִשּׁוּם גָּזֵל? וְכִי עֲצִים אֵינָן אֲסוּרִין מִשּׁוּם גָּזֵל? מַה צְרִיכָה לֵיהּ? כְּגוֹן אִילֵּן תּוּתָיָיא דְּלָא אִית בְּהוֹן מַמָּשׁ.

רִימִּין שֶׁנִּטָּעָן לְשֵׁם רִימִּין, בְּנוֹת חֲדַם שֶׁנִּטָּעָן לְשֵׁם בְּנוֹת חֲדַם, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: חַיָּיב, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: פָּטוּר. אָמַר רַבִּי חִסְדָּא: מַאן דְּאָמַר חַיָּיב – בְּמָקוֹם שֶׁרּוֹב מְשַׁמְּרִין. מַאן דְּאָמַר פָּטוּר – בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הָרוֹב מְשַׁמְּרִין.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִם בְּמָקוֹם שֶׁהָרוֹב מְשַׁמְּרִין, לָמָּה לִי חִישֵּׁב? אֲפִילּוּ לֹא חִישֵּׁב, כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים זַיִת וּתְאֵנָה עַד שֶׁיַּחְשׁוֹב עֲלֵיהֶן?! אֶלָּא אֲפִילּוּ מֻחֲזָקָה מְשַׁמְּרִין וּמֻחֲזָקָה שֶׁאֵין מְשַׁמְּרִין. אָמַר רַבִּי מַתְיָא מִן דְּבַתְרָתָה, מָקוֹם שֶׁאֵין רוֹב מְשַׁמְּרִין, אֲפִילּוּ לֹא חִישֵּׁב – פָּטוּר.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק: גֶּפֶן שֶׁעָלַת בְּמָקוֹם חוֹרְשִׁין – פְּטוּרָה מִן הָעָרְלָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֲפִילּוּ נִטָּעָה.

וְהָתַנִּינַן: הָעוֹלָה מֵאֵלָיו – חַיָּיב בְּעָרְלָה! תַּמָּן – בְּשֶׁנִּטָּעָה בְּמָקוֹם יִשּׁוּב. בְּרַם הָכָא – שֶׁנִּטָּעָה בְּמָקוֹם חוֹרְשִׁין. אָמַר רַבִּי לְיֵעֶזֶר: הָדָא דְתֵימַר, בְּשֶׁאֵינָהּ עוֹשָׂה כְּדֵי טְפֵילָתָהּ. אֲבָל אִם הָיְתָה עוֹשָׂה כְּדֵי

[דף ב׳ ע״א]

טְפֵילָתָהּ – חַיָּיבֶת.

רַב הוּנָא שָׁאַל: אֶתְרוֹג שֶׁנִּטָּעוֹ לְמִצְוָתוֹ, מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּעָרְלָה? חָזַר רַב חוּנָא וְאָמַר, אֶתְרוֹג שֶׁנִּטָּעוֹ לְמִצְוָתוֹ – חַיָּיב בְּעָרְלָה. וְלֹא כֵן תָּנֵינַן (ויקרא כג, מ) **וּלְקַחְתֶּם לָכֶם** – וְלֹא מִן הַמִּצְוָה!

תַּמָּן, **וּלְקַחְתֶּם לָכֶם**, בְּדָמִים, לֹא מִן הַמִּצְוָה. בְּרַם הָכָא, כְּמָה דְתֵימַר גַּבֵּי שׁוֹפָר: **יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם** – מִכָּל מָקוֹם. וְכָא, **שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל** – מִכָּל מָקוֹם.

מַה בֵּינוֹ לְמִשַּׁמֵּר פֵּירוֹתָיו לְעֵצִים? כְּשֵׁם שֶׁהוּא רוֹצֶה בְּפֵרְיוֹ, כָּךְ הוּא רוֹצֶה בְּעֵצוֹ. בְּרַם הָכָא – רוֹצֶה הוּא בְּפֵרְיוֹ וְאֵינוֹ רוֹצֶה בְּעֵצוֹ.

וְעוֹד מִן הָדָא דְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: **פְּרִי.** אִם אוֹמֵר עֵצוֹ – אֵין אָדָם יוֹצֵא בְּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בֶּחָג. מַה דָּמֵי לָהּ? זַיִת שֶׁנִּטְּעוּ לְהַדְלִיק בּוֹ בַּחֲנוּכָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר בּוֹן: זֶה דִּבֵּר תּוֹרָה, וְזֶה מִדִּבְרֵיהֶן, וְאַתְּ אָמַר הָכֵין? מַה דָּמֵי לָהּ? זַיִת שֶׁנִּטְּעוּ לְהַדְלִיק בּוֹ אֶת הַמְּנוֹרָה, זֶה דִּבֵּר תּוֹרָה, וְזֶה דִּבֵּר תּוֹרָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יָקִים בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: נִטָּעוּ צַד הַתַּחְתּוֹן לְטָיֵיג, וְהָעֶלְיוֹן לְמַאֲכָל. צַד הַתַּחְתּוֹן לְמַאֲכָל וְהָעֶלְיוֹן לְטָיֵיג? אָמַר לֵיהּ: הִיא הָדָא הִיא הָדָא. הִיא צַד הַתַּחְתּוֹן לְטָיֵיג וְהָעֶלְיוֹן לְמַאֲכָל. הִיא צַד הָעֶלְיוֹן לְטָיֵיג וְהַתַּחְתּוֹן לְמַאֲכָל.

כְּיצַד הוּא יוֹדֵעַ? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מֵבִיא זְמוֹרָה וּמְסַיֵּים, עַד כָּאן לְטָיֵיג, מִכָּאן וָאֵילָךְ לְמַאֲכָל.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: נִיחָא צַד הַתַּחְתּוֹן לְטָיֵיג וְהָעֶלְיוֹן לְמַאֲכָל. צַד הַתַּחְתּוֹן לְמַאֲכָל וְהָעֶלְיוֹן לְטָיֵיג, גָּדֵל מִתּוֹךְ אִיסּוּר, וְאַתְּ אָמַרְתְּ הָכֵין?

רַבִּי זְעֵירָא כְּדַעְתֵּיהּ. דְּאָמַר רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: בָּצָל שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁעָקְרוֹ וּשְׁתָלוֹ, אֲפִילּוּ מוֹסִיף בַּמָּה – אָסוּר, שֶׁאֵין גִּידּוּלֵי אִיסּוּר מַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר.

נִטָּעוּ לְטָיֵיג וְחִישֵּׁב עָלָיו לְמַאֲכָל, בָּא בְּמַחְשָׁבָה לְמַאֲכָל וְחִישֵּׁב עָלָיו לְטָיֵיג – לֹא כָּל הֵימֶינּוּ. נִטָּעוּ שָׁנָה רִאשׁוֹנָה לְטָיֵיג, מִכָּאן וָאֵילָךְ חִישֵּׁב עָלָיו לְמַאֲכָל, מִכָּאן שֶׁחִישֵּׁב עָלָיו מַחְשָׁבַת חִיּוּב – יְהֵא חַיָּיב. וְהָתַנִּינַן: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ הַפְּנִימִי לְמַאֲכָל

[דף ב׳ ע״ב]

וְהַחִיצוֹן לְטָיֵיג, הַפְּנִימִי חַיָּיב, וְהַחִיצוֹן פָּטוּר! תַּמָּן – לְמַאֲכָל, לְמַאֲכָל לְעוֹלָם. לְטָיֵיג, לְטָיֵיג לְעוֹלָם. בְּרַם הָכָא, מִכָּאן שֶׁעֵירֵב בּוֹ מַחְשָׁבַת חִיּוּב – יְהֵא חַיָּיב.

נִטָּעוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים לְטָיֵיג, מִיכָּן וָאֵילָךְ חִישֵּׁב עָלָיו לְמַאֲכָל וְהוֹסִיף, תּוֹסַפְתּוֹ, רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: הַתּוֹסֶפֶת – פָּטוּר. רַבִּי בָּא אָמַר: הַתּוֹסֶפֶת – חַיָּיב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָדָא דְרַבִּי יִרְמְיָה מִתְחַמְיָא קַשְׁיָא, וְלֵית הִיא, אֶלָּא נִיחָא. כְּהָדָא דְתָנֵי: שָׁדָה שֶׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ לִפְנֵי גּוֹי, וּלְקָחָהּ יִשְׂרָאֵל, רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הַתּוֹסֶפֶת – פָּטוּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַתּוֹסֶפֶת – חַיָּיב. וְהָכָא, עִיקָּרוֹ – פָּטוּר, וְתוֹסַפְתּוֹ – חַיָּיב.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, כָּל שֶׁאֵין לוֹ עָרְלָה – אֵין לוֹ רְבָעִי.

רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: עַד שֶׁיְּהֵא לוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים עָרְלָה? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: עִיקַּר עָרְלָה צְרִיכָה לֵיהּ, אֵין עִיקַּר עָרְלָה פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ שָׁנִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: עִיקַּר רְבָעִי צְרִיכָה לֵיהּ. כָּל שֶׁאֵין לוֹ עָרְלָה – אֵין לוֹ רְבָעִי.

תָּנֵי: אִילֵּן שֶׁמּוּקְצָתוֹ נָטוּעַ בָּאָרֶץ וּמוּקְצָתוֹ חוּץ לָאָרֶץ, מִכֵּיוָן שֶׁמּוּקְצָתוֹ נָטוּעַ בָּאָרֶץ – כִּילּוּ כּוּלּוֹ בָּאָרֶץ; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: צַד הַנָּטוּעַ בָּאָרֶץ – חַיָּיב. צַד הַנָּטוּעַ חוּץ לָאָרֶץ – פָּטוּר.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: נַעֲשָׂה כְּטֶבֶל וְכִמְעוּשָּׂר מְעוֹרְבִין זֶה בָּזֶה.

רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שׁוֹרֶשׁ פָּטוּר – פּוֹטֵר. מַאי, כְּרַבִּי?

[דף ג' ע"א]

דְּרַבִּי אָמַר: שׁוֹרֶשִׁין חַיִּין זֶה מִזֶּה! דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא. הָכָא שׁוֹרֶשׁ פָּטוּר – פּוֹטֵר. הָן דְּתֵימַר שׁוֹרֶשׁ פָּטוּר – פּוֹטֵר, בְּשׁוֹרֶשׁ יָשָׁן שֶׁהִשְׁרִישׁ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ. אֲבָל אִם הִשְׁרִישׁ מִחוּץ לָאָרֶץ בָּאָרֶץ – לָא בְדָא שׁוֹרֶשׁ פָּטוּר פּוֹטֵר.

וְהָתַנֵּינָן: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִילּוּ הַפְּנִימִי לְמַאֲכָל וְהַחִיצוֹן לִכְרָיָה, הַפְּנִימִי – חַיָּיב, וְהַחִיצוֹן – פָּטוּר. וְיִפְטוֹר צַד הַחִיצוֹן לְצַד הַפְּנִימִי! רַבִּי זְעֵירָא אָמַר לָהּ סְתָם. רַבִּי לָא בְשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: רָאוּי הוּא לַחְשׁוֹב עָלָיו וּלְחַיְּבוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שָׁרָשִׁים – אֵין בָּהֶן מַמָּשׁ. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי יֶסָא: בְּפֵירוּשׁ שְׁמַעְתִּנַהּ מִן דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אוֹ בְּעָרְלָה חֲוִיתוּן קַיְימִין, וְאִידְכַּרְתְּ הָדָא מִילְּתָא בְּבִיבּוּרִין, וְאָמַר: שָׁרָשִׁין – אֵין בָּהֶן מַמָּשׁ.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: הָדָא דְתֵימַר שָׁרָשִׁין – אֵין בָּהֶן מַמָּשׁ, בְּהִשְׁרִישׁוּ מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אֲבָל מִשֶּׁהִשְׁרִישׁוּ מֵאָרֶץ לְחוּץ לָאָרֶץ, שָׁרָשִׁים – יֵשׁ בָּהֶן מַמָּשׁ.

סִיפְקָה לְזַקֵּינָה – פָּטוּר. לְחוּץ לָאָרֶץ – פָּטוּר. לְהֶקְדֵּשׁ – חַיָּיב. לְצַד הַתַּחְתּוֹן, לְצַד הָעֶלְיוֹן – חַיָּיב.

לְהֶקְדֵּשׁ חַיָּיב, שֶׁהוּא רָאוּי לִפְדּוֹתוֹ וּלְחַיְּבוֹ. לְצַד הָעֶלְיוֹן חַיָּיב, שֶׁהוּא רָאוּי לַחְשׁוֹב עָלָיו וּלְחַיְּבוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי – בְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל! אֲפִילּוּ יִסְבּוֹר כְּרַבִּי, עָרְלָה – תְּלוּיָה לְדַעְתּוֹ. וּמַעֲשְׂרוֹת – אֵין תְּלוּיִין לְדַעְתּוֹ.

הֲלָכָה ב'

מתני' עֵת שֶׁבָּאוּ אֲבוֹתֵינוּ לָאָרֶץ, וּמָצְאוּ נְטוּעַ – פָּטוּר. נָטְעוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כִּבְּשׁוּ – חַיָּיב.

הַנּוֹטֵעַ לָרְבִּים – חַיָּיב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. הַנּוֹטֵעַ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהַנָּכְרִי שָׁנָטַע, וְהַגַּזְלָן שֶׁנָּטַע, וְהַנּוֹטֵעַ בַּסְּפִינָה, וְהָעוֹלֶה מֵאֵלָיו – חַיָּיב בָּעָרְלָה.

גמרא (ויקרא יט, כג) **וּנְטַעְתֶּם** – פָּרַט לְשֶׁנָּטְעוּ גוֹיִם עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ. רַב הוּנָא בְּשֵׁם

[דף ג' ע"ב]

רַבִּי אַבָּא: חָדָא אָמְרָה: שׁוֹרֶשׁ פְּטוּר – פּוֹטֵר. נָטְעוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כִיבְּשׁוּ – חַיָּיב. וּכְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר, כָּל בִּיאוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה – לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה נֶאֶמְרוּ. שֶׁבַע שֶׁכִּיבְּשׁוּ, וְשֶׁבַע שֶׁחִילְקוּ.

רַב הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: מוֹדֶה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בַּסַּחְלָה וּבְעָרְלָה. וְתָנֵי כֵּן: **בְּבוֹאֲכֶם,** לְפִי שֶׁשִּׁינָּה הַכָּתוּב מַשְׁמָעוֹ, שִׁינּוּ חֲכָמִים חִיּוּבוֹ.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: מְחַלְּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל! תַּמָּן הוּא אָמַר הִיא הֲוָיָיה, הִיא הֶקְמָה, הִיא שְׁבִירָה, הִיא נְתִיצָה, הִיא גְּאוּלָה, הִיא פְּדָיָיה, וְהָכָא הוּא מְשַׁנֶּה בֵּין לִישָׁן לְלִישָׁן!

נָטְעוּ לְרִבִּים – **חַיָּיב. רַבִּי יוּדָה פּוֹטֵר.** מְחַלְּפָא שִׁיטָּתִין דְּרַבָּנִין! תַּמָּן אִינּוּן אָמְרִין: יְרוּשָׁלַם וְחוּצָה לָאָרֶץ – אֵין מִיטַּמְּאִין בִּנְגָעִין. וְהָכָא אִינּוּן אָמְרִין הָכֵין! תַּמָּן, **וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת** – פָּרַט לִירוּשָׁלַם שֶׁהִיא לְכָל הַשְּׁבָטִים. בְּרַם הָכָא, **וּנְטַעְתֶּם**.

מִכָּל מָקוֹם מְחַלְּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה! תַּמָּן הוּא אוֹמֵר: אֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי אֶלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵין! תַּמָּן הוּא אָמַר אֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי אֶלָּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁמוּעָה אָמְרָה. בְּרַם הָכָא, גְּרְמֵיהּ אָמַר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: תִּיפְתַּר כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. דְּתָנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: הַנּוֹטֵעַ לְרִבִּים – חַיָּיב בְּעָרְלָה. עָלָה מֵאֵילָיו – פָּטוּר מִן הָעָרְלָה. הַנּוֹטֵעַ לְרִבִּים – חַיָּיב. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – פָּטוּר. הַנּוֹטֵעַ לְרִבִּים חַיָּיב, בְּנוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ. לִרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר, בְּשֶׁגָּזַל קַרְקַע.

וְיֵשׁ קַרְקַע נִגְזָל? אָמַר רַבִּי הִילָא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין קַרְקַע נִגְזָל, יֵשׁ יֵאוּשׁ לַקַּרְקַע.

רַבִּי יאשׁיָה מַיְיתֵי נְטִיעוֹת מִחוּץ לָאָרֶץ בִּנוּשֵׁיהֶן, וּנְצִיב לוֹן בָּאָרֶץ. רַבִּי יוֹנָה לִשְׁכְּרוֹ שָׁנִים, רַבִּי יוֹסֵי **[דף ד' ע"א]**

לִשְׁכְּרוֹ רְבָעִי.

תָּנֵי: גּוֹי שֶׁהִרְכִּיב אִילָן מֵאֲכָל עַל גַּבֵּי אִילָן קָרָק, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת כֵּן – חַיָּיב בְּעָרְלָה.

עָרְלָה, מֵאֵימָתַי הוּא מוֹנֶה לוֹ? מִשָּׁעַת נְטִיעָתוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: וּבִלְבַד דְּבָרִים שֶׁהֵן בָּאִין בְּמַחֲשָׁבָה, כְּגוֹן חֲרוּבֵי צַלְמוֹנָה, וַחֲרוּבֵי גִידוּדָה. אֲבָל עֲרָבָה – כְּנָטוּעַ בָּאָרֶץ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ עֲרָבָה. וְהָתָנֵינַן: אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַבְרִיכִין וְאֵין מַרְכִּיבִין עֶרֶב שְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאִם נָטַע אוֹ הִבְרִיךְ אוֹ הִרְכִּיב – יַעֲקֹר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דּוּ פָּתַר לָהּ בַּעֲרָבָה – נִיחָא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, דּוּ אָמַר אֲפִילּוּ עֲרָבָה, לָמָּה לִי יַעֲקֹר? שַׁנְיָיא הִיא] שֶׁהֵן מִתְאַחִין בַּשְּׁבִיעִית.

וְהַיְיָדָא אָמַר דָּא? הַנּוֹטֵעַ וְהַמַּבְרִיךְ וְהַמַּרְכִּיב שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – עָלְתָה לוֹ שָׁנָה שְׁלֵימָה וּמוּתָּר לְקַיְּימָהּ בַּשְּׁבִיעִית. פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה – לֹא עָלְתָה לוֹ שָׁנָה שְׁלֵימָה, וְאָסוּר לְקַיְּימוֹ בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל אָמְרוּ: פֵּירוֹת נְטִיעָה זוֹ – אֲסוּרִים עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט.

תָּנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹגְיָא: לֵית כָּאן מַרְכִּיב. אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי: אֲפִילּוּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לֵית כָּאן מַרְכִּיב. לְשֶׁעָבַר. הָא בַּתְּחִילָּה – לֹא.

רַבִּי יִצְחָק בַּר חֲקוּלָה בְּשֵׁם חִזְקִיָּה: הַנּוֹטֵעַ בַּעֲצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב – חַיָּיב בְּעָרְלָה. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁהַשָּׁרָשִׁין מְפַעְפְּעִין אוֹתוֹ.

רַבִּי יוֹנָה מַפִּיק לִישְׁנָא, כְּלִי חֶרֶשׂ עוֹמֵד בִּפְנֵי שָׁרָשִׁין?

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: נָטַע בּוֹ דְּלַעַת

[דף ד׳ ע״ב] מֵאַחַר שֶׁהוּא כְּנָקוּב אֵצֶל הָאוּילָן, כְּנָקוּב הוּא אֵצֶל הַזֶּרָעִים?

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: אוּלָן שֶׁנָּטְעוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת – חַיָּיב בְּעָרְלָה וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, דִּכְתִיב (דברים יד, כב) **עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה**. וּבַשְּׁבִיעִית – צְרִיכָה, דִּכְתִיב (ויקרא כה, ב) **וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת לַה׳**. וּכְתִיב (שם) **שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר.**

הֲלָכָה ג׳ מתני׳ אוּלָן שֶׁנֶּעֱקַר וְהַסָּלַע עִמּוֹ, אִם יָכוֹל לִחְיוֹת – פָּטוּר. וְאִם לָאו – חַיָּיב. נֶעֱקַר הַסָּלַע מִצִּידוֹ, זִיעְזְעַתּוּ הַמַּחֲרִישָׁה, אוֹ שֶׁזִּיעְזְעַתּוּ וַעֲשָׂאוּ כֶּעָפָר, אִם יָכוֹל לִחְיוֹת – פָּטוּר. וְאִם לָאו – חַיָּיב.

אוּלָן שֶׁנֶּעֱקַר וְנִשְׁתַּיֵּיר בּוֹ שׁוֹרֶשׁ – פָּטוּר. וְכַמָּה יְהֵא בַּשּׁוֹרֶשׁ? רַבָּן גַּמְלִיאֵל מִשּׁוּם רַבִּי לְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ בִּירְתּוֹתָא: כְּמַחַט שֶׁל מִתּוּן.

אוּלָן שֶׁנֶּעֱקַר וּבוֹ בְּרֵיכָה וְהוּא חָיָה מִמֶּנּוּ – חֲזָרָה וְקִינָה לִחְיוֹת כַּבְּרֵיכָה. הִכְרִיכָהּ שָׁנָה אַחַר שָׁנָה וְנִפְסְקָה – מוֹנֶה מִשָּׁעָה שֶׁנִּפְסְקָה.

סִיפּוּק הַנְּפָנִים, סִיפּוּק עַל גַּבֵּי סִיפּוּק, אַף עַל פִּי שֶׁהִכְרִיכָן בָּאָרֶץ – מוּתָּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מָקוֹם שֶׁכּוֹחָהּ יָפֶה – מוּתָּר. וּמָקוֹם שֶׁכּוֹחָהּ רַע – אָסוּר.

בְּרֵיכָה שֶׁנִּפְסְקָה וְהִיא מְלֵאָה פֵּירוֹת, אִם הוֹסִיף בְּמָאתַיִם – אָסוּר.

גמרא בֵּינִי מַתְנִיתִין, אִם הָיָה יָכוֹל לִחְיוֹת – פָּטוּר. וְאִם לָאו – חַיָּיב.

חִזְקִיָּה שָׁאַל: פָּחוֹת מִכָּאן כְּתָלוּשׁ הוּא? הִשְׁתַּהֲוָה לוֹ – אֲמָרוּ? כּוֹתְבִין עָלָיו גִּיטֵּי נָשִׁים? אָמְרִין: חָזַר בֵּיהּ חִזְקִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מִן הָדָא חָזַר בֵּיהּ, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן

[דף ה׳ ע״א]

בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: מִבְּיָון שֶׁיֵּשׁ כְּמַחַט שֶׁל מִיתּוּי, דָּבָר בָּרִיא שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים.

חִזְקִיָּה שָׁאַל: שְׁלִישׁ מַחַט – שָׁנָה, שְׁנֵי שְׁלִישִׁים – שְׁתֵּי שָׁנִים?

חַבְרַיָּיא בָּעַיי: מַחַט וּשְׁלִישׁ, דָּבָר בָּרִיא שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַרְבַּע שָׁנִים? אִין תֵּימַר לֹא חָזַר בֵּיהּ, לָמָּה שָׁאַל בֵּן? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מִן מִילְּתֵיהּ חָזַר בֵּיהּ. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: מִבְּיָון שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּמַחַט שֶׁל מִיתּוּי דָּבָר בָּרִיא שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֲפִילּוּ יֵשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים – אֵין בּוֹ כְּמַחַט שֶׁל מִיתּוּי.

אָמַר רַבִּי יוּדָן: מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְרַבִּי יוֹסֵי! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: אַף כְּשֶׁאָמְרוּ בְּנוֹת חָמֵשׁ בְּנוֹת שֵׁשׁ בְּנוֹת שָׁבַע, אֶלָּא בִּנְפָנִים – בְּנוֹת חָמֵשׁ. בִּתְאֵנִים – בְּנוֹת שֵׁשׁ. בְּזֵיתִים – בְּנוֹת שָׁבַע. וַאֲנַן חָמֵיי הָדֵין מַרְוָותָא דִּתְאֵינָה אִתְיָא בְּפֵירֵי. אָמַר רַבִּי יוּדָן: כָּךְ טִרִיפָן לְעוֹבְיָהּ.

אִילָן שֶׁנֶּעֱקַר וּבוֹ בְּרִיכָה. וּבוֹ בְּרָכָה. רַבִּי חוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וּבוֹ בְּרִיכָה.

[דף ה' ע"ב] אָמַר רַבִּי מָנָא: אִית בְּנֵי נַשׁ שָׁמוּן בְּרִיכָה, כְּמַאן דְּאָמַר (בראשית כד) **בּוֹא בְּרוּךְ ה'.**

רַבִּי זְעֵירָה, רַבִּי יַסִּי, רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא. רַבִּי בָּא, רַבִּי חִיָּיה, רַבִּי לְעָזָר, רַבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה בֶּן גַּמְלִיאֵל: יַלְדָּה שֶׁסִּיפְּקָה לְזַקְנָה – טָהֳרָה הַיַּלְדָּה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיה בַּר בָּא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן! סִיפּוּק גְּפָנִים, סִיפּוּק עַל סִיפּוּק, אַף עַל פִּי שֶׁהִבְרִיכָן לָאָרֶץ – מוּתָּר. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא הִשְׁרִישָׁה הַיַּלְדָּה עַד שֶׁלֹּא תִּתְאַחֶה מִן הַזְּקֵנָה!

רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הִלֵּל: דְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מִתְאַחֶה הִיא עַד שֶׁלֹּא תַּשְׁרִישׁ.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שָׁרָשִׁים – אֵין בָּהֶן מַמָּשׁ. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי יוֹסֵי: בְּפֵירוּשׁ שְׁמַעְתְּהּ מִן רַבִּי יוֹחָנָן, אוֹ מִן שִׁיטָּתֵיהּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְתָנֵי בֵּן, הִקְדִּישׁ וְאַחַר כָּךְ נָטַע – פָּטוּר מִן הָעֲרָלָה. נָטַע וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישׁ – חַיָּיב בְּעָרְלָה. וַאֲתוּן סָבְרִין מֵימַר: הֶקְדֵּשׁ – פָּטוּר, וּזְקֵינָה – פָּטוּר!

וְלָא דָּמְיָא, הֶקְדֵּשׁ – רָאוּי הוּא לִפְדּוּתוֹ וּלְחַיְּיבוֹ, הוֹאִיל וְרָאוּי לַחְשׁוֹב וּלְחַיְּיבוֹ. אִית לָךְ גַּבֵּי זְקֵינָה רָאוּי לַחְשׁוֹב עָלֶיהָ וּלְחַיְּיבָהּ?

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֶתְרוֹג שֶׁחָנַט בִּשְׁנַת עֲרָלָה, וְסִיפְּקוֹ לַחֲבֵירוֹ, אֲפִילּוּ מוֹסִיף כַּמָּה – אָסוּר, שֶׁאֵין גִּידּוּלֵי אִיסּוּר מַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר.

[דף ו' ע"א]

הָא יַלְדָּה שֶׁסִּיפְּקָה – טְהוֹרָה הַיַּלְדָּה. אִין תֵּימַר לֹא טָהֳרָה, אֲפִילּוּ מוֹסִיף כַּמָּה – אָסוּר!

רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַבָּנִין: אֶתְרוֹג שֶׁחָנַט בִּשְׁנַת עֲרְלָה וְיָצָא בִּשְׁנַת הֶיתֵּר וְסִיפְּקוֹ לְחַבֵּירוֹ, אֲפִילוּ מוֹסִיף כַּמָּה – אָסוּר. לוֹקִין עָלָיו בְּכַזַּיִת.

אָמַר רַבִּי מְיָישָׁא לְרַבִּי זְעֵירָא: תַּרְתֵּין מִילִּין אַתּוּן אָמְרִין וְאִינוּן פְּלִיגִין חָדָא עַל חָדָא. הָכָא אַתּוּן אָמְרִין: שֶׁאֵין גִּידּוּלֵי אִיסּוּר מַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר. וְהָכָא אַתּוּן אָמְרִין: לוֹקִין עָלָיו בְּכַזַּיִת. וְיִלְקֶה לְפִי חֶשְׁבּוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ!

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: כָּאן – מֵהֲמַת עַצְמוֹ הוּא חַי. וְכָאן מֵהֲמַת הַסִּיפּוּק הוּא. מֵעַתָּה, אֶתְרוֹג שֶׁחָנַט בִּשְׁנַת עֲרְלָה, וְיָצָא בִּשְׁנַת הֶיתֵּר וְסִיפְּקוֹ לַחֲבֵירוֹ, וְכֵן חֲבֵירוֹ סִיפְּקוֹ זֶה לָזֶה – טְהָרוּ זֶה אֶת זֶה.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, וְרַב חִסְדָּא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: בְּסָתָם חֲלוּקִין. מַה נַן קַיְימִין? אִם דָּבָר בָּרִיא הוּא שֶׁהוּא חַי מִכֹּחַ הַזְּקָנָה – דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. וְאִם דָּבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חַי מִכֹּחַ הַיַּלְדָּה – דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר! אֶלָּא כַּי נַן קַיְימִין: בְּסָתָם.

כֵּיצַד הוּא יוֹדֵעַ? רַבִּי בִּיבִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: אִם הָיוּ הֶעָלִים הָפוּכִין כְּלַפֵּי הַיַּלְדָּה – דָּבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חַי מִכֹּחַ הַזְּקָנָה. וְאִם הָיוּ הֶעָלִים הָפוּכִין כְּלַפֵּי הַזְּקָנָה – דָּבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חַי מִכֹּחַ הַיַּלְדָּה.

אָמַר רַבִּי יוּדָן בַּר חָנִין: סִימָנָא, דְּאָכִיל מִן הַחֲרִיהּ, בָּהִית מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי יוּדָן אֲבוּי דְּרַבִּי מַתַּנְיָיה: תִּיפְתַּר שֶׁנִּשְׁרוּ הֶעָלִין.

בְּרִיכָה שֶׁנִּפְסְקָה. אָמַר רַבִּי יוּדָן: לֹא סוֹף דָּבָר בְּרֵיכָה. אֶלָּא אֲפִילוּ אִילָן. דְּאָמַר רַבִּי יַסִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בָּצָל שֶׁעָקְרוֹ וּשְׁתָלוֹ, בֵּיוָן שֶׁהִשְׁרִישׁ – מְעַשֵּׂר לְפִי כּוּלּוֹ.

רַבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בָּצָל שֶׁעָקְרוֹ וּשְׁתָלוֹ, בֵּיוָן שֶׁהִשְׁרִישׁ – מְעַשֵּׂר לְפִי כּוּלּוֹ, דְּלָא תִּיסְבּוֹר מֵימַר, אוֹף הָכָא כֵּן.

חִילְפֵּיי שָׁאַל לְרַבִּי יוֹחָנָן וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן: תֶּבֶל מַהוּ שֶׁיֵּאָסֵר בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם? אָמַר לֵיהּ: אֵין תֶּבֶל בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם. וְהָתָנֵינַן: כָּל הַמְּחַמֵּץ וְהַמְּתַבֵּל וְהַמְּדַמֵּעַ, אֵין תֵּימַר לְמֵאָה מָאתַיִם,

[דף ו' ע"ב]

אֲפִילוּ לֹא חִימֵּץ, אֲפִילוּ לֹא תִיבֵּל! אֶלָּא בַּעֲנָבִים אֲנַן קַיְימִין.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשֶׁלֹּא צָמְקוּ. אֲבָל אִם צָמְקוּ – יֵשׁ תֶּבֶל בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם.

רַבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשֶׁלֹּא בִּישְׁלוֹ. אֲבָל אִם בִּישְׁלוֹ – יֵשׁ תֶּבֶל בְּיוֹתֵר מִמָּאתַיִם.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי פְּדָיָה: נוֹתְנֵי טְעָמִים – אֶחָד מִשִּׁשִּׁים.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק לְרַבִּי חִיָּיא בַּר בָּא: הָא רַבִּי יוֹסֵי פָּלֵיג עֲלָךְ, וּמַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל תְּרֵיכוֹן. כָּל הַמְּחַמֵּץ וְהַמְּתַבֵּל וְהַמְּמַצֵּעַ. אִין תֵּימַר לְמֵאָה מָאתַיִם, אֲפִילּוּ לֹא חִימֵּץ אֲפִילּוּ לֹא תִיבֵּל. אֶלָּא, בְּיוֹתֵר אֲנַן קַיָּימִין.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: תִּיפָּתֵר בָּשָׂר בְּבָשָׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הִיא בָּשָׂר בְּבָשָׂר, הִיא שְׁאָר כָּל הָאֵיסּוּרִין. דְּאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הָאֵיסּוּר – מְשַׁעֲרִין אוֹתָן כְּיילּוּ בֵּן.

מַיי כְּדוֹן? הֶהֵן אָמַר: נוֹתְנֵי טְעָמִים – אֶחָד מִמֵּאָה. וְהֶהֵן אָמַר: נוֹתְנֵי טְעָמִים – אֶחָד מִשִּׁשִּׁים.

מַאן דְּאָמַר נוֹתְנֵי טְעָמִים אֶחָד מִשִּׁשִּׁים, אַתְּ עוֹשֶׂה אֶת הַזְּרוֹעַ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בָּאַיִל. וּמַאן דְּאָמַר אֶחָד מִמֵּאָה, אַתְּ עוֹשֶׂה אֶת הַזְּרוֹעַ אֶחָד מִמֵּאָה בָּאַיִל.

מַאן דְּאָמַר אֶחָד מִמֵּאָה, אַתְּ מוֹצִיא הָעֲצָמוֹת מֵהַזְּרוֹעַ. וּמַאן דְּאָמַר אֶחָד מִשִּׁשִּׁים, אֵין אַתְּ מוֹצִיא אֶת הָעֲצָמוֹת מִן הַזְּרוֹעַ.

וּכְשֵׁם שֶׁאַתְּ מוֹצִיא אֶת הָעֲצָמוֹת מִן הַזְּרוֹעַ, כָּךְ הוֹצִיאָם מִן הָאַיִל! לֵית יָכִיל! דְּתָנֵי: אֵין טִינוֹפֶת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרֶפֶת עִם הַתְּרוּמָה לְאֱסוֹר אֶת הַחוּלִין. אֲבָל טִינוֹפֶת שֶׁל חוּלִין מִצְטָרֶפֶת עִם הַחוּלִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה.

רַב בִּיבִי בָּעֵי: טִינוֹפֶת שֶׁל תְּרוּמָה מַהוּ שֶׁתִּצְטָרֵף עִם הַחוּלִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה?

מִן מַה דְּאָמַר רַב חוּנָא: קְלִיפֵּי אִיסּוּר מִצְטָרֶפֶת לְהֶיתֵּר – הָדָא אָמְרָה: טִינוֹפֶת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרֶפֶת עִם הַחוּלִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה.

תָּנֵי רַבִּי חִיָּיה: כָּל מַה שֶׁאָסַרְתִּי לְךָ בְּמָקוֹם אַחֵר, הִתַּרְתִּי לְךָ כָּאן. לְפִי שֶׁבְּכָל מָקוֹם, מֵאָה – אָסוּר. מֵאָה וְעוֹד – מוּתָּר. בְּרַם הָכָא אֲפִילּוּ מֵאָה – מוּתָּר.

אִם הוֹסִיף בְּמָאתַיִם – אָסוּר. דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי מְשַׁעֲרִין כְּהָדֵין יְרִבּוּזָה.

כֵּיצַד הוּא יוֹדֵעַ? רַב בִּיבִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: לוֹקֵט אֶחָד וּמַנִּיחַ אֶחָד, מַה שֶּׁזֶּה פּוֹחֵת – זֶה מוֹסִיף.

הֲלָכָה ד' מִתְנִי' נְטִיעָה שֶׁל עֲרָלָה וְשֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּנְטִיעוֹת – הֲרֵי זֶה לֹא יִלְקוֹט. וְאִם לִיקֵּט – יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמָאתַיִם. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּין

[דף ז' ע"א]

לִלְקוֹט. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף יִתְכַּוֵּין וְיִלְקוֹט, וְיַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמָאתַיִם.

גמ' נְטִיעָה שֶׁל עֲרָלָה, נְטִיעָה שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם. וְהַלֹּא כָּל הַנְּטִיעוֹת אֵינָן כִּלְאַיִם בְּכֶרֶם? בֵּינִי מַתְנִיתָא, עֲרוּגָה שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: כְּשֶׁהֵבִיא עֲצִיץ נָקוּב וְהֶעֱבִירוֹ תַּחַת הַגֶּפֶן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם חִזְקִיָּה: לוֹקֶה שְׁלֹשָׁה אֶשְׁכּוֹלוֹת וּמַתִּיר.

מִחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. תַּמָּן אוֹמֵר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הָיוּ לְפָנָיו מֵאָה וַחֲמִשִּׁים חָבִיּוֹת, נִתְפַּתְּחוּ מֵאָה – מֵאָה מוּתָּרוֹת וַחֲמִשִּׁים אֲסוּרוֹת. וְהַשְּׁאָר, לְכָשֶׁיִּפָּתְחוּ – יְהוּ מוּתָּרוֹת. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא לְכָשֶׁיִּפָּתְחוּ. הָא לִיפָּתַח לְכַתְּחִילָּה – אָסוּר. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵין! תַּמָּן – בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה, וְהָכָא – בְּשֵׁם חִזְקִיָּה.

וְאָמְרִין תַּמָּן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: פּוֹתֵחַ שָׁלֹשׁ חָבִיּוֹת וּמַתִּיר. וְאַתְיָא כְּחִזְקִיָּה דְּהָכָא. וְהָא תָּנֵינַן: חֲרֵי זֶה לֹא יִלָּקוֹט! לְשֶׁעָבַר. וְהָא תָּנֵינַן: אִם לִקְטוּ – יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמְאתַיִם! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: כָּאן – בְּשֶׁלִּיקֵּט שְׁלֹשָׁה, כָּאן – בְּשֶׁלִּיקֵּט כּוּלְּהוֹן.

תָּנֵי: רִמּוֹנֵי בָּדָן שֶׁפִּיפְּקוּ – מַעֲלֶה. וְדַיָּין – אֵינוֹ מַעֲלֶה.

אַף בַּקַּרְקַע בֵּן. סָפֵק קַרְקַע – מַעֲלֶה. וַדַּאי קַרְקַע – אֵינוֹ מַעֲלֶה. הֵיךְ עֲבִידָא? נְטִיעָה שֶׁל עֲרָלָה וְשֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּנְטִיעוֹת, סָפֵק קַרְקַע – מַעֲלֶה. וַדַּאי קַרְקַע – אֵינוֹ מַעֲלֶה. רַבִּי יוּדָן בְּעֵי: אַף לְעִנְיַן גְּבִילָה כֵּן? חָזַר רַבִּי יוּדָן וּמַר: גְּבִילָה – אֵין לוֹ עֲלִייָה. קַרְקַע – יֵשׁ לוֹ עֲלִייָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף יִתְפַּוֵּין וְיִלָּקוֹט וְיַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמְאתַיִם. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי? שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהִיוֹת

[דף ז' ע"ב]

מֵידֵל בִּנְפָנִים. תַּמָּן תָּנֵינַן: כְּאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה, טְחָנָן וּפָחֲתוּ – כְּשֵׁם שֶׁפָּחֲתוּ הַחוּלִּין כָּךְ פָּחֲתָה הַתְּרוּמָה, וּמוּתָּר. תָּנֵי: אַף טוֹחֵן לְכַתְּחִילָּה וּמַתִּיר. מַתְנִיתִין דְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּאָמַר: אַף יִתְפַּוֵּין וְיִלָּקוֹט וְיַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמְאתַיִם.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַכֹּהֲנִים לִהְיוֹת טוֹחֲנִין מְדוּמָּע לְתוֹךְ בָּתֵּיהוֹן. מַה נְפַק מִן בֵּינֵיהוֹן? כִּלְאֵי הַכֶּרֶם. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי – טוֹחֵן וּמַתִּיר. עַל דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנִין – אֵין טוֹחֵן וּמַתִּיר.

הֲלָכָה ה' מתני' הָעֵלִים, וְהַלּוּלְבִים, וּמֵי גְפָנִים, וְהַסְּמָדַר – מוּתָּרִים בָּעֲרָלָה וּבְרִבָּעִי וּבַנָּזִיר. וַאֲסוּרִים בָּאֲשֵׁירָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַסְּמָדַר – אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי.

רַבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמַּעֲמִיד בִּשְׂרַף הָעֲרָלָה – אָסוּר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שָׁמַעְתִּי בְּפֵירוּשׁ שֶׁהַמַּעֲמִיד בִּשְׂרַף הָעֵלִים וּבִשְׂרַף הָעִיקָּרִים – מוּתָּר. בִּשְׂרַף הַפַּגִּים – אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי.

עַנְקוֹקְלוֹת וְהַחֲרַצִּנִּים וְהַזָּגִין וְהַתֶּמֶד שֶׁלָּהֶן, קְלִיפֵּי רִימּוֹן וְהַנִּין שֶׁלּוֹ, קְלִיפֵּי אֱגוֹזִים וְהַגַּרְעִינִין – אֲסוּרִין בָּעֲרָלָה וּבְאֲשֵׁירָה וּבַנָּזִיר, וּמוּתָּרִין בָּרִבָּעִי. וְהַנּוֹבְלוֹת כּוּלָּן – אֲסוּרוֹת.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נוֹטְעִין יִיחוּר שֶׁל עֲרָלָה, וְאֵין נוֹטְעִין אֱגוֹז שֶׁל עֲרָלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי. וְאֵין מַרְכִּיבִין בְּכַפְּנִיוֹת שֶׁל עֲרָלָה.

[דף ח' ע"א]

גמרא הֶעָלִים וְהַלּוּלָבִים. מַתְנִיתָא דְּלָא כְּרַבִּי לִיעֶזֶר. דְּתָנֵי בְּשֵׁם רַבִּי לִיעֶזֶר: (במדבר ו) **מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל.** אַף הֶעָלִים וְהַלּוּלָבִים בְּמַשְׁמַע. תָּנֵי, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: סְמָדַר – אָסוּר בְּנָזִיר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֶּרִי. וְקַשְׁיָא, אִם אָסוּר בְּנָזִיר – לָמָּה לִי פֶּרִי. אִם פֶּרִי הוּא – יְהֵא אָסוּר בַּכֹּל.

מִילְּתֵיהּ דְּרַבִּי יִצְחָק אָמַר: שֶׁהוּא אָסוּר בַּכֹּל.

רַבִּי יִצְחָק שָׁאַל: מַאן תַּנָּא אֵין מַרְכִּיבִין בְּכַפְנִיּוֹת שֶׁל עֲרָלָה? רַבִּי יוֹסֵי.

תָּנֵי: פֶּרִי אַתָּה פּוֹדֶה, וְאֵין אַתָּה פּוֹדֶה לֹא בוֹסֶר וְלֹא פַּגִּים. הוֹרֵי רַבִּי זְבִידָא בְּאֵילֵּין פַּגֵּי תְּמָרָה – שֶׁיִּקְּבְרוּ. רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: עָבַר וּפָדָיוֹ, שֶׁמָּא אֵינוֹ פָּדוּי? וְתֵימַר טָעוּן קְבוּרָה?!

רַבִּי פְּדָת, רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. תַּמָּן תְּנִינַן: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין לַקְּטָף שְׁבִיעִית, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ פֶּרִי.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי פְּדָת: כְּמָה דְּתֵימַר תַּמָּן: הָלְכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְהָכָא, הָלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ!

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וְדִמְיָה הִיא לְכָל דָּבָר? קְטָף – בָּטֵל עַל גַּבֵּי שָׁרְפּוֹ. אִילֵּן – אֵינוֹ בָּטֵל עַל גַּבֵּי שָׁרְפּוֹ. אוֹכְלֵי בְּהֵמָה – קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חַל עֲלֵיהֶן, אֵין קְדוּשַׁת עֲרָלָה חָל עֲלֵיהֶן.

אָמַר רַבִּי בּוֹן: אִית לָהּ חוֹרִי, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמְרָה שְׁמוּעָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ אָמְרָה.

לָמָּה? שָׁרָף פְּרִי, פַּגִּין פְּרִי? אִין תֵּימַר שָׁרָף פְּרִי, עָשָׂה בֵּן בִּתְרוּמָה – אָסוּר. לָמָּה? שֶׁהַנְּיַית תְּרוּמָה – מוּתֶּרֶת, וְהַנְּיַית עֲרָלָה – אֲסוּרָה.

עַנְקוֹקְלוֹת וְחַחְרַצַּנִּים. רַבִּי זְעֵירָא וְחַד מִן רַבָּנִין בְּשֵׁם רַב: עֲנָבִים שֶׁלָּקוּ – עַד שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: אֲפִילּוּ לָקוּ – מִשֶּׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ. אָמַר רַבִּי חִייָא בַּר אַדָּא: לְשׁוֹן נוֹטְרִיקוֹן הוּא, עֲנִבִין דְּלֶקֵי תִּלְתֵּיהוֹן.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נוֹטְעִין יחוּר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עָבַר וְנָטַע – מוּתָּר. עָבַר וְהִרְכִּיב – אָסוּר.

אֶגוֹז שֶׁל עֲרָלָה שְׁנִטְּעוֹ, וְכֵן בֵּיצַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנַּעֲשֵׂית אֶפְרוֹחַ, רַבִּי חַגַּיי בְּשֵׁם רַבִּי יאשִׁיָּה: אִיתְפַּלְגוּן חִזְקִיָּה וְכַהֲנָא. כַּהֲנָא אָמַר: מוּתָּרֶת. חִזְקִיָּה אָמַר: אָסוּר.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּחִזְקִיָּה, אֵיזוֹ אֶפְשָׁר לְבֵיצַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁנַּעֲשֵׂית אֶפְרוֹחַ? מַה נַן קַיָּימִין? אִם כְּשֶׁפָּחֲמָה – אֵין כָּאן אֶפְרוֹחַ! אִם כְּשֶׁהִכְנִיסָהּ לִפְנִימָה מִן הַקַּנְקִילִין, אֲתָא חֲמֵי, וְאִלּוּ הִשְׁתַּהֲוָה לָהּ – לֹא אֲמָרָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהִכְנִיסָהּ לִפְנִים מִן הַקַּנְקִילִין – אֲמָרָהּ?!

אָמַר רַבִּי יוּדָן אֲבוּי דְּרַבִּי מַתַּנְיָה: תִּפְתֵּר, שֶׁגָּדַר בָּהּ עֲבוֹדָה זָרָה.

בֵּיצַת הֶקְדֵּשׁ שֶׁנַּעֲשֵׂית אֶפְרוֹחַ. אָמַר רַבִּי יֶנָּאי: פְּלִיגִי בָּהּ כַּהֲנָא וְרַבִּי יוֹחָנָן. כַּהֲנָא אָמַר: אֲסוּרָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוּתֶּרֶת. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי יוֹסֵי: הָא רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוּתֶּרֶת, אוּף הִיא פּוֹדֶה אוֹתָהּ בִּזְמַן זֶרֶעָהּ. רַבִּי חֲנִינָא וְרַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם כַּהֲנָא: פּוֹדֶה אוֹתָהּ בִּזְמַן זֶרֶעָהּ. וְרַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם רַבִּי פִּנְחָס, מְתַקְּנָתָהּ. כַּהֲנָא אָמַר: אֲסוּרָה וּפוֹדֶה אוֹתָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוּתֶּרֶת וּפוֹדֶה אוֹתָהּ בִּזְמַן זֶרֶעָהּ.

הַדָּרָן עָלָךְ הַנּוֹטֵעַ לַסָּג

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א' מתני' הַתְּרוּמָה, וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי, חַחַלָּה, וְהַבִּכּוּרִים – עוֹלִים בְּאֶחָד וּמֵאָה **[דף ח' ע"ב]** וּמְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְצָרִיךְ לְהָרִים.

הָעָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם – עוֹלִים בְּאֶחָד וּמָאתַיִם, וּמְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהָרִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵינָן מִצְטָרְפִין. רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: מִצְטָרְפִין בְּנוֹתַן טַעַם, אֲבָל לֹא לֶאֱסוֹר.

גמרא הַתְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כו'. לְמִי נִצְרְכָה? לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אֵין שְׁתֵּי שְׁמוֹת מִצְטָרְפִין, מוֹדֵי שֶׁכּוּלְּהֶן לְשֵׁם תְּרוּמָה – מִצְטָרְפִין.

מַאן תָּנָא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי? רַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר בְּדִבְרֵיהֶן כְּדִבְרֵי תוֹרָה.

וְהָא אַשְׁכְּחָן דְּרַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר בְּדִבְרֵיהֶן כְּדִבְרֵי תוֹרָה? אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: הַהִיא דְּתָנֵינָן תַּמָּן: הָרוֹאֶה כֶּתֶם – חֲרֵי זוֹ מְקוּלְקֶלֶת, וְחוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוּם זוֹב; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין בְּכְתָמִים מִשּׁוּם זוֹב.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: וְלָמָּה לֹא תָּנֵינַן חַלַּת דְּמַאי? בְּגִין דְּתָנֵינַן חַלָּה וַדַּאי לֹא תָּנֵי חַלַּת דְּמַאי. וְהָתָנֵינַן: תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי! רַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: דְּמַאי – צָרִיךְ חַלָּה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיה בַּר **[דף ט' ע"א]**

לוּלְיָבָא: נוֹטֵל הוּא דָּמָיו מִן הַשֵּׁבֶט? אָמַר לֵיהּ: כֵּן אָמַר שְׁמוּאֵל, שֶׁהוּא נוֹטֵל דָּמָיו מִן הַשֵּׁבֶט.

רַבִּי מָנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי: אֵינוֹ נוֹטֵל דָּמָיו מִן הַשֵּׁבֶט. לְמָחָר הוּא מֵבִיא וַדַּאי וְאוֹמֵר: "דְּמַאי הוּא" כְּדֵי לִיטוֹל מִמֶּנּוּ דָּמִים!

רַבִּי יוֹחָנָן שָׁאַל לְנַמְלִיאֵל זוּגָא: נְהִיגִין אַתּוּן מַפְקִין חַלָּה מִן הַדְּמַאי? אָמַר לֵיהּ: לֹא. כֵּן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל אַחוּהּ דְּרַב בֶּרְכְיָה, בְּשָׁעָה שֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי, רוֹב הָעָם מַפְרִישִׁין אוֹתוֹ לְתוֹךְ בָּתֵּיהֶן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: תְּנֵיי בֵּית דִּין, שֶׁתְּהֵא חַלָּתוֹ בְּצִפּוֹן צְפוֹנוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת מַעֲשְׂרוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. [1][גָּרְנָן לְמַעֲשְׂרוֹת - חַיָּב עָלָיו מִשּׁוּם, טֶבֶל מִשֶּׁתִּגְמֹר מְלַאכְתּוֹ וּמְלֵאכֶת מְכָנְסָתוֹ]:

ב. כָּל שֶׁתְּחִלָּתוֹ אֹכֶל וְסוֹפוֹ אֹכֶל, כְּגוֹן יָרָק - חַיָּב בִּתְחִלָּתוֹ וְחַיָּב בְּסוֹפוֹ. כָּל שֶׁתְּחִלָּתוֹ אֹכֶל וְאֵין סוֹפוֹ אֹכֶל, כְּגוֹן הַמְקַיֵּם זֶרַע לְיֶרֶק - חַיָּב בִּתְחִלָּתוֹ וּפָטוּר בְּסוֹפוֹ. כָּל שֶׁאֵין תְּחִלָּתוֹ אֹכֶל וְסוֹפוֹ אֹכֶל, כְּגוֹן פֵּרוֹת אִילָן - פָּטוּר בִּתְחִלָּתוֹ וְחַיָּב בְּסוֹפוֹ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: אָפִלּוּ לֹא הֵבִיא אִישׁ אֶלָּא גַּרְגִּיר אֶחָד בָּאֶשְׁכּוֹל - כָּל הָאֶשְׁכּוֹל כֻּלּוֹ הֲרֵי זֶה חַיָּב:

ג. הָאֶלְצָרִין, וְהָאַפְרְסְקִין, וְהָאִסְטְרוּבְלִין - מְשַׁיְּעָשׂוּ קִלְפָּה. הָאֱגוֹזִין, הַשְׁקֵדִין - מְשֶׁיַּעֲשׂוּ מְגוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְשַׁיַּעֲשׂוּ קִלְפָּה. בְּאֵיזוֹ קִלְפָּה אָמְרוּ? בְּקִלְפָּה תַּחְתּוֹנָה שֶׁעַל גַּב אֹכֶל. נְהוֹרַאי בֶּן שׁוֹנְיָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: תַּפּוּחִין קְטַנִּים - פְּטוּרִין. תַּפּוּחֵי גְדוֹלִים - חַיָּבִין. תַּפּוּחֵי מֵילָא - חַיָּבִין, בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר מִשֵּׁם אָבִיו: שְׁקֵדִים הַמָּרִים - חַיָּבִין בֵּין קְטַנִּים בֵּין גְּדוֹלִים. שְׁקֵדִים מְתוּקִין - מְשֶׁתִּפְרֹשׂ קְלִפָּתָן הַחִיצוֹנָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל פּוֹטֵר אֶת הַמְלִפְּפוֹנוֹת בְּקִטְנָן עַד שֶׁיְּקָרְחוּ[2]:

ד. הַסִּיאָה, וְהָאֱזוֹב, וְהַקּוֹרָנִית - מְשֶׁיְּנִיצוּ. וְכָל הָאוֹבִים אֲדָמִין - מְשֶׁיְּנִיצוּ. הָיְתָה שְׁנָיָה וְנִכְנְסָה שְׁלִישִׁית - הֲרֵי הֵן שֶׁל שְׁלִישִׁית. הָיְתָה עֲרֵב שְׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית - הֲרֵי הֵן שֶׁל שְׁבִיעִית. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הַגָּמוּר - שֶׁהוּא לְשֶׁעָבַר, וְעַל שֶׁלֹּא הָנִיחַ - שֶׁהוּא לֶעָתִיד לָבֹא. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הָנִיחַ, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לְשֶׁעָבַר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לֶעָתִיד לָבֹא. גָּרְנָן לְמַעֲשְׂרוֹת - חַיָּב עָלָיו מִשּׁוּם טֶבֶל מִשֶּׁתִּגְמֹר מְלַאכְתּוֹ וּמְלֵאכֶת מְכָנְסָתוֹ. הָיָה מְפַקֵּס רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, וּמַשְׁלִיךְ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן - אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּגַמֵּר כָּל צָרְכּוֹ:

ה. תּוֹרְמִין קְשׁוּאִין וּדְלוּעִין, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פִיקֵּס. אֲבַטִּיחִין וּמְלָפְפוֹנוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שָׁלַק. מְלָפְפוֹנוֹת שֶׁעֲתִידִין לַעֲלוֹתָן מִן הַיּוֹרָה - אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲלֵם מִן הַיּוֹרָה. יָרָק שֶׁנֶּאֱגְדוּ בַּשָּׂדֶה וְעָתִיד לֶאֱגֹד צִינוֹק[3] קָטָן לַשּׁוּק, כֵּיוָן שֶׁאָגְדוּ בַּשָּׂדֶה - הֲרֵי זֶה חַיָּב:

ו. הַמְלַקֵּט בַּשָּׂדֶה, כֵּיוָן שֶׁלִּקֵּט כָּל צָרְכּוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמְלַקֵּט בַּשָּׂדֶה, וְעָתִיד לְקַלֵּעַ בַּשּׁוּם וּלְאַגֵּד בַּבָּצָל - אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּקַלֵּעַ וְיֶאֱגֹד. שִׁבֳּלִין הַפּוֹלְטוֹת מִן הַגֹּרֶן, וּמַחְפּוֹרוֹת שֶׁל כְּרִי, וּקְצָצִין שֶׁל קִטְנִיּוֹת, כֵּיוָן שֶׁנִּתְמָרַח הַגֹּרֶן - לֹא יֹאכַל עַד שְׁיְּעַשֵּׂר. קִטְנִיּוֹת - מְשֶׁיְּכַבֵּר, אֲבָל נוֹטֵל מִתַּחַת כְּבָרָה וְאוֹכֵל:

ז. הַמְקַדֵּישׁ אֶת הַבּוֹר עַד שֶׁלֹּא שִׁילָה וְקִיפָּה, וּפְדָאָהּ - חַיָּב. וּמְשֶׁשִּׁילָה וְקִיפָּה וּפְדָאוֹ - חַיָּב. הִקְדִּישׁוֹ עַד שֶׁלֹּא שִׁילָה וְקִיפָּה, וּבָא גִּזְבָּר וְשִׁילָה וְקִיפָּה, וְאַחַר כָּךְ פְּדָאוֹ - פָּטוּר, הוֹאִיל וּבְשָׁעַת חוֹבָתוֹ הָיְתָה פְּטוּרָה. הַיַּיִן - מְשֶׁיְּקַפֵּה. אַף עַל פִּי שֶׁקִּיפָּה - קוֹלֵט מִן הַגַּת הָעֶלְיוֹנָה וּמִן הַצִּנּוֹר וְשׁוֹתֶה:

ח. הַשֶּׁמֶן - מְשֶׁיֵּרֵד לְעוּקָל. אַף עַל פִּי שֶׁיָּרַד - נוֹטֵל מִן הָעוּקָל, וּמִן הַמָּלוּל, וּמִבֵּין הַפַּסִּין, וְנוֹתֵן לַחֲמִיטָה וְלַתַּמְחוּי. אֲבָל לֹא יְקַבֵּל הַכְּלִי לִהְיוֹת מִשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ. הָיָה אוֹכֵל וְהוֹתִיר, וְחָשְׁכָה בְּלֵיל שַׁבָּת - מֻתָּר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאָכַל וְהוֹתִיר וְחָשְׁכָה בְּלֵיל שַׁבָּת. אֲבָל לֹא יִתְכַּוֵּן וְיִתֵּן אוֹמֵר: לְעָתִיד לָבֹא. גָּרְנָן לְמַעֲשְׂרוֹת - חַיָּב עָלָיו מִשּׁוּם טֶבֶל מִשֶּׁתִּגְמֹר מְלַאכְתּוֹ וּמְלֵאכֶת מְכָנְסָתוֹ. הָיָה מְפַקֵּס רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, וּמַשְׁלִיךְ רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן - אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּגַמֵּר כָּל צָרְכּוֹ:

הַשָּׁלֵם

---

[1] הַגָּרְ"א לֹא גָּרַס לָהּ הָכָא, רַק לְהַלָּן בַּהֲלָכָה ד'.

[2] שֶׁיֵּשׁ עַל הַקְּלִפָּה כְּמִין שְׂעָרוֹת, וְנִקְרָחוֹת בְּגִמַּר בְּשׁוּלָן.

[3] פֵּרוּשׁ: אֲגוּדָה. מִלְּשׁוֹן הַכָּתוּב (יִרְמְיָה כט, כו): "וְאֶל הַצִּינֹק".

תּוֹסֶפְתָּא

לְתוֹךְ אַנְגָּרוֹן הַרְבֵּה בִּשְׁבִיל שֶׁיּוֹתִיר וְיַכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ׃

ט. הַמְקַפֶּה בָּעֲרֵבָה, וְהַמְקַפֶּה בַּכְּלִי – נוֹתֵן לַחֲמִיטָה וְלַתַּמְחוּי. הַמְעָרֶה מִמֵּיחַם לְמֵיחַם, וּמֵאִלְפָּס לְאִלְפָּס, וּמִקְּדֵרָה לְקְדֵרָה – מָתָר לִתֵּן לַשֵּׁנִי וְאָסוּר לִתֵּן לָרִאשׁוֹן׃

י. הַסּוֹחֵט עֲנָבִים, לְתוֹךְ יָדוֹ – הֲרֵי זֶה פָּטוּר. לְתוֹךְ הַכְּלִי – הֲרֵי זֶה חַיָּב׃

יא. הַבַּדְּדִין הַמַּדְלִיקִין מִבַּד לְבַד – אֵין חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם גְּזֵלוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁכָּךְ נָהֲגוּ׃

יב. הָיָה דָּשׁ בֶּחָבִית וּמְעַגֵּל בַּמְּגוּרָה, נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית וְנִפְתְּחָה הַמְּגוּרָה – אָסוּר לֶאֱכֹל מֵהֶן עֲרַאי. רַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר, מִפְּנֵי שֶׁהַתַּחְתּוֹנוֹת צְרִיכוֹת לָעֶלְיוֹנוֹת׃

מַסֶּכֶת מַעֲשְׂרוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַחַמָּרִין וּבַעֲלֵי הַבַּיִת שֶׁהָיוּ עוֹבְרִין וְשָׁבִים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְאוֹתוֹ מָקוֹם. אִם יְחִד לָהֶן בַּעַל הַבַּיִת בַּיִת בְּפָנֵי עַצְמָן, אִם לָנִין שָׁם – חַיָּבִין לְעַשֵּׂר, וְאִם לָאו – פְּטוּרִין מִלְּעַשֵּׂר׃

ב. מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֵצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי לִבְרוֹר חַיִל, וְהָיוּ בְנֵי עֲיָרוֹת מְבִיאִין לָהֶם תְּאֵנִים, אָמַר: מַה אָנוּ לְעַשֵּׂר? אָמַר לָהֶם: אִם לָנִין אָנוּ כָּאן – אָנוּ חַיָּבִין לְעַשֵּׂר, וְאִם לָאו – פְּטוּרִין מִלְּעַשֵּׂר. הִגִּיעוּ לְמָקוֹם לִינָה, אֲפִלּוּ שְׁתֵּי שָׁעוֹת – צְרִיכִין לְעַשֵּׂר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הִגִּיעוּ לְמָקוֹם שְׁבִיתָה, אֲפִלּוּ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי – צְרִיכִין לְעַשֵּׂר׃

ג. הַתּוֹרֵם גְּרוֹגָרוֹת וְעָתִיד לְדוֹרְסָן, תְּמָרִים וְעָתִיד לְדוּשָׁן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יֹאכַל מֵהֶן עֲרַאי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי. מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים: בְּתוֹרֵם שְׁבֵלִין וְעָתִיד לַעֲשׂוֹתָן גֹּרֶן, עֲנָבִים וְעָתִיד לַעֲשׂוֹתָן יַיִן – שֶׁיֹּאכַל מֵהֶן עֲרַאי. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: בִּכְלָלָה שֶׁתָּרַם עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּהּ – שֶׁלֹּא יֹאכַל מִמֶּנָּה עֲרַאי. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר מִקֶּל וָחֹמֶר. וּמַה

הַשָּׁלֵם

אִם בְּשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ זִיקַת שְׁלֹשָׁה מַעֲשְׂרוֹת – אוֹכֵל הֵימֶנָּה אַרְעַי, שָׁעָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ אֶלָּא זִיקַת שְׁנֵי מַעֲשְׂרוֹת – אֵינוֹ דִּין הוּא שֶׁיֹּאכַל הֵימֶנָּה עֲרַאי!

ד. הַלּוֹקֵחַ גְּרוֹגָרוֹת וְעָתִיד לְדוֹרְסָן, תְּמָרִים וְעָתִיד לְדוּשָׁן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יֹאכַל מֵהֶן עֲרַאי, וּמְעַשְּׂרָן דְּמַאי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי, וּמְעַשְּׂרָן וַדַּאי. מוֹדֶה רַבִּי מֵאִיר לַחֲכָמִים: בְּלוֹקֵחַ שְׁבֵלִין וְעָתִיד לַעֲשׂוֹתָן גֹּרֶן, עֲנָבִים וְעָתִיד לַעֲשׂוֹתָן יַיִן, זֵיתִים וְעָתִיד לַעֲשׂוֹתָן שֶׁמֶן – שֶׁאוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר: בְּפֵרוֹת שֶׁאֵין צְרִיכִין גְּמַר מְלָאכָה – שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵהֶן עֲרַאי׃

ה. הַבּוֹצֵר כַּרְמוֹ לְשׁוּק, שֶׁאִם לֹא מָצָא לָהֶן שׁוּק מַחֲזִירָן לַגַּת. זֵיתִים לַשּׁוּק, אִם לֹא מָצָא לָהֶן שׁוּק מַחֲזִירָן לַבַּד – אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי וּמְעַשְּׂרָן וַדַּאי׃

ו. אָמַר לוֹ: ׳צֵא וְלַקֵּט לְךָ תְּאֵנִים מִן הַתְּאֵנָה׳ – אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי וּמְעַשְּׂרָן וַדַּאי. ׳צֵא וּמַלֵּא לְךָ כַּלְכָּלָה זוֹ׳ – אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי וּמְעַשְּׂרָן דְּמַאי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּעֵם הָאָרֶץ. אֲבָל בְּחָבֵר – אוֹכֵל וְאֵין צָרִיךְ לְעַשֵּׂר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּעֵם הָאָרֶץ. אֲבָל בְּחָבֵר – לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר, שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ חֲבֵרִין תּוֹרְמִין שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרַי מִדִּבְרֵי אַבָּא, מָטָב יִתְרְמוּ חֲבֵרִין שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף, וְאַל יַאֲכִילוּ אֶת עַמֵּי הָאָרֶץ טְבָלִים׃

ז. אָמַר לוֹ: ׳צֵא וְלַקֵּט לִי תְּאֵנִים מִן הַתְּאֵנָה׳ – אוֹכֵל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם גֵּזֶל. ׳צֵא וּמַלֵּא לִי כַּלְכָּלָה זוֹ׳ – הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם גֵּזֶל. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ – מוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִשֶּׁל בַּעַל הַבַּיִת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ׃

ח. אָמַר לוֹ: ׳צֵא וְלַקֵּט לְךָ עֶשְׂרִים תְּאֵנִים מִתּוֹךְ שֶׁלִּי, וַאֲנִי אֲמַלֵּא כְּרִסִּי מִתּוֹךְ שֶׁלְּךָ׳, הַמְלַקֵּט בִּמְנָיָן – חַיָּב. הַמְמַלֵּא כְּרִסּוֹ – פָּטוּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: הַמְצָרֵף

תּוֹסֶפְתָּא

שָׁלֹשׁ תְּאֵנִים בְּתוֹךְ פִּיו – פָּטוּר. אַרְבַּע – הֲרֵי זֶה חַיָּב. אָמַר לוֹ: ׳צֵא וְלַקֵּט לְךָ כַּלְכָּלָה גְּדוֹלָה׳ – אֵין פְּחוּתָה מִסְּאָה. ׳בֵּינוֹנִית׳ – אֵין פְּחוּתָה מִתַּרְקַב. ׳קְטַנָּה׳ – אֵין פְּחוּתָה מִקְּבִים:

ט. הַמֵּבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאָכְלָן בֶּחָצֵר שֶׁפְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, שֶׁכֵּח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ – מוֹצִיאָן לֶחָצֵר וְאוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי:

י. הַמֵּבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאוֹכְלָן בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ, שָׁכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ – אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי. הַמֵּבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה, וְהֶעֱבִירָן בַּחֲצֵרוֹ לְאָכְלָן בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ – לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַעֲלָן לְרֹאשׁ הַגַּג וְאוֹכֵל:

יא. הַמּוֹצִיא אֶת פּוֹעֲלָיו לְשָׂדֵהוּ – אֵין רַשַּׁאי לְהַאֲכִילָן אֶלָּא אִם כֵּן עִשֵּׂר, וְהֵן אֵינָן רַשָּׁאִין לֶאֱכֹל אֶלָּא אִם כֵּן עִשְּׂרוּ. וְאִם הָיָה בַּעַל הַבַּיִת מוֹצִיא וְנוֹתֵן לִפְנֵיהֶן בְּעֵין יָפָה – אוֹכְלִין וְאֵין צְרִיכִין לְעַשֵּׂר:

יב. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: ׳הֵילָךְ אִסָּר זֶה וְתֵן לִי בּוֹ חָמֵשׁ תְּאֵנִים׳ – אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפָטוּר. אִם צָרְפָן – חַיָּב. הָיָה בַּעַל הַבַּיִת מוֹצִיא וְנוֹתֵן לוֹ – לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ – אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפָטוּר. וְאִם צָרַף – חַיָּב:

יג. הַלּוֹקֵחַ גְּרוֹגָרוֹת מִן הַמַּקָּצָה – לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּלְקֵט מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ. אֲבָל בִּלְקֵט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ – אוֹכֵל וְאֵין צָרִיךְ לְעַשֵּׂר:

יד. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ מְנַכְּשִׁין בַּשָּׂדֶה, וּמְעַדְּרִין בַּשָּׂדֶה – לֹא יֹאכְלוּ מִן הַזַּיִת וּמִן הַתְּאֵנָה, אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לָהֶן בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. נָתַן לָהֶם בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת – אוֹכְלִין וּמְצַטָּרְפִין וּפְטוּרִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶם עָלָיו מְזוֹנוֹת. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וְאִם צֵרְפוּ – חַיָּבִין:

טו. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹדְרִין בַּתְּאֵנִים, וְגוֹדְרִין בַּתְּמָרִים, וּמוֹסְקִין בַּזֵּיתִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נָתְנָה לָהֶן רְשׁוּת. לֹא יִסְפּוֹת בַּמֶּלַח וְיֹאכַל – אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. וְלֹא יֹאכַל בָּהֶן פִּתּוֹ – אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת:

טז. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְנַכֵּשׁ בַּבְּצָלִים – מְקָרְטֵם עָלֶה עָלֶה וְאוֹכֵל. לֹא יֹאחֵז קֻלַּח בְּיָדוֹ, אֶלָּא מְקָרְטְמוֹ בִּמְחֵבֶר לַקַּרְקַע וְאוֹכֵל:

יז. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹקְרִין בַּבְּצָלִים, וְאוֹגְדִין בַּבְּצָלִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נָתְנָה לָהֶן רְשׁוּת:

יח. מָצָא כְּרֵיכוֹת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד – אֲסוּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל, וְחַיָּבוֹת בַּמַּעֲשְׂרוֹת. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – מֻתָּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל, וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וְהָאֲלוּמוֹת, בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – אֲסוּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל וְחַיָּבוֹת בַּמַּעֲשְׂרוֹת:

יט. מָצָא תְּבוּאָה מְמֹרַחַת הָעֲשׂוּיָה כְּרִי – אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל. מְפֻזֶּרֶת – מֻתֶּרֶת מִשּׁוּם גָּזֵל. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ – חַיָּבִין בַּמַּעֲשְׂרוֹת וּפְטוּרִין מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה. וּבַעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מָצָא כַּלְכָּלָה מְחֻפָּה – אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל וְחַיֶּבֶת בַּמַּעֲשְׂרוֹת. עַד הֵיכָן? עַד כְּדֵי שֶׁיְּכוֹל לְתָרֵם מִן הַמָּקֵף[4]. לְאַחַר כָּךְ – עוֹשֶׂה אוֹתָהּ דְּמִים:

כ. מָצָא קְצִיצוֹת – לֹא יֹהֵא קוֹצֵץ וְהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל בָּהֶן, לְפִי שֶׁנֶּחְשְׁדוּ רֹב אָדָם עֲלֵיהֶן. הָיְתָה לוֹ עֲרֵמָה שֶׁל בְּצָלִים, וְשֶׁל גְּרוֹגָרוֹת, וְשֶׁל חָרוּבִים בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ – בּוֹרֵר וְאוֹכֵל, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן, בּוֹרֵר וּמַשְׁלִיךְ לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ בֶּחָצֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין בְּהֵמָה אוֹכֶלֶת עֲרַאי בֶּחָצֵר. וְכֻלָּן שֶׁהִכְנִיסָן מִן הַשָּׂדֶה לְעִיר – לֹא יֹאכַל מֵהֶן

הַשָּׁלֵם

מְזוֹנוֹת – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וְאִם צֵרְפוּ – חַיָּבִין:

טו. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹדְרִין בַּתְּאֵנִים, וְגוֹדְרִין בַּתְּמָרִים, וּמוֹסְקִין בַּזֵּיתִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נָתְנָה לָהֶן רְשׁוּת. לֹא יִסְפּוֹת בַּמֶּלַח וְיֹאכַל – אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. וְלֹא יֹאכַל בָּהֶן פִּתּוֹ – אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת:

טז. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְנַכֵּשׁ בַּבְּצָלִים – מְקָרְטֵם עָלֶה עָלֶה וְאוֹכֵל. לֹא יֹאחֵז קֻלַּח בְּיָדוֹ, אֶלָּא מְקָרְטְמוֹ בִּמְחֵבֶר לַקַּרְקַע וְאוֹכֵל:

יז. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹקְרִין בַּבְּצָלִים, וְאוֹגְדִין בַּבְּצָלִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נָתְנָה לָהֶן רְשׁוּת:

יח. מָצָא כְּרֵיכוֹת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד – אֲסוּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל, וְחַיָּבוֹת בַּמַּעֲשְׂרוֹת. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – מֻתָּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל, וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וְהָאֲלוּמוֹת, בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – אֲסוּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל וְחַיָּבוֹת בַּמַּעֲשְׂרוֹת:

יט. מָצָא תְּבוּאָה מְמֹרַחַת הָעֲשׂוּיָה כְּרִי – אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל. מְפֻזֶּרֶת – מֻתֶּרֶת מִשּׁוּם גָּזֵל. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ – חַיָּבִין בַּמַּעֲשְׂרוֹת וּפְטוּרִין מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה. וּבַעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מָצָא כַּלְכָּלָה מְחֻפָּה – אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל וְחַיֶּבֶת בַּמַּעֲשְׂרוֹת. עַד הֵיכָן? עַד כְּדֵי שֶׁיְּכוֹל לְתָרֵם מִן הַמָּקֵף[4]. לְאַחַר כָּךְ – עוֹשֶׂה אוֹתָהּ דְּמִים:

כ. מָצָא קְצִיצוֹת – לֹא יֹהֵא קוֹצֵץ וְהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל בָּהֶן, לְפִי שֶׁנֶּחְשְׁדוּ רֹב אָדָם עֲלֵיהֶן. הָיְתָה לוֹ עֲרֵמָה שֶׁל בְּצָלִים, וְשֶׁל גְּרוֹגָרוֹת, וְשֶׁל חָרוּבִים בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ – בּוֹרֵר וְאוֹכֵל, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן, בּוֹרֵר וּמַשְׁלִיךְ לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ בֶּחָצֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵין בְּהֵמָה אוֹכֶלֶת עֲרַאי בֶּחָצֵר. וְכֻלָּן שֶׁהִכְנִיסָן מִן הַשָּׂדֶה לְעִיר – לֹא יֹאכַל מֵהֶן

---

[4] בִּירוּשַׁלְמִי: מִן הַמַּפָּקָר.

תּוֹסֶפְתָּא

עֲרַאי, לְפִי שֶׁאֵין סוֹפוֹ לְהַחֲזִיר אֶת הַמּוֹתָר. לְעוֹלָם מַאֲכִילָהּ פְּקִיעֵי עָמִיר עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה חֲבִילוֹת:

כא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל שֶׁאֶחָד פּוֹתֵחַ וְאֶחָד נוֹעֵל – פָּטוּר. בִּשְׁנֵי שְׁתָפִים בִּשְׁנֵי דַיָּרִים. הַגַּגּוֹת – פְּטוּרִין, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן שֶׁל חָצֵר חַיֶּבֶת, מַעֲלִין לְרֹאשׁ הַגַּג וְאוֹכֵל:

כב. בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַתַּלְמוּד, אִם יֵשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה – אֵין אוֹכֵל בָּהֶן עֲרַאי. וְאִם לָאו – אוֹכֵל בָּהֶן עֲרַאי. הָאוּרְיוֹת, וְהָאוּצָרוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה הֶעָשׂוּיוֹת לְמִכְנָס בָּהֶן – אוֹכֵל בָּהֶן עֲרַאי. לְבֵית דִּירָה – אֵין אוֹכֵל בָּהֶן עֲרַאי. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: חָצֵר הַנַּעֲדֶרֶת – הֲרֵי הִיא כְּגִנָּה וְאוֹכֵל בָּהּ עֲרַאי:

כג. סַכַּת הַיּוֹצְרִים, אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִשּׁוּם רַבִּי נָתָן: הַפְּנִימִית – חַיֶּבֶת, וְהַחִיצוֹנָה – פְּטוּרָה. תְּאֵנָה שֶׁבַּגִּנָּה וְנוֹטָה לֶחָצֵר – אוֹכֵל כְּדַרְכּוֹ וּפָטוּר. אִם לִקֵּט וְהִנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן, אֲפִלּוּ אַחַת – חַיָּב:

כד. אֵילָן שֶׁמִּקְצָתוֹ נָטוּעַ בָּאָרֶץ, וּמִקְצָתוֹ בְּחוּצָה לָאָרֶץ, הוֹאִיל וּמִקְצָתוֹ נָטוּעַ בָּאָרֶץ – כְּאִלּוּ כֻּלּוֹ נָטוּעַ בָּאָרֶץ; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חֲצִיוֹ הַנָּטוּעַ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי הוּא כְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. חֲצִיוֹ הַנָּטוּעָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ – הֲרֵי הוּא כְּחוּצָה לָאָרֶץ:

מַסֶּכֶת מַעֲשְׂרוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַמְהַבְהֵב בַּשָּׂדֶה – הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַשּׁוֹחֵק אֶת הַשּׁוּם וְאֶת הַשַּׁחֲלִים בַּשָּׂדֶה – הֲרֵי זֶה חַיָּב:

ב. תִּינוֹקוֹת שֶׁטָּמְנוּ תְּאֵנִים לַשַּׁבָּת, שְׁחוֹרוֹת וּמָצְאוּ לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וּמָצְאוּ שְׁחוֹרוֹת – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת, שֶׁמִּסְפָּקָן אָסוּר. וְכָל שֶׁוַּדָּאָן אָסוּר – סְפֵק מוּתָּר אָסוּר:

ג. כַּלְכָּלַת הַשַּׁבָּת – בֵּית שַׁמַּאי פּוֹטְרִים, וּבֵית הִלֵּל מְחַיְּבִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הִלֵּל לְעַצְמוֹ הָיָה אוֹסֵר. הַמְלַקֵּט כַּלְכָּלָה לִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ – לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הִלֵּל לְעַצְמוֹ הָיָה אוֹסֵר:

ד. הַמַּעֲבִיר פֵּרוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם לְקִצְיעוֹת, וְקִדֵּשׁ עֲלֵיהֶן הַיּוֹם, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הִלֵּל לְעַצְמוֹ הָיָה אוֹסֵר:

ה. סוֹפֵי תְאֵנִים וּבֶהֵן תְּאֵנִים, מַכְבְּדוֹת תְּמָרָה וּבֶהֵן תְּמָרִים, הַכְנִיסוּם תִּינוֹקוֹת אוֹ פוֹעֲלִין – פְּטוּרִין, הַכְנִיסָם בַּעַל הַבַּיִת – חַיָּבִין. הַכְנִיס שְׁבֻלִּין לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹתָן עִסָּה – פָּטוּר. לְמוֹלְלָן בְּמִלְילוֹת – רַבִּי מְחַיֵּב, וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר:

ו. הַמְקַלְיֵף שְׂעוֹרִין, שְׁתַּיִם – פָּטוּר, שָׁלֹשׁ – חַיָּב. וּבְחִטִּים, שָׁלֹשׁ – פָּטוּר, אַרְבַּע – חַיָּב. אָמְרוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַף עַל פִּי שֶׁמַּחֲזִירָן לְמַעֲטָן הַזֶּה – הֲרֵי הוּא כְּמַחֲזִירָן לְמַעֲטָן אַחֵר:

ז. כָּסְבָּר שֶׁזְּרָעָהּ לְזֶרַע, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ לְיֶרֶק – מִתְעַשֶּׂרֶת זֶרַע וְיֶרֶק. חָרְדָּל שֶׁזְּרָעוֹ לְיֶרֶק, וְחִשֵּׁב עָלָיו לְזֶרַע – מִתְעַשֵּׂר זֶרַע וְיֶרֶק. בִּבְתִנִּין נָהֲגוּ בִּירָקוֹת הֶתֵּר; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַבּוּסְאִי: מִימַי לֹא נַמְתִּי לְאָדָם לוֹמַר: צֵא וְלַקֵּט תְּמָרוֹת שֶׁל תִּלְתָּן וְשֶׁל חַרְדָּל וְשֶׁל פּוֹל הַמִּצְרִי, וֶהֱוֵי פָּטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

ח. הַמַּטְלִיא – לֹא נָהֲגוּ בָּהּ חֲכָמִים הֶתֵּר, לֹא לְמַעֲשְׂרוֹת וְלֹא לַשְּׁבִיעִית. כְּשֶׁהוּא תוֹרֵם – תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁאֵין תּוֹרְמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ:

ט. הָעוֹקֵר שְׁתָלִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ לְטָעָן בְּחוּצָה לָאָרֶץ, וּלְזֶרַע, וּלְהַפְקִיר, וּלְמוֹכְרָן לְנָכְרִי – הֲרֵי זֶה חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיאָן מִדֵּי מַעֲשְׂרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הַמְשַׁלֵּחַ לַחֲבֵרוֹ שְׁתָלִין, וְאֲטוּנִין, וַחֲבִילֵי תִלְתָּן – לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשְּׂרָן וַדַּאי, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם מְשַׁלְּחִין לְחַבְרֵיהֶן טְבָלִים. וְהוֹצְנֵי פִּשְׁתָּן – מְעַשְּׂרָן וַדַּאי, מִפְּנֵי שֶׁנִּחְשְׁדוּ רוֹב אָדָם עֲלֵיהֶן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

חֲרֵי הֵן כְּכָל הַפֵּרוֹת, וְאֵין מְעַשְּׂרִין אֶלָּא דְּמַאי׃

י. בְּצָלִים שֶׁהִשְׁרִישׁוּ זֶה בָּזֶה בְּקוּפּוֹת – חֲרֵי זֶה בְּחֶזְקָתָן לַמַּעֲשְׂרוֹת וְלַשְּׁבִיעִית. אִם הָיוּ טְמֵאִים – לֹא עָלוּ יְדֵי טָמְאָתָן. וּמֻתָּר לִתְלֹשׁ מֵהֶן בְּשַׁבָּת. הִשְׁרִישׁוּ זֶה בָּזֶה בְּקַרְקַע עַלְיָה – חֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן לַמַּעֲשְׂרוֹת וְלַשְּׁבִיעִית. וְאִם הָיוּ טְמֵאִין – עָלוּ יְדֵי טָמְאָתָן. וְאָסוּר לִתְלֹשׁ מֵהֶן בְּשַׁבָּת. וְאִם תָּלַשׁ – פָּטוּר. נָפְלָה עֲלֵיהֶן מַפֹּלֶת וְהֵן מְגֻלִּין – חֲרֵי אֵלּוּ כִּנְטוּעִין בְּשָׂדֶה. אֲסוּרִין בַּשְּׁבִיעִית, וְחַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת׃

יא. הַלּוּף שֶׁבַּגּוּמּוֹת – בּוֹרֵר גַּסָּה גַּסָּה וּמַנִּיחַ בְּתוֹךְ יָדוֹ דַּקָּה דַּקָּה. בָּאָרֶץ וּבְתוֹךְ יָדוֹ – חֲרֵי זֶה פָּטוּר. וּבִכְלִי – חֲרֵי זֶה חַיָּב. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר׃ לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הַבּוֹרֵר בָּאָרֶץ – שֶׁהוּא פָּטוּר, וְעַל הַבּוֹרֵר בִּכְלִי – שֶׁהוּא חַיָּב. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הַבּוֹרֵר בַּיָּד – שֶׁבֵּית שַׁמַּאי מְחַיְּבִין, וּבֵית הִלֵּל פּוֹטְרִין׃

יב. הַמַּפְקִיר שָׂדֵהוּ, עַד שִׁלְשָׁה יָמִים – יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. אִם אָמַר׃ ׳חֲרֵי שָׂדַי מֻפְקֶרֶת יוֹם אֶחָד׳, ׳שַׁבָּת אֶחָד׳, ׳חֹדֶשׁ אֶחָד׳, ׳שָׁנָה אַחַת׳, ׳שְׁבוּעַ אַחַת׳, עַד שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ, בֵּין הוּא בֵּין אַחֵר – יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. מִשֶּׁזָּכָה בּוֹ, בֵּין הוּא בֵּין אַחֵר – אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ, וְקוֹשֵׁר אֶת בְּהֶמְתּוֹ עַל גַּבֵּי הַפִּקָּר. אֲבָל לֹא עַל גַּבֵּי לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה. אֲבָל עוֹקֵר וּמַשְׁלִיךְ לְפָנֶיהָ׃

יג. סוֹפֵי תְּאֵנִים, וּמְשַׁמֵּר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי עֲנָבִים. סוֹפֵי עֲנָבִים, וּמְשַׁמֵּר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי יָרָק. אִם הָיוּ פּוֹעֲלִין עוֹבְרִין בֵּינֵיהֶן, אִם הָיָה בַּעַל הַבַּיִת מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן – חֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת, וַאֲסוּרִין מִשּׁוּם גָּזֵל. וְאִם לָאו – חֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין מִשּׁוּם גָּזֵל, וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר׃

יד. הַזּוֹרֶה תִּבְנוֹ סְתָם וּלְקָחוֹ אַחֵר, אֲפִלּוּ לְהוֹצִיא הֵימֶנּוּ – פָּטוּר מִתְּרוּמָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל׃ מוֹדִין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, שֶׁלֹּא יִמְכֹּר אָדָם גְּדִישׁ שֶׁל תְּבוּאָה, וְעָבִיט שֶׁל עֲנָבִים, וּמַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים, אֶלָּא לְחָבֵר וּלְעוֹשֶׂה בְּטָהֳרָה. מוֹכֵר לוֹ חִטִּים אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁאֵינוֹ גּוֹבֵל עִסָּתוֹ בְּטָהֳרָה. וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁנִּתְמַנּוּ לוֹ עֲטוּנִים שֶׁל זֵיתִים – חֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ עִשּׂוּר זֵיתִים וְשֶׁמֶן טֶבֶל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ. וְאוֹמֵר׃ ׳מַה שֶּׁזֵּיתִים הָאֵלּוּ רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת, מַעֲשֵׂר – בִּדְרוֹמָן, וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר – בִּדְרוֹם דְּרוֹמָן׳׃

טו. הַלּוֹקֵחַ שָׂדֶה יֵרֵק בְּסוּרְיָא, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת – פָּטוּר. מִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת – חַיָּב. מְלַקֵּט כְּדַרְכּוֹ, וּפָטוּר; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים׃ אַף מִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת – חַיָּב לְפִי חֶשְׁבּוֹן. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָה׃ שֶׁאִם מָכַר לוֹ תְּבוּאָה לְקָצֹר, וַעֲנָבִים לִבְצֹר, וְזֵיתִים לִמְסֹק – שֶׁלּוֹקֵט כְּדַרְכּוֹ וּפָטוּר׃

טז. אֵיזֶה שׁוּם בַּעַל בֶּכִי? כָּל שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא דּוֹר אֶחָד מַקִּיף אֶת הָעוֹמֵד. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר׃ כָּל שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא קְלִפָּה אֶחָת. אֵיזֶה הוּא בָּצָל שֶׁל רִכְפָּה? כָּל שֶׁעוֹקְצוֹ נִמְעָךְ לְתוֹכוֹ.

יז. אֵלּוּ הֵן גְּרִיסִין הַקִּלְקִין? אַלְגּוֹסִין הַמְּרֻבָּעִין. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר׃ אֵין לְךָ מְרֻבָּע מְשֻׁשֶּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. אֵלּוּ הֵן עֲדָשִׁין מִצְרִים? אֵלּוּ שֶׁגַּלְגַּלֵּיהֶן חַדִּים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר׃ כָּל שֶׁאֵין בָּהֶם צוּרוֹת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר׃ אַף הַקְּרָקָס. וְאֵלּוּ הֵן הַקְּרָקָס׃ שֶׁעוֹקְצֵיהֶן מוּעָטִין וּלְקִיטָתָן מְרֻבִּין. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר׃ אַף הַקְּטָנִין וְהֵן שֶׁלְּמַטָּה מֵהֶן, כְּגוֹן אֵלּוּ צָרְכוּ חֲכָמִים לְתֵת בָּהֶן סִימָן, לְפִי שֶׁאֵין כַּיּוֹצֵא בָּהֶן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל הָאַלְרְסִין, וְהָאַפַּרְסֵקִין, וְהָאֶצְטְרְבִילִין – לֹא צָרְכוּ חֲכָמִים לְתֵת בָּהֶן סִימָן, לְפִי שֶׁכַּיּוֹצֵא בָּהֶן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃

יח. פֵּרוֹת, לֹא הָלְכוּ בָּהֶן חֲכָמִים לֹא אַחַר הַטַּעַם, וְלֹא אַחַר הָרֵיחַ, וְלֹא אַחַר הַמַּרְאֶה, וְלֹא אַחַר הַדְּמִים, אֶלָּא אַחַר הָרֹב בְּלָבַד. וּשְׂאָר זְרוֹעוֹנֵי גִּנָּה, כְּגוֹן׃ זֶרַע קִשּׁוּאִין וּדְלוּעִין, וְזֶרַע לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין –

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, וְנִלְקָחִין מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא זֵרְעוֹנֵי גִנָּה בִּלְבַד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף זֵרְעוֹנֵי שָׂדֶה, כְּגוֹן: זֶרַע אִסְטִיס, וְזֶרַע קוֹצָה, וְזֶרַע בִּיקֶיָּא:

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְהַרְהִינִין אוֹתוֹ, וְאֵין מַחְלִיפִין אוֹתוֹ, וְלֹא שׁוֹקְלִין כְּנֶגְדּוֹ דִּינָרֵי זָהָב אֲפִלּוּ לְחַלֵּל עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אַחֵר. וְלֹא יִתְּנֵם לְשַׁלְחָנֵי לְהִתְגָּאוֹת בָּהֶן, וּלְהַלְווֹתָן לְהִתְעַשֵּׂר בָּהֶן. אִם בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יַעֲלוּ חֲלוּדָה – הֲרֵי זֶה מָתָר:

ב. כֵּיצַד ׳אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ׳? לֹא יֹאמַר לוֹ: ׳הֵילַךְ מְאתַיִם וְתֵן לִי מָנֶה שֶׁל חֻלִּין׳. כֵּיצַד ׳אֵין מְמַשְׁכְּנִין אוֹתוֹ׳? לֹא יִכָּנֵס לְבֵיתוֹ וְיִמַּשְׁכְּנֶנּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ. כֵּיצַד ׳אֵין מְהַרְהִינִין אוֹתוֹ׳? לֹא יֹאמַר לוֹ: ׳הֵילַךְ מַעֲשֵׂר זֶה וִיהֵא בְּיָדֶךָ, וְתֵן לִי עָלָיו חֻלִּין׳. כֵּיצַד ׳אֵין מַחֲלִיפִין אוֹתוֹ׳? לֹא יֹאמַר לוֹ: ׳הֵילַךְ יַיִן וְתֵן לִי שֶׁמֶן׳, ׳הֵילַךְ שֶׁמֶן וְתֵן לִי יַיִן׳. אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ: ׳הֵילַךְ יַיִן מִפְּנֵי שֶׁאֵין לִי שֶׁמֶן׳. וְהַלָּה אוֹמֵר לוֹ: ׳הֵילַךְ שֶׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁאֵין לִי יַיִן׳. נִמְצָאוּ, מַחֲלִיפִין וְאֵין מַחֲלִיפִין, וְעוֹשִׂין טוֹבָה זֶה עִם זֶה:

ג. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – אֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ לֹא עַל גַּבֵּי צִינִית, וְלֹא עַל גַּבֵּי חֲזִיזִית, וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ קֻמִּיעַ:

ד. אֵין מְחַלְּלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל אֲסִימוֹן, וְרַבִּי דּוֹסָא מַתִּיר. אֲבָל פְּרוּטוֹת קְטַנּוֹת הַנְּתוּנוֹת לְסִימָן בַּמֶּרְחָץ – הַכֹּל שָׁוִין שֶׁאֵין מְחַלְּלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן:

ה. אֵין מְחַלְּלִין אוֹתוֹ לֹא עַל מַטְבֵּעַ מְרוּדֶּד, וְלֹא עַל מַטְבֵּעַ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא, וְלֹא עַל מַטְבֵּעַ שֶׁל מְלָכִים רִאשׁוֹנִים, וְלֹא עַל הַמָּעוֹת שֶׁאֵין בְּרְשׁוּתוֹ. כֵּיצַד? הָיוּ לוֹ מָעוֹת כָּזְבִיּוֹת וּמְמָעוֹת יְרוּשַׁלְמִיּוֹת – אֵין מְחַלְּלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אִם חִלֵּל עֲלֵיהֶן – לֹא קָנוּ מַעֲשֵׂר. אֲבָל מַטְבֵּעַ שֶׁל מְלָכִים הָרִאשׁוֹנִים הַיּוֹצְאִין

הַשָּׁלֵם

– מְחַלְּלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אֵין מְחַלְּלִין אוֹתוֹ, לֹא עַל מָעוֹת שֶׁהֵן בְּכֶבֶל וְלֹא עַל מָעוֹת שֶׁבְּכֶבֶל וְהֵן כָּאן. אֲבָל אִם הָיָה כָּאן, וְהָיוּ לוֹ מָעוֹת שֶׁל כֶּבֶל – מְחַלְּלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. כֵּיצַד ׳אֵין מְחַלְּלִין עַל הַמָּעוֹת שֶׁאֵין בִּרְשׁוּתוֹ׳? הָיוּ לוֹ מָעוֹת בְּגִיסְטְרָא, וּבֵית הַמֶּלֶךְ, אוֹ שֶׁנָּפַל כִּיסּוֹ לַבּוֹר, אַף עַל פִּי שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהוּא שָׁם – אֵין מְחַלְּלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם, וְאִם חִלֵּל – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר:

ו. כֵּיוֹצֵא בּוֹ, מִי שֶׁבָּא בַּדֶּרֶךְ וּבְיָדוֹ מָעוֹת, וְרָאָה אַנָּס בָּא כְּנֶגְדּוֹ לֹא יֹאמַר: ׳פְּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מְחַלְּלִין עַל מָעוֹת הַלָּלוּ׳, וְאִם אָמַר: הֲרֵי הֵן מְחֻלָּלִים עַל מָעוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי, אִם עָשָׂה כֵּן – דְּבָרָיו קַיָּמִים. כֵּיוֹצֵא בּוֹ, הָיָה טָעוּן כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן, וְרָאָה אוֹתָם שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ, לֹא יֹאמַר: ׳הֲרֵי הֵן עֲשׂוּיִין תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת עַל פֵּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי׳. אָמַר כֵּן – לֹא אָמַר כְּלוּם. אִם עָשָׂה כֵּן – הֲרֵי זֶה אָסוּר:

ז. לוֹקְחִין חַיָּה וְעוֹף לִבְשַׂר הַתַּאֲוָה, אֲבָל לֹא לְזִבְחֵי שְׁלָמִים. מְשֻׁגְּזְרוּ שֶׁיְּהֵא בְּשַׂר הַתַּאֲוָה מְטֻמָּא אֶת הַיָּדַיִם, אָמְרוּ: אֵין לוֹקְחִין חַיָּה לִבְשַׂר הַתַּאֲוָה, אֲבָל לוֹקְחִין עוֹף לִבְשַׂר הַתַּאֲוָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר אִישׁ אַכְלַיִם: אַף לֹא בְּשַׂר עוֹף לִבְשַׂר הַתַּאֲוָה, שֶׁכָּל הַגֵּת שֶׁנַּעֲשָׂה עַל גַּבֵּי בְּשַׂר הַתַּאֲוָה – טְמֵאָה לְקָדָשׁ, וְטָהוֹר לִתְרוּמָה:

ח. הַלּוֹקֵחַ חָבִית בִּירוּשָׁלַיִם, פְּתוּחָה – צָרִיךְ לֶאֱכוֹל כְּנֶגֶד הַקַּנְקַן. סְתוּמָה – אֵין צָרִיךְ לֶאֱכוֹל כְּנֶגֶד הַקַּנְקַן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל יַיִן. אֲבָל בְּשֶׁל צִיר, וְשֶׁל חֹמֶץ, וְשֶׁל מוֹרִיס, וְשֶׁל שֶׁמֶן, וְשֶׁל דְּבַשׁ, בֵּין פְּתוּחָה בֵּין סְתוּמָה – אֵין צָרִיךְ לֶאֱכוֹל כְּנֶגֶד הַקַּנְקַן:

ט. חֹרֶשׂ שֶׁל תְּמָרָה – אֵין צָרִיךְ לֶאֱכוֹל כְּנֶגְדּוֹ. קִפּוֹת, אִם הָיוּ דְּרוּסוֹת שֶׁל תְּמָרָה – אֵין אוֹכֵל כְּנֶגְדּוֹ. וּשְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים – אוֹכְלִין כְּנֶגְדָּן. וְאֵינוֹ אוֹכֵל, לֹא כְּנֶגֶד הַחַרְצַנִּין, וְלֹא כְּנֶגֶד הַזְּגִין, וְלֹא כְּנֶגֶד הַגֶּפֶת:

תּוֹסֶפְתָּא

י. הַלּוֹקֵחַ צְבִי חַי בִּירוּשָׁלַיִם - אֵין צָרִיךְ לֶאֱכֹל כְּנֶגֶד הָעוֹר. שְׁחוּט - צָרִיךְ לֶאֱכֹל כְּנֶגֶד הָעוֹר:

יא. אֵין מַשְׁכִּירִין בָּתִּים בִּירוּשָׁלַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁל שְׁבָטִים. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף לֹא הַמִּטּוֹת. לְפִיכָךְ, עוֹרוֹת שֶׁל קָדָשִׁים - בַּעֲלֵי אוּשְׁפִּיזִין בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזָרוֹעַ:

יב. לוּלְבֵי הַזְּרָדִין וְהַחֲרוּבִין, עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ - אֵין נִקָּחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. מִשֶּׁיַּמְתִּיקוּ - נִקָּחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. אֲבָל הַלּוּף, וְהַחַרְדָּל, וְתוּרְמֹסִין, וּשְׁאָר כָּל הַנִּכְבָּשִׁין, בֵּין מִשֶּׁיַּמְתִּיקוּ, בֵּין עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ - נִקָּחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר:

יג. חַלּוֹת חָרִיעַ - נִקָּחוֹת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאֵין מְטַמְּאוֹת טֻמְאַת אוֹכָלִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בָּא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אֶצֶל חֲלַפְתָּא, אָמַר לוֹ: חַלּוֹת חָרִיעַ, מָה הֵן שֶׁיִּלָּקְחוּ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר? אָמַר לוֹ: לֹא יִלָּקְחוּ. אָמַר לוֹ: אַף אֲנִי אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא שֶׁעָקִיבָה אוֹמֵר: שֶׁיִּלָּקְחוּ:

יד. קוֹר - נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. וְאֵין מְטַמֵּא טֻמְאַת אוֹכָלִין. כְּפָנִיּוֹת - נִקָּחוֹת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וּמְטַמֵּא טֻמְאַת אוֹכָלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קוֹר - הֲרֵי הוּא כְּעֵץ לְכָל דָּבָר. אֶלָּא, שֶׁנִּקַּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. כְּפָנִיּוֹת - הֲרֵי הֵן כְּפֵרוֹת לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁפְּטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כַּרְכּוֹם - אֵין נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, לְפִי שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם אֶלָּא לְמַרְאֶה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בֶּן גְּרוּשׁ דָּן לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שֶׁל בֵּית אַבָּא הָיוּ לוֹקְחִין צִיר בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. אָמַר לוֹ: שָׁמָּא קִרְבֵי דָּגִים מְעָרְבִין בּוֹ:

טו. הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה לִזְבְּחֵי שְׁלָמִים, בְּשׁוֹגֵג - יַחְזְרוּ דָּמֶיהָ לִמְקוֹמָן. בְּמֵזִיד - תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל בַּמָּקוֹם. בַּזְּמַן הַזֶּה - תָּמוּת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁמִּתְכַּוֵּן וּלְקָחָהּ מִתְּחִלָּה לְשׁוּם שְׁלָמִים, אֲבָל בְּמִתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא מְעוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְחֹלִין, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַחְזְרוּ דָּמִים לִמְקוֹמָן. אִם הָיְתָה בְּהֵמָה בַּעֲלַת מוּם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַחְזְרוּ דָּמִים לִמְקוֹמָן. אִם הָיוּ פֵּרוֹת טְמֵאִין, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַחְזְרוּ דָּמִים לִמְקוֹמָן:

טז. לֹג יַיִן שֶׁנָּפַל לְתוֹכוֹ לֹג דְּבַשׁ, וַהֲרֵי בּוֹ שְׁנֵי לוֹגִין - הַמַּשְׁבֵּחַ לְפִי חֶשְׁבּוֹן. תַּבְשִׁיל שֶׁל מַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְבַּלּוֹ בְּתַבְלִין שֶׁל חֹלִין - הַמַּשְׁבֵּחַ לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְשֶׁל חֹלִין שֶׁנִּתְבַּלּוֹ בְּתַבְלִין שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - אֵל יוֹצִיא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ לְפִדְיוֹן. קִפְלוֹט שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְשֶׁל חֹלִין שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ זֶה עִם זֶה - הַמַּשְׁבֵּחַ לְפִי חֶשְׁבּוֹן:

יז. הָיְתָה לוֹ עִסָּה שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וַאֲפָאָהּ - הַמַּשְׁבֵּחַ לַשֵּׁנִי. נָפְלָה הַפַּת וְנִקְדַּר הַתַּבְשִׁיל - הַפַּגָּם לַשֵּׁנִי. בּוֹרֵר אֶת הַחִטִּים וְטוֹחֲנָן וּמַרְקִידָן, דַּיָּם שֶׁיִּפְּדֶה כְּשַׁעַר הַחִטִּים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מָקוֹם שֶׁמְּחַשְּׁבִין אֶת הַהוֹצָאָה - פּוֹדִין אֶת הַחִטִּים וְאֵין פּוֹדִין אֶת הַכְּרוֹת. מָקוֹם שֶׁאֵין מְחַשְּׁבִין אֶת הַהוֹצָאָה - אַף פּוֹדִין אֶת הַכְּרוֹת:

יח. שֶׁמֶן שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְרָאשֵׁי בְּשָׂמִים שֶׁל חֹלִין, שֶׁנִּתְעָרְבוּ - הַמַּשְׁבֵּחַ לְפִי חֶשְׁבּוֹן. זֶה הַכְּלָל אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: כָּל הַמּוֹתִיר בְּמִדַּת שִׁבְחוֹ נָכְר - הַמַּשְׁבֵּחַ לְפִי חֶשְׁבּוֹן. לֹא הוֹתִיר בְּמִדַּת שִׁבְחוֹ נָכְר - הַמַּשְׁבֵּחַ לַשֵּׁנִי:

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֶּרֶק שֵׁנִי

א. תִּלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁחָפָה בָּהּ בַּת כֹּהֵן רִאשָׁה - אֵין בַּת יִשְׂרָאֵל רַשַּׁאי לָחוֹף אַחֲרֶיהָ. אֲבָל מְעַנֶּגֶת שְׁעָרָהּ:

ב. תִּלְתָּן שֶׁל מַעֲשֵׂר - יֹאכַל צוּמְחָנִיּוֹת. שֶׁל תְּרוּמָה, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כָּל מַעֲשֶׂיהָ בְּטָהֳרָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כָּל מַעֲשֶׂיהָ בְּטֻמְאָה חוּץ מֵחֲפִיפָתָהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כָּל מַעֲשֶׂיהָ בְּטָהֳרָה חוּץ מֵחֲפִיפָתָהּ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כָּל מַעֲשֶׂיהָ בְּטֻמְאָה חוּץ מִשְׁרְיָתָהּ:

תּוֹסֶפְתָּא

ג. כַּרְשִׁינִין שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - יֹאכְלוּ צִמְחוֹנִין. שֶׁל תְּרוּמָה, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שׁוֹרִין בְּטָהֳרָה, וְשָׁפִין בְּטָהֳרָה, וּמַאֲכִילִין בְּטָמְאָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: שׁוֹרִין וְשָׁפִין בְּטָהֳרָה וּמַאֲכִילִין בְּטָמְאָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שׁוֹרִין וְשָׁפִין בְּטָהֳרָה וּמַאֲכִילִין בְּטָמְאָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כָּל מַעֲשֵׂיהֶן בְּטָמְאָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: זוֹ מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא. לְפִיכָךְ הוּא אוֹמֵר יִתְּנֵנוּ לְכָל כֹּהֵן. וַחֲכָמִים לֹא הוֹדוּ לוֹ:

ד. אֵין שׁוֹרִין תְּמָרִים לְהוֹצִיא מֵהֶן שֵׂכָר תְּמָרִים. וְלֹא צְמוּקִים לְהוֹצִיא מֵהֶן מֵי צְמוּקִים. אֲבָל שׁוֹחֲקָם וְעוֹשֶׂה אוֹתָן טְרִימָה. בְּתַבְלִין מַתָּר, מִפְּנֵי שֶׁכָּךְ הוּא מְלַאכְתּוֹ. צוֹרֵר אֶת הַתַּבְלִין וְנוֹתְנָן לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל. אִם נָפַל לְקֵדֶרָה אֲחֶרֶת, אִם בָּטֵל טַעְמָן - מֻתָּרִין. וְאִם לָאו - אֲסוּרִין:

ה. אֵין עוֹשִׂין אֶת הַיַּיִן אֲלוּנְתִּית, וְאֶת הַשֶּׁמֶן עָרֵב. סָךְ אֶת הַשֶּׁמֶן, וְאֵין סָךְ יַיִן וְחֹמֶץ, שֶׁהַשֶּׁמֶן - דַּרְכּוֹ לְסִיכָה, יַיִן וְחֹמֶץ - אֵין דַּרְכָּן לְסִיכָה:

ו. מָעוֹת חִלִּין וּמְעוֹת הֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ, מַה שֶּׁלִּקֵּט - לִקֵּט לַהֶקְדֵּשׁ. אֶחָד מָעוֹת בְּמָעוֹת, פֵּרוֹת בְּפֵרוֹת, רְמוֹנִין בְּרְמוֹנִין, וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִבָּלֵל. אֲבָל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִבָּלֵל, מַה שֶּׁלִּקֵּט - לִקֵּט לִשְׁנֵיהֶם, וּמַה שֶּׁהוֹתִיר - הוֹתִיר לִשְׁנֵיהֶם:

ז. סֶלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְשֶׁל חִלִּין שֶׁנִּתְעָרְבוּ - מֵבִיא בְּסֶלַע מָעוֹת, וְאוֹמֵר: ׳סֶלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא - מְחֻלֶּלֶת עַל הַמָּעוֹת הָאֵלּוּ׳. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: בְּשִׁתַּיִם. סֶלַע שֶׁל חִלִּין וְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּתְעָרְבוּ - בּוֹרֵר אֶת הַיָּפָה שֶׁבָּהֶן, וְאוֹמֵר: ׳אִם הֶקְדֵּשׁ הוּא - הֲרֵי הוּא הֶקְדֵּשׁ, וְאִם לָאו, הֶקְדֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא - מְחֻלָּל עַל זֶה׳. נוֹטֵל אֶת הַשְּׁנִיָּה וּמְחַלֵּל אֶת הַמָּעוֹת עָלֶיהָ, וּשְׁלִישִׁית - הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ: מְחֻלָּלִין נְחשֶׁת עַל הַכֶּסֶף, וְכֶסֶף עַל הַזָּהָב, כֶּסֶף עַל הַנְּחשֶׁת מִדֹּחַק, אֲבָל לֹא זָהָב עַל הַכֶּסֶף. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁמְּחַלְּלִין כֶּסֶף עַל נְחשֶׁת - כָּךְ יְחֻלְּלוּ זָהָב עַל כֶּסֶף. אָמַר לוֹ: רַבִּי, מִפְּנֵי מָה מְחַלְּלִין כֶּסֶף עַל נְחשֶׁת? שֶׁכֵּן מְחֻלָּלִין כֶּסֶף עַל הַזָּהָב. לֹא יְחֻלְּלוּ זָהָב עַל הַכֶּסֶף שֶׁאֵין מְחַלְּלִין זָהָב עַל הַנְּחשֶׁת? ! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: שֶׁכֵּן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל זָהָב - מְחֻלָּלִין אוֹתוֹ עַל הַמָּעוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל וַדַּאי, אֲבָל בְּשֶׁל דְּמַאי - מְחֻלָּלִין עַל הַכֹּל וְעַל הָאוֹכְלִין:

ח. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל זָהָב שֶׁעֲשָׂאוֹ כֵלִים - אֵין לוֹ פְּדְיוֹן. אִם הָיָה שֶׁל כֶּסֶף - הֲרֵי זֶה מַתָּר. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי שֶׁנִּתְעָרֵב בְּשֶׁל וַדַּאי - יֹאכְלוּ כְּחֻמּוֹר שֶׁבָּהֶן:

ט. חֹמֶר בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁאֵין בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בְּהֶקְדֵּשׁ. הֶקְדֵּשׁ - מִתְחַלֶּלֶת עַל הַכֹּל, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - אֵין מִתְחַלֵּל אֶלָּא עַל הַמָּעוֹת בִּלְבַד. הֶקְדֵּשׁ - נִפְדֶּה בְּכָל מָקוֹם וְאֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי נִפְדֶּית מִכָּאן וְאֵילָךְ וּמִכָּאן וָאֵילָךְ. הֶקְדֵּשׁ - נִכְנָס לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצֵא, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - נִכְנָס לִירוּשָׁלַיִם וְאֵין יוֹצֵא. חֹמֶר בְּהֶקְדֵּשׁ, שֶׁהֶקְדֵּשׁ - חָל עַל הַכֹּל, וּמוֹעֲלִין בּוֹ, לֹא הַתַּר לַאֲכִילָה אֶלָּא בְּפִדְיוֹן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. חֹמֶר בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִבְּתִרוּמָה, שֶׁמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי - קוֹנֶה אֶת הַקָּנְקַן, אוֹסֵר דָּמָיו וְעֵרוּבָיו, סָפֵק עֵרוּבוֹ - כָּל שֶׁהוּא, אָסוּר לְאוֹנֵן, וְטָעוּן בִּעוּר, וְטָעוּן וִדּוּי, וְלֹא הַתַּר לַאֲכִילָה אֶלָּא בְּפִדְיוֹן, וְאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶת הַנֵּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְרוּמָה. חֹמֶר בִּתְרוּמָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, שֶׁהַתְּרוּמָה - אֵינָהּ נִתֶּרֶם אֶלָּא מִן הַמֻּקֶף,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

וְאֵינָהּ נִטֶּלֶת אֶלָּא מִן הַגְּמוּר, וְאֵינָהּ נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, וּמְדַמַּעַת, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַשָּׁנִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

י. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵין מְחַלְּלִין כֶּסֶף וּפֵרוֹת עַל הַכֶּסֶף אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ עִמּוֹ פְּרוֹטְרוֹט, וַחֲכָמִים מַתִּירִין. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: שְׁלֹשָׁה דִינָרִין כֶּסֶף וְדִינָר, הָרְבִיעִי – כֶּסֶף, וְהַשְּׁאָר – מָעוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, שַׁמַּאי הַזָּקֵן אוֹמֵר: יַיִן־חֲנָה בַּחֲנוּת וְיֹאכַל כְּנֶגְדָּהּ:

יא. הָיוּ לוֹ שְׁתֵּי מְגוּרוֹת, אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּמָצָא בֵּינֵיהֶן פֵּרוֹת, קָרוֹב לְתְּרוּמָה – יִפְּלוּ לִתְרוּמָה, קָרוֹב לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – יִפְּלוּ לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. מֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה – מַטִּילִין אוֹתוֹ לִשְׁנֵי חוֹמְרִין. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תֵּבָה שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָהּ חֶלְיָן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּמָצָא בְּתוֹכָהּ פֵּרוֹת, אִם רֹב הֵנִיחוּ חֶלְיָן – חֶלְיָן, אִם רֹב הֵנִיחוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הֲרֵי שְׁלָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חָזֶה וְשׁוֹק שֶׁהֵן אֲסוּרִין לַזָּרִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: כְּךָ אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: אִי אַתֶּם מוֹדִים לָנוּ בְּפֵרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁיִּפְדֶּה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלָּהּ וְיֹאכַל בְּכָל מָקוֹם, אַף פֵּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן כֵּיוֹצֵא בָּהֶן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בְּפֵרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁיָּכוֹל לְהַפְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, תֹּאמְרוּ בְּפֵרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת? ! אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: אַף פֵּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן, יָכוֹל לְהוֹצִיא תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִמָּקוֹם אַחֵר עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיְּרִימוּ:

יב. אֵילָן שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵים וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לַחוּץ – יֵשׁ לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ פְּדְיוֹן. הֶחֱזִיר נוֹפוֹ לִפְנִים – אֵין לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ פְּדְיוֹן. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ וְנוֹפוֹ נוֹטֶה לִפְנִים – אֵין לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ פְּדְיוֹן. הֶחֱזִיר נוֹפוֹ לַחוּץ – יֵשׁ לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ פְּדְיוֹן:

הַשָּׁלֵם

יג. בָּתִּים שֶׁפְּתְחֵיהֶן לִפְנִים וַחֲלָלָן לַחוּץ, פְּתְחֵיהֶן לַחוּץ וַחֲלָלָן לִפְנִים, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין בָּהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּאִלּוּ הֵן מִבִּפְנִים, וְאֵין אוֹכְלִין בָּהֶם קָדָשִׁים קַלִּים כְּאִלּוּ הֵן בַּחוּץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלִפְנִים – כִּלְפְנִים. וּמִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלַחוּץ – כִּלַחוּץ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: זוֹ מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָה. מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין בָּהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּאִלּוּ הֵן מִבִּפְנִים, וְאֵין אוֹכְלִין בָּהֶן קָדָשִׁים קַלִּין כְּאִלּוּ הֵן מִבַּחוּץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הֲרֵי הֵן כִּלְשָׁכוֹת, אֶת שֶׁפְּתְחָהּ לִפְנִים – כִּלְפְנִים. וְאֶת שֶׁפְּתְחָהּ לַחוּץ – כִּלַחוּץ:

יד. לִשְׁכָּה בְּנוּיָה בַּקֹּדֶשׁ וּפִתְחָהּ לַחוֹל, תּוֹכָהּ – חוֹל, וְגַגָּהּ – קֹדֶשׁ. אוֹכְלִין בָּהּ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵין שׁוֹחֲטִין בָּהּ קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם טֻמְאָה. בְּנוּיָה בַּחוֹל וּפִתְחָהּ לַקֹּדֶשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַקַּיְמִין כֵּן, תּוֹכָהּ – קֹדֶשׁ, וְגַגָּהּ – חוֹל. אוֹכְלִין בָּהּ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשׁוֹחֲטִין בָּהּ קָדָשִׁים קַלִּים, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם טֻמְאָה. בְּנוּיָה בַּקֹּדֶשׁ וּפִתּוּחָהּ לַחוֹל וְלַקֹּדֶשׁ, כֻּלָּהּ – קֹדֶשׁ. בְּנוּיָה בַּחוֹל וּפִתּוּחָהּ לַקֹּדֶשׁ וְלַחוֹל, כֻּלָּהּ – חוֹל. בְּנוּיָה בַּקֹּדֶשׁ וּבַחוֹל, וּפִתּוּחָהּ לַקֹּדֶשׁ וְלַחוֹל, כְּגוֹן: בֵּית הַמּוֹקֵד, תּוֹכָן וְגַגּוֹתֵיהֶן, מִכְּנֶגֶד הַקֹּדֶשׁ וְלַקֹּדֶשׁ – קֹדֶשׁ, וּמִכְּנֶגֶד הַחוֹל וְלַחוֹל – חוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לְעִנְיַן טֻמְאָה, מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלִפְנִים – כִּלְפְנִים, מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלַחוּץ – כִּלַחוּץ. אִם לֶאֱכוֹל קָדָשִׁים – הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר פִּתְחָהּ:

טו. הָיְתָה בְּנוּיָה בְּחוֹמַת עֲזָרָה – אוֹכְלִין בָּהּ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשׁוֹחֲטִין בָּהּ קָדָשִׁים קַלִּים. הָיְתָה בְּנוּיָה בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם – אוֹכְלִין בָּהּ קָדָשִׁים קַלִּים וְאֵין פּוֹדִין בָּהּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

טז. בֵּית הַבְּנוּי בַּחוֹמָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּאִלּוּ הוּא מִבַּחוּץ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּאִלּוּ הוּא מִבִּפְנִים:

יז. כָּל הַלִּשְׁכוֹת כֻּלָּן בְּנוּיוֹת בַּקֹּדֶשׁ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּכְתוּבִים –

תּוֹסֶפְתָּא

נְדוֹנִין כְּחוּצָה לָאָרֶץ. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נְדוֹנִין כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

יח. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְנִטְמָא, בֵּין שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה וּבֵין שֶׁנִּטְמָא בְּוֹלֵד הַטֻּמְאָה, בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל מִבַּחוּץ, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה מִבִּפְנִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים, חוּץ מַה שֶּׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה בַּחוּץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בַּחוּץ, חוּץ מַה שֶּׁנִּטְמָא בְּוֹלֵד הַטֻּמְאָה מִבִּפְנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נִטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה, בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ – יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים בֵּין בַּחוּץ – יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: נִטְמָא בַּחוּץ, בֵּין בְּאַב הַטֻּמְאָה בֵּין בְּוֹלֵד הַטֻּמְאָה, יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בַּחוּץ. נִטְמָא בִּפְנִים, בֵּין בְּאַב הַטֻּמְאָה בֵּין בְּוֹלֵד הַטֻּמְאָה – יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה בַּחוּץ – שֶׁיִּפָּדֶה וְיֵאָכֵל בַּחוּץ. וְעַל שֶׁנִּטְמָא בְּוֹלֵד הַטֻּמְאָה בִּפְנִים – שֶׁיִּפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה בִּפְנִים, וּבְוֹלֵד הַטֻּמְאָה בַּחוּץ, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נִפְדֶּה בַּמָּקוֹם, וְיֵאָכֵל בַּמָּקוֹם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: נִפְדֶּה בַּמָּקוֹם, וְיֵאָכֵל בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת:

יט. הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא – יִפָּדֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יִקָּבֵר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מַחְמִיר אַתָּה בַּטְּפֵלָה יָתֵר מִן הָעִקָּר. אָמַר לָהֶם: מְצִינוּ שֶׁהֶחְמִירוּ בַּטְּפֵלָה יָתֵר מִן הָעִקָּר, שֶׁהַתְּמוּרָה – חָלָה עַל בַּעַל מוּם קָבוּעַ, הֶקְדֵּשׁ – אֵין חָל עַל בַּעַל מוּם קָבוּעַ. אָמְרוּ לוֹ: מִמָּקוֹם שֶׁבָּאתָה, מַה לְּהַלָּן, תְּמִימִין – אֵין נִפְדִּין, וּבַעֲלֵי מוּמִין – נִפְדִּין, אַף כָּאן, טְהוֹרִין – לֹא יִפָּדוּ, טְמֵאִין – יִפָּדוּ:

הַשָּׁלֵם

כ. הַמַּשְׁאִיל קַנְקַנִּין לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, עַד שֶׁלֹּא גִיפָּן – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר, וּמִשֶּׁגִּיפָּן – קָנָה מַעֲשֵׂר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל יַיִן. אֲבָל שֶׁל צִיר וְשֶׁל חֹמֶץ וְשֶׁל מוֹרֵיס, שֶׁל שֶׁמֶן וְשֶׁל דְּבַשׁ, בֵּין גָּפָם בֵּין שֶׁלֹּא גָּפָם – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר. בֵּין גָּפָם בֵּין שֶׁלֹּא גָּפָם – עוֹלִים בְּאֶחָד וּמֵאָה. בֵּין גָּפָם בֵּין שֶׁלֹּא גָּפָם – תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. אֵימָתַי אָמְרוּ קָנָה מַעֲשֵׂר? בִּזְמַן שֶׁכָּלָה מַעֲשֵׂר. אֲבָל אִם הִפְקִיד לְתוֹכָהּ רְבִיעִית שֶׁל חֻלִּין, אַף עַל פִּי שֶׁגָּפָם – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר:

כא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הַדּוֹרֵךְ בְּחָבִיּוֹת, שֶׁמְּפַתֵּחַ וְאֵין צָרִיךְ לְעָרוֹת. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הַדּוֹרֵךְ בַּגַּת, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְפַתֵּחַ וּמְעָרֶה לַגַּת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְפַתֵּחַ וְאֵין צָרִיךְ לְעָרוֹת:

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. הַמּוֹלִיךְ פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִמָּקוֹם הַיֹּקֶר לְמָקוֹם הַזּוֹל, אוֹ מִמָּקוֹם הַזּוֹל לְמָקוֹם הַיֹּקֶר – פּוֹדֵהוּ כְשַׁעַר מְקוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל דְּמַאי. אֲבָל בְּשֶׁל וַדַּאי – פּוֹדִין אוֹתוֹ כְשַׁעַר הַמָּקוֹם הַזּוֹל:

ב. פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְשַׁעַר הַזּוֹל, כְּמוֹ שֶׁחֲנָנִי לוֹקֵחַ אוֹתוֹ יוֹם, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא מוֹכֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּמוֹ שֶׁחֲנָנִי לוֹקֵחַ בְּאוֹתוֹ הַמִּין. הַפּוֹרֵט דִּינָר כֶּסֶף לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – כְּמוֹ שֶׁחֲנָנִי לוֹקֵחַ וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא מוֹכֵר. הַמְצָרֵף דִּינָר זָהָב לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – כְּמוֹ שֶׁשִּׁלְחָנֵי פּוֹרֵט וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהוּא מְצָרֵף. הָיָה מוֹלִיכוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמִשְׁתַּכֵּר עָלָיו עַל שָׁוְיוֹ רֶבַע; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד דִּינָר. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין לוֹ דָּמִים – דַּיּוֹ שֶׁיֹּאמַר הוּא וְחוּמְשׁוֹ מְחֻלָּל עַל אִיסָר זֶה:

ג. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין דָּמָיו יְדוּעִים – נִפְדֶּה עַל פִּי שִׁלְשָׁה לָקוֹחוֹת וְלֹא עַל פִּי שִׁלְשָׁה שֶׁאֵין לָקוֹחוֹת, אֲפִלּוּ אֶחָד מֵהֶן נָכְרִי, וַאֲפִילּוּ אֶחָד

תּוֹסֶפְתָּא

מֵהֶן בְּעָלִים - כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן. אֵם אָמַר: חֲרֵי הוּא שֶׁלִּי בְּסֶלַע, וְאֶחָד אוֹמֵר בְּסֶלַע וְאַסָּר - יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. זֶה חֹמֶר בְּהֶקְדֵּשׁ מִבְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

ד. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אַכְסָרָה אֶלָּא מָעוֹת. כֵּיצַד? הָיוּ לוֹ פֵּרוֹת מְרֻקָּבִין וּמָעוֹת מַחֲלִידִין - לֹא יֹאמַר: 'כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בְּצַבּוּר זֶה, וְכַמָּה אָדָם רוֹצֶה לִתֵּן בִּכְרֵי זֶה', אֶלָּא אוֹמֵר: 'כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לְקַח לוֹ מָעוֹת בְּסֶלַע, וְ'כַמָּה אָדָם רוֹצֶה לְקַח לוֹ פֵּרוֹת בְּדִינָר':

ה. סֶלַע, כַּמָּה תְּהֵא חֲסָרָה וְלֹא יִהְיוּ מְחַלְּלִין עָלֶיהָ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי? לְסֶלַע - אַרְבַּע אִסָּרוֹת. וּלְדִינָר - אִיסָר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְסֶלַע - אַרְבַּע פּוּנְדְיָאוֹת. וּלְדִינָר - פּוּנְדְיוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סֶלַע - שְׁמוֹנָה פּוּנְדְיָאוֹת. וְדִינָר - שְׁנֵי פּוּנְדְיָאוֹת. יֶתֶר עַל כֵּן - מְחַלְּלָהּ בְּשָׁוֶה. עַד כַּמָּה תִּפָּחֵת וִיהֵא רַשַּׁאי לְקַיְּמָהּ בְּסֶלַע? סֶלַע - עַד שֶׁקֶל, וּבְדִינָר - עַד רֻבַּע. פָּחוֹת מִכֵּן, אֲפִלּוּ אִיסָר - אֵין רַשַּׁאי לְהָחֵל עָלֶיהָ. הָיְתָה יוֹצֵא לְסִימוֹן בְּסֶלַע, וּלְמַטְבֵּעַ בְּשֶׁקֶל, לְסִימוֹן בְּשֶׁקֶל, וּלְמַטְבֵּעַ בְּסֶלַע - אֵין לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶלָּא כְּשַׁעַר הַמַּטְבֵּעַ:

ו. הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְנִמְצְאוּ טְבָלִים - רָץ אַחֲרָיו לְתַקְּנָן. לֹא מְצָאוֹ, בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן קַיָּמִין - צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ, אִם בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין קַיָּמִין - אֵין צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ. סָפֵק שֶׁהֵן קַיָּמִין סָפֵק שֶׁאֵינָן קַיָּמִין - מְעַשֵּׂר עֲלֵיהֶן וְקוֹרֵא שֵׁם לְמַעֲשְׂרוֹתֵיהֶם:

ז. הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ, הַמּוֹכֵר אוֹמֵר: טְבָלִים מְכַרְתִּי לְךָ, וְהַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר: מְתֻקָּנִין מָכַרְתָּ לִי - כּוֹפִין אֶת הַמּוֹכֵר לְתַקֵּן מִשֶּׁלָּם אֶת שֶׁלּוֹ. הֲרֵי שֶׁלְּקָחוֹ שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת גָּרְנוֹ, אִם מֻחֲמֶת הַחוֹב - צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ. אִם מֻחֲמֶת אָנֹס - אֵין צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדוֹ:

ח. הָאוֹכֵל פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יִזְעַק לַשָּׁמַיִם; דִּבְרֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּשׁוֹגֵג - יִזְעַק לַשָּׁמַיִם. בְּמֵזִיד - יַחְזִרוּ דָמִים לְמְקוֹמָן. וְאִם הָיוּ מָעוֹת, שׁוֹגֵג - יְצַעֵק לַשָּׁמַיִם. מֵזִיד - יַחְזִרוּ דָמִים לְמְקוֹמָן; דִּבְרֵי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַחְזִרוּ דָמִים לְמְקוֹמָן:

ט. הַגּוֹנֵב טְבָלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - מְשַׁלֵּם לוֹ דְּמֵי טְבָלוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: דְּמֵי חֻלִּין שֶׁבּוֹ:

י. יִשְׂרָאֵל שֶׁאָכַל פֵּרוֹתָיו בְּטֻבְלוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַיֵּב בָּהֶן לַשָּׁמַיִם - אֵין לַכֹּהֵן בָּהֶן כְּלוּם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר יח, יט): "אֲשֶׁר יָרִימוּ" - אֵין לְכֹהֵן בָּהֶן אֶלָּא עַד שֶׁיָּרִימוּ. וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁאָכַל מַעֲשְׂרוֹתָיו בְּטֻבְלוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַיֵּב בָּהֶן לַשָּׁמַיִם - אֵין לַכֹּהֵן בָּהֶן כְּלוּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן: "וְזֶה אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה'" - אֵין לְךָ בָּהֶן אֶלָּא עַד שֶׁיָּרִימוּ:

יא. הַמֵּבִיא פֵּרוֹת מִן הַגֹּרֶן לָעִיר, הִפְרִישׁ תְּרוּמָה וּנְתָנָהּ לְכֹהֵן, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּנְתָנוֹ לַלֵּוִי, מַעֲשֵׂר עָנִי וּנְתָנוֹ לָעָנִי - אֵין מְחַשֵּׁב עִמָּהֶן דְּמֵי הֲבָאָה. אֲבָל אִם קָרָא לָהֶן שֵׁם בַּגֹּרֶן - הֲרֵי זֶה מְחַשֵּׁב עִמָּהֶן דְּמֵי הֲבָאָה:

יב. הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ, וְאָמַר לוֹ: פֵּרוֹת שֶׁמָּכַרְתִּי לְךָ טְבָלִין הֵם, בְּשֵׂר בְּכוֹר הוּא, יַיִן נֶסֶךְ הוּא - מַה שֶּׁאָכְלוּ אָכְלוּ, וְיַחְזִיר לָהֶן אֶת הַדָּמִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: דָּבָר שֶׁהַנֶּפֶשׁ קָצָה בּוֹ - מַה שֶּׁאָכְלוּ אָכְלוּ וְיַחְזִיר לָהֶן אֶת הַדָּמִים. דָּבָר שֶׁאֵין הַנֶּפֶשׁ קָצָה בּוֹ - מַה שֶּׁאָכְלוּ אָכְלוּ, וְינַכֶּה לָהֶן מִן הַדָּמִים:

יג. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין אוֹכְלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין מְחַלְּלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין מוֹכְרִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאֵין מוֹצִיאִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה. וְאִם הוֹצִיא - הֲרֵי אֵלּוּ יֵרָקְבוּ. הַמְחַלֵּל מָעוֹת עַל פֵּרוֹת בִּירוּשָׁלַיִם בַּזְּמַן הַזֶּה - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַמָּעוֹת - כְּמוֹת שֶׁהָיוּ, וְהַפֵּרוֹת - כְּמוֹת שֶׁהָיוּ:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

יד. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מַפְרִישׁ אָדָם מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁל דְּמַאי, וְתוֹרְמוֹ וְאוֹכְלוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ שֵׁנִי. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ שֵׁנִי, שֶׁמָּא הוּרַם הָרִאשׁוֹן – לֹא הוּרַם הַשֵּׁנִי. וְהֲלָכָה כִּדְבְרֵי בֵּית הִלֵּל:

טו. רָאָה אֶחָד שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן – נֶאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי. אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי – אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן:

טז. הִפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְאָכַל, עַל אוֹתוֹ הַמִּין – נֶאֱמָן, עַל מִין אַחֵר – אֵינוֹ נֶאֱמָן; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף עַל אוֹתוֹ הַמִּין – אֵינוֹ נֶאֱמָן. לֹא כָל הֵימֶנּוּ שֶׁיְּתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ וְיָבֹא וְיְקַלְקְלֶנּוּ:

יז. הָאוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁבְּחֻפָּץ זֶה מְחֻלָּל עַל אִיסָר זֶה, וְלֹא קָבַע לוֹ מָקוֹם – רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָרָא שֵׁם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיֹּאמַר: לְצָפּוֹנוֹ אוֹ לְדָרוֹמוֹ. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְרַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי יוֹסֵי, שֶׁנִּכְנְסוּ אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת לְכְזִיב, אָמְרוּ: לֹא נָדַע הֵיאַךְ בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה מְתַקֵּן אֶת פֵּרוֹתָיו. כַּיָּוֹן שֶׁהִרְגִּישׁ בָּהֶן, הָלַךְ וְהֵבִיא לִפְנֵיהֶן דְּלוֹסְקִיָּא מְלֵא דִּינְרֵי זָהֳב. אָמְרוּ לוֹ: הֵיאַךְ אַתָּה מְתַקֵּן אֶת פֵּרוֹתֶיךָ? אָמַר לָהֶם, כָּךְ וְכָךְ אֲנִי אוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁבְּחֻפָּץ זֶה מְחֻלָּל עַל אִיסָר זֶה. אָמְרוּ לוֹ: צֵא וֶאֱכוֹל אֶת פֵּרוֹתֶיךָ, הִשְׁתַּכַּרְתָּ בְּמָעוֹת, אֲבַדְתָּ נְפָשׁוֹת:

יח. חָבֵר שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ פֵּרוֹת, אֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כְּנָסָן – הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת מְתֻקָּנִין:

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הַפּוֹדֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ – הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּחֹמֶשׁ. אֶחָד הַכּוֹנֵס מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְאֶחָד הַלּוֹקֵחַ מִן הַכּוּתִי וּמִן הַנָּכְרִי פֵּרוֹת טְבָלִים, אֶחָד שֶׁיָּרַשׁ, וְאֶחָד שֶׁנִּתַּן לוֹ בְּמַתָּנָה – הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּחֹמֶשׁ. כֵּיצַד בְּחֹמֶשׁ? הַפּוֹדֶה בְּסֶלַע – נוֹתֵן חֲמִשָּׁה דִינָרִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַפּוֹדֶה בְּשֶׁקֶל – נוֹתֵן

הַשָּׁלֵם

חֲמִשָּׁה שֶׁל סֶלַע. הַפּוֹדֶה בְּמַעֲשֵׂר, אִם רָצָה לְדַקְדֵּק – יְדַקְדֵּק. כֵּיצַד? חְלֵל עַל הַסֶּלַע וְנִמְצֵאת רָעָה, עַל הַטְּרִיסִית וְנִמְצֵאת רָעָה – יַחְלִיף:

ב. מַעֲרִימִין עַל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְפוֹטְרוֹ מִן הַחֹמֶשׁ. כֵּיצַד? אוֹמֵר אָדָם לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, לְעַבְדּוֹ לְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים: ״הֵילַךְ מָעוֹת אֵלּוּ וּפְדֵה לְךָ בָּהֶן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה״. אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ: ״פְּדֵה לִי בָּהֶן אֶת מַעֲשֵׂר זֶה״. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ נוֹהֲגִין כָּךְ. מִשֶּׁרַבּוּ הָרַמָּאִין: אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: ״הֲרֵי הַפֵּרוֹת הָאֵלּוּ נְתוּנִין לְךָ בְּמַתָּנָה״, וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר לוֹ: ״הֲרֵי הֵן מְחֻלָּלִין עַל פֵּרוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי בַּבַּיִת״. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ: ״הֲרֵי הֵן מְחֻלָּלִין עַל מָעוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי בְּתוֹךְ הַכִּיס עַד שֶׁיְּזַכֶּה בַּעַל הַבַּיִת לְתוֹךְ יָדוֹ, אוֹ עַד שֶׁיִּשְׁכַּר לוֹ אֶת מְקוֹמוֹ״:

ג. מַפְקִיד אָדָם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ אֵצֶל חָבֵר, וְשֶׁל דְּמַאי אֵצֶל עַם הָאָרֶץ. אַבָּא חִלְקִיָּה מִן קְרוּיָה אוֹמֵר: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן. חָזְרוּ לוֹמַר: אֲפִלּוּ חָבֵר – אֵין מַפְקִידִין אֶצְלוֹ, שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מִי עוֹמֵד אַחֲרָיו:

ד. נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחֹמֶשׁ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חֹלֶל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא חֹלֶל. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשַׁבָּת, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בְּחוֹל:

ה. מִי שֶׁלֹּא קָרָא שֵׁם לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יֹאכַל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יֹאכַל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשַׁבָּת, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בְּחוֹל:

ו. שְׁנֵי אַחִין וּשְׁנֵי שֻׁתָּפִין, אָב וּבְנוֹ – פּוֹדִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְנוֹתְנִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר עָנִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: תָּבֹא מְאֵרָה לְאָדָם שֶׁנּוֹתֵן מַעֲשֵׂר עָנִי לְאָבִיו. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא אֶת שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם עֲנִיִּים:

ז. אִשְׁתּוֹ – אֵין פּוֹדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: אִשְׁתּוֹ פּוֹדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר:

תּוֹסֶפְתָּא

ח. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ: ׳פּוֹדִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי׳ – נוֹתְנִין זֶה לָזֶה מַעֲשֵׂר עָנִי. מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּאִשְׁתּוֹ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁפּוֹדָה לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂר – שֶׁאֵין נוֹתְנִין לָהּ מַעֲשֵׂר עָנִי:

ט. מַפְרִישִׁין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל פֵּרוֹת עַם הָאָרֶץ, אַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה תַּקָּלָה לַבָּאִין אַחֲרָיו. כֵּיצַד? הוֹצִיא פֵּרוֹת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: ׳הַפְרֵשׁ עַל אֵלּוּ׳ – לֹא הִפְרִישׁ אֶלָּא עַד מָקוֹם שֶׁהוּא לוֹקֵחַ. מְחַלְּלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַל מָעוֹת עַם הָאָרֶץ, אַף עַל פִּי שֶׁעוֹשֶׂה תַּקָּלָה לַבָּאִים אַחֲרָיו. כֵּיצַד? הוֹצִיא מָעוֹת מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ: חֻלְלִי עַל אֵלּוּ – לֹא חֻלְלוּ, אֶלָּא עַד מָקוֹם לוֹקֵחַ, וּפוֹרֵט לוֹ דִּינָר לְאַלְתַּר. אִם מֻחְמֶּצֶת הַחוֹב – מֻתָּר. וְאִם מֻחְמֶּצֶת מִלְוֶה – הֲרֵי זֶה אָסוּר, עַד שֶׁיֵּלֵךְ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְיַחֲזֹר:

י. קָטָן שֶׁמּוֹכֵר בַּשּׁוּק – מַפְרִישִׁין עָלָיו מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. כֵּיצַד? נָתַן לוֹ טְרִיסִית, בֵּין שֶׁהִיא בְּיַד הַלּוֹקֵחַ, בֵּין שֶׁהִיא בְּיַד הַמּוֹכֵר, בֵּין שֶׁהִיא בְּאוּנְקְלִין – מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ, וְחוֹזֵר וּמְבִיאוֹ. נָטַל הֵימֶנּוּ דִּינָר – מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ. וְלֹא עוֹד: אֶלָּא שֶׁאָדָם מוֹצִיא דִּינָר מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ – מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ, וְחוֹזֵר וּמְבִיאוֹ לוֹ בָּאַחֲרוֹנָה, וְאוֹמֵר לוֹ: ׳עַל זֶה חֻלַּלְתִּי׳:

יא. לָקַח הֵימֶנּוּ עֲשָׂרָה דִּינָרִין שֶׁל זָהָב – לֹא יְחַלֵּל עַל כֻּלָּן אֶלָּא עַל אֶחָד מֵהֶם. לָקַח הֵימֶנּוּ עֲשָׂרָה כּוֹרִין שֶׁל חִטִּין – לֹא יַפְרִישׁ עַל כָּל הַמִּגּוּרָה אֶלָּא עַל אֶחָד מֵהֶם. לָקַח הֵימֶנּוּ עֶשֶׂר חָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן – לֹא יַפְרִישׁ עַל כָּל הָאוֹצָר, אֶלָּא עַל אַחַת מֵהֶן. לָקַח הֵימֶנּוּ עֶשֶׂר אֲגַדּוֹת שֶׁל יָרָק – לֹא יַפְרִישׁ עַל כָּל הָאוּנְקְלִי אֶלָּא עַל אַחַת מֵהֶן, שֶׁלֹּא לְהַפְחִית אֶת הַשּׁוּק בְּעֵינָיו:

יב. מוֹכֵר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְשֵׁם חֻלִּין. לֹא יִמְכְּרֶנּוּ לְשֵׁם מַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שֶׁפָּגַם אֶת הַמַּעֲשֵׂר. יֵשׁ לוֹ חֻלִּין וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְעֹרָבִין זֶה בָּזֶה וּמְבַקֵּשׁ לְמוֹכְרָן – מוֹכֵר רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאוּנְקְלִי. נְתָנָן כֻּלָּן בִּכְרַךְ – נוֹטֵל דְּמֵיהֶן בִּכְרַךְ. אֵלּוּ שֶׁרוֹצֶה – מוֹכֵר לְשֵׁם חֻלִּין, וְאֵלּוּ שֶׁרוֹצֶה – מוֹכֵר לְשֵׁם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

יג. הָאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְחֻלָּל עַל סֶלַע שֶׁתַּעֲלֶה בְּיָדִי מִכִּיס זֶה׳, ׳וְעַל דִּינָר שֶׁיַּעֲלֶה בְּיָדִי מִכִּיס זֶה׳ – שֶׁזֶּה חֻלָּל. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יוֹסֵי, בְּאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְחֻלָּל עַל סֶלַע שֶׁהָיְתָה בְּיַד בְּנִי׳, ׳וְעַל דִּינָר שֶׁהָיָה בְּיַד בְּנִי׳ – שֶׁלֹּא חֻלַּל, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: שֶׁמָּא לֹא הָיְתָה בְּיָדוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה:

ד,יד הָאוֹמֵר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְחֻלָּל עַל סֶלַע שֶׁאֶפְרֹט מִן הַדִּינָר׳, ׳וְעַל טְרִיסִין שֶׁאֶפְרֹט מִן הַסֶּלַע׳ – פּוֹרֵט לוֹ דִּינָר וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ סְלָעִים וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ טְרִיסִית. נוֹתֵן אָדָם לַחֲבֵרוֹ טְרִיסִית טְבֶרִית, וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ צְפּוֹרִית. צְפּוֹרִית וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ טְבֶרִית. שְׁנֵי פּוּנְדְיוֹן. פּוּנְדְיוֹן, וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ שְׁנֵי אִיסָּרִין. נוֹתֵן אָדָם לַחֲבֵרוֹ מָעִין וְנוֹטֵל מֵמֶּנּוּ דִּינָר. דִּינָר, וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ פּוּנְדְיוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדַמַּאי, אֲבָל בַּוַּדַּאי – אָסוּר. וּמְחַלְּלִין נְחֹשֶׁת עַל פֵּרוֹת. אַף בַּדַּמַּאי מְחַלְּלִין אוֹתוֹ נְחֹשֶׁת עַל נְחֹשֶׁת. נוֹתֵן אָדָם לַחֲבֵרוֹ גּוֹלְנִית וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ דִּינָר וְנוֹטֵל הֵימֶנּוּ פּוּנְדְיוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדַמַּאי וּבַחֹק, אֲבָל בַּוַּדַּאי וּבָרֶוַח – הֲרֵי זֶה אָסוּר:

טו. הָיָה עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּבְיָדוֹ מָעוֹת, אִם עִתִּיד לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ – מְחַלְּלָן כְּשֶׁעַר מְקוֹמוֹ. וְאִם לָאו – מְחַלְּלָן בְּשׁוּרֵיהֶן וּבְשַׁעַר אוֹתוֹ מָקוֹם:

טז. הַפְרִישׁ תְּרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְלֹא קָרָא לָהֶן שֵׁם – רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִתְקַדְּשׁוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא נִתְקַדְּשׁוּ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִם עִתִּיד לִקְרוֹת לָהֶן שֵׁם – אֵין בָּהֶן קְדֻשָּׁה, עַד שֶׁיִּקָּרֵא לָהֶן שֵׁם, אִם אֵין עִתִּיד לִקְרוֹת לָהֶן שֵׁם – כֵּיוָן שֶׁהִפְרִישָׁן נִתְקַדְּשׁוּ:

הַשָּׁלֵם

יז. פָּדָה הֵימֶנּוּ מַעֲשֵׂר בְּסֶלַע, וְלֹא הִסְפִּיק לְמָדְדוֹ עַד שֶׁעָמַד בַּשְּׁתַּיִם, מַה שֶּׁפָּדָה – פָּדָה, וּמִדַּת הַדִּין בֵּינֵיהֶם. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מְשִׁיכָתוֹ הִוא פִּדְיוֹנוֹ. פָּדָה מִמֶּנּוּ מַעֲשֵׂר בַּשְּׁתַּיִם, וְלֹא הִסְפִּיק לְמוֹשְׁכוֹ עַד שֶׁעָמַד בְּסֶלַע, מַה שֶּׁפָּדָה – פָּדָה, וּמִדַּת הַדִּין בֵּינֵיהֶם, שֶׁמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי – פִּדְיָתוֹ הִיא מְשִׁיכָתוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמְרִים: אַף הֶקְדֵּשׁ – פִּדְיָתוֹ הִיא מְשִׁיכָתוֹ:

יח. הַמֵּנִיחַ אִיסָר וְאָכַל עָלָיו חֻצְיוֹ, וְהָלַךְ לְמָקוֹם אַחֵר וַהֲרֵי הוּא יוֹצֵא בְּפוּנְדְיוֹן – יֹאכַל עָלָיו עוֹד אִיסָר. הַמֵּנִיחַ פּוּנְדְיוֹן וְאָכַל עָלָיו חֻצְיוֹ, וְהָלַךְ לְמָקוֹם אַחֵר וַהֲרֵי הוּא יוֹצֵא בְּאִסָּר – יֹאכַל עָלָיו פֶּלֶג. זֶה הַכְּלָל: עַד שֶׁלֹּא פָּדָאוֹ, מַה שֶּׁהִשְׁבִּיחַ – הִשְׁבִּיחַ לְפִי חֶשְׁבּוֹן, וּמַה שֶּׁפָּגַם – פָּגַם לְפִי חֶשְׁבּוֹן. אַחַר שֶׁפָּדָאוֹ, מַה שֶּׁהִשְׁבִּיחַ – הִשְׁבִּיחַ לַשֵּׁנִי, וּמַה שֶּׁפָּגַם – פָּגַם לַשֵּׁנִי:

ירמיהו פרק כב

א כֹּה אָמַר יְהוָה רֵד בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה וְדִבַּרְתָּ שָׁם
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: **ב** וְאָמַרְתָּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה מֶלֶךְ
יְהוּדָה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָוִד אַתָּה וַעֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ
הַבָּאִים בַּשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה: **ג** כֹּה | אָמַר יְהוָה עֲשׂוּ
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה וְהַצִּילוּ גָזוּל מִיַּד עָשֹׁק וְגֵר יָתוֹם
וְאַלְמָנָה אַל־תּוֹנוּ אַל־תַּחְמֹסוּ וְדָם נָקִי אַל־תִּשְׁפְּכוּ
בַּמָּקוֹם הַזֶּה: **ד** כִּי אִם־עָשׂוֹ תַּעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים יֹשְׁבִים לְדָוִד
עַל־כִּסְאוֹ רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים הוּא וַעֲבָדָו
וְעַמּוֹ: **ה** וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּי
נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי־לְחָרְבָּה יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה:
{פ}

ו כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה עַל־בֵּית מֶלֶךְ יְהוּדָה גִּלְעָד
אַתָּה לִי רֹאשׁ הַלְּבָנוֹן אִם־לֹא אֲשִׁיתְךָ מִדְבָּר
עָרִים לֹא נוֹשָׁבוּ: **ז** וְקִדַּשְׁתִּי עָלֶיךָ
מַשְׁחִתִים אִישׁ וְכֵלָיו וְכָרְתוּ מִבְחַר אַרְזֶיךָ וְהִפִּילוּ
עַל־הָאֵשׁ: **ח** וְעָבְרוּ גוֹיִם רַבִּים עַל הָעִיר הַזֹּאת
וְאָמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה
לָעִיר הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת: **ט** וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ
אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים וַיַּעַבְדוּם: {ס} **י** אַל־תִּבְכּוּ לְמֵת וְאַל־
תָּנֻדוּ לוֹ בְּכוֹ בְכוּ לַהֹלֵךְ כִּי לֹא יָשׁוּב עוֹד וְרָאָה
אֶת־אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ: **יא** כִּי כֹה אָמַר־יְהוָה אֶל־שַׁלֻּם
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הַמֹּלֵךְ תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו
אֲשֶׁר יָצָא מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא־יָשׁוּב שָׁם
עוֹד: **יב** כִּי בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־הִגְלוּ אֹתוֹ שָׁם יָמוּת
וְאֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לֹא־יִרְאֶה עוֹד: {ס} **יג** הוֹי בֹּנֶה
בֵיתוֹ בְּלֹא־צֶדֶק וַעֲלִיּוֹתָיו בְּלֹא מִשְׁפָּט בְּרֵעֵהוּ
יַעֲבֹד חִנָּם וּפָעֳלוֹ לֹא יִתֶּן־לוֹ: **יד** הָאֹמֵר אֶבְנֶה־לִּי
בַיִת מִדּוֹת וַעֲלִיּוֹת מְרֻוָחִים וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי וְסָפוּן
בָּאָרֶז וּמָשׁוּחַ בַּשָּׁשַׁר: **טו** הֲתִמְלֹךְ כִּי אַתָּה
מְתַחֶרֶה בָּאָרֶז אָבִיךָ הֲלוֹא אָכַל וְשָׁתָה וְעָשָׂה
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה אָז טוֹב לוֹ: **טז** דָּן דִּין־עָנִי וְאֶבְיוֹן
אָז טוֹב הֲלוֹא־הֵיא הַדַּעַת אֹתִי נְאֻם־יְהוָה: **יז** כִּי
אֵין עֵינֶיךָ וְלִבְּךָ כִּי אִם־עַל־בִּצְעֶךָ וְעַל דַּם־הַנָּקִי
לִשְׁפּוֹךְ וְעַל־הָעֹשֶׁק וְעַל־הַמִּרוּצָה לַעֲשׂוֹת:
{ס} **יח** לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹיָקִים בֶּן־
יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא־יִסְפְּדוּ לוֹ הוֹי אָחִי וְהוֹי
אָחוֹת לֹא־יִסְפְּדוּ לוֹ הוֹי אָדוֹן וְהוֹי
הֹדָהּ: **יט** קְבוּרַת חֲמוֹר יִקָּבֵר סָחוֹב וְהֻשְׁלַךְ
מֵהֲלְאָה לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם: {ס} **כ** עֲלִי הַלְּבָנוֹן
וְצְעָקִי וּבַבָּשָׁן תְּנִי קוֹלֵךְ וְצַעֲקִי מֵעֲבָרִים כִּי נִשְׁבְּרוּ
כָּל־מְאַהֲבָיִךְ: **כא** דִּבַּרְתִּי אֵלַיִךְ בְּשַׁלְוָתַיִךְ אָמַרְתְּ
לֹא אֶשְׁמָע זֶה דַרְכֵּךְ מִנְּעוּרַיִךְ כִּי לֹא־שָׁמַעַתְּ
בְּקוֹלִי: **כב** כָּל־רֹעַיִךְ תִּרְעֶה־רוּחַ וּמְאַהֲבַיִךְ בַּשְּׁבִי
יֵלֵכוּ כִּי אָז תֵּבֹשִׁי וְנִכְלַמְתְּ מִכֹּל
רָעָתֵךְ: **כג** ישבתי יֹשֶׁבֶתְ בַּלְּבָנוֹן
מקוננתי מְקֻנָּנְתְּ בָּאֲרָזִים מַה־נֶּחְנַתְּ בְּבֹא־לָךְ
חֲבָלִים חִיל כַּיּוֹלֵדָה: **כד** חַי־אָנִי נְאֻם־יְהוָה כִּי
אִם־יֶהְיֶה כָנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה חוֹתָם
עַל־יַד יְמִינִי כִּי מִשָּׁם אֶתְּקָנְךָ: **כה** וּנְתַתִּיךָ בְּיַד
מְבַקְשֵׁי נַפְשֶׁךָ וּבְיַד אֲשֶׁר־אַתָּה יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם
וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד
הַכַּשְׂדִּים: **כו** וְהֵטַלְתִּי אֹתְךָ וְאֶת־אִמְּךָ אֲשֶׁר
יְלָדַתְךָ עַל הָאָרֶץ אַחֶרֶת אֲשֶׁר לֹא־יֻלַּדְתֶּם שָׁם
וְשָׁם תָּמוּתוּ: **כז** וְעַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הֵם מְנַשְּׂאִים
אֶת־נַפְשָׁם לָשׁוּב שָׁם שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ: {פ}
כח הַעֶצֶב נִבְזֶה נָפוּץ הָאִישׁ הַזֶּה כָּנְיָהוּ אִם־כְּלִי
אֵין חֵפֶץ בּוֹ מַדּוּעַ הוּטְלוּ הוּא וְזַרְעוֹ וְהֻשְׁלְכוּ עַל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָדָעוּ: **כט** אֶרֶץ אֶרֶץ אֶרֶץ שִׁמְעִי
דְּבַר־יְהוָה: **ל** כֹּה | אָמַר יְהוָה כִּתְבוּ אֶת־הָאִישׁ
הַזֶּה עֲרִירִי גֶּבֶר לֹא־יִצְלַח בְּיָמָיו כִּי לֹא יִצְלַח

מִזַּרְעוֹ אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד וּמֹשֵׁל עוֹד בִּיהוּדָה: {פ}

ירמיהו פרק כג

א הוֹי רֹעִים מְאַבְּדִים וּמְפִיצִים אֶת־צֹאן מַרְעִיתִי נְאֻם־יְהוָה: {ס} **ב** לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הָרֹעִים הָרֹעִים אֶת־עַמִּי אַתֶּם הֲפִצֹתֶם אֶת־צֹאנִי וַתַּדִּחוּם וְלֹא פְקַדְתֶּם אֹתָם הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיכֶם אֶת־רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה: **ג** וַאֲנִי אֲקַבֵּץ אֶת־שְׁאֵרִית צֹאנִי מִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּי אֹתָם שָׁם וַהֲשֵׁבֹתִי אֹתָהֶן עַל־נְוֵהֶן וּפָרוּ וְרָבוּ: **ד** וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם רֹעִים וְרָעוּם וְלֹא־יִרְאוּ עוֹד וְלֹא־יֵחַתּוּ וְלֹא יִפָּקֵדוּ נְאֻם־יְהוָה: {ס} **ה** הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ: **ו** בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה־שְּׁמוֹ אֲשֶׁר־יִקְרְאוֹ יְהוָה | צִדְקֵנוּ: {פ}

ז לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְלֹא־יֹאמְרוּ עוֹד חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: **ח** כִּי אִם־חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת־זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל־אַדְמָתָם: {פ}

ט לַנְּבִאִים נִשְׁבַּר לִבִּי בְקִרְבִּי רָחֲפוּ כָּל־עַצְמוֹתָי הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁכּוֹר וּכְגֶבֶר עֲבָרוֹ יָיִן מִפְּנֵי יְהוָה וּמִפְּנֵי דִבְרֵי קָדְשׁוֹ: **י** כִּי מְנָאֲפִים מָלְאָה הָאָרֶץ כִּי־מִפְּנֵי אָלָה אָבְלָה הָאָרֶץ יָבְשׁוּ נְאוֹת מִדְבָּר וַתְּהִי מְרוּצָתָם רָעָה וּגְבוּרָתָם לֹא־כֵן: **יא** כִּי־גַם־נָבִיא גַּם־כֹּהֵן חָנֵפוּ גַּם־בֵּיתִי מָצָאתִי רָעָתָם נְאֻם־יְהוָה: **יב** לָכֵן יִהְיֶה דַרְכָּם לָהֶם כַּחֲלַקְלַקּוֹת בָּאֲפֵלָה יִדָּחוּ וְנָפְלוּ בָהּ כִּי־אָבִיא עֲלֵיהֶם רָעָה שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־יְהוָה: **יג** וּבִנְבִיאֵי שֹׁמְרוֹן רָאִיתִי תִפְלָה הִנַּבְּאוּ בַבַּעַל וַיַּתְעוּ אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל: **יד** וּבִנְבִיאֵי יְרוּשָׁלַם רָאִיתִי שַׁעֲרוּרָה נָאוֹף וְהָלֹךְ בַּשֶּׁקֶר וְחִזְקוּ יְדֵי מְרֵעִים לְבִלְתִּי־שָׁבוּ אִישׁ מֵרָעָתוֹ הָיוּ־לִי כֻלָּם כִּסְדֹם וְיֹשְׁבֶיהָ כַּעֲמֹרָה: {פ}

טו לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עַל־הַנְּבִאִים הִנְנִי מַאֲכִיל אוֹתָם לַעֲנָה וְהִשְׁקִתִים מֵי־רֹאשׁ כִּי מֵאֵת נְבִיאֵי יְרוּשָׁלַם יָצְאָה חֲנֻפָּה לְכָל־הָאָרֶץ: {פ} **טז** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַל־תִּשְׁמְעוּ עַל־דִּבְרֵי הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם מַהְבִלִים הֵמָּה אֶתְכֶם חֲזוֹן לִבָּם יְדַבֵּרוּ לֹא מִפִּי יְהוָה: **יז** אֹמְרִים אָמוֹר לְמְנַאֲצַי דִּבֶּר יְהוָה שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְכֹל הֹלֵךְ בִּשְׁרִרוּת לִבּוֹ אָמְרוּ לֹא־תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה: **יח** כִּי מִי עָמַד בְּסוֹד יְהוָה וַיֵּרֶא וְיִשְׁמַע אֶת־דְּבָרוֹ מִי־הִקְשִׁיב דברי דְּבָרוֹ וַיִּשְׁמָע: {ס} **יט** הִנֵּה | סַעֲרַת יְהוָה חֵמָה יָצְאָה וְסַעַר מִתְחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל: **כ** לֹא יָשׁוּב אַף־יְהוָה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ בִּינָה: **כא** לֹא־שָׁלַחְתִּי אֶת־הַנְּבִאִים וְהֵם רָצוּ לֹא־דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְהֵם נִבָּאוּ: **כב** וְאִם־עָמְדוּ בְּסוֹדִי וְיַשְׁמִעוּ דְבָרַי אֶת־עַמִּי וְיֹשִׁבוּם מִדַּרְכָּם הָרָע וּמֵרַע מַעַלְלֵיהֶם: {ס} **כג** הַאֱלֹהֵי מִקָּרֹב אֲנִי נְאֻם־יְהוָה וְלֹא אֱלֹהֵי מֵרָחֹק: **כד** אִם־יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא־אֶרְאֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מָלֵא נְאֻם־יְהוָה: **כה** שָׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־אָמְרוּ הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים בִּשְׁמִי שֶׁקֶר לֵאמֹר חָלַמְתִּי חָלַמְתִּי: **כו** עַד־מָתַי הֵיֵשׁ בְּלֵב הַנְּבִאִים נִבְּאֵי הַשֶּׁקֶר וּנְבִיאֵי תַרְמִת לִבָּם: **כז** הַחֹשְׁבִים לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי שְׁמִי בַּחֲלוֹמֹתָם אֲשֶׁר יְסַפְּרוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ כַּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֲבוֹתָם אֶת־שְׁמִי

בַּבָּעַל׃ **כח** הַנָּבִיא אֲשֶׁר־אִתּוֹ חֲלוֹם יְסַפֵּר וַאֲשֶׁר דְּבָרִי אִתּוֹ יְדַבֵּר דְּבָרִי אֱמֶת מַה־לַּתֶּבֶן אֶת־ הַבָּר נְאֻם־יְהוָה׃ **כט** הֲלוֹא כֹה דְבָרַי כָּאֵשׁ נְאֻם־ יְהוָה וּכְפַטִּישׁ יְפֹצֵץ סָלַע׃ {ס} **ל** לָכֵן הִנְנִי עַל־ הַנְּבִאִים נְאֻם־יְהוָה מְגַנְּבֵי דְבָרַי אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ׃ **לא** הִנְנִי עַל־הַנְּבִיאִם נְאֻם־יְהוָה הַלֹּקְחִים לְשׁוֹנָם וַיִּנְאֲמוּ נְאֻם׃ **לב** הִנְנִי עַל־נִבְּאֵי חַלֹמוֹת שֶׁקֶר נְאֻם־יְהוָה וַיְסַפְּרוּם וַיַּתְעוּ אֶת־עַמִּי בְּשִׁקְרֵיהֶם וּבְפַחֲזוּתָם וְאָנֹכִי לֹא־שְׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְהוֹעֵיל לֹא־יוֹעִילוּ לָעָם־הַזֶּה נְאֻם־ יְהוָה׃ **לג** וְכִי־יִשְׁאָלְךָ הָעָם הַזֶּה אוֹ־הַנָּבִיא אוֹ־ כֹהֵן לֵאמֹר מַה־מַּשָּׂא יְהוָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־ מַה־מַּשָּׂא וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה׃ **לד** וְהַנָּבִיא וְהַכֹּהֵן וְהָעָם אֲשֶׁר יֹאמַר מַשָּׂא יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־ הָאִישׁ הַהוּא וְעַל־בֵּיתוֹ׃ **לה** כֹּה תֹאמְרוּ אִישׁ עַל־ רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶל־אָחִיו מֶה־עָנָה יְהוָה וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה׃ **לו** וּמַשָּׂא יְהוָה לֹא תִזְכְּרוּ־עוֹד כִּי הַמַּשָּׂא יִהְיֶה לְאִישׁ דְּבָרוֹ וַהֲפַכְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ׃ **לז** כֹּה תֹאמַר אֶל־ הַנָּבִיא מֶה־עָנָךְ יְהוָה וּמַה־דִּבֶּר יְהוָה׃ **לח** וְאִם־ מַשָּׂא יְהוָה תֹּאמֵרוּ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן אֲמָרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מַשָּׂא יְהוָה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תֹאמְרוּ מַשָּׂא יְהוָה׃ **לט** לָכֵן הִנְנִי וְנָשֵׂיתִי אֶתְכֶם נָשֹׂא וְנָטַשְׁתִּי אֶתְכֶם וְאֶת־ הָעִיר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם מֵעַל פָּנָי׃ **מ** וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם חֶרְפַּת עוֹלָם וּכְלִמּוּת עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא תִשָּׁכֵחַ׃ {פ}

ירמיהו פרק כד

א הֶרְאַנִי יְהוָה וְהִנֵּה שְׁנֵי דּוּדָאֵי תְאֵנִים מוּעָדִים לִפְנֵי הֵיכַל יְהוָה אַחֲרֵי הַגְלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־ בָּבֶל אֶת־יְכָנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־ שָׂרֵי יְהוּדָה וְאֶת־הֶחָרָשׁ וְאֶת־הַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִַם וַיְבִאֵם בָּבֶל׃ **ב** הַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים טֹבוֹת מְאֹד כִּתְאֵנֵי הַבִּכֻּרוֹת וְהַדּוּד אֶחָד תְּאֵנִים רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ {פ} **ג** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מֶה־אַתָּה רֹאֶה יִרְמְיָהוּ וָאֹמַר תְּאֵנִים הַתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת טֹבוֹת מְאֹד וְהָרָעוֹת רָעוֹת מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ׃ {פ} **ד** וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ **ה** כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּתְּאֵנִים הַטֹּבוֹת הָאֵלֶּה כֵּן־אַכִּיר אֶת־גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶרֶץ כַּשְׂדִּים לְטוֹבָה׃ **ו** וְשַׂמְתִּי עֵינִי עֲלֵיהֶם לְטוֹבָה וַהֲשִׁבֹתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְנִיתִים וְלֹא אֶהֱרֹס וּנְטַעְתִּים וְלֹא אֶתּוֹשׁ׃ **ז** וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב לָדַעַת אֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה וְהָיוּ־לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים כִּי־יָשֻׁבוּ אֵלַי בְּכָל־לִבָּם׃ {ס} **ח** וְכַתְּאֵנִים הָרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה מֵרֹעַ כִּי־כֹה ׀ אָמַר יְהוָה כֵּן אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־ יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו וְאֵת ׀ שְׁאֵרִית יְרוּשָׁלִַם הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְהַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ **ט** וּנְתַתִּים לזועה לְזַעֲוָה לְרָעָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְחֶרְפָּה וּלְמָשָׁל לִשְׁנִינָה וְלִקְלָלָה בְּכָל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־אַדִּיחֵם שָׁם׃ **י** וְשִׁלַּחְתִּי בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדֶּבֶר עַד־תֻּמָּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃ {פ}

ירמיהו פרק כה

א הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה עַל־יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנִית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ **ב** אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־כָּל־עַם יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר׃ **ג** מִן־שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד ׀

הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה דְבַר־יְהוָה
אֵלָי וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אַשְׁכֵּים וְדַבֵּר וְלֹא
שְׁמַעְתֶּם: **ד** וְשָׁלַח יְהוָה אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עֲבָדָיו
הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא־הִטִּיתֶם
אֶת־אָזְנְכֶם לִשְׁמֹעַ: **ה** לֵאמֹר שׁוּבוּ־נָא אִישׁ
מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמֵרַע מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם לְמִן־עוֹלָם וְעַד־
עוֹלָם: **ו** וְאַל־תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם
וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם וְלֹא־תַכְעִיסוּ אוֹתִי בְּמַעֲשֵׂה
יְדֵיכֶם וְלֹא אָרַע לָכֶם: **ז** וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם־
יְהוָה לְמַעַן הכעסוני הַכְעִיסֵנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם
לְרָע לָכֶם: {פ}
ח לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת יַעַן אֲשֶׁר לֹא־
שְׁמַעְתֶּם אֶת־דְּבָרָי: **ט** הִנְנִי שֹׁלֵחַ וְלָקַחְתִּי אֶת־
כָּל־מִשְׁפְּחוֹת צָפוֹן נְאֻם־יְהוָה וְאֶל־נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל עַבְדִּי וַהֲבִאֹתִים עַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל־
יְשְׁבֶיהָ וְעַל כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב וְהַחֲרַמְתִּים
וְשַׂמְתִּים לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחָרְבוֹת
עוֹלָם: **י** וְהַאֲבַדְתִּי מֵהֶם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה
קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל רֵחַיִם וְאוֹר נֵר: **יא** וְהָיְתָה
כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה וְעָבְדוּ הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה: **יב** וְהָיָה
כִּמְלֹאת שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְעַל־
הַגּוֹי הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אֶת־עֲוֹנָם וְעַל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים
וְשַׂמְתִּי אֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת
עוֹלָם: **יג** והבאותי וְהֵבֵאתִי עַל־הָאָרֶץ הַהִיא
אֶת־כָּל־דְּבָרַי אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ אֵת כָּל־הַכָּתוּב
בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר־נִבָּא יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־
הַגּוֹיִם: **יד** כִּי עָבְדוּ־בָם גַּם־הֵמָּה גּוֹיִם רַבִּים
וּמְלָכִים גְּדוֹלִים וְשִׁלַּמְתִּי לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְמַעֲשֵׂה
יְדֵיהֶם: {פ}
טו כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי קַח אֶת־
כּוֹס הַיַּיִן הַחֵמָה הַזֹּאת מִיָּדִי וְהִשְׁקִיתָה אֹתוֹ אֶת־
כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ אוֹתְךָ
אֲלֵיהֶם: **טז** וְשָׁתּוּ וְהִתְגֹּעֲשׁוּ וְהִתְהֹלָלוּ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בֵּינֹתָם: **יז** וָאֶקַּח אֶת־
הַכּוֹס מִיַּד יְהוָה וָאַשְׁקֶה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־
שְׁלָחַנִי יְהוָה אֲלֵיהֶם: **יח** אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־עָרֵי
יְהוּדָה וְאֶת־מְלָכֶיהָ אֶת־שָׂרֶיהָ לָתֵת אֹתָם
לְחָרְבָּה לְשַׁמָּה לִשְׁרֵקָה וְלִקְלָלָה כַּיּוֹם
הַזֶּה: **יט** אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶת־עֲבָדָיו
וְאֶת־שָׂרָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ: **כ** וְאֵת כָּל־הָעֶרֶב וְאֶת
כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוּץ וְאֵת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ
פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־אַשְׁקְלוֹן וְאֶת־עַזָּה וְאֶת־עֶקְרוֹן
וְאֵת שְׁאֵרִית אַשְׁדּוֹד: **כא** אֶת־אֱדוֹם וְאֶת־מוֹאָב
וְאֶת־בְּנֵי עַמּוֹן: **כב** וְאֵת כָּל־מַלְכֵי־צֹר וְאֵת כָּל־
מַלְכֵי צִידוֹן וְאֵת מַלְכֵי הָאִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
הַיָּם: **כג** וְאֶת־דְּדָן וְאֶת־תֵּימָא וְאֶת־בּוּז וְאֵת כָּל־
קְצוּצֵי פֵּאָה: **כד** וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֲרָב וְאֵת כָּל־
מַלְכֵי הָעֶרֶב הַשֹּׁכְנִים בַּמִּדְבָּר: **כה** וְאֵת | כָּל־
מַלְכֵי זִמְרִי וְאֵת כָּל־מַלְכֵי עֵילָם וְאֵת כָּל־מַלְכֵי
מָדָי: **כו** וְאֵת | כָּל־מַלְכֵי הַצָּפוֹן הַקְּרֹבִים
וְהָרְחֹקִים אִישׁ אֶל־אָחִיו וְאֵת כָּל־הַמַּמְלָכוֹת
הָאָרֶץ אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמֶלֶךְ שֵׁשַׁךְ יִשְׁתֶּה
אַחֲרֵיהֶם: **כז** וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם {פ}
כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ
וְקִיְּוּ וְנִפְלוּ וְלֹא תָקוּמוּ מִפְּנֵי הַחֶרֶב אֲשֶׁר אָנֹכִי
שֹׁלֵחַ בֵּינֵיכֶם: **כח** וְהָיָה כִּי יְמָאֲנוּ לָקַחַת־הַכּוֹס
מִיָּדְךָ לִשְׁתּוֹת וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת שָׁתוֹ תִשְׁתּוּ: **כט** כִּי הִנֵּה בָעִיר אֲשֶׁר
נִקְרָא־שְׁמִי עָלֶיהָ אָנֹכִי מֵחֵל לְהָרַע וְאַתֶּם הִנָּקֵה
תִנָּקּוּ לֹא תִנָּקּוּ כִּי חֶרֶב אֲנִי קֹרֵא עַל־כָּל־יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: **ל** וְאַתָּה תִּנָּבֵא אֲלֵיהֶם
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם יְהוָה

מִמְּרוֹם יִשְׁאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג
עַל־נָוֵהוּ הֵידָד כְּדֹרְכִים יַעֲנֶה אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ: **לא** בָּא שָׁאוֹן עַד־קְצֵה הָאָרֶץ כִּי רִיב
לַיהוָה בַּגּוֹיִם נִשְׁפָּט הוּא לְכָל־בָּשָׂר הָרְשָׁעִים
נְתָנָם לַחֶרֶב נְאֻם־יְהוָה: {ס} **לב** כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת הִנֵּה רָעָה יֹצֵאת מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וְסַעַר גְּדוֹלָה
יֵעוֹר מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ: **לג** וְהָיוּ חַלְלֵי יְהוָה בַּיּוֹם
הַהוּא מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ לֹא יִסָּפְדוּ
וְלֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה
יִהְיוּ: **לד** הֵילִילוּ הָרֹעִים וְזַעֲקוּ וְהִתְפַּלְּשׁוּ אַדִּירֵי
הַצֹּאן כִּי־מָלְאוּ יְמֵיכֶם לִטְבוֹחַ וּתְפוּצוֹתֵיכֶם
וּנְפַלְתֶּם כִּכְלִי חֶמְדָּה: **לה** וְאָבַד מָנוֹס מִן־הָרֹעִים
וּפְלֵיטָה מֵאַדִּירֵי הַצֹּאן: **לו** קוֹל צַעֲקַת הָרֹעִים
וְיִלֲלַת אַדִּירֵי הַצֹּאן כִּי־שֹׁדֵד יְהוָה אֶת־
מִרְעִיתָם: **לז** וְנָדְמוּ נְאוֹת הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי חֲרוֹן אַף־
יְהוָה: **לח** עָזַב כַּכְּפִיר סֻכּוֹ כִּי־הָיְתָה אַרְצָם
לְשַׁמָּה מִפְּנֵי חֲרֹן הַיּוֹנָה וּמִפְּנֵי חֲרוֹן אַפּוֹ: {פ}

ירמיהו פרק כו

א בְּרֵאשִׁית מַמְלְכוּת יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר: **ב** כֹּה |
אָמַר יְהוָה עֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־יְהוָה וְדִבַּרְתָּ עַל־כָּל־
עָרֵי יְהוּדָה הַבָּאִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת בֵּית־יְהוָה אֵת כָּל־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אַל־תִּגְרַע
דָּבָר: **ג** אוּלַי יִשְׁמְעוּ וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
וְנִחַמְתִּי אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם
מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֵיהֶם: **ד** וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר
יְהוָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי אֲשֶׁר
נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם: **ה** לִשְׁמֹעַ עַל־דִּבְרֵי עֲבָדַי הַנְּבִאִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁלֵחַ אֲלֵיכֶם וְהַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא
שְׁמַעְתֶּם: **ו** וְנָתַתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּשִׁלֹה וְאֶת־
הָעִיר הזאת הַזֹּאת אֶתֵּן לִקְלָלָה לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ:
{פ}

ז וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִאִים וְכָל־הָעָם אֶת־
יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית
יְהוָה: **ח** וַיְהִי | כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר אֵת כָּל־
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם וַיִּתְפְּשׂוּ אֹתוֹ
הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת
תָּמוּת: **ט** מַדּוּעַ נִבֵּאתָ בְשֵׁם־יְהוָה לֵאמֹר כְּשִׁלוֹ
יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תֶּחֱרַב מֵאֵין יוֹשֵׁב
וַיִּקָּהֵל כָּל־הָעָם אֶל־יִרְמְיָהוּ בְּבֵית
יְהוָה: **י** וַיִּשְׁמְעוּ | שָׂרֵי יְהוּדָה אֵת הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ מִבֵּית־הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ בְּפֶתַח
שַׁעַר־יְהוָה הֶחָדָשׁ: {ס} **יא** וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים
וְהַנְּבִאִים אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר
מִשְׁפַּט־מָוֶת לָאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם: **יב** וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־
כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר יְהוָה שְׁלָחַנִי
לְהִנָּבֵא אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֵת כָּל־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם: **יג** וְעַתָּה הֵיטִיבוּ
דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וְיִנָּחֶם יְהוָה אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם: **יד** וַאֲנִי
הִנְנִי בְיֶדְכֶם עֲשׂוּ־לִי כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר
בְּעֵינֵיכֶם: **טו** אַךְ | יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי אִם־מְמִתִים
אַתֶּם אֹתִי כִּי־דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֶל־
הָעִיר הַזֹּאת וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ כִּי בֶאֱמֶת שְׁלָחַנִי יְהוָה
עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
{ס} **טז** וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֶל־הַכֹּהֲנִים
וְאֶל־הַנְּבִיאִים אֵין־לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מָוֶת כִּי
בְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ: **יז** וַיָּקָמוּ אֲנָשִׁים
מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־קְהַל הָעָם
לֵאמֹר: **יח** מִיכָיָה מִיכָה הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא
בִּימֵי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־עַם
יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה־אָמַר | יְהוָה צְבָאוֹת צִיּוֹן שָׂדֶה

תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַ֫יִם עִיִּים תִּהְיֶה וְהַר הַבַּ֥יִת לְבָמ֖וֹת
יָֽעַר׃ **יט** הֲהָמֵת֙ ׀ הֵמְתֻ֣הוּ חִזְקִיָּ֔הוּ מֶ֖לֶךְ־יְהוּדָ֑ה וְכָל־
יְהוּדָ֕ה הֲלֹא֙ יָרֵ֣א אֶת־יְהוָ֔ה וַיְחַל֙ אֶת־פְּנֵ֣י יְהוָ֔ה
וַיִּנָּחֵ֥ם יְהוָ֖ה אֶל־הָרָעָ֣ה אֲשֶׁר־דִּבֶּ֣ר עֲלֵיהֶ֑ם וַאֲנַ֨חְנוּ
עֹשִׂ֤ים רָעָה֙ גְּדוֹלָ֔ה עַל־נַפְשׁוֹתֵ֖ינוּ׃ **כ** וְגַם־אִ֣ישׁ
הָיָ֗ה מִתְנַבֵּא֙ בְּשֵׁ֣ם יְהוָ֔ה אוּרִיָּ֖הוּ בֶּן־שְׁמַעְיָ֣הוּ
מִקִּרְיַ֣ת הַיְעָרִ֑ים וַיִּנָּבֵ֨א עַל־הָעִ֤יר הַזֹּאת֙ וְעַל־
הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֔את כְּכֹ֖ל דִּבְרֵ֥י יִרְמְיָֽהוּ׃ **כא** וַיִּשְׁמַ֞ע
הַמֶּ֣לֶךְ יְהוֹיָקִ֗ים וְכָל־גִּבּוֹרָ֛יו וְכָל־הַשָּׂרִ֖ים אֶת־
דְּבָרָ֑יו וַיְבַקֵּ֤שׁ הַמֶּ֙לֶךְ֙ הֲמִיתֹ֔ו וַיִּשְׁמַ֥ע אוּרִיָּ֖הוּ וַיִּרָ֑א
וַיִּבְרַ֖ח וַיָּבֹ֥א מִצְרָֽיִם׃ **כב** וַיִּשְׁלַ֞ח הַמֶּ֣לֶךְ יְהוֹיָקִ֗ים
אֲנָשִׁ֛ים מִצְרַ֖יְמָה אֶת֙ אֶלְנָתָ֣ן בֶּן־עַכְבּ֔וֹר וַאֲנָשִׁ֖ים
אִתּ֑וֹ אֶל־מִצְרָֽיִם׃ **כג** וַיּוֹצִ֨יאוּ אֶת־אוּרִיָּ֜הוּ מִמִּצְרַ֗יִם
וַיְבִאֻ֙הוּ֙ אֶל־הַמֶּ֣לֶךְ יְהוֹיָקִ֔ים וַיַּכֵּ֥הוּ בֶחָ֖רֶב וַיַּשְׁלֵ֣ךְ
אֶת־נִבְלָתֹ֑ו אֶל־קִבְרֵ֖י בְּנֵ֥י הָעָֽם׃ **כד** אַךְ֩ יַ֨ד
אֲחִיקָ֜ם בֶּן־שָׁפָ֗ן הָיְתָ֛ה אֶת־יִרְמְיָ֖הוּ לְבִלְתִּ֥י תֵּת־
אֹתֹ֛ו בְּיַד־הָעָ֖ם לַהֲמִיתֻֽו׃ {פ}

ירמיהו פרק כז

א בְּרֵאשִׁ֗ית מַמְלֶ֛כֶת יְהוֹיָקִ֥ם בֶּן־יֹאשִׁיָּ֖הוּ מֶ֣לֶךְ
יְהוּדָ֑ה הָיָ֤ה הַדָּבָר֙ הַזֶּ֔ה אֶל־יִרְמְיָ֖ה מֵאֵ֥ת יְהוָ֖ה
לֵאמֹֽר׃ **ב** כֹּה־אָמַ֥ר יְהוָ֖ה אֵלַ֑י עֲשֵׂ֥ה לְךָ֛ מוֹסֵר֥וֹת
וּמֹטֹ֖ות וּנְתַתָּ֥ם עַל־צַוָּארֶֽךָ׃ **ג** וְשִׁלַּחְתָּ֣ם אֶל־מֶ֣לֶךְ
אֱדֹ֗ום וְאֶל־מֶ֤לֶךְ מוֹאָב֙ וְאֶל־מֶ֣לֶךְ בְּנֵ֣י עַמּ֔וֹן וְאֶל־
מֶ֖לֶךְ צֹ֑ר וְאֶל־מֶ֣לֶךְ צִידֹ֗ון בְּיַד֙ מַלְאָכִ֣ים הַבָּאִ֔ים
יְרוּשָׁלַ֖͏ִם אֶל־צִדְקִיָּ֥הוּ מֶֽלֶךְ יְהוּדָֽה׃ **ד** וְצִוִּיתָ֣ אֹתָ֗ם
אֶל־אֲדֹנֵיהֶם֮ לֵאמֹר֒ כֹּה־אָמַ֣ר יְהוָ֣ה צְבָאֹ֔ות אֱלֹהֵ֥י
יִשְׂרָאֵ֖ל כֹּ֣ה תֹאמְר֑וּ אֶל־אֲדֹנֵיכֶֽם׃ **ה** אֲנֹכִ֞י עָשִׂ֣יתִי
אֶת־הָאָ֗רֶץ אֶת־הָאָדָ֛ם וְאֶת־הַבְּהֵמָ֖ה אֲשֶׁ֣ר עַל־
פְּנֵ֣י הָאָ֑רֶץ בְּכֹחִ֤י הַגָּדֹול֙ וּבִזְרֹועִ֣י הַנְּטוּיָ֔ה וְנֹתַתִּ֖יהָ
לַאֲשֶׁ֥ר יָשַׁ֖ר בְּעֵינָֽי׃ **ו** וְעַתָּ֞ה אֲנִ֣י נָתַ֗תִּי אֶת־כָּל־
הָאֲרָצֹ֤ות הָאֵ֙לֶּה֙ בְּיַד֙ נְבוּכַדְנֶאצַּ֣ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֔ל עַבְדִּ֖י
וְגַם֙ אֶת־חַיַּ֣ת הַשָּׂדֶ֔ה נָתַ֥תִּי לֹ֖ו לְעָבְדֹֽו׃ **ז** וְעָבְד֣וּ
אֹתֹ֗ו כָּל־הַגֹּויִם֮ וְאֶת־בְּנֹו֒ וְאֶת־בֶּן־בְּנֹו֙ עַ֚ד בֹּא־עֵ֣ת
אַרְצֹ֔ו גַּם־הֹ֥וא וְעָבְד֖וּ בֹּ֑ו גֹּויִ֤ם רַבִּים֙ וּמְלָכִ֣ים
גְּדֹלִ֔ים׃ **ח** וְהָיָ֡ה הַגֹּוי֩ וְהַמַּמְלָכָ֨ה אֲשֶׁ֜ר לֹֽא־יַעַבְדוּ֗
אֹתֹו֙ אֶת־נְבוּכַדְנֶאצַּ֣ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֔ל וְאֵת֙ אֲשֶׁ֣ר לֹֽא־
יִתֵּ֔ן אֶת־צַוָּארֹ֖ו בְּעֹ֣ל מֶֽלֶךְ בָּבֶ֑ל בַּחֶ֤רֶב֙ וּבָרָעָ֣ב
וּבַדֶּ֔בֶר אֶפְקֹ֛ד עַל־הַגֹּ֥וי הַהוּא֖ נְאֻם־יְהוָ֑ה עַד־תַּמִּ֥י
אֹתָ֖ם בְּיָדֹֽו׃ **ט** וְאַתֶּ֗ם אַל־תִּשְׁמְעוּ֮ אֶל־נְבִיאֵיכֶם֒
וְאֶל־קֹסְמֵיכֶ֣ם וְאֶל֙ חֲלֹמֹ֣תֵיכֶ֔ם וְאֶל־עֹנְנֵיכֶ֖ם וְאֶל־
כַּשָּׁפֵיכֶ֑ם אֲשֶׁר־הֵ֥ם אֹמְרִ֛ים אֲלֵיכֶ֖ם לֵאמֹ֥ר לֹ֛א
תַּעַבְד֖וּ אֶת־מֶ֥לֶךְ בָּבֶֽל׃ **י** כִּ֣י שֶׁ֔קֶר הֵ֥ם נִבְּאִ֖ים לָכֶ֑ם
לְמַ֙עַן֙ הַרְחִ֣יק אֶתְכֶ֔ם מֵעַ֖ל אַדְמַתְכֶ֑ם וְהִדַּחְתִּ֥י
אֶתְכֶ֖ם וַאֲבַדְתֶּֽם׃ **יא** וְהַגֹּוי֩ אֲשֶׁ֨ר יָבִ֜יא אֶת־צַוָּארֹ֗ו
בְּעֹל֙ מֶ֣לֶךְ־בָּבֶ֔ל וַעֲבָדֹ֖ו וְהִנַּחְתִּ֑יו עַל־אַדְמָתֹ֛ו נְאֻם־
יְהוָ֖ה וַעֲבָדָ֥הּ וְיָשַׁ֖ב בָּֽהּ׃ **יב** וְאֶל־צִדְקִיָּ֥ה מֶֽלֶךְ־
יְהוּדָ֖ה דִּבַּ֣רְתִּי כְּכָל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה לֵאמֹ֗ר הָבִ֤יאוּ
אֶת־צַוְּארֵיכֶם֙ בְּעֹ֣ל מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֔ל וְעִבְד֥וּ אֹתֹ֖ו וְעַמֹּ֑ו
וְחְיֽוּ׃ **יג** לָמָ֤ה תָמ֙וּתוּ֙ אַתָּ֣ה וְעַמְּךָ֔ בַּחֶ֖רֶב בָּרָעָ֣ב
וּבַדֶּ֑בֶר כַּאֲשֶׁ֣ר דִּבֶּ֤ר יְהוָה֙ אֶל־הַגֹּ֔וי אֲשֶׁ֖ר לֹ֥א־יַעֲבֹ֖ד
אֶת־מֶ֥לֶךְ בָּבֶֽל׃ **יד** וְאַל־תִּשְׁמְעוּ֮ אֶל־דִּבְרֵי֒
הַנְּבִאִ֣ים הָאֹמְרִ֗ים אֲלֵיכֶם֙ לֵאמֹ֔ר לֹ֥א תַעַבְד֖וּ אֶת־
מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֑ל כִּ֣י שֶׁ֔קֶר הֵ֥ם נִבְּאִ֖ים לָכֶֽם׃ **טו** כִּ֣י לֹ֔א
שְׁלַחְתִּ֖ים נְאֻם־יְהוָ֑ה וְהֵ֤ם נִבְּאִים֙ בִּשְׁמִ֣י לַשָּׁ֔קֶר
לְמַ֙עַן֙ הַדִּיחִ֣י אֶתְכֶ֔ם וַאֲבַדְתֶּ֖ם אַתֶּ֣ם וְהַנְּבִאִ֑ים
הַנִּבְּאִ֥ים לָכֶֽם׃ **טז** וְאֶל־הַכֹּהֲנִ֣ים ׀ וְאֶל־כָּל־הָעָ֣ם
הַזֶּ֗ה דִּבַּ֙רְתִּי֙ לֵאמֹ֔ר כֹּ֥ה אָמַ֖ר יְהוָ֑ה אַל־תִּשְׁמְעוּ֮
אֶל־דִּבְרֵ֣י נְבִיאֵיכֶם֒ הַנִּבְּאִ֥ים לָכֶ֖ם לֵאמֹ֑ר הִנֵּ֤ה כְלֵי֙
בֵּית־יְהוָ֔ה מוּשָׁבִ֥ים מִבָּבֶ֖לָה עַתָּ֑ה מְהֵרָ֕ה כִּ֥י שֶׁ֖קֶר
הֵ֥מָּה נִבְּאִ֖ים לָכֶֽם׃ **יז** אַל־תִּשְׁמְעוּ֙ אֲלֵיהֶ֔ם עִבְד֖וּ
אֶת־מֶ֣לֶךְ־בָּבֶ֑ל וִחְיֽוּ׃ לָמָ֥ה תִהְיֶ֛ה הָעִ֥יר הַזֹּ֖את
חָרְבָּֽה׃ **יח** וְאִם־נְבִאִ֣ים הֵ֔ם וְאִם־יֵ֥שׁ דְּבַר־יְהוָ֖ה
אִתָּ֑ם יִפְגְּעוּ־נָ֣א בַֽיהוָ֣ה צְבָאֹ֔ות לְבִלְתִּי־בֹּ֣אוּ

הַכֵּלִים | הַנּוֹתָרִים בְּבֵית־יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ יְהוּדָה
וּבִירוּשָׁלִָם בָּבֶלָה: **יט** כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֶל־הָעַמֻּדִים וְעַל־הַיָּם וְעַל־הַמְכֹנוֹת וְעַל יֶתֶר
הַכֵּלִים הַנּוֹתָרִים בָּעִיר הַזֹּאת: **כ** אֲשֶׁר לֹא־לָקָחָם
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בֶּגְלוֹתוֹ אֶת־
יכוניה יְכָנְיָה בֶן־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִירוּשָׁלִָם
בָּבֶלָה וְאֶת כָּל־חֹרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם: **כא** כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־הַכֵּלִים
הַנּוֹתָרִים בֵּית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ־יְהוּדָה
וִירוּשָׁלִָם: **כב** בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ עַד יוֹם
פָּקְדִי אֹתָם נְאֻם־יְהוָה וְהַעֲלִיתִים וַהֲשִׁיבֹתִים אֶל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה: {פ}

ירמיהו פרק כח

א וַיְהִי | בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכְתְּ צִדְקִיָּה
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בשנת בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית בַּחֹדֶשׁ
הַחֲמִישִׁי אָמַר אֵלַי חֲנַנְיָהְ בֶן־עַזּוּר הַנָּבִיא אֲשֶׁר
מִגִּבְעוֹן בְּבֵית יְהוָה לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִים וְכָל־הָעָם
לֵאמֹר: **ב** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר שָׁבַרְתִּי אֶת־עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל: **ג** בְּעוֹד |
שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת־כָּל־
כְּלֵי בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶלְ
מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם בָּבֶל: **ד** וְאֶת־יְכָנְיָה בֶן־
יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־כָּל־גָּלוּת יְהוּדָה
הַבָּאִים בָּבֶלָה אֲנִי מֵשִׁיב אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־
יְהוָה כִּי אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל מֶלֶךְ בָּבֶל: **ה** וַיֹּאמֶרְ
יִרְמְיָה הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא לְעֵינֵי הַכֹּהֲנִיםְ
וּלְעֵינֵי כָל־הָעָם הָעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה: **ו** וַיֹּאמֶרְ
יִרְמְיָה הַנָּבִיא אָמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה יָקֵם יְהוָהְ אֶת־
דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נִבֵּאתָ לְהָשִׁיב כְּלֵי בֵית־יְהוָהְ וְכָל־
הַגּוֹלָה מִבָּבֶל אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה: **ז** אַךְ־שְׁמַע־נָאְ
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹּבֵר בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָּל־
הָעָם: **ח** הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ מִן־
הָעוֹלָם וַיִּנָּבְאוּ אֶל־אֲרָצוֹת רַבוֹת וְעַל־מַמְלָכוֹת
גְּדֹלוֹת לְמִלְחָמָה וּלְרָעָה וּלְדֶבֶר: **ט** הַנָּבִיא אֲשֶׁר
יִנָּבֵא לְשָׁלוֹם בִּבֹא דְּבַר הַנָּבִיא יִוָּדַעֵ הַנָּבִיא
אֲשֶׁר־שְׁלָחוֹ יְהוָה בֶּאֱמֶת: **י** וַיִּקַּח חֲנַנְיָה הַנָּבִיאְ
אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא
וַיִּשְׁבְּרֵהוּ: **יא** וַיֹּאמֶר חֲנַנְיָהְ לְעֵינֵי כָל־הָעָם לֵאמֹר
כֹּהְ אָמַר יְהוָהְ כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת־עֹל | נְבֻכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּעוֹדְ שְׁנָתַיִם יָמִים מֵעַל צַוַּאר כָּל־
הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ יִרְמְיָה הַנָּבִיא לְדַרְכּוֹ: {פ}
יב וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָה אַחֲרֵי שְׁבֹּר חֲנַנְיָה
הַנָּבִיאְ אֶת־הַמּוֹטָה מֵעַל צַוַּאר יִרְמְיָה הַנָּבִיא
לֵאמֹר: **יג** הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חֲנַנְיָה לֵאמֹר כֹּה
אָמַר יְהוָה מוֹטוֹת עֵץ שָׁבָרְתָּ וְעָשִׂיתָ תַּחְתֵּיהֶן
מֹטוֹת בַּרְזֶל: **יד** כִּי כֹה־אָמַרְ יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עֹל בַּרְזֶל נָתַתִּי עַל־צַוַּאר | כָּל־הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה לַעֲבֹד אֶת־נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וַעֲבָדֻהוּ
וְגַם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ: **טו** וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה
הַנָּבִיא אֶל־חֲנַנְיָה הַנָּבִיא שְׁמַע־נָא חֲנַנְיָה לֹא־
שְׁלָחֲךָ יְהוָה וְאַתָּה הִבְטַחְתָּ אֶת־הָעָם הַזֶּה עַל־
שָׁקֶר: **טז** לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְשַׁלֵּחֲךָ מֵעַל
פְּנֵי הָאֲדָמָה הַשָּׁנָהְ אַתָּה מֵת כִּי־סָרָה דִבַּרְתָּ אֶל־
יְהוָה: **יז** וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנָּבִיא בַּשָּׁנָה הַהִיא בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי: {פ}

לעילוי נשמת

האשה החשובה

והכשרה

מרת רעכיל

בת ר׳ יצחק ע״ה

שנפטרה י״ז תשרי יום

שלישי לחג סוכות





לעילוי נשמת

הרה״ח

ר׳ בנימין בייניש

בן ר׳ יחזקאל

שרגא לעזער ז״ל

שנפטר בח״י במרחשון





לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת תולדות

יום **ראשון**	**כח** 12	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא י **ירושלמי:** ערלה ב **תוספתא:** מעשרות א **נ"ך:** ירמיהו כב	עלות השחר (72 דק') ... 4:53 | חצות היום ..... 11:22 נץ החמה ..... 6:05 | שקיעה ..... 4:38 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:12 | צאת הכוכבים ..... 4:51 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:43 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:50
יום **שני**	**כט** 13	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא יא **ירושלמי:** ערלה ג **תוספתא:** מעשרות ב **נ"ך:** ירמיהו כג	**יום כיפור קטן** עלות השחר (72 דק') ... 4:54 | חצות היום ..... 11:22 נץ החמה ..... 6:06 | שקיעה ..... 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:12 | צאת הכוכבים ..... 4:50 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:44 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:49
יום **שלישי**	**א** 14	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא יב **ירושלמי:** ערלה ד **תוספתא:** מעשרות ג **נ"ך:** ירמיהו כד	**ראש חודש כסליו** עלות השחר (72 דק') ... 4:55 | חצות היום ..... 11:22 נץ החמה ..... 6:07 | שקיעה ..... 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:13 | צאת הכוכבים ..... 4:50 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:44 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:49
יום **רביעי**	**ב** 15	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא יג **ירושלמי:** ערלה ה **תוספתא:** מעשר שני א **נ"ך:** ירמיהו כה	עלות השחר (72 דק') ... 4:56 | חצות היום ..... 11:23 נץ החמה ..... 6:08 | שקיעה ..... 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:13 | צאת הכוכבים ..... 4:49 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:45 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:48
יום **חמישי**	**ג** 16	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא יד **ירושלמי:** ערלה ו **תוספתא:** מעשר שני ב **נ"ך:** ירמיהו כו	עלות השחר (72 דק') ... 4:56 | חצות היום ..... 11:23 נץ החמה ..... 6:08 | שקיעה ..... 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:14 | צאת הכוכבים ..... 4:48 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:45 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:48
יום **שישי**	**ד** 17	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא טו **ירושלמי:** ערלה ז **תוספתא:** מעשר שני ג **נ"ך:** ירמיהו כז	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 4:57 | חצות היום ..... 11:23 נץ החמה ..... 6:09 | שקיעה ..... 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:15 | צאת הכוכבים ..... 4:48 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:46 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:47 **הדלקת נרות** (40 דק'): 3:55 (20 דק'): 4:15
שב"ק	**ה** 18	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא טז **ירושלמי:** ערלה ח **תוספתא:** מעשר שני ד **נ"ך:** ירמיהו כח	**פרשת תולדות** עלות השחר (72 דק') ... 4:58 | חצות היום ..... 11:23 נץ החמה ..... 6:10 | שקיעה ..... 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:15 | צאת הכוכבים ..... 4:47 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:47 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:47 **מוצ"ק לשיטת ר"ת:** 5:47

רַבֵּנוּ לִמֵּד אוֹתָנוּ לִמּוּד נִכְלָא שֶׁל הִתְחַדְּשׁוּת, כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת חָזָק בְּמִדַּת הַהִתְחַדְּשׁוּת – יֵשׁ לוֹ חַיִּים יָפִים וְרִגּוּעִים, כִּי זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַתְּחוּמִים – לִמּוּד הַתּוֹרָה, תְּפִלָּה, שָׁלוֹם בַּיִת, וְכֵן בִּכְלָלִיּוּת עֶסְקָיו, כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ עִם הַמִּדָּה שֶׁל הִתְחַדְּשׁוּת – הוּא זוֹכֶה לִהְיוֹת אָדָם מְאֻשָּׁר!

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)